

ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ
ของวัยรุ่น สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี
กรุงเทพมหานคร

นางสาวกุลวดี โสธรจิตต์



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2555

**The Effects of Using the Guidance Activity Package for Enhancing Positive
Attitudes toward Self-Employment of Adolescent at Rajvithi Home
in Bangkok Metropolis**

Miss Kulvadee Sothorngitt



A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance
School of Educational Studies
Sukhothai Thammathirat Open University

2012

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ
ของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร
ชื่อและนามสกุล นางสาวกุลวดี โสธรจิตต์
แขนงวิชา การแนะแนว
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร
2. รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ณ ระนอง

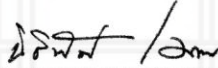
วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูศรี เลิศรัตน์เดชากุล)



กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร)



กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ณ ระนอง)



ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีफल)

๒๖

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่น
สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร
ผู้วิจัย นางสาวกุลวดี โสธรจิตต์ รหัสนักศึกษา 2492400243 **ปริญญา** ศีษษาศาสตรมหาบัณฑิต
(การแนะแนว) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร
(2) รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ณ ระนอง **ปีการศึกษา** 2555

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14 – 18 ปี อยู่ในสถานสงเคราะห์ในปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ และ (2) แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีคะแนนเจตคติที่สูงขึ้นกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว , เจตคติต่ออาชีพอิสระ , วัยรุ่น , สถานสงเคราะห์เด็กหญิง
บ้านราชวิถี

Thesis title: The Effects of Using the Guidance Activity Package for Enhancing Positive Attitudes toward Self-Employment of Adolescent at Rajvithi Home in Bangkok.Metropolis

Researcher: Miss. Kulvadee Sothornngitt ; **ID:** 2492400243;

Degree: Master of Education (Guidance) ;

Thesis advisors: (1) Dr. Nitipat Mekkhachorn, Assistant Professor ;

(2) Dr. Laddawan Na Ranong, Associate Professor; **Academic year:** 2012

Abstract

The purposes of this research was to compare the effect of using a guidance activities package for enhancing positive attitudes toward self-employment of adolescent at Rajvithi Home in Bangkok.Metropolis.

The research sample consisted of 20 adolescents, aged 14 - 18 year, from Rajvithi Home for Girl in Bangkok Metropolis in year 2556, who volunteered to participate in the study. The employed research instruments consisted of (1) a guidance activities package for enhancing positive attitudes toward self-employment, and (2) an attitudes toward self-employment assessment form, with reliability coefficient of 0.91. Data wear analyzed using the mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that after using the guidance activities package for enhancing positive attitudes toward self-employment, the attitudes toward self-employment scores of adolescents in the experimentalgroup were significantly increased over their pre-experiment attitudes scores at the .01 level.

Keywords: Guidance activities package , Attitudes toward self-employment, Adolescent, Rajvithi Home fot Girls

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอนุเคราะห์ดูแลอย่างดียิ่ง ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร อาจารย์ที่ปรึกษา และ รองศาสตราจารย์ ดร. ลัดดาวรรณ ณ ระนอง ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำ ให้แนวคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และติดตามการทำวิทยานิพนธ์นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่ง สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบ ขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนวทุกท่านที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัยด้วยความเมตตาและเอาใจใส่เป็นอย่างดีเสมอมา

กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชุศรี เลิศรัตน์เดชากุล ประธานกรรมการ สอบวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดีที่กรุณา ตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ให้ข้อเสนอแนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พันตำรวจโทหญิง ดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม อาจารย์อรนุช กันสิทธิ์ อาจารย์ ตามพงษ์ วงษ์จันทร์ ที่กรุณาเสียสละเวลาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ขอบพระคุณคณะอาจารย์และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนรัตน โกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน ที่ให้ความร่วมมือในการทดลอง ใช้เครื่องมือ

ขอบพระคุณอาจารย์ นักสังคมสงเคราะห์ทุกท่าน และขอบคุณวัยรุ่นสถานสงเคราะห์ เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอบพระคุณอาจารย์ นิตยา ทรัพย์วงศ์เจริญ อาจารย์ สาริกา สมศรี ที่ให้โอกาส สนับสนุนในการศึกษา ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจตลอดมาตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จการศึกษา

ขอบพระคุณญาติผู้ใหญ่ บิดา มารดา พี่น้อง ในครอบครัว ตลอดจนเพื่อนๆ ที่ใกล้ชิด และผู้ร่วมงานทุกคนที่คอยให้กำลังใจช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

ขอบคุณสามีคู่ชีวิตและบุตร ที่คอยช่วยเหลือเป็นกำลังใจอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอ

คุณประ โยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบคุณความดีและความสำเร็จ ให้คุณยาย บิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่มีพระคุณต่อผู้วิจัย ตลอดจนญาติมิตรและบุคคลที่ผู้วิจัย เคารพรักทุกคนด้วยความภูมิใจยิ่ง

กุลวดี โสธรจิตต์

กรกฎาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับเจตคติ.....	11
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ.....	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพ.....	53
เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนว.....	60
งานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพอิสระ.....	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	69
ตัวแปรที่ศึกษา.....	69
นิยามเชิงปฏิบัติการ.....	70
เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง.....	71
เก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
สรุปผลการวิจัย.....	86
อภิปรายผล.....	88
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	94
ภาคผนวก.....	103
ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	104
ข. ผลการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ.....	106
ค. ผลการวิเคราะห์การหาค่าความเที่ยง และ ค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถาม ความรู้สึกลงในการประกอบอาชีพอิสระทั้งฉบับ.....	114
ง. คะแนนเจตคติของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ.....	116
จ. ผลการศึกษาความคิดเห็นของวัยรุ่นกลุ่มทดลองที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ.....	121
ฉ. แบบสอบถามความรู้สึกลงในการประกอบอาชีพอิสระ.....	123
ช. โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ ของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร.....	133
ซ. ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ.....	140
ประวัติผู้วิจัย.....	215

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงพัฒนาการทางอาชีพตามแนวคิดของซูเปอร์	56
ตารางที่ 3.1 แสดงตัวอย่าง แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ	75
ตารางที่ 3.2 แสดงตัวอย่าง แบบสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระ	77
ตารางที่ 3.3 การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถาน สงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร	79
ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของคะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระ ของวัยรุ่นกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ	85



ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบเจตคติของทริแอนด์ส.....	14
ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์.....	66



บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันมีวิวัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิชาความรู้ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีการนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการประกอบการทำงาน มีกลุ่มอาชีพที่เปลี่ยนแปลงตามค่านิยมของคนในสังคม ทำให้เกิดอาชีพหลากหลาย การประกอบอาชีพนั้นเต็มไปด้วยการแข่งขัน ผู้ประกอบอาชีพทุกคนต้องค้นหาความโดดเด่นเพื่อเพิ่มความน่าสนใจให้กับอาชีพที่ปฏิบัติ ซึ่งแต่ละอาชีพต้องการบุคคลที่มีความรู้ ความชำนาญและบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพนั้นๆ บุคคลผู้นั้นจึงจะประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเริ่มจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 มีนโยบายเกี่ยวกับการสร้างรายได้ และอาชีพเสริมแก่ประชาชน รัฐบาลมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินหมุนเวียนในการลงทุน สร้างอาชีพอิสระ และสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน รัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภายใต้โครงการของรัฐที่เรียกว่า “หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์” เพื่อเป็นการกระตุ้นให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้พัฒนาสินค้า โดยรัฐเข้าช่วยเหลือในด้านความรู้สมัยใหม่ การบริหารจัดการและการเชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนสู่ตลาด ทั้งภายในและภายนอกประเทศ การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยนั้นได้มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 ในบทที่ 4 กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน เน้นความพอเพียง ความมีเหตุผลเหมาะสมกับภูมิสังคม และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ยั่งยืน โดยเน้นการเพิ่มมูลค่าของการผลิตสินค้าไทยในชุมชน สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีคุณภาพและปลอดภัย โดยยังยึดหลักการภูมิปัญญาไทย และการส่งเสริมความรู้ที่ทันสมัยก่อให้เกิดอาชีพอิสระที่ยั่งยืน ส่งเสริมการลงทุนภายในประเทศอย่างปลอดภัย

ปัจจุบันตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 มีการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่ทิศทางการเติบโตในรูปแบบใหม่ ที่มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้

เข้มแข็ง เพื่อลดการพึ่งพาปัจจัยภายนอก โดยการสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการในภาคการผลิตและบริการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ผู้ประกอบการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ และผู้ประกอบการในภาคเกษตร ให้ใช้ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม และความคิดสร้างสรรค์ เพื่อยกระดับสู่การผลิตและการให้บริการบนฐานความรู้ และที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ตลอดจนให้มีการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกัน รวมทั้งสร้างภูมิคุ้มกันต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก

จากนโยบายของรัฐดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าในปัจจุบันอาชีพอิสระมีความสำคัญอย่างมาก ถือได้ว่าเป็นโอกาสและเป็นทางเลือกอีกประการหนึ่งในการส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้ สามารถแก้ปัญหาการว่างงาน สามารถสร้างงานได้ด้วยตนเอง เกิดนวัตกรรมและสินค้าทางเลือกใหม่แก่ชุมชน เกิดการศึกษาตามแนวภูมิปัญญาไทยอย่างแพร่หลาย เกิดระบบเศรษฐกิจที่มั่นคงขึ้นและก่อให้เกิดการพัฒนาประเทศ ดังนั้นทั้งภาครัฐและเอกชนรวมถึงสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและการประกอบอาชีพอิสระจึงควรมีบทบาทในการเสริมสร้างเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระให้แก่เยาวชนในปัจจุบัน เข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาอาชีพสำหรับตนเองที่มีความหลากหลายชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

ด้านการศึกษา รัฐมีนโยบายขยายการศึกษารอบคลุมถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปัจจุบันและมีความพยายามที่จะให้การศึกษาภาคบังคับครอบคลุมถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในอนาคตทำให้โอกาสที่การจ้างงานในระบบของรัฐและเอกชนจะไม่สามารถรองรับผู้จบการศึกษาในระดับนี้ได้มีสูงขึ้น ปัญหาการว่างงานในอนาคตจึงมีแนวโน้มที่จะปรากฏอยู่ทั่วไปทั้งในกลุ่มผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาและต่ำกว่าอุดมศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2540: 2) หรือแม้แต่ผู้ที่จบระดับปริญญาตรีขึ้นไปและผู้ที่เคยทำงานเป็นเวลานานแล้วก็ต้องถูกออกจากงาน เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันรวมถึงนโยบายของรัฐบาลต้องการลดปริมาณข้าราชการ เตรียมสู่การออกนอกระบบของหน่วยงานของรัฐในอนาคต ขณะเดียวกันงานในส่วนของเอกชนหรือรัฐบาลได้นำเทคโนโลยีมาใช้ ทำให้การต้องการตำแหน่งงานลดลง จึงทำให้ผู้มุ่งหวังที่จะเข้าทำงานเกิดปัญหาการว่างงาน ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากสาเหตุหลายประการเช่น ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีเจตคติเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทางบวกกับการรับราชการหรือทำงานในองค์กรหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ และบริษัทต่างๆ เพราะเข้าใจว่าเป็นอาชีพที่มั่นคง มีเกียรติ มีรายได้ประจำที่แน่นอนและมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานแต่ไม่ได้สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระหรือกิจการส่วนตัว เพราะคิดว่า เป็นอาชีพที่ต่ำต้อยต้องดั้นรอน และไม่มีเกียรติในสังคม

จากผลการสัมภาษณ์ครูผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ปี 2555 จำนวน 20 คน พบว่า ร้อยละ 95 ให้ความเห็นว่าอาชีพอิสระมีความสำคัญกับวัยรุ่นในช่วงวัย 14-18 ปี ที่พักอยู่ในสถานสงเคราะห์เป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสถานสงเคราะห์มีกฎระเบียบว่าเมื่อเด็กในสถานสงเคราะห์อายุครบ 18-19 ปี ทุกคนต้องรับผิดชอบตนเองโดยการออกไปประกอบอาชีพหรือกลับไปอยู่กับครอบครัว ญาติพี่น้อง ดังนั้นผู้วิจัยและครูผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีจึงได้ร่วมกันดำเนินการสำรวจความสนใจด้านอาชีพของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 120 คน ซึ่งจากผลการสำรวจพบว่าวัยรุ่นต้องการข้อมูลด้านอาชีพคิดเป็นร้อยละ 80 และมีความสนใจในการประกอบอาชีพแตกต่างกันสรุปได้ดังนี้ ต้องการประกอบอาชีพเป็นพนักงานในบริษัทคิดเป็นร้อยละ 57 รับราชการคิดเป็นร้อยละ 25 ประกอบอาชีพอิสระคิดเป็นร้อยละ 18

จากผลสำรวจดังกล่าวข้างต้นทำให้ทราบว่าวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี ยังมีเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระต่ำ ประกอบกับสภาพปัจจุบันในสถานสงเคราะห์ประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรทางการแนะแนว ขาดสื่ออุปกรณ์และเครื่องมือแนะแนวเกี่ยวกับการให้บริการด้านข้อมูลในเรื่องการประกอบอาชีพอิสระอย่างถูกต้องเหมาะสม จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยและครูผู้ปกครองสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีมีความเห็นร่วมกันว่าควรเร่งพัฒนาส่งเสริมให้วัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพอิสระอย่างเหมาะสมเพื่อให้วัยรุ่นเหล่านั้น มีโอกาสและมีทางเลือกในการประกอบอาชีพเพื่อดูแลตนเองได้เพิ่มมากขึ้น และเป็นการลดภาระทางสังคมของประเทศ

การประกอบอาชีพของมนุษย์เป็นช่วงเวลาที่ยาวนานมาก ประมาณ 30-40 ปี การที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพ และการรู้จักปรับบุคลิกภาพให้เหมาะสมกับอาชีพที่เลือกจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญไม่ใช่เฉพาะแต่ผู้ที่กำลังอยู่ในวัยศึกษาเท่านั้น แต่รวมถึงวัยทำงานด้วย (ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2544) อาชีพมีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ เนื่องจากทำให้ได้มาซึ่งปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต แล้วยังส่งผลด้านเศรษฐกิจ สังคม ศักดิ์ศรี เกียรติยศ ชื่อเสียง ตลอดจนทำให้มนุษย์ได้ตระหนักถึงคุณค่าและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง (Maslow. n.d ; อ้างถึงใน อรอนงค์ ธีญญวัน 2539: 40-41)

จากการศึกษาการกระตุ้นให้เยาวชนเกิดความสนใจในการประกอบอาชีพอิสระ จุดเริ่มต้นอยู่ที่การรับรู้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพอิสระดังที่ ซูเปอร์ (Super. 1967: 87; อ้างถึงใน นวรัตน์ ปลื้มสติ. 2544: 2) ได้กล่าวว่าการพัฒนาความสนใจอาชีพของบุคคลเริ่มก่อความสนใจในอาชีพเมื่ออายุ 14-18 ปี ดังนั้นนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งมีอายุระหว่าง 13-15 ปี จึงเป็นวัยที่ควรจะได้รับข้อมูลต่างๆ ด้านอาชีพ การเห็นความสำคัญของการรับรู้ข้อมูลด้านอาชีพ

ปรากฏคั้งนโยบายพัฒนาการศึกษาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544 ซึ่งมีนโยบายที่จะปฏิรูปการเรียนการสอน โดยมุ่งเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพตามวัตถุประสงค์แต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีพื้นฐานความรู้ ความสามารถและทักษะพื้นฐานที่ดีและเข้มแข็งพอที่จะออกไปประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใฝ่การเรียนรู้ มีระเบียบวินัยและมีคุณธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544. 2539 : 40) นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 125) กล่าวว่า บุคคลควรได้รับข้อมูลที่ชัดเจน ตลอดจนมีความเข้าใจต่ออาชีพอย่างลึกซึ้งในแง่มุมต่างๆ เพื่อการเตรียมตัวของบุคคลให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถประกอบอาชีพนั้น

ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพของซูเปอร์ได้อธิบายไว้ขั้นที่ 2 หรือขั้นการสำรวจว่าบุคคลมีอายุ 15-16 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพ และรู้จักอาชีพที่หลากหลาย และกล่าวว่าผู้มีอายุระหว่าง 15-16 ปี จะเป็นช่วงวัยตามขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจ ระยะที่ 1 คือ ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองอาชีพแต่ยังไม่ทันตัดสินใจแน่นอน ซึ่งผู้ที่อยู่ในวัยนี้จะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความต้องการความสนใจ ความสามารถของตน มีความต้องการอยากลองหรือต้องการฝึกงาน เกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ เพื่อเตรียมเข้าสู่อาชีพต่อไป (Super, 1975; อ้างถึงใน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2531 : 104-105)

การแนะแนวเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ข้อมูลด้านอาชีพแก่นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมตัวศึกษาต่อทางสายอาชีพ และการเลือกประกอบอาชีพได้ดีขึ้น ดังที่ วัชร ทรัพย์มี (2531: 68) กล่าวว่า นักเรียนควรได้รับข้อมูลสนเทศทางอาชีพเกี่ยวกับลักษณะอาชีพต่างๆ คุณสมบัติของผู้ประกอบการอาชีพนั้นๆ สภาพการทำงาน ความต้องการของตลาดเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ ตลอดจนความก้าวหน้าในการทำงาน เพื่อที่จะปลูกฝังให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตทั้งหลาย มีนิสัยในการทำงานที่ดี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ทำให้เกิดความคิดว่าการที่จะประกอบอาชีพต่อไปนั้น จะต้องมีการเตรียมตัวและวางแผนเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ สมร ทองดี (2534: 699)ที่ว่า การแนะแนวอาชีพ เป็นกระบวนการช่วยพัฒนาคนให้มีประสบการณ์ และทักษะในการศึกษาตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพและรู้จักโลกของอาชีพปัจจุบัน เพื่อจะได้นำข้อมูลเหล่านี้มาใช้เป็นแนวทางในการเลือกและวางแผนสู่อาชีพ ตลอดจนพัฒนาตนเองเข้าสู่อาชีพที่พึงประสงค์ในอนาคตได้

จากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพของซูเปอร์ จะเห็นว่าบุคคลในช่วงวัยระหว่าง 14-18 ปี เป็นช่วงวัยที่ก่อความสนใจในอาชีพสามารถพิจารณาตนเองได้หลายแง่มุม เช่น ความสนใจ ความถนัด ความสามารถ ค่านิยม เจตคติ และบุคลิกภาพของตน

ซึ่งลักษณะต่างๆ เหล่านี้ นับเป็นปัจจัยพื้นฐานของการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่อาชีพที่เหมาะสมกับตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์มีหน้าที่ต้องประกอบอาชีพและรับผิดชอบตนเอง ภายหลังจากอายุครบ 18-19 ปี หากบุคคลในวัยดังกล่าวข้างต้นไม่ได้รับการแนะแนวและการเสริมสร้างเจตคติที่เหมาะสมกับอาชีพต่างๆ รวมทั้งเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระอย่างเหมาะสม ก็อาจมีผลทำให้พบกับปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพในอนาคต เช่น ไม่สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตน เมื่อประกอบอาชีพแล้วพบกับความล้มเหลว ประสบปัญหาว่างงานไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมาได้อีกเป็นจำนวนมาก

จากสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และจากผลการสำรวจเบื้องต้นที่พบว่า วัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีมีเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระต่ำจึงควรส่งเสริมให้มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระซึ่ง เกลียว สุวรรณกิจ (2530 :9) ได้เสนอหลักการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระว่า จะต้องเปลี่ยนเจตคติให้เห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระเสียก่อน สำหรับ ไทรแอนดิส (Triandis. 1979: 143) ได้กล่าวถึงเจตคติว่า สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น การได้รับรู้ข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น สื่อมวลชนหรือการได้รับประสบการณ์โดยตรง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มพฤติกรรมได้

การเสริมสร้างเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น อาจใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือ เนื่องจากชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลายๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันอย่างมีระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ซึ่งประกอบด้วย คู่มือผู้ให้บริการ คู่มือการใช้เครื่องมือเพื่อทดสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมรวมถึงมีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมที่เน้นตามแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มซึ่งจากกระบวนการดังกล่าวทำให้บุคคลกลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ของตนกับสมาชิกกลุ่ม ผลลัพธ์ที่ได้จากการใช้ชุดกิจกรรมนั้นคือเมื่อบุคคลกลุ่มเป้าหมายได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างเป็นระบบตามกระบวนการแล้วนั้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบ ด้านความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรมได้ ดังเช่นในอดีตถึงปัจจุบันได้มีผู้สนใจศึกษาค้นคว้าและทดลองทำการวิจัยเกี่ยวกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพต่างๆ และต่อการเรียนการสอนด้านวิชาต่างๆ นั้นอย่างแพร่หลายและประสบความสำเร็จเสมอมา อาทิเช่น งานวิจัยของ นวรัตน์ ปลื้มสติ (2544: 53) ได้ทำวิจัยเรื่อง

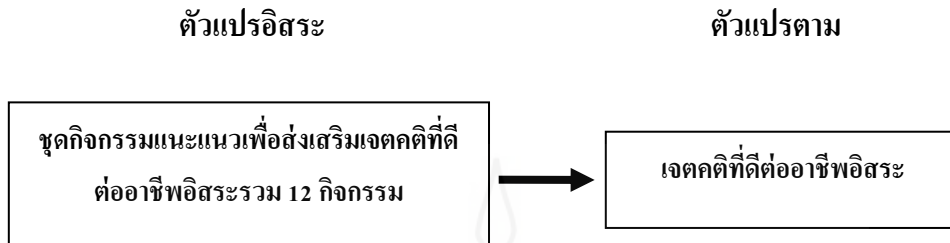
ผลของการแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร และ อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 97) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเคหะท่าทราย สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลสรุปของงานวิจัยข้างต้น พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาด้วยชุดกิจกรรมแนะแนวมีการพัฒนาเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและจะนำเสนอแนวทางพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระด้วยกระบวนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว และการจัดกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับบุคลากรผู้รับผิดชอบในสถานสงเคราะห์ในช่วงวันหยุดปิดภาคการศึกษา ซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง เนื่องจากเป็นวันหยุดที่เด็กเหล่านั้นไม่ต้องเดินทางไปยังสถานศึกษา ประกอบกับเป็นวันที่ทางสถานสงเคราะห์ใช้ในการจัดกิจกรรมต่างๆ เสมอมา จึงเป็นวันที่มีความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมได้อย่างหลากหลาย ทั้งยังสามารถจัดทำเป็นชุดกิจกรรมโดยเน้นการพัฒนาเจตคติในแต่ละด้านได้อย่างเหมาะสม

ดังนั้นจากปัญหาการวิจัยที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีได้นั้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อนำไปพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเลือกอาชีพของวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ได้อย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

3. กรอบแนวคิดในการวิจัย



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

ภายหลังการทดลองวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 ซึ่งมีจำนวน 120 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ

5.3 รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental) ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อน และ หลังการทดลอง

5.4 ระยะเวลา ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระใช้ทดลองเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ในเดือนเมษายน ถึง เดือนพฤษภาคม ประจำปี 2556

5.5 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องหรือตัวแปรที่ศึกษา

5.5.1 *ตัวแปรอิสระ* คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

5.5.2 *ตัวแปรตาม* คือ เจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

5.6 เครื่องมือในการวิจัย

5.6.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

5.6.2 แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ

5.6.3 แบบสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสำหรับกลุ่มทดลอง

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 *เจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ* หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเชิงบวกเกี่ยวกับอาชีพอิสระ ดังนี้

6.1.1 *ด้านความคิด* หมายถึง ความคิดของบุคคลที่มีต่ออาชีพอิสระ ในแง่บวก

6.1.2 *ด้านความรู้สึก* หมายถึง ความชอบ พอใจ ของบุคคลที่มีต่ออาชีพอิสระ

6.1.3 *ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม* หมายถึง การที่บุคคลมีความโน้มเอียงหรือแนวโน้มที่จะยอมรับที่จะประกอบอาชีพอิสระต่อไป

6.2 *ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ* หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยกิจกรรม 12 กิจกรรม โดยใช้วิธีจัดกิจกรรมแบบต่างๆ ได้แก่ การอภิปราย เกม แผ่นภาพ กรณีตัวอย่าง รูปภาพ ที่เกี่ยวกับอาชีพอิสระมาใช้กับกลุ่มทดลองเพื่อกระตุ้นกระบวนการการเรียนรู้และเกิดการพัฒนาเจตคติ

6.3 *อาชีพอิสระ* หมายถึง อาชีพส่วนตัวที่สุจริต มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการแรงงานและทุน โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน สามารถสร้างงานและรายได้ด้วยตนเองไม่มีนายจ้างและไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง เป็นอาชีพที่ช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและการว่างงาน โดยแบ่งตามประเภทดังนี้

6.3.1 *อาชีพอิสระด้านการผลิต* ได้แก่ ผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ผลิตเครื่องประดับ ผลิตกรอบใส่ตุ๊กตารามเทพ ผลิตเครื่องใช้และของแต่งบ้าน การเพาะต้นไม้

6.3.2 *อาชีพอิสระด้านการขาย* ได้แก่ ขายอาหาร ขายเสื้อผ้า ขายเครื่องสำอาง ขายอาหารสุขภาพ ขายเครื่องประดับ

6.3.3 **อาชีพอิสระด้านการบริการ** ได้แก่ ช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า
ช่างซ่อมแซมต่างๆ นวดแผนไทย

6.4 **วัยรุ่น** หมายถึง วัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี

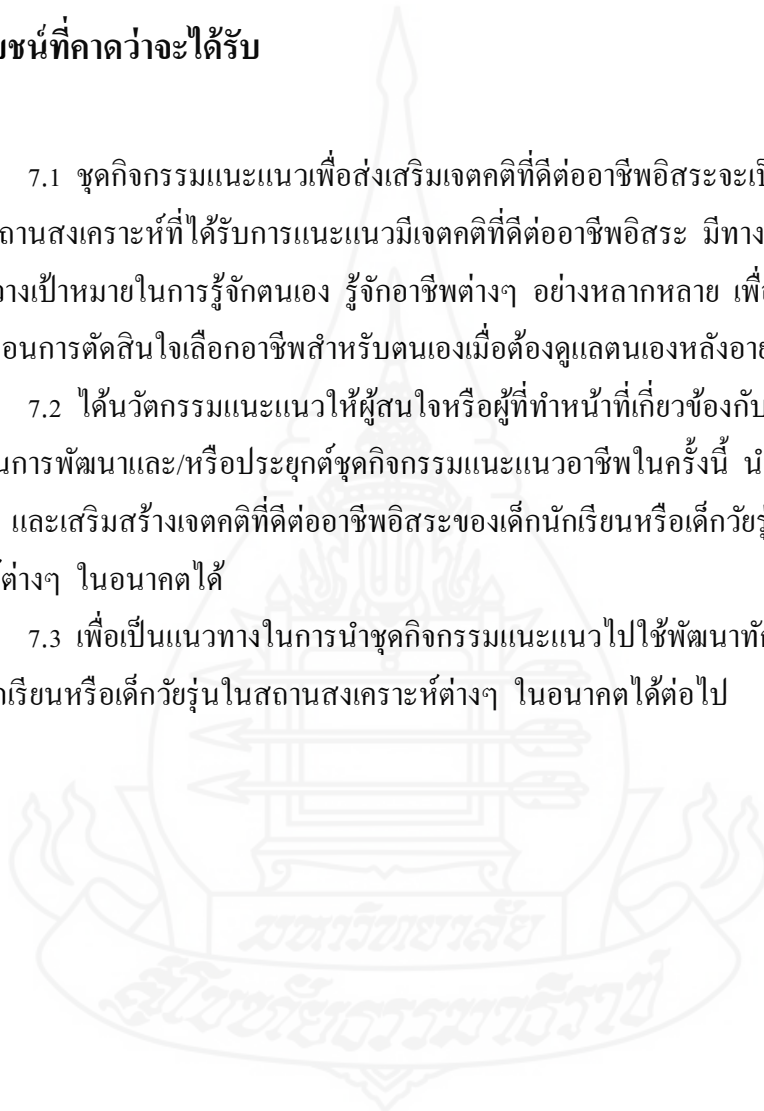
6.5 **กลุ่มทดลอง** หมายถึง วัยรุ่นที่ได้รับการพัฒนาเจตคติโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระจะเป็นเครื่องมือให้
วัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ที่ได้รับการแนะแนวมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ มีทางเลือกในการ
วางแผน วางเป้าหมายในการรู้จักตนเอง รู้จักอาชีพต่างๆ อย่างหลากหลาย เพื่อเป็นข้อมูล
ประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับตนเองเมื่อต้องดูแลตนเองหลังอายุครบ 18 ปี

7.2 ได้นวัตกรรมแนะแนวให้ผู้สนใจหรือผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวใช้เป็น
แนวทางในการพัฒนาและ/หรือประยุกต์ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพในครั้งนี้ นำไปใช้พัฒนาความรู้
ด้านอาชีพ และเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของเด็กนักเรียนหรือเด็กวัยรุ่นในสถาน
สงเคราะห์ต่างๆ ในอนาคตได้

7.3 เพื่อเป็นแนวทางในการนำชุดกิจกรรมแนะแนวไปใช้พัฒนาทักษะด้านอื่นๆ
ของเด็กนักเรียนหรือเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ต่างๆ ในอนาคตได้ต่อไป



บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนวเพื่อสร้างเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัย
ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับเจตคติ
 - 1.1 ความหมายของเจตคติ
 - 1.2 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 1.3 การแสดงออกและการเกิดเจตคติ
 - 1.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติและทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ
 - 1.5 การวัดเจตคติ
 - 1.6 ประโยชน์ของการวัดเจตคติ
 - 1.7 เจตคติต่ออาชีพ
 - 1.8 ความสำคัญของเจตคติต่ออาชีพ
 - 1.9 งานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการแนะแนวเพื่อพัฒนาเจตคติ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับอาชีพอิสระ
 - 2.1 ความหมายและประเภทของอาชีพอิสระ
 - 2.2 ความสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระ
 - 2.3 คุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ
 - 2.4 ปัญหาการประกอบอาชีพอิสระ
 - 2.5 ปัจจัยสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ
 - 2.6 แนวทางในการประกอบอาชีพอิสระ
 - 2.7 การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระ
 - 2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพ
 - 3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์
 - 3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก
 - 3.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอพพอก
4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 4.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
 - 4.2 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 4.3 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
 - 4.4 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพอิสระ
 - 4.5 กระบวนการของกิจกรรมแนะแนว
 - 4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพอิสระ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

1.1 ความหมายของเจตคติ

คำว่า “เจตคติ” หรือ “ทัศนคติ” เป็นความหมายตรงกับคำว่า “Attitude” ในภาษาอังกฤษซึ่งมีนักจิตวิทยาหลายๆ ท่านอาจใช้คำว่า ท่าที เจตคติ ความรู้สึก หรือความเชื่อ ซึ่งต่างก็มีความหมายเดียวกัน และได้มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า “เจตคติ” หรือ “ทัศนคติ” ดังนี้

ออลพอร์ต (Allport, 1935: 810) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาวะแห่งความพร้อมทางด้านจิตซึ่งเกิดจากประสบการณ์ สภาวะแห่งความพร้อมนี้เป็นแรงที่จะกำหนดทิศทางของปฏิบัติการของบุคคลที่มีต่อบุคคลอื่น สิ่งของ วัตถุ หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

เครีช และครุทซ์ฟิลด์ (Kretch and Cruchfield, 1948: 223) ให้ความหมายเจตคติคือ ผลรวมของกระบวนการที่ก่อให้เกิดพลังจูงใจ อารมณ์ การรับรู้และกระบวนการรับรู้ การเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์รอบตัวของบุคคล

กู๊ด (Good, 1959: 48) ให้ความหมายของเจตคติว่า หมายถึง ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง อาจจะเป็นการยอมรับหรือปฏิเสธก็ได้ ต่อสภาพการณ์บางอย่างต่อบุคคลหรือสิ่งของ เช่น ความพึงพอใจ

เคนเดอร์ (Kender, 1974: 671) กล่าวว่า เจตคติ คือ ความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองสิ่งเร้าในสังคม หรือแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะสนับสนุน

หรือต่อต้านประสบการณ์ บุคคล สถาบันหรือแนวความคิดบางอย่าง การแสดงออกของเจตคติ แบ่งออกเป็นพฤติกรรมใหญ่ๆ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะพึงพอใจซึ่งเรียกว่าเจตคติทางบวก และ ลักษณะไม่พึงพอใจซึ่งเรียกว่าเจตคติทางลบ

คัลเวิร์ท (Calvert. 1983: 18) ให้ความหมายไว้ว่า เจตคติหมายถึง ภาวะอันเกิดจากประสบการณ์ของบุคคลแสดงความรู้สึก ความต้องการ ความกลัว ความแค้นใจ ความรังเกียจ เดียดฉันท์ ตลอดจนแนวโน้มที่จะทำให้บุคคลเกิดความพร้อมในการกระทำต่อสิ่งใดหรือบุคคลใด

วัตสัน (Watson. อ้างถึงใน วัฒนา, 2534 :12) กล่าวว่า เจตคติเป็นการแสดงออกซึ่งค่านิยม เช่น ถ้าผู้ใดให้ค่านิยมในเรื่องของความซื่อสัตย์ไว้สูง ก็จะมีเจตคติในทางลบต่อบุคคลที่พูดปดอยู่เสมอ

ลูธานส์ (Luthans. อ้างถึงใน นงนุชและวรรณิ, 2542: 26) กล่าวว่า เจตคติเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดแรงจูงใจ ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรม หากต้องการให้บุคคลเปลี่ยนพฤติกรรมในขั้นแรกจะต้องทำให้บุคคลเปลี่ยนเจตคติของเขาก่อน

สมร รื่นกมล (2534: 16) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นไปได้ทางยอมรับหรือปฏิเสธ จึงทำให้บุคคลมีปฏิกิริยาตอบสนองต่างกัน

อุดมรัตน์ เขาวีวัฒน์ (2536: 11) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมทางจิตใจและความรู้สึกนึกคิดของบุคคล ซึ่งเป็นผลมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์อันเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งในทิศทางบวกหรือลบก็ได้

ดวงแข จงเจริญ (2540: 9) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง สภาพความพร้อมทางจิตใจและอารมณ์ของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่ง ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ การรับรู้ ทำให้บุคคลมีแนวโน้มในการแสดงออก ทางพฤติกรรมไปตามความคิดหรือความรู้สึกที่มีต่อสภาพการณ์นั้นๆ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2541: 366) กล่าวว่า เจตคติเป็นอักษามาสัย (disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งเร้าซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งคน วัตถุสิ่งของ หรือความคิด (ideas) เจตคติอาจเป็นบวกหรือลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติทางบวกต่อสิ่งใด ก็จะมีพฤติกรรมที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น ถ้ามีเจตคติทางลบก็จะหลีกเลี่ยง เจตคติเป็นสิ่งที่เรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยม และความเชื่อของบุคคล

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542: 321) ให้ความหมาย เจตคติ คือ ท่าทาง หรือ ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

นวรรตน์ ปลื้มสติ (2544: 20) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และ ความเชื่อมั่นของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ โดยมีแนวโน้มที่จะ ตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือ ทางบวก หรือเจตคติที่ดี อีกลักษณะหนึ่ง คือ ทางลบ หรือเจตคติที่ไม่ดี

ศุภัน จันทรโมลี (2545: 12) กล่าวว่า เจตคติ เป็นความรู้สึกทางบวกหรือทางลบ ที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเป็นความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ รวมทั้งความ พร้อมที่จะแสดงพฤติกรรมเฉพาะอย่าง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การที่บุคคลมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งหนึ่ง ก็เป็นการแสดงออกของบุคคลที่มีแนวโน้มจะยอมรับต่อสิ่งนั้น

อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 13) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และ แนวโน้มของการแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ถ้าแสดงออก ในทางสนับสนุนเมื่อมีความรู้สึกเห็นดีเห็นชอบต่อสิ่งนั้นในทางบวก คือ เจตคติที่ดี ถ้าแสดงออก ไม่เห็นด้วยในทางลบ คือ เจตคติที่ไม่ดี และเจตคติของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งเป็นผล มาจากการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป เจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มของการแสดง พฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อประสบการณ์เดิม ต่อสถานการณ์ขณะเผชิญ หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่บุคคล ได้รับ โดยมีแนวโน้มที่จะตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่งต่อ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็น เห็นด้วย รู้สึกชอบ แสดงพฤติกรรมเชิงบวกถือเป็นเจตคติเชิงบวก หรือ ไม่เห็นด้วย รู้สึกไม่ชอบ แสดงพฤติกรรมเชิงลบถือเป็นเจตคติเชิงลบ เจตคติของบุคคลนั้น สามารถเปลี่ยนแปลงได้ อาจเกิดเป็นเจตคติเชิงบวก หรือเจตคติเชิงลบนั้นขึ้นอยู่กับ การได้รับข้อมูล ความรู้ใหม่ ประสบการณ์ตรง รวมถึงการกระตุ้นสร้างแรงจูงใจ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเจตคติของ บุคคลนั้นจะใช้เวลามากหรือน้อยย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคล

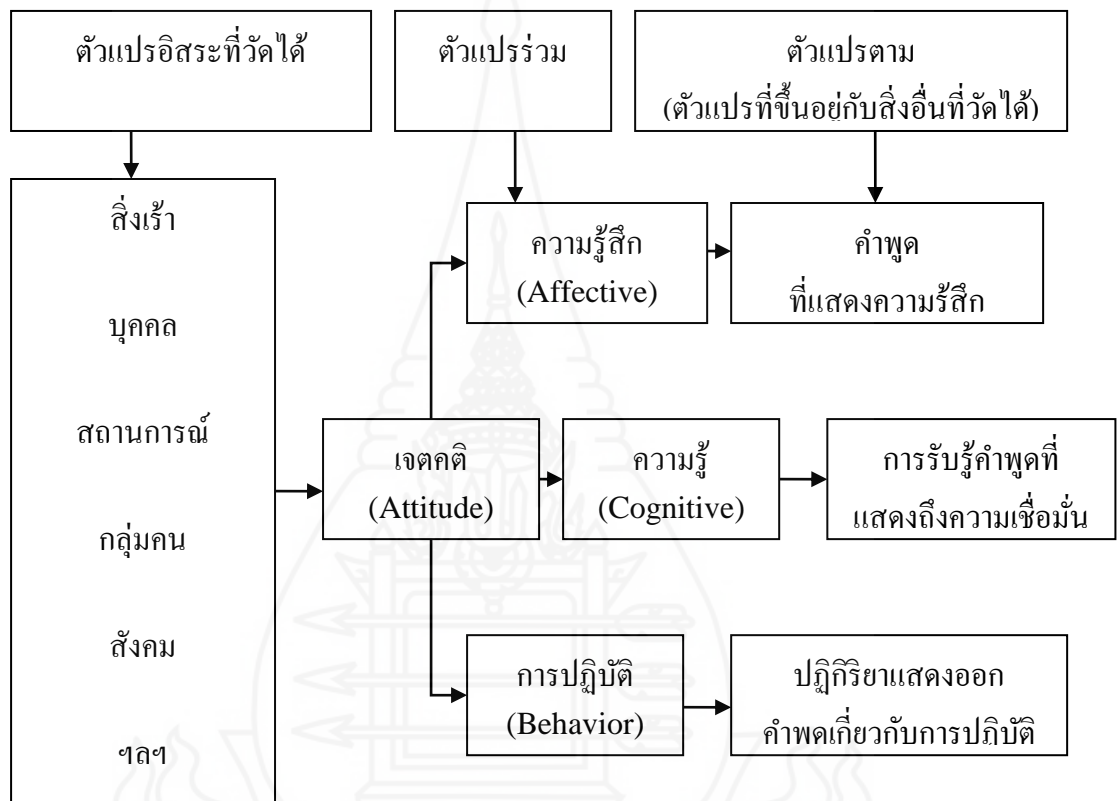
1.2 องค์ประกอบของเจตคติ

เชฟเวอร์ (Shaver, 1977: 168-170; อ้างถึงใน นวรรตน์ ปลื้มสติ 2544: 20) ได้กล่าวว่า เจตคติประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ด้าน

1. องค์ประกอบทางด้านความรู้ (Cognitive Component) หมายถึง การรับรู้ของ บุคคลที่เกี่ยวกับวัตถุ หรือเหตุการณ์ต่างๆ รวมทั้งความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นด้วย
2. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) หมายถึง ความรู้สึก ของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าที่เขารับรู้ อาจจะเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี ถ้าบุคคลมีความรู้สึกไม่ดีต่อสิ่ง ใดบุคคลก็จะไม่ชอบสิ่งนั้น ถ้าบุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งใดก็จะเกิดความชอบต่อสิ่งนั้น

3. องค์ประกอบทางด้านแนวโน้มพฤติกรรม (Behavioral Component) หมายถึง ความโน้มเอียงของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตน คือ การยอมรับหรือไม่ยอมรับปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

ไทรแอนดิส (Triandis, 1971: 3; อ้างถึงใน นวรัตน์ ปลิ้มสติ 2544: 21) ได้แบ่งองค์ประกอบของเจตคติ ได้ตามรูปภาพ 2.1 ดังนี้



ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบเจตคติของไทรแอนดิส (Triandis, 1971: 3)

จากภาพที่ 2.1 เจตคติตามแนวคิดดังกล่าวพอสรุปได้ว่า องค์ประกอบเจตคติประกอบด้วย องค์ประกอบทางด้านความคิด องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก และองค์ประกอบทางด้านแนวโน้มพฤติกรรม

1.3 การแสดงออกและการเกิดเจตคติ

ในเรื่องการแสดงออกและการเกิดเจตคติดีมีผู้อธิบายและให้ความหมายไว้ดังนี้

1.3.1 การแสดงออก

สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2529: 14) กล่าวว่า เจตคติสามารถแสดงออกให้เห็นได้ในลักษณะความเชื่อ ท่าทาง ความคิดเห็น ซึ่งสรุปได้ 3 ลักษณะ คือ

1. เจตคติเชิงนิมาน เป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ สนับสนุน ปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ
2. เจตคติเชิงนิเสธ เป็นการแสดงออกในลักษณะตรงกันข้ามกับเจตคติเชิงนิมาน เช่น ไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ร่วมมือ ไม่ทำตาม
3. เจตคติที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะที่ไม่เป็นทั้งเจตคติเชิงนิมานและเจตคติเชิงนิเสธ แต่อยู่ระหว่างกลางไม่เข้าข้างใดข้างหนึ่ง เช่น รู้สึกเฉยๆ ไม่ถึงกับชอบหรือไม่ชอบเป็นต้น

กล่าวโดยสรุป การแสดงเจตคติ หมายถึง แนวโน้มพฤติกรรม ลักษณะ ท่าทาง การพูด การแสดงความคิดเห็น ซึ่งสามารถแสดงออกได้ทั้งทางบวก ทางลบ และเป็นกลาง ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งการแสดงเจตคติทางบวก คือ ความพึงพอใจ เห็นด้วย ทำตาม การแสดงเจตคติทางลบ คือ ไม่พอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ทำตาม การแสดงเจตคติแบบเป็นกลาง คือ ไม่แสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบ ไม่เลือกที่จะแสดงเจตคติทั้งทางบวก หรือ ทางลบ

1.3.2 การเกิดเจตคติ

สุชา จันท์ธอม และสุรางค์ จันท์ธอม (2518: 100-101) ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับเจตคติว่ามีธรรมชาติและลักษณะที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือเกิดจากประสบการณ์ของบุคคล ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด คนเราได้รับเจตคติจากประสบการณ์ต่างๆ ในชีวิตบางครั้งยังได้รับแบบอย่างซึ่งเริ่มตั้งแต่เด็กๆ ยังอยู่ในวัยที่มีอายุน้อยๆ สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เช่น บิดา มารดา สัตว์เลี้ยงต่างๆ ตลอดจนเพื่อนฝูงของเด็ก มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของเด็กในระยะเริ่มต้นทั้งสิ้น

2. บุคคลแต่ละคนย่อมมีเจตคติต่อสถานการณ์เดียวกัน หรือต่อบุคคลเดียวกัน แตกต่างกันออกไปได้หลายลักษณะแล้วแต่ประสบการณ์ของบุคคลนั้น

3. เจตคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น อาจจะเป็นสิ่งที่ถาวรตลอดไป หรือชั่วคราวก็ได้ เจตคติบางอย่างอยู่ในสภาพไม่มั่นคงก็พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนเจตคติที่

มันคงถาวรย่อมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคลมาก ครูมีอิทธิพลทำให้เด็กเปลี่ยนเจตคติไปในทางที่พึงประสงค์ได้เช่นเดียวกัน

ธีระพร อูวรรณโณ (2533: 434-477) ได้ศึกษาและสรุปเกี่ยวกับการเกิดเจตคติไว้ดังนี้ คือ

1. จากอิทธิพลของพ่อแม่อาจเรียกได้ว่าเป็นแหล่งที่มีอิทธิพลสูงสุด โดยเฉพาะเด็กก่อนวัยเรียน เด็กจะพัฒนาค่านิยม ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดขึ้นมาในกรอบของครอบครัวซึ่งมีพ่อแม่เป็นหลัก
2. อิทธิพลจากกลุ่มต่างๆ ในโรงเรียน ครูและเพื่อน จะมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของเด็ก โรงเรียนที่มีกฎระเบียบ กฎเกณฑ์ให้นักเรียนปฏิบัติ หรือหนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอนจะมีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติของเด็กไม่น้อย นักเรียนที่มีครูเป็นแบบอย่างที่ดีการพัฒนาเจตคติก็น่าจะเป็นไปในทางที่ดี
3. อิทธิพลจากประสบการณ์ส่วนตัว ประสบการณ์ที่รุนแรง หรือกระทบกระเทือนต่อจิตใจหรือประสบการณ์ของความสำเร็ จะทำให้คนมีเจตคติที่แตกต่างกันไป
4. อิทธิพลจากสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ จะมีผลต่อการเกิดและการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 91-93) กล่าวถึงแหล่งสำคัญที่ทำให้เกิดเจตคติไว้ 4 แหล่งดังต่อไปนี้

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experiences) วิธีการหนึ่งที่เราารู้เจตคติ คือ การมีประสบการณ์เฉพาะอย่างกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเจตคตินั้น เช่น ถ้าเรามีประสบการณ์ที่ดีในการติดต่อบุคคลหนึ่ง เราจะมีความรู้สึกชอบบุคคลนั้น ในทางตรงกันข้ามถ้ามีประสบการณ์ไม่ดีก็จะมีความรู้สึกไม่ชอบบุคคลนั้น
2. การติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น (Communication from others) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในครอบครัว เช่น เด็กได้รับการสั่งสอนหรือบอกจากผู้ปกครองเสมอว่าการขโมยสิ่งของของคนอื่น ไม่ดีเด็กจะมีเจตคติเช่นนั้น
3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Model) เจตคติบางอย่างถูกสร้างขึ้นจากการเลียนแบบผู้อื่น เช่น บิดาของนาย ก กลัวเสียงฟ้าร้อง นาย ก จะมีเจตคติต่อเสียงฟ้าร้องว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวเหมือนบิดา
4. องค์กรประกอบที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institution Factor) เจตคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นเนื่องมาจากสถาบัน เช่น โรงเรียน สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา หน่วยงานต่างๆ ฯลฯ สถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มาและสิ่งช่วยสนับสนุนให้เกิดเจตคติบางอย่าง

ลัดดา กิติวิภาค (2526) ได้สรุปการเกิดเจตคติไว้ดังนี้

1. เกิดจากการเรียนรู้ การเล็งดูจากครอบครัว การเลียนแบบอย่าง ซึ่งเป็น การถ่ายทอดเจตคติจากบุคคลที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม
2. เกิดจากประสบการณ์ที่สะสมกันมาของบุคคลที่ประสบพบด้วยตนเอง ทั้งด้านดีและไม่ดี ซึ่งจะมีผลต่อเจตคติของบุคคลในเวลาต่อมา
3. เกิดจากบุคลิกภาพของบุคคลที่เป็นลักษณะพิเศษ เช่น ชอบเก็บตัว บุคลิกภาพเหล่านี้จะมีผลต่อเจตคติของเขาด้วย
4. สื่อมวลชนต่างๆ การเสนอข่าวหรือข้อมูลต่างๆ ล้วนมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลแทบทั้งสิ้น

ประดินันท์ อุปรมัย (2544 : 152) สรุปเกี่ยวกับการเกิดเจตคติของบุคคล ดังนี้

1. เจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้หรือการมีประสบการณ์ในอดีตทำให้บุคคลมีเจตคติทางบวกหรือลบ ซึ่งอาจเป็นประสบการณ์ที่ค่อยๆ สั่งสมมาทีละน้อยบ่อยครั้ง จนทำให้เกิดความเชื่อและความรู้สึกที่ส่งผลไปถึงพฤติกรรมที่แสดงออก
2. ประสบการณ์ในอดีตทำให้บุคคลมีเจตคติไปในทางใดทางหนึ่ง อาจเป็นประสบการณ์ทางตรงหรือประสบการณ์ทางอ้อมที่ผ่านการบอกเล่าจากการอ่านหนังสือ การได้ยิน ได้ฟังเรื่องราวจากคนอื่น ได้พบเห็นจากสื่อต่างๆ อิทธิพลของพลังกลุ่ม หรือกระทำการปลูกฝังถ่ายทอดผ่านทางกระบวนการการอบรมเลี้ยงดู

ฟอสเตอร์ (Foster, 1952) ได้สรุปแนวความคิดที่เกี่ยวกับการเกิดเจตคติว่าขึ้นอยู่กับสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อบุคคล หรือสถานการณ์ เจตคติจึงเกิดจากการได้พบเห็นคุ้นเคยสัมผัสได้ทดลอง เป็นต้น ถือเป็นประสบการณ์ตรง (Direct Experience) และการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็นรูปภาพหรือได้อ่านจากสิ่งต่างๆ แต่ไม่ได้พบเห็นหรือสัมผัสโดยตรงด้วยตนเอง ถือเป็นประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience)
2. ค่านิยมและการตัดสินค่านิยม เนื่องจากกลุ่มคนแต่ละกลุ่มมีพื้นฐานแตกต่างกัน

เชอริฟ (Sherif, 1969: 334) ได้ให้ความเห็นว่าเจตคติของบุคคลไม่ใช่สิ่งที่มีมาแต่กำเนิด แต่การที่บุคคลเกิดเจตคติขึ้นได้นั้นเกิดจากการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์

กล่าวโดยสรุป การเกิดเจตคติ เกิดจากการที่บุคคลได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว การเรียนรู้จากบุคคลอื่น ได้รับประสบการณ์ตรง โดยได้รับข้อมูล ได้ยิน ได้เห็น ได้ฟังจากข่าวสารและสื่อต่างๆ ได้เคยทดลองปฏิบัติจริงเป็นประสบการณ์ตรง หรือไม่เคยปฏิบัติ

ก็จะเกิดเป็นประสบการณ์ทางอ้อม ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ และแรงจูงใจใหม่ต่อประสบการณ์นั้นๆ ซึ่งอาจจะเป็นประสบการณ์ที่ดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่บุคคลนั้นๆ สัมผัส ก่อให้บุคคลมีความเข้าใจ ความคิดความเชื่อ และมีค่านิยมในสิ่งนั้นๆ เกิดเป็นเจตคติเชิงบวกหรือเจตคติเชิงลบแตกต่างกันไป

1.4 การเปลี่ยนแปลงเจตคติและทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

1.4.1 การเปลี่ยนแปลงเจตคติ

เอเดเวิร์ดส์ (Edwards, 1957: 200-202) ได้กล่าวถึงลักษณะของการเปลี่ยนแปลง เจตคติไว้ 4 ประการ สรุปได้ดังนี้

1. เจตคติที่เปลี่ยนแปลงได้ เมื่อได้รับการจูงใจใหม่
2. เจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์โดยตรง
3. เจตคติเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมขึ้น และยอมรับในคุณสมบัติหรือสถานการณ์ของสิ่งนั้นๆ
4. เจตคติจะเปลี่ยนแปลงได้ เมื่อมีการกระทำและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง

ไทรแอนดิส (Triandis, 1979: 143) ได้กล่าวถึงเจตคติว่าสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมต่างๆ เช่น การได้รับข้อมูลใหม่จากบุคคลอื่น สื่อมวลชนหรือการได้รับประสบการณ์โดยตรงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ และมีผลทำให้องค์ประกอบด้านความรู้สึกและพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปด้วย

สคูจ เหล่าสุนทร (2518: 143-144) กล่าวว่า การเสริมสร้างเจตคติที่ดีขึ้นอยู่กับความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ที่พึงพอใจ เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้โดยการเพิ่มพูนความเข้าใจในสิ่งใหม่ๆ หรือประสบการณ์ใหม่

สุนีย์ ธรดากร (2525: 158-159) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีเปลี่ยนเจตคติว่าสามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่

1. เปลี่ยนส่วนประกอบทางด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) ของผู้เรียน เพราะถ้าเจตคติทางด้านความรู้เปลี่ยนแปลงก็มีแนวโน้มที่จะทำให้ส่วนประกอบทางด้านความรู้สึกและทางด้านการกระทำเปลี่ยนแปลงด้วย ทำได้โดย

- 1.1 ใช้วิธีแนะแนว เช่น การอภิปราย ชี้แจง จัดอภิปราย หรือเชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนทราบข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง

1.2 ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ เช่น ผู้สอนรู้ว่าผู้เรียนไม่ชอบวิชาใด เพราะเรียนวิชานั้นไม่เข้าใจผู้สอนก็พาผู้เรียนไปชมของจริง วิธีทำจริงๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและอยากเรียนวิชานั้นต่อไป

เอนกกุล กริแสง (2526: 205-214) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์การเปลี่ยนเจตคติไว้ดังนี้

1. การวางเงื่อนไขให้เกิดการเรียนรู้และมีผลให้เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้นๆ
2. เหตุกระตุ้นใจให้ยอมรับหรือปฏิเสธสถานการณ์นั้น ขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ตอบแทนและความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นว่าสามารถหักล้างความเชื่อเดิมลงได้ก็จะเปลี่ยนเจตคติ
3. ความสอดคล้องทางความคิด บุคคลจะพยายามปรับสถานการณ์เพื่อเปลี่ยนเจตคติของผู้อื่นให้คล้อยตามตนหรือเปลี่ยนเจตคติของตนเองต่อวัตถุที่หมายนั้น
4. การโฆษณาชวนเชื่อ โดยการให้ข้อมูลหรือข่าวสารที่มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้าง หรือเปลี่ยนแปลงเจตคติด้วยกระบวนการที่สำคัญคือ การเร้าความสนใจ เสนอข้อมูลหรือแนวความคิดใหม่โดยใช้สื่อ โทรทัศน์ ฉายสไลด์ วิทยู หนังสือพิมพ์ ซึ่งมีประสิทธิภาพมากน้อยขึ้นอยู่กับเนื้อหา แหล่งที่มาความน่าเชื่อถือและความดึงดูดใจให้เกิดความศรัทธาต่อสิ่งนั้น
5. ข่าวลือ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ความจำ ความคิดและเจตคติของบุคคลอย่างมาก

ในการสร้างเจตคติหรือการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีเกี่ยวกับการเรียน ได้มีผู้เสนอแนวคิด ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2528: 232-233) ได้ให้ความคิดเห็นสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ให้การแนะแนว โดยพยายามชี้แจงหรืออธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งใดๆ อย่างมีเหตุผล แนะนำแนวทางปฏิบัติต่อการเรียนรู้ให้ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งให้เห็นคุณและโทษของสิ่งนั้นอย่างแท้จริงโดยเฉพาะชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ที่จะได้รับ ทั้งนี้เพราะมนุษย์มีแนวโน้มที่จะตอบสนองในทางบวกต่อสิ่งที่ทำคุณประโยชน์แก่ตนเอง
2. พยายามให้การเสริมแรงที่ตรงกับความถนัดและความต้องการแก่ผู้เรียนแต่ละคน เพื่อให้มีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากกว่าการใช้การลงโทษ
3. พยายามให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำเองและมีส่วนรับผิดชอบต่อสิ่งนั้นๆ เช่น การสอนหัวข้อบางอย่าง ครูจะแบ่งเป็นกลุ่มให้ผู้เรียนค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง ผู้เรียนจะค้นพบด้วยตนเองและในที่สุดจะเป็นเจตคติที่ดีได้

แมคไควร์ (Mcquire, 1969 อ้างถึงใน วัฒนา, 2534: 93-94) ได้วิเคราะห์ถึงกระบวนการเปลี่ยนเจตคติไว้ 5 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ความตั้งใจในข่าวสาร (attended to message) เป็นขั้นที่บุคคลจะต้องยอมให้ความสนใจ เอาใจใส่ต่อข่าวสารชักจูง มีความอยากรู้ และมีสมารถที่จะรับรู้ข้อความต่างๆ ที่ตนสนใจ
2. ความเข้าใจในข่าวสาร (comprehended the message) เป็นขั้นตอนที่บุคคลจะต้องยอมให้ความสนใจ และเอาใจใส่ต่อข่าวสารชักจูง มีความอยากรู้ และมีสมารถที่จะรับรู้ข้อความต่างๆ ที่ตนสนใจ
3. การยอมรับข่าวสาร (yielded to it) เมื่อบุคคลมีความเข้าใจในข่าวสารชักจูงแล้ว จะแสดงออกได้สองลักษณะคือ การยอมรับ หรือไม่ยอมรับ หากยอมรับก็คือการเชื่อ การปฏิบัติ หรือการคล้อยตามสารชักจูง ซึ่งก็คือการเปลี่ยนเจตคติตามการชักจูงของข่าวนั้นเอง
4. การเก็บข่าวสาร (retended the message) เมื่อเกิดการยอมรับ การเปลี่ยนเจตคติจะถูกเก็บรักษาไว้นานเท่าใด ขึ้นอยู่กับความจำและการเพิ่มหรือลดของการยอมรับหรือไม่ยอมรับในคำสั่งนั้นๆ
5. การกระทำซึ่งเป็นผลมาจากข่าวสาร (acted as a result of this message) เมื่อบุคคลยอมรับและมีการเก็บรักษาข่าวสารนั้นไว้ได้ บุคคลย่อมมีการแสดงพฤติกรรมให้ปรากฏโดยสอดคล้องกับการยอมรับนั้นๆ

ประดินันท์ อุปรมย์ (2544 :152) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลสรุปได้ว่า ประสบการณ์ทั้งหลายในอดีตที่เกิดขึ้นกับบุคคลอย่างสอดคล้องมากเท่าไร จะยิ่งทำให้เพิ่มความคงทนถาวรในการเกิดเจตคติมากขึ้นเท่านั้น โดยทั่วไปเจตคติเป็นสิ่งที่ค่อนข้างเปลี่ยนแปลงได้ยากแต่ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้หากได้รับการโน้มน้าวชักจูง หรือใช้วิธีการต่างๆ ที่จะทำให้รู้สึกคล้อยตามได้อย่างจริงจัง

1.4.2 ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติมีหลายทฤษฎี เช่น

1. ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ฮอฟแลนด์ เจนนิส และเคลลี (Imsko, 1967: 199-203; citing Hovland, Janis and Kelly, n.d.) ได้ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยยึดหลักของการเสริมแรงว่า เจตคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น (Opinion) อันเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื่องจากได้รับการเสริมแรงทางบวก บุคคลจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และในทางตรงกันข้ามบุคคลมีประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดได้มากน้อยเพียงใดต้องอาศัยการ

เสริมแรง นอกจากนี้องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคิดเห็นใหม่ๆ ได้แก่ ความสนใจ และการยอมรับก่อนที่บุคคลจะเกิดความคิดใหม่ๆ จะต้องมีความสนใจในข่าวสารที่ได้รับก่อน เมื่อสนใจก็มีความเข้าใจเกิดขึ้นยอมรับข่าวสารนั้นๆ การยอมรับขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจ ซึ่งอยู่ในรูปต่างๆ กัน เช่น การให้เหตุผลหรือการสื่อสาร ชักจูง

2. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม (Active Participation Theory) จากการศึกษาในจิตวิทยาสังคม เจตคติหรือพฤติกรรมจะเปลี่ยนได้ ถ้ามีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งไทรแอนดิส (Triandis) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการทดลองของเลวิน (Lewin) เกี่ยวกับการบริโภคเครื่องในสัตว์ มีกลุ่มการฟังบรรยายอย่างเดียวกับกลุ่มที่ฟังการบรรยายและมีการอภิปรายถึงประโยชน์และหลักโภชนาการ จากการติดตามผลปรากฏว่ากลุ่มที่ฟังการบรรยายอย่างเดียวกฎปฏิบัติตามร้อยละสามส่วนกลุ่มที่มีการอภิปรายมีการกระทำตามถึงร้อยละสามสิบสอง จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมจะมีผลต่อเจตคติของบุคคลมาก ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมโดยตรง (Active Participation) จะมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ยืนยาวกว่าโดยทางอ้อม (Passive Participation) (Triandis, 1971: 89)

นอกจากนี้ สุภาพร เลานิตย์ (2525-17) ได้สรุปทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเจตคติไว้ 4 ทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีเกี่ยวกับความตรงกันหรือความเหมือนกันของความคิด (Theories of Cognitive Consistency) ซึ่ง ไฮเดอร์ (Heider, n.d.; อ้างถึงใน นวรัตน์ ปัสสิมสติ 2544: 28) ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ว่า เมื่อนาย ก. ชอบนาย ข. และนาย ข. ชอบสิ่งของนาย ค. มีแนวโน้มจะทำให้ นาย ก. ชอบสิ่งของนาย ค. ด้วยภาวะการณ์ที่สมดุลจะเกิดเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบทั้งสามนี้เป็นไปทางบวก เช่น ข. ชอบ ค. และ ก. ชอบ ค. หรือ อีกกรณีหนึ่งเมื่อความสัมพันธ์ระหว่างสองคู่เป็นไปในทางลบ เช่น ก. ไม่ชอบ ค. ข. ไม่ชอบ ค. แต่ ก. ชอบ ข. และในทางตรงกันข้ามภาวะการณ์ที่ไม่สมดุลจะเกิดเมื่อความสัมพันธ์คู่ใดคู่หนึ่งเป็นไปในทางลบ หรือความสัมพันธ์ระหว่างสามคู่เป็นไปในทางลบ เมื่อภาวะการณ์ที่ไม่สมดุลมีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของความสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดภาวะการณ์ที่สมดุล (Balanced Status) ขึ้น

2. ทฤษฎีการขัดแย้งของความคิด (Theory of Cognitive Dissonance 28) เฟสทิงเจอร์ (Festinger, 1957; อ้างถึงใน นวรัตน์ ปัสสิมสติ 2544: 28) เป็นผู้เสนอทฤษฎีนี้ โดยมีพื้นฐานมาจากความคิดที่ว่าเมื่อใดมนุษย์มีสิ่งขัดแย้งกัน มนุษย์จะพยายามหาทางที่จะขจัดความขัดแย้งนั้นให้หมดไปนั่นคือ เจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงเมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นในตัวบุคคล และความขัดแย้งนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องจากส่วนประกอบของการรับรู้ส่วนหนึ่งแตกต่างหรือขัดแย้งกับ

ส่วนประกอบของการรับรู้ส่วนอื่น หรือเกิดขึ้นเมื่อมีการรับรู้ส่วนอื่น หรือเกิดขึ้นเมื่อมีการรับรู้ ข้อมูลใหม่ที่ขัดแย้งกับเจตคติหรือความคิดเห็นเดิมของตน เมื่อเกิดความไม่สอดคล้องหรือขัดแย้งก็ พยายามปรับให้เกิดความสอดคล้องเพื่อให้เกิดความคิดสัมพันธ์กับพฤติกรรม หรือเปลี่ยนความคิด ให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม หรือพยายามหาข้อมูลสนับสนุนความคิดเดิมของตน หรือหลีกเลี่ยงไม่ รับข้อมูลที่ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องขึ้น

3. ทฤษฎีเสริมแรง (Reinforcement Theory) ฮอฟแลนด์ เจนีสและเคลดี (Imsko, 1967: 199-203; citing Hovland, Janis and Kelly, n.d.) ได้ร่วมกันศึกษาเกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงเจตคติโดยยึดหลักของการเสริมแรงว่า เจตคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลเปลี่ยนความ คิดเห็น (Opinion) อันเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื่องจากได้รับการเสริมแรงทางบวก บุคคลจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น และในทางตรงกันข้ามบุคคลมี ประสบการณ์ที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดได้มากน้อยเพียงใดต้องอาศัยการเสริมแรง นอกจากนี้องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความคิดเห็นใหม่ๆ ได้แก่ ความสนใจและการยอมรับก่อนที่ บุคคลจะเกิดความคิดใหม่ๆ จะต้องมีความสนใจในข่าวสารที่ได้รับก่อน เมื่อสนใจก็มีความเข้าใจ เกิดขึ้นยอมรับข่าวสารนั้นๆ การยอมรับขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจ ซึ่งอยู่ในรูปต่างๆ กัน เช่น การให้ เหตุผลหรือการสื่อสารชักจูง

4. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยการปรับตัวให้เข้ากับสังคม (The Social Judgment Theory of Attitude Change) เซอร์ฟ (Sherif, 1969) เป็นผู้นำทฤษฎีนี้ซึ่งเชื่อว่าขบวนการในการปรับตัว ของบุคคลนั้นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงเจตคติของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ซึ่ง สัมพันธ์กับหลักเกณฑ์ต่างๆ ทางสังคม และความคิดเห็นเกี่ยวกับตน (Self-Concept) เจตคติจะ เป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับระดับของการปรับ (Level of Adaptation) ซึ่งอยู่ระหว่างช่วงของการ ยอมรับ (Acceptance) ซึ่งเป็นไปตามความคิดเห็นของตัวเองและสังคมช่วงแห่งการปฏิเสธ (Rejection) ซึ่งเป็นไปตามความคิดเห็นของตนเองและสังคมและยังมีช่วงแห่งอิสระ (Non Commitment) คือ การไม่ผูกมัดในด้านใดๆ ซึ่งอยู่ระหว่างช่วงแห่งการยอมรับและ ช่วงแห่งการปฏิเสธ การยอมรับ การไม่ยอมรับหรือปฏิเสธ และไม่แน่ใจนี้จะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับระดับของการมีส่วนร่วม และโดยปกติจะแสดงออกในรูปแบบที่เหมาะสม (Legitimate) กับสถานะของสังคม เพื่อจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความเป็นสุข

กล่าวโดยสรุป เจตคติของบุคคลนั้นสามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยอาจใช้ เทคนิคที่หลากหลายซึ่งเทคนิคที่นำมาใช้นั้นต้องมีความเหมาะสมต่อบุคคล สภาพแวดล้อม สภาพ สังคมภายใต้ระยะเวลาที่เหมาะสม การที่เจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงได้นั้นต้องขึ้นอยู่กับ

แรงจูงใจใหม่ การได้รับข้อมูลความรู้ใหม่ การเรียนรู้ประสบการณ์ตรงหรืออ้อม การได้ลงมือปฏิบัติจริงในสิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่เผชิญ รวมถึงกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว การอภิปราย การสอนประสบการณ์ตรงอย่างเหมาะสม ทำให้บุคคลเกิดประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ เปลี่ยนความคิด ความเข้าใจ และเปลี่ยนพฤติกรรมโดยแต่ละบุคคลอาจใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลงเจตคติแตกต่างกันไป

1.5 การวัดเจตคติ

ในการวัดเจตคตินั้นสามารถทำได้หลายวิธีซึ่งแตกต่างกันไป ได้แก่

1. วิธี Equal Appearing Intervals วิธีนี้ เทอร์สโตน (Thurstone, 1970: 128) ใช้วัดเจตคติของบุคคลโดยอาศัยกฎแห่งการเปรียบเทียบเพื่อตัดสินใจ (Law of Comparative Judgement) คือ ให้ผู้ตอบตัดสินข้อความที่แสดงถึงเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าเห็นด้วย (Accepted) หรือไม่เห็นด้วย (Rejected) ในข้อความเหล่านั้นอย่างน้อยเพียงใด โดยให้กลุ่มผู้ตัดสินพิจารณาว่าข้อความแต่ละข้อความที่เสนอนั้นควรจะอยู่ตรงไหน เมื่อแบ่งเป็น 11 กลุ่มเท่าๆ กัน เมื่อกลุ่มผู้ตัดสินได้พิจารณาตัดสินหมดทุกข้อความแล้ว ก็นำแต่ละคนมาหาค่าสเกล (Scale value) นั่นคือตำแหน่งมัธยฐานของแต่ละสเกล สำหรับวัดเจตคติต่อไป

2. วิธี Summated Ratings หรือ Likert Method ซึ่งสร้างขึ้นโดยลิเคอร์ท (Likert, 1970: 150-151) เป็นวิธีการวัดเจตคติโดยการนำเอาข้อความที่จะใช้วัดเจตคติไปให้ผู้ตอบตกลงความเห็นว่ามีความรู้สึกต่อข้อความเหล่านั้นอย่างไรบ้าง เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วมีการกำหนดคะแนนให้อาจเป็น 5 4 3 2 หรือ 1 ตามลำดับ หากเป็นข้อความทางบวก (Positive Statement) และอาจเป็น 1 2 3 4 หรือ 5 ตามลำดับ หากเป็นข้อความในทางลบ (Negative Statement) จากนั้นนำข้อความทั้งหมดไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Item Analysis) โดยเลือกข้อความที่สามารถจำแนกกลุ่มที่มีเจตคติที่ดีและเจตคติที่ไม่ดีได้ เพื่อนำไปใช้วัดเจตคติต่อไป

3. วิธี Semantic Differential (Osgood, 1957: 189) ซึ่งใช้วิธีนี้เพื่อวัดความหมายของมโนทัศน์ (Concept) ในรูปความหมายของคำคุณศัพท์ (Adjectives) โดยให้บุคคลทำเครื่องหมายแสดงความคิดเห็นลงในสเกลซึ่งอยู่ระหว่างคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกับคู่หนึ่งๆ เช่น ดี-ไม่ดี ชอบ-ไม่ชอบ ฯลฯ ผู้ตอบจะต้องพิจารณาว่า มโนทัศน์ที่ตนเห็นมีความหมายสอดคล้องกับคุณศัพท์ในแต่ละสเกลอย่างไรมากน้อยแค่ไหน แล้วกรอกความเห็นลงในสเกล

นักจิตวิทยาสังคม ได้พยายามที่จะคิดหาวิธีการวัดเจตคติที่มีคุณภาพซึ่งจากการศึกษาปรากฏว่า วิธีการวัดเจตคติซึ่งเป็นที่นิยม ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ วิธีการของเทอร์สโตนและลิเคอร์ท (Thurstone และ Likert)

การวัดเจตคติของบุคคลต่อสิ่งเร้าต่างๆ นั้น เทอร์สโตน (Thurstone, 1967: 77) ให้ความเห็นว่าวัดโดยตรงไม่ได้ ต้องวัดจากการแสดงออกในรูปของความคิดเห็นหรือคำพูดซึ่งก็อาจวัดได้ไม่แน่นอนนัก และแม้จะวัดเจตคติจากพฤติกรรมที่แสดงออกจริงๆ ก็มีผู้คัดค้านว่าบางทีก็อาจคลาดเคลื่อนได้ เพราะพฤติกรรมของคนเราอาจบิดเบือนจากเจตคติที่มีอยู่จริง เทอร์สโตนยังได้ให้ความเห็นว่าทั้งภาษาพูดและพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกนั้นเป็นเพียงชี้เจตคติ ซึ่งยังมีความคลาดเคลื่อนตามหลักของการวัดผลบ้าง เขาจึงใช้การวัดเจตคติจากคำตอบว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” กับข้อความในแบบวัดเจตคติจะต้องไม่สรุปเอาเองว่า บุคคลนั้นจะปฏิบัติตามในข้อที่ตนเองเห็นด้วย

ลิเคอร์ท ได้สร้างแบบวัดเจตคติที่เป็นที่นิยมพอๆ กับแบบวัดเจตคติของเทอร์สโตน ในแบบวัดเจตคติของเขากำหนดให้ข้อความทุกข้อในแบบวัดเจตคติ คือ ผลรวมของคะแนนทุกข้อในแบบวัดเจตคติ ซึ่งเราถือว่าผู้มีเจตคติที่ดีต่อสิ่งใดก็ย่อมมีโอกาสตอบเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นมาก และโอกาสที่จะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นก็จะมีอยู่น้อย ในทำนองเดียวกันมีเจตคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น โอกาสที่จะเห็นด้วยกับข้อความที่สนับสนุนสิ่งนั้นก็น้อยและโอกาสจะตอบเห็นด้วยกับข้อความที่ต่อต้านสิ่งนั้นจะมีมาก คะแนนรวมของทุกข้อจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงเจตคติของผู้ตอบในแบบวัดเจตคติของแต่ละบุคคล วิธีสร้างแบบวัดเจตคติของ ลิเคอร์ท (Likert) ครั้งแรกจะต้องรวบรวมข้อความที่เกี่ยวข้องในสิ่งที่จะศึกษาให้ได้มากที่สุด แล้วนำข้อความที่รวบรวมได้ไปลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการจะศึกษา โดยให้เลือกตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพียงอย่างใดอย่างหนึ่งต่อข้อความแต่ละข้อ ผู้ตอบไม่ต้องทำใจเป็นกลางแต่ตอบตามความรู้สึกของตนเอง การเปรียบเทียบเจตคติให้เป็นคะแนนข้อที่สนับสนุนคำตอบว่าเห็นด้วยอย่างยิ่งให้คะแนน 5 และลดลงเรื่อยๆ จนถึงคำตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 1 คะแนน ส่วนข้อความที่ต่อต้าน ถ้าตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน และลดลงเรื่อยๆ จนตอบว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง จะให้ 1 คะแนน (Anastasi, 1976: 432-485)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีวัดเจตคติของ ลิเคอร์ท (Likert) ด้วยเหตุผลที่ว่า แบบวัดเจตคติของลิเคอร์ทนั้น การให้น้ำหนักของคะแนน 5 ระดับ ช่วยทำให้สามารถหาระดับเจตคติของกลุ่มตัวอย่างได้ชัดเจน

1.6 ประโยชน์ของการวัดเจตคติ

การวัดเจตคติของแต่ละบุคคลมีประโยชน์หลายประการ ดังเช่นแนวคิดของ ชัยยง ขามรัตน์ (2525: 17-18) ได้สรุปไว้ว่าประโยชน์ของการวัดเจตคตินี้มีดังนี้

1. วัดเพื่อทำนายพฤติกรรม เนื่องด้วยเจตคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าเขามีความรู้สึกทางด้านที่ดีหรือไม่ดีเกี่ยวกับสิ่งนั้นมากน้อยเพียงใด และเขามีความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้นเพียงใด เจตคติของบุคคลต่อสิ่งนั้นจึงเป็นเรื่องทำนายว่า บุคคลนั้นจะมีการกระทำต่อสิ่งนั้นไปในทำนองใดด้วย ฉะนั้นการทราบเจตคติของบุคคล ย่อมช่วยให้สามารถทำนายการกระทำของบุคคลนั้นได้ แม้จะไม่ถูกต้องเสมอไปก็ตาม
2. วัดเพื่อหาทางป้องกัน โดยทั่วไปการที่บุคคลจะมีเจตคติต่อสิ่งใดอย่างใดเป็นสิทธิของเขา แต่การอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุขของสังคม ย่อมจะเป็นไปได้เมื่อพลเมืองมีเจตคติต่างๆ คล้ายคลึงกันซึ่งเป็นแนวทางให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันและไม่เกิดความแตกแยกในสังคม
3. วัดเพื่อหาทางแก้ไข เจตคติของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจแตกต่างกัน แต่ในบางเรื่องจำเป็นต้องได้รับความคิดเห็นและเจตคติที่สอดคล้องกัน เพื่อป้องกันปัญหาข้อขัดแย้งในเรื่องต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น
4. วัดเพื่อเข้าใจสาเหตุและเหตุผล เจตคติเปรียบเสมือนสาเหตุภายในที่ผลักดันให้บุคคลกระทำการต่างๆ และสาเหตุภายในหรือเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของบุคคลนี้ อาจจะได้รับผลกระทบมาจากสาเหตุภายนอกอีกส่วนหนึ่ง ฉะนั้นการจะเข้าใจอิทธิพลของสาเหตุภายนอกที่มีต่อการกระทำของบุคคลต่างๆ ให้ชัดเจน บางกรณีอาจจำเป็นต้องวัดเจตคติของบุคคลต่างๆ ให้ชัดเจน

ดังนั้นในการวัดเจตคติของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ผู้ดำเนินการวัดจึงควรกำหนดวัตถุประสงค์ของการวัดให้ชัดเจนว่าจะวัดเพื่อวัตถุประสงค์ใด

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการวัดเจตคติมีประโยชน์สำคัญคือ เพื่อทำนายพฤติกรรมของบุคคลว่าจะไปในทิศทางที่ดีหรือไม่ดี เข้าใจถึงเหตุและผลที่บุคคลกระทำการต่างๆ เพื่อจะได้ส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในสถานการณ์นั้นๆ แก่บุคคลได้เหมาะสม

1.7 เจตคติต่ออาชีพ

ได้มีผู้อธิบายเกี่ยวกับเจตคติต่ออาชีพไว้หลากหลาย ดังนี้

จอลลี่ (Jolly, 1973: 201) กล่าวว่า ทักษะคิดต่ออาชีพ เป็นรากแก้วของปัญหาการว่างงานในกลุ่มผู้มีการศึกษา

เอ็ดเวิร์ด (Edwards, 1974: 34) เชื่อว่าปริมาณความต้องการทางการศึกษาที่เพิ่มขึ้นทุกปีนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่งคือ เป็นเพราะบุคคลหางานที่ต้องการทำไม่ได้หรือเลือกงานจึงไม่มีงานทำ ทำให้ต้องเรียนต่อไปอีก การศึกษาต่อของคนเป็นจำนวนมากแท้ที่จริงคือ การว่างงานแฝง เนื่องจากเจตคติต่ออาชีพไม่เหมาะสม

ประหลุมสุข อาชวบารุง (2517: 21) กล่าวว่าประเทศไทยยังขาดงานอาชีพอีกมากมายที่ยังทำไม่ป็นงานเป็นการเสมือนประเทศที่เจริญแล้ว เป็นเพราะอาจเนื่องมาจากความไม่เข้าใจ การมองข้ามความสำคัญ และยังมีเจตคติที่ไม่ถูกต้อง

ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2518: 131-133) แสดงความคิดเห็นต่อการเลือกอาชีพของคนไทย และเจตคติที่ไม่ถูกต้องต่ออาชีพบางประเภทไว้ว่า คนไทยไม่นิยมขวนขวายต่อสู้ ทำงานหนัก เพื่อความสำเร็จในชีวิต คนไทยชอบทำงานเบาๆ ไม่ต้องดิ้นรนรับผิชอบมากชอบมีฐานะอยู่กับผู้อื่น มีเงินเดือนกิน คนไทยไม่นิยมเป็นพ่อค้า ถ้าจะดำเนินธุรกิจจะยึดความโก้เก๋ในการดำเนินงานมากกว่าเนื้อหาองงาน

สงวนพงษ์ ชวนชม (2529: 31) ได้กล่าวว่า บัณฑิตที่จบออกมาส่วนใหญ่มักจะมีค่านิยมที่ผิดๆ คิดไว้ว่าต้องทำงานราชการ ต้องทำงานที่มีเกียรติ หรืองานที่มีเงินเดือนมาก และยังเข้าใจผิดๆ เกี่ยวกับงานรับราชการเพราะคิดว่า เป็นงานสบาย มั่นคง และมีเกียรติ เช่น คนในสมัยก่อนนิยมอวยพรลูกหลานให้ได้เป็นเจ้าคนนายคน ให้รับราชการในตำแหน่งสูงๆ ความคิดดังกล่าวจึงติดมาถึงรุ่นหลัง ยังสอดคล้องกับ

สมนึก บารุง (2530: 7) ที่ว่านักเรียนส่วนหนึ่งจบไปแล้วจะไม่ม้งานทำ หรือหางานไม่ได้ สาเหตุหนึ่งคือ ค่านิยมที่จะเรียนมารับราชการ หรือทำงานรับเงินเดือนในบริการเอกชน โดยละเลยไม่เห็นความสำคัญของอาชีพอิสระ

สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2532: 6) ได้กล่าวถึงเจตคติและค่านิยมของคนไทยว่า “เจตคติและค่านิยมของคนไทย หวังที่จะพึ่งลูกหลาน และอยากให้ลูกหลานมีอนาคต คิดสะสมมรดกไว้ให้ลูกหลานอยากให้ลูกหลานได้ปริญญาและมีความสุขกว่าตนเอง ขอมเป็นหนี้ให้ลูกหลานได้เรียน หวังให้ได้รับราชการเป็นใหญ่เป็นโต ควรปลูกฝังเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาชีพอิสระใหม่ เพราะแต่เดิมคิดว่าต่ำต้อย”

อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 26) ได้กล่าวว่าเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาทุกระดับควรได้รับการพัฒนาเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพ มีความคิดริเริ่ม มีความขยันขันแข็ง รวมทั้งควรมีการปลูกฝังเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อลดปัญหาการว่างงานและสามารถเลือกประกอบอาชีพอิสระที่เหมาะสมกับความสามารถของตน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เจตคติต่ออาชีพของคนไทยโดยเฉพาะวัยรุ่นและเยาวชนยังมีค่านิยมในการประกอบอาชีพว่าอาชีพรับราชการหรือการทำงานได้รับเงินเดือนในบริษัทเอกชนเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มั่นคง และคิดว่าอาชีพอิสระนั้นไม่มั่นคงต่ำต้อย ดังนั้นในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ และมีจำนวนผู้ตกงานเพิ่มขึ้นนั้น บุคคลทุกระดับควรได้รับการพัฒนาปลูกฝังเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ เพื่อเป็นทางเลือกและเป็นแนวทางในการสร้างอาชีพอย่าง

หลากหลาย ลดปัญหาการว่างงาน และสามารถเลือกประกอบอาชีพอิสระได้เหมาะสมกับความสามารถของตน และเหมาะสมต่อสภาวะทางสังคม

1.8 ความสำคัญของเจตคติต่ออาชีพ

ได้มีนักวิชาการหลายท่านที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของเจตคติต่ออาชีพ เช่น เฟสทิงเจอร์ (Festinger, 1957: 25) กล่าวถึงเจตคติที่เปลี่ยนไปว่ามนุษย์ไม่สามารถทนต่อความขัดแย้งได้ จึงเปลี่ยนเจตคติต่อสิ่งนั้นเสียใหม่ให้สอดคล้องกับความพึงพอใจของตน เช่น เจตคติทางอาชีพ ดังนั้น เจตคติที่ดีทางอาชีพจึงมีผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพของบุคคลด้วย

เอ็ดเวิร์ดส์ (Edwards, 1974: 34) กล่าวถึงปัญหาการว่างงานซึ่งเป็นผลมาจากเจตคติทางอาชีพว่า การที่ปริมาณความต้องการทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้นทุกปีมีสาเหตุสำคัญประการหนึ่ง คือ บุคคลเลือกงานหรือหางานทำไม่ได้เนื่องจากการมีเจตคติที่ไม่เหมาะสมต่ออาชีพ ทำให้ต้องเรียนต่อไปอีก ซึ่งแท้จริงก็คือการว่างงานแฝงนั่นเอง

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2527: 39) กล่าวถึงการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนของชาตินักเรียนทุกคนจะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในวันหน้าและมีอาชีพต่างกันไป การให้ความรู้และประสบการณ์พื้นฐานด้านอาชีพแก่นักเรียน ทั้งพวกที่ตั้งใจศึกษาต่อในระดับสูงและไม่ได้ศึกษาต่อก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2532: 13) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน คือ การปลูกฝังเจตคติที่ดีและเหมาะสมต่ออาชีพให้แก่เยาวชนให้มีประสบการณ์เกี่ยวกับโลกอาชีพอย่างกว้างไกล มองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อการดำรงชีวิตที่ดีในอนาคต

นวรรตน์ ปลื้มสติ (2544: 24) กล่าวถึงเจตคติว่ามีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพหรือเลือกอาชีพ เจตคดีย่อมมีผลและมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะปัจจุบัน การส่งเสริมเจตคติต่ออาชีพอิสระ จึงเป็นสิ่งที่ควรตระหนักและสนับสนุน

อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 15) กล่าวว่า เจตคติต่ออาชีพมีความสำคัญต่อความรู้สึกนึกคิด และแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมต่างๆ รวมทั้งมีความสำคัญต่อการเลือกอาชีพและความสำเร็จในการประกอบอาชีพของแต่ละบุคคล ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันการส่งเสริมเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระให้แก่เด็กและเยาวชน จึงเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กและเยาวชนควรตระหนักและสนับสนุนให้เกิดเจตคติทางบวกต่ออาชีพอิสระ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และอาชีพอิสระ นั้นมีความสำคัญเนื่องจากหากหน่วยงานต่างๆ และสถาบันการศึกษามีการปลูกฝังและส่งเสริมเจตคติที่ดี และเหมาะสมต่ออาชีพอิสระให้แก่เยาวชนจะส่งผลให้เยาวชน มีความรู้สึก ความคิด และแนวโน้มการเกิดพฤติกรรมในเชิงบวกต่ออาชีพอิสระ ซึ่งทำให้เยาวชนนั้นมีทางเลือกในการประกอบอาชีพในอนาคตที่หลากหลายส่งผลให้ลดปัญหาการว่างงานในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

1.9 งานวิจัยเกี่ยวกับการแนะแนวเพื่อพัฒนาเจตคติ

ได้มีผู้สนใจเกี่ยวกับเจตคติและได้ดำเนินการวิจัยไว้หลายเรื่อง เช่น

สมร รื่นกมล (2534: 81) ได้ศึกษาผลของกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระและการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ทัศนศึกษาที่โรงเรียนมัธยมฐานบิน กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มทดลอง 15 คน กลุ่มควบคุม 15 คน กลุ่มทดลองให้เข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มควบคุมเรียนในห้องเรียนปกติ พบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนจากแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพอิสระและการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

มลิวรรณ นิรมลพิศาล (2539: 34) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสีกัน (วัฒนาอุปถัมภ์) กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการแนะแนวมีทัศนคติต่อการเรียนดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กันทวลย์ ภูวนันท์ (2543: 52) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของชุดการแนะแนวในการพัฒนาเจตคติต่อการคุกคามทางเพศและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชัยมาตร กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยชุดแนะแนวที่มีการพัฒนาเจตคติการคุกคามทางเพศและความภาคภูมิใจเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นาวรัตน์ ปลื้มสติ (2544: 53) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลของการแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนห้วยบ่ําเพ็ญ กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยชุดแนะแนวอาชีพมีการพัฒนาเจตคติต่ออาชีพอิสระเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 97) ได้ทำวิจัยเรื่อง ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเคหะท่าทราย

สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุพน บุตรปาน (2551: 102) ได้ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาความรู้เจตคติและทักษะอาชีพช่างเชื่อมโลหะ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีคะแนนเจตคติที่มีต่ออาชีพช่างเชื่อมโลหะสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีการพัฒนาเจตคติทำได้หลายวิธี เช่น การจัดกิจกรรมกลุ่ม การจัดกิจกรรมแนะแนว และการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เป็นต้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

2.1 ความหมายและประเภทของอาชีพอิสระ

2.1.1 ความหมายของอาชีพอิสระ

มีผู้ให้ความหมายของอาชีพอิสระตามเหตุผลแตกต่างกันไป ดังนี้

จริยา ทัพพะกุล ณ อุรุทยา (2530: 48) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง การประกอบกิจการขนาดเล็กที่ทำด้วยตนเองที่อาศัยทักษะและเทคนิคการจัดการให้เกิดรายได้และมีกำไรซึ่งอาจมีลักษณะเป็นการผลิต ประกอบ ซ่อม รวมทั้งการบริการและการประกอบกิจการอื่นๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับสิ่งเหล่านี้ ส่วนใหญ่แล้วเจ้าของจะเป็นผู้ดำเนินการ ขั้นตอนต่างๆ ด้วยตนเองเป็นส่วนมาก

วินัย ณรงค์ฤทธิ์ (2530: 11) กล่าวไว้ว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่เป็นเจ้าของธุรกิจหรือเป็นหุ้นส่วนในธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือมีนัยหนึ่ง คือ การประกอบอาชีพที่มีรายได้เป็นของตนเองโดยไม่มีนายจ้างหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง เช่น ค้าขายส่วนตัว ขายอาหาร เครื่องดื่ม ผลไม้ ทำขนมขาย พับถุงขาย ขายเครื่องอะไหล่รถยนต์ ทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำฟาร์มโคนม เลี้ยงสัตว์ ทำการประมง อาชีพอิสระอื่นๆ เช่น นายควม นักดนตรี ร้านเสริมสวย ทำเฟอร์นิเจอร์ ชักรถรับจ้าง

สุรเดช วิเศษสุรการ (2530: 10) ให้ความหมายว่า “อาชีพอิสระ” คือ งานที่มีไม่งานรับจ้าง ไม่รับราชการ ไม่เป็นลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ แต่เป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเอง ซึ่งเริ่มจากร้านแผงลอย หาบเร่ แล้วขยายมาเช่าห้องแถวจนต่อไปอาจขยายร้านเปิดสาขาเพิ่มขึ้นอีกก็ได้

กรมวิชาการ (2531: 17) กล่าวถึงอาชีพอิสระว่า หมายถึง อาชีพที่ประกอบกันเป็นธุรกิจภายในครอบครัวที่ต้องใช้ความรู้หรือทักษะที่ต้องการการฝึกฝนอบรมพอสมควร เช่น อาชีพทำของที่ระลึกด้วยวัสดุที่มีในท้องถิ่น การปลูกผัก การเลี้ยงปลา เป็นต้น และผู้ประกอบการอิสระ หมายถึง ผู้ประกอบการขนาดย่อมที่เป็นธุรกิจในครอบครัว

กรมอาชีวศึกษา (2531: 14) อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพส่วนตัว หรือการประกอบการของตนเองเป็นอาชีพที่ต้องเสี่ยงและไม่คงที่ที่จะพบกับรายได้ที่ไม่แน่นอน มีได้ในทุกลักษณะงานไม่ว่างานนั้นจะเป็นประเภทเกษตรกรรม คหกรรม ศิลปกรรม พาณิชยกรรม หรือ อุตสาหกรรม ขอแต่ให้เป็นอาชีพที่สุจริตที่เป็นการประกอบการของตนเอง เป็นเจ้าของธุรกิจ ดำเนินการและไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง

ยุพิน ประจวบเหมาะ (2531) นิยามว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพส่วนตัวทั้งในภาคเศรษฐกิจที่เป็นระบบ (Formal Sector) และภาคเศรษฐกิจที่ไม่เป็นระบบ (Informal Sector) เจ้าของกิจการเป็นผู้ประกอบการเองทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยได้รับค่าตอบแทนเป็นรูปของกำไร ไม่ใช่เงินเดือน มีเจ้าของกิจการที่ไม่เป็นลูกจ้าง รับเงินเดือนจากนายจ้าง แต่ได้รับค่าตอบแทนจากลูกค้า และเจ้าของกิจการเป็นผู้ลงมือกระทำเองในฐานะผู้ปฏิบัติงาน

สุรพล เพิ่มผล (2531: 6-7) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่มีลักษณะที่ผู้ประกอบการได้รับค่าตอบแทนจากลูกค้าจำนวนมาก โดยผู้ประกอบการหรือเจ้าของกิจการเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเองในฐานะผู้ปฏิบัติการและมีผู้ช่วยปฏิบัติงานได้จำนวนไม่เกิน 10 คน และทุนดำเนินการไม่เกิน 500,000 บาท

ทิพวัน ถือคำ (2533: 43) ได้ให้ความหมายอาชีพอิสระไว้ว่า คือ การประกอบอาชีพซึ่งผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการเอง โดยยึดว่าเป็นอาชีพอิสระ เพราะผู้ประกอบการไม่ได้เป็นลูกจ้างในหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

ปกรณ์ วงศ์สวัสดิ์ (2533: 68) ให้ความหมายของอาชีพอิสระ หมายถึง การประกอบการงานมีรายได้ โดยจัดและประกอบการด้วยตนเองหรือกลุ่มซึ่งกระบวนการประกอบอาชีพนั้น อาจแยกได้เป็น 3 ด้าน คือ การผลิต การขาย และการบริการ ซึ่งประกอบอาชีพสามารถเลือกทำเพียงด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายๆ ด้านก็ได้ โดยเป็นผู้ผลิต เป็นผู้ให้บริการ เป็นผู้ขาย หรือเป็นผู้ผลิตและผู้ขาย เป็นผู้ขายและผู้ให้บริการ หรืออาจจะเป็นทั้งผู้ผลิตผู้ขายและผู้ให้บริการ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เช่น ผู้ประกอบอาชีพปลูกผักอาจจะปลูกผักแล้วส่งให้ผู้อื่นนำไปขายก็จัดอยู่ในด้านของการผลิต หรือผู้ประกอบอาชีพขายรถจักรยานยนต์อาจจะขายเพียง

อย่างเดียว ก็จัดอยู่ด้านของการขาย หรือขายด้วยจัดบริการตรวจสอบด้วย ก็จัดอยู่ในด้านของการผลิตและด้านการบริการ

วิชระ โอภิรากร (2533: 11) ได้ให้ความหมายของอาชีพอิสระว่า เป็นการประกอบกิจกรรมทางธุรกิจด้วยการลงทุนเอง ดำเนินกิจกรรมในรูปของผลิต การจำหน่าย การบริการและการจัดการด้วยตนเอง ไม่รับคำสั่งจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่น และรับผิดชอบต่อการเสี่ยงทางธุรกิจทุกชนิดด้วยตนเอง โดยกิจการนั้นจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้

กรมสามัญศึกษา (2535 ค: 15) ได้ให้ความหมายการประกอบอาชีพอิสระไว้ว่า คือ การรวมกลุ่มของนักเรียน เพื่อหารายได้ระหว่างเรียนโดยมีการวางแผน การจัดการและดำเนินการด้วยกลุ่มตนเองตามสภาพเวลา กำลังความสามารถ จนก่อให้เกิดคุณธรรมและเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ

ประเชิญ ครูไพศาล (2537: 312) กล่าวถึงความหมายของอาชีพอิสระว่า เป็นการประกอบธุรกิจของตนเอง หรือการลงทุนร่วมกับบุคคลอื่น เป็นนายจ้างของตนเอง ไม่ว่าธุรกิจนั้นจะเล็กหรือใหญ่ ไม่มีเงินเดือนหรือรายได้ที่แน่นอนตายตัว กำไรที่เป็นผลตอบแทนจากการลงทุนจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความพยายามมานะอดทนในการทำงาน ตัวอย่างของอาชีพอิสระนี้ ได้แก่ การเปิดร้านอาหาร ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า จัดดอกไม้ รับเลี้ยงเด็ก เป็นต้น

กรมการจัดหางาน (2541: 1) การประกอบอาชีพอิสระ คือ การประกอบกิจการส่วนตัวต่างๆ ในการผลิตสินค้าหรือบริการที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นธุรกิจของตนเองไม่ว่าธุรกิจนั้นจะเล็กหรือใหญ่ก็ตาม มีอิสระในการกำหนด รูปแบบและวิธีดำเนินงานของตนเองได้ตามความเหมาะสม ไม่มีเงินเดือนหรือรายได้ที่แน่นอน ผลตอบแทนที่ได้รับคือเงินกำไรจากการลงทุน

นวรรตน์ ปลื้มสติ (2544: 35) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง การที่บุคคลสามารถหารายได้ โดยไม่มีนายจ้าง และไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง หรือการที่บุคคลเป็นเจ้าของกิจการหรือดำเนินการในรูปของหุ้นส่วนอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยใช้ความรู้ความสามารถที่บุคคลมีอยู่เป็นพื้นฐาน ด้วยการลงทุนในรูปแบบของการผลิต การจำหน่าย หรือการให้บริการเพื่อมุ่งหวังกำไร กิจการนั้นอาจมีขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้ ที่สำคัญต้องมีเจตคติที่ดีกับอาชีพนั้นๆ และเป็นอาชีพสุจริต

ละอองดาว นำเจริญ (2546: 9) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพส่วนตัวที่เป็นเจ้าของกิจการเอง หรือเป็นหุ้นส่วนในธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่ง มีรายได้เป็นของตนเองหรือไม่อยู่ในฐานะลูกจ้างใคร มีอิสระในการบริหารงาน สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองในทุกเรื่อง

จะเห็นว่าอาชีพอิสระเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เป็นเจ้าของกิจการต่างๆ ถ้าบุคคลเหล่านี้มีความพยายามแม้แต่ผู้ด้อยโอกาสอย่างผู้ต้องขังก็สามารถประกอบอาชีพได้เพราะ ส่วนใหญ่บุคคลเหล่านี้ไม่ชอบใช้ความคิดที่ซับซ้อนมากนักแต่จะใช้ฝีมือแทน

สุกัญญา วงศ์วิมลกุล (2546: 10) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง การประกอบธุรกิจของตนเอง อาจจะเป็นขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ขึ้นอยู่กับกำลัง ความสามารถ และความขยันหมั่นเพียรและเวลาของผู้ประกอบการ

อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 30) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพส่วนตัวที่ สุจริตมีความเป็นอิสระในการจัดการ การบริหารงาน แรงงานและทุน โดยใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่เป็นพื้นฐาน สามารถสร้างงานและรายได้ด้วยตนเอง ไม่มีนายจ้างและไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง เป็นอาชีพที่ช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและการว่างงานได้

วิภารัตน์ พูลสวัสดิ์ (2549: 9) กล่าวว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพที่ บุคคลมีโอกาสดำเนินงาน และตัดสินใจในการประกอบอาชีพของตนเองโดยใช้ความรู้ ความสามารถประสบการณ์ และความพร้อมทางด้านต่างๆ มาสร้างงานให้ตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการจ้างงานที่เป็นระบบ สามารถเป็นนายของตนเองและอยู่ได้ด้วยตนเองตลอดจนพึ่งตนเอง (Self-Reliance) ได้ในที่สุด

กล่าวโดยสรุปได้ว่า อาชีพอิสระ หมายถึง อาชีพซึ่งบุคคลผู้ประกอบการอาชีพ สร้างขึ้นมาเอง หารายได้โดยตนเอง ไม่มีนายจ้างและไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง ตัดสินใจเอง เป็นนายตนเอง อาจเป็นเจ้าของกิจการหรือดำเนินการในลักษณะการเป็นหุ้นส่วน กระบวนการ ประกอบอาชีพอิสระนั้นจำแนกได้เป็น 3 ด้าน คือ การผลิต การขาย และการบริการ โดยผู้ประกอบการต้องใช้ความรู้ความสามารถในการดำเนินงานอาจเลือกทำเฉพาะด้านหรือดำเนินการ ครบทั้ง 3 ด้าน ขึ้นอยู่กับความพร้อม ด้านความสามารถ ขนาดของธุรกิจ เงินทุน และความ ต้องการของตลาด การประกอบอาชีพดังกล่าวเป็นการประกอบกิจการส่วนตัวมีอิสระในการ กำหนดรูปแบบ กำหนดวิธีการดำเนินงานด้วยตนเองผลตอบแทนที่ได้คือกำไรจากการลงทุน ซึ่งมีความเสี่ยงต่อความล้มเหลว ผู้ประกอบการจึงต้องมีความบากบั่น ขยันอดทน พยายามช่วยเหลือ ตนเองประคับประคองให้กิจการคงอยู่ได้ กิจการอาจมีขนาดใหญ่หรือเล็กขึ้นอยู่กับความสามารถ ของผู้ประกอบการ สิ่งสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระ คือ ผู้ประกอบอาชีพต้องมีเจตคติที่ดีต่อ อาชีพนั้นๆ เข้าใจอาชีพ เข้าใจลักษณะของภาวะเศรษฐกิจสังคม และต้องประกอบอาชีพด้วยความ สุจริตภายใต้กฎหมายของสังคม

2.1.2 ประเภทอาชีพอิสระ

มีผู้แบ่งประเภทของอาชีพอิสระไว้ ดังนี้

ทบวงมหาวิทยาลัย (2526: 23) ได้จัดหมวดหมู่ของอาชีพที่เยาวชนเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระไว้ 3 ประเภท คือ

1. ประเภทค้าขาย ได้แก่ ขายของชำ ขายข้าวแกง ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูปขายของเล่นสำหรับเด็ก ขายเครื่องเขียนแบบเรียน ขายผักผลไม้ ขายอุปกรณ์การเกษตร และขายเครื่องสำอาง

2. ประเภทบริการ ได้แก่ รับจ้างทั่วไป รับเหมาก่อสร้างทั่วไป เสริมสวย รับซ่อมผ้า ขับรถส่งผู้โดยสาร รับซ่อมจักรยาน และจักรยานยนต์

3. ประเภทเกษตรกรรม ได้แก่ ทำไร่ ทำนา และกรีดยาง

สัญญา จัดตานนท์ (2527: 16) อธิบายว่าอาชีพอิสระหรืออาชีพส่วนตัวถ้าจะแบ่งตามระดับความสามารถในการประกอบอาชีพแล้วอาจแบ่งเป็นกลุ่มใหญ่ๆ ได้ 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มอาชีพที่มีทักษะหรือความรู้ในระดับสูง เช่น แพทย์ วิศวกร ทนายความ ผู้ตรวจบัญชี ครู-อาจารย์ เป็นต้น

2. กลุ่มอาชีพที่ใช้ทักษะหรือความรู้ในระดับที่ต่ำกว่าอนุปริญญา คือ ช่างต่างๆ เช่น ช่างเครื่องยนต์ ช่างไฟฟ้า ช่างวิทยุ เขียนแบบ ตัดเสื้อ เสริมสวย เย็บหนัง เป็นต้น

3. กลุ่มอาชีพที่ไม่ต้องใช้ทักษะหรือวิชาชีพอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ เช่น ผู้ประกอบอาชีพขายของชำ ขายข้าวแกง ค้าหนังสือต่างๆ ทำฟาร์มเลี้ยงสัตว์ หาบแร่แฝงลอย ขับรถแท็กซี่ ตลอดจนรับสินค้ามาขายเอง เป็นต้น

อาชีพอิสระแบ่งตามการประกอบการของเยาวชน คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดพิมพ์สมุดภาพ และผลงานเยาวชนไทย ในคณะกรรมการจัดงานปีเยาวชนสากล พ.ศ. 2528 โดยเฉลียว บุรีภักดี และคนอื่นๆ (2529) ได้แบ่งอาชีพอิสระที่เยาวชนได้ประกอบอย่างเป็นผลสำเร็จออกเป็น 7 ประการ คือ

1. ประเภทค้าขาย
2. ประเภทช่างฝีมือ
3. ประเภทเกษตรกรรม
4. ประเภทศิลปิน
5. ประเภทธุรกิจ
6. ประเภทกีฬา
7. ประเภทบริการ

กรมวิชาการ (2530: 4) ได้จำแนกประเภทของการประกอบอาชีพอิสระไว้
ดังนี้

1. ด้านอุตสาหกรรม
2. ด้านเกษตรกรรม
3. ด้านคหกรรม
4. ด้านพาณิชยกรรม
5. ด้านศิลปหัตถกรรม

พิมพ์พรรณ อินทรศัพท์ (2531: 163-166) ได้แบ่งประเภทของอาชีพอิสระไว้

5 ประเภท กล่าวคือ

1. กิจการจำหน่ายประเภทสินค้าอุปโภค อันได้แก่ ร้านค้าย่อยที่จำหน่าย
ของใช้ประจำ ร้านทุกชนิด ร้านจำหน่ายอุปกรณ์เครื่องไฟฟ้า ประปา วัสดุก่อสร้าง และรวมถึง
ตลาดสด ตลาดนัด ที่เป็นแหล่งเลือกซื้อสินค้าของลูกค้าอีกด้วย ตลอดจนรถเร่ขายสินค้าบางชนิด
ที่ไม่มีจำหน่ายในห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้าย่อยโดยทั่วไป

2. กิจการจำหน่ายประเภทอาหาร อันได้แก่ ร้านอาหาร แผงลอยอาหาร
และรถเข็นอาหาร เป็นต้น

3. กิจการผลิตสินค้า ได้แก่ การผลิตสินค้าอุปโภคและบริโภค ซึ่งปรากฏ
ในรูปแบบต่างๆ เช่น โรงงานผลิตอาหาร ทำขนมปัง (เบอเกอร์รี่) อาหารสำเร็จรูปต่างๆและ
โรงงานตามครัวเรือน โรงงานจากพวกหัตถกรรม ศิลปกรรม เป็นต้น

4. กิจการด้านบริการ ได้แก่ งานบริการแก่ชุมชน เช่น บริการรับถมดิน
บริการรักษาความปลอดภัย บริการกำจัดปลวก บริการขนส่ง บริการซักรีดเสื้อผ้า บริการเสริม
สวยบริการท่องเที่ยว บริการโรงแรม เป็นต้น

5. กิจการการประกอบตามสายวิชาชีพ ได้แก่ อยู่ซ่อมรถ บริษัทรับเหมา
ก่อสร้าง คลินิกทุกประเภท สำนักงานบัญชี สำนักงานทนายความ สำนักงานที่ปรึกษาด้านธุรกิจ
สำนักงานประกอบอาชีพทางวิศวกรการออกแบบ เป็นต้น

เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533: 415) แบ่งประเภทอาชีพอิสระออกเป็น 4

ประเภท ดังนี้

1. อาชีพอิสระด้านการค้าขายปลีก เช่น ขายพวงมาลัย เครื่องประดับ ของ
ใช้เบ็ดเตล็ดในครัวเรือน เสื้อผ้าสำเร็จรูป ผัก ผลไม้ เครื่องดื่ม ของขบเคี้ยว ไอศกรีม สลากกิน
แบ่งรัฐบาล เครื่องเขียนและเทป เป็นต้น

2. อาชีพอิสระด้านบริการ เช่น ตัดหญ้า ตกแต่งสนาม ซักรีดเสื้อผ้า ผนมีดและกรรไกร ส่งหนังสือพิมพ์ ถ่ายสำเนาเอกสาร ห่อพัสดุไปรษณีย์ จัดดอกไม้ ให้เช่าหนังสือ หรือ วิชาทัศนศิลป์ ซ่อมรองเท้า ซ่อมกระเป๋า ซ่อมร่ม และซ่อมเสื้อผ้า เป็นต้น

3. อาชีพอิสระด้านเกษตรกรรม เช่น ปลูกผักสวนครัว พืชสมุนไพร ไม้ผล ไม้ดอก ไม้ประดับ ขยายพันธุ์ต้นไม้ เพาะเห็ด เพาะถั่วงอก เลี้ยงนก กระจ่าง เป็ด ไก่ หมู กบ ผึ้ง และเพาะเลี้ยงลูกน้ำ เป็นต้น

4. อาชีพอิสระด้านหัตถกรรมและธุรกิจในครัวเรือน เช่น ทำขนมอบ อาหารแห้ง ดอกไม้ประดิษฐ์ ของเล่นสำหรับเด็ก ของที่ระลึก ว่าว ร่ม พรหมเช็ดเท้า ไม้กวาด เครื่องปั้นดินเผา เจียรนัยอัญมณี ทอผ้า และตัดเย็บเสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น

สำนักงานพาณิชย์ จังหวัดอุบลราชธานี (2534: 19-20) อาชีพอิสระแบ่งตาม การสำรวจการประกอบอาชีพในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แบ่งกลุ่มอาชีพอิสระเป็น 6 กลุ่มอาชีพ คือ

1. กลุ่มอาชีพค้าขาย
2. กลุ่มอาชีพช่างฝีมือ
3. กลุ่มอาชีพเกษตรกรรม
4. กลุ่มอาชีพศิลปิน
5. กลุ่มอาชีพธุรกิจ
6. กลุ่มอาชีพบริการ

กรมสามัญศึกษา (2535 ค: 15) ได้แบ่งประเภทการประกอบอาชีพอิสระเป็น 2 ประเภท คือ 1. อาชีพอิสระ และ 2. อาชีพรับจ้าง ดังนี้

1. อาชีพอิสระ โดยแบ่งเป็น

1.1 อาชีพผู้ผลิต ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินการผลิตชิ้นงานเพื่อจำหน่าย เช่น งานประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เป็นต้น

1.2 อาชีพบริการ ได้แก่ อาชีพที่ผู้ดำเนินการได้เอื้ออำนวยความสะดวก หรือให้บริการแก่ ผู้บริโภค เช่น ช่างซ่อมวิทยุโทรทัศน์ แม่ค้า ช่างตัดผม ช่างเสริมสวย เป็นต้น

2. อาชีพรับจ้าง หมายถึง อาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบอาชีพไม่ได้เป็น

เจ้าของกิจการเอง แต่ทำงานภายใต้ระบบหรือข้อกำหนดของหน่วยงาน หรือนายจ้างที่ตนสังกัดอยู่ เช่น ข้าราชการ ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ พนักงานห้างร้าน บริษัท ฯลฯ เป็นต้น

นราทร (2539: 18) ได้แบ่งประเภทของอาชีพอิสระไว้เป็น 2 กลุ่มอาชีพ คือ

1. กลุ่มอาชีพที่ได้รับความรู้จากสถานศึกษา หรือสถาบันต่างๆ ได้แก่ สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือโรงเรียน กลุ่มนี้ค่อนข้างมีระบบหรือหลักสูตรแน่นอน เช่น แพทย์ วิศวกร ทนายความ นักธุรกิจ ช่างตัดผม ช่างตัดเสื้อ เป็นต้น

2. กลุ่มอาชีพที่ไม่ได้รับความรู้จากสถานศึกษาหรือสถาบันต่างๆ ได้แก่ การเรียนรู้จากบรรพบุรุษ ศึกษาด้วยตนเอง และการฝึกประสบการณ์จากแหล่งประกอบอาชีพโดยตรง เช่น ช่างซ่อมรถ ช่างทาสี เพาะเห็ด ค้าของชำ เป็นต้น

นวรรตน์ ปลื้มสติ (2544: 6) ได้แบ่งประเภทของอาชีพอิสระออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ คือ อาชีพอิสระด้านการผลิต ได้แก่ การเพาะถั้ว การประดิษฐ์ของชำร่วย และผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป อาชีพอิสระด้านการขาย ได้แก่ ขายอาหาร ขายเทปเพลง และขายเครื่องสำอาง และอาชีพอิสระด้านบริการ ได้แก่ เสริมสวย ซ่อมแซมผ้า และซ่อมรองเท้า

กล่าวโดยสรุป ประเภทอิสระที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า มีวิธีการแบ่งประเภทอาชีพอิสระได้หลากหลายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น แบ่งตามระดับความรู้ แบ่งตามความเหมาะสมของวัย แบ่งตามหลักวิชาการ แบ่งตามลักษณะงาน และแบ่งตามลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นต้น สำหรับการท้าวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แนวคิดการแบ่งประเภทของอาชีพอิสระจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2533: 578) โดยแบ่งประเภทของอาชีพอิสระออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการผลิต ได้แก่ การเพาะต้นไม้ การทำของประดิษฐ์ต่างๆ ด้านการขาย ได้แก่ การขายอาหาร การขายวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ และด้านบริการ ได้แก่ ร้านเสริมความงาม ทำผม ทำเล็บ และร้านรับซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่ง 3 ด้านดังกล่าวเป็นกลุ่มอาชีพอิสระที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายในการท้าวิจัยครั้งนี้

2.2 ความสำคัญในการประกอบอาชีพอิสระ

กุนนาร์ (สัญญา จัตตานนท์, 2541: 12; อ้างอิงจาก Gunnar.N.d.) กล่าวว่า อาชีพอิสระจะเป็นทางออกที่สำคัญยิ่งในการแก้ปัญหาการว่างงานของประชากรในประเทศ และการประกอบอาชีพอิสระยังเป็นการปลูกฝังประชาธิปไตย ส่งเสริมบุคคลให้ปกครองตนเอง ตลอดจนทำให้สามารถแก้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

ยุพิน ประจวบเหมาะ (2531: 15) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประกอบอาชีพอิสระ: หนทางแก้ปัญหาการว่างงานของบัณฑิตเศรษฐศาสตร์ พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษายังพบปัญหาการว่างงานในระดับที่ละเอียดไม่ได้ และการจัดการศึกษาของประเทศที่ผ่านมายังไม่สอดคล้องกับการมีงานทำ การแก้ไขปัญหาการว่างงานมีปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดหลายประการ การประกอบอาชีพอิสระ

จึงเป็นหนทางใหม่ที่ได้รับคามสนใจ นำมาใช้แก้ไขปัญหการว่างงานของผู้มีการศึกษา เพราะนอกจากจะเป็นการสร้างงานให้ตนเองในระยะแรกแล้วยังเป็นการขยายการจ้างงานต่อไปในอนาคตได้ด้วย

อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 33) กล่าวว่า อาชีพอิสระมีความสำคัญหลายประการดังนี้

1. มีความสำคัญในการสร้างงานให้ตนเอง
2. มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา
3. มีความสำคัญในการแก้ไขปัญหการว่างงาน
4. มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ
5. มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ คือ ช่วยให้ผู้คลมมีอาชีพมีรายได้ส่งผลให้มีสุขภาพกายสุขภาพจิตที่ดี เนื่องจาก มีสภาพคล่องทางเศรษฐกิจครอบครัวบุคคลมีภาวะความเครียดจากการว่างงานลดลง ช่วยลดปัญหาการว่างงานของประเทศ บุคคลมีความก้าวหน้าในชีวิต ภาวะเศรษฐกิจของบุคคล ชุมชน และประเทศพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้นก่อให้เกิดความเจริญในประเทศต่อไปในอนาคต

2.3 คุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

คุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ควรมีบุคลิกภาพในการเสริมสร้างตนเองให้เป็นผู้มีความสนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระให้ประสบผลสำเร็จ ดังที่ปราโมทย์ เจนการ (2523: 56) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบของความเป็นผู้ประกอบการด้านคุณลักษณะองค์ประกอบเชิงมนุษย์จำนวน 10 ประการ ได้แก่

1. คุณลักษณะของความไม่เชื่อโชคกลาง ความพยายามและความรอบคอบ
2. คุณลักษณะของการคิดค้นประดิษฐ์ด้วยความมีเหตุผล
3. คุณลักษณะของความเป็นผู้นำในด้านต่างๆ
4. คุณลักษณะของความสามารถในการกล้าเสี่ยงที่จะดำเนินการธุรกิจ
5. คุณลักษณะความมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์
6. คุณลักษณะความกล้าเสี่ยงอย่างสมเหตุผลในแง่ของการลงทุน
7. คุณลักษณะของความสามารถและความเชื่อมั่นในสังคมเชิงธุรกิจ
8. คุณลักษณะของความเชื่อในอิทธิพลจากการควบคุมภายใน
9. คุณลักษณะของความสามารถในการรับรู้และการเห็นช่องทางดำเนินธุรกิจ
10. คุณลักษณะของการมีแรงจูงใจและค่านิยมที่ดีในการทำงาน

เฉลียว สุวรรณกิตติ (2530: 7-6) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ และหลักการส่งเสริมการประกอบอาชีพอิสระดังต่อไปนี้

1. มีความอดทนในการทำงานหนักได้
2. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ในการประกอบกิจการใดๆ มักจะตั้งเป้าหมายสูงและสามารถปฏิบัติได้
4. เป็นผู้มีความกระตือรือร้นอยู่เสมอ
5. ไม่เบื่อง่ายไม่ชอบอะไรที่อะไรกลางคัน เมื่อพบอุปสรรค
6. มีหลักในการแก้ปัญหาอย่างไม่เสื่อมคลาย
7. รู้จักใช้คน
8. รู้จักใช้ความคิดแต่หันหลังเป็นบทเรียน
9. มีความคิดริเริ่มและกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่างๆ
10. เห็นคุณค่าของเงิน

กรมวิชาการ (2530: 30) ได้วิเคราะห์คุณลักษณะบางประการของผู้ประกอบการของผู้ประสบความสำเร็จในอาชีพอิสระ พบว่า คุณลักษณะที่สำคัญหลายประการที่ทำให้ผู้ประกอบอาชีพประสบความสำเร็จได้แก่ อดทน หนักแน่น ขยันเอาใจใส่ ซื่อสัตย์ ประหยัด และตั้งใจทำงาน

ยุพิน อองคานนท์ (2533: 15) ได้แบ่งองค์ประกอบคุณลักษณะที่สำคัญในการประกอบอาชีพอิสระออกเป็น 2 องค์ประกอบใหญ่ คือ

องค์ประกอบที่ 1 มีองค์ประกอบต่างๆ ดังนี้

1. การรักษาความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยตัวแปร อดทน มีความหนักแน่น ตั้งใจทำงาน ช่างสังเกต รู้จักวางแผน และรู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
2. รักษาความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยตัวแปร ความพยายาม มีมนุษยสัมพันธ์ ความขยัน ความกระตือรือร้น และความคิดริเริ่ม
3. ความมั่นใจในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยตัวแปร การกล้าตัดสินใจ การกล้าเสี่ยงลงทุน และความเชื่อมั่นในตนเอง
4. การรักษาความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยตัวแปร รู้จักประหยัด การเห็นคุณค่าของเงิน ความรับผิดชอบ ความละเอียดรอบคอบ และความซื่อสัตย์
5. ความคล่องตัวในการประกอบอาชีพ ประกอบด้วยตัวแปร ความสามารถและความเฉลียวฉลาด

องค์ประกอบที่ 2 เป็นคุณลักษณะด้านพื้นฐานความรู้ และประสบการณ์ ประกอบด้วยตัวแปร ความรู้ด้านการตลาด มีประสบการณ์ การเลือกทำเลที่เหมาะสม การจัดสถานที่ เงินทุนเพียงพอและมีความรู้เรื่องการลงทุน

กองพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อม กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2545: 7) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ดังนี้

1. กล้าเสี่ยง อาชีพอิสระเป็นการประกอบธุรกิจส่วนตัว จึงต้องมีการลงทุนใน ขณะที่ถ้าเป็นลูกจ้างไม่ต้องลงทุนอะไร ซึ่งการลงทุนย่อมมีความเสี่ยง เพราะไม่รู้ว่าผลลัพธ์จะออกมาอย่างไร ดังนั้น ก่อนที่จะตกลงใจประกอบอาชีพใด จึงต้องพิจารณา วิเคราะห์ และไตร่ตรอง อย่างดีเสียก่อน

2. มีความคิดสร้างสรรค์ การประกอบอาชีพอิสระมิได้ยึดติดกับรูปแบบใดๆ เนื่องจากผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องเป็นนายของตนเอง ดังนั้น ในการปรับปรุงสินค้าหรือบริการ สามารถทำได้อย่างมีอิสระ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรในการดำเนินธุรกิจ

3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง ธุรกิจแต่ละประเภทต้องการการตัดสินใจที่แตกต่าง กัน ผู้ประกอบอาชีพอิสระจึงต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในสถานการณ์ที่ตลาดมีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ธุรกิจบางประเภทสามารถสวนกระแสเศรษฐกิจโดยรวมได้ ดังนั้น ผู้ประกอบอาชีพอิสระจึงต้องมีความมั่นใจ เพื่อจะได้พาธุรกิจของตนให้ผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ ได้ ดังนั้น ถ้าไตร่ตรองดีแล้วว่าจะทำอะไร เมื่อไร เวลาใดจงทำทันที

4. อดทนไม่ท้อถอย การประกอบอาชีพทุกอย่างย่อมมีทั้งกำไรและขาดทุน โดยเฉพาะเมื่อเริ่มประกอบการใหม่ๆจะต้องประสบปัญหาและอุปสรรคบ้าง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่อง ธรรมดา ผู้ประกอบอาชีพจึงต้องพร้อมที่จะรับข้อผิดพลาดและนำมาแก้ไขด้วยความอดทน ไม่ ท้อแท้ ท้อถอย

5. มีวินัยในตนเอง การประสบความสำเร็จในอาชีพซึ่งเราเป็นเจ้าของกิจการเอง จำเป็นจะต้องมีวินัย มีกฎระเบียบการทำงานต้องสม่ำเสมอ ถ้าขาดวินัยการประกอบอาชีพก็อาจไม่ ประสบผลสำเร็จการเป็นผู้มีวินัยนับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ประกอบอาชีพทุกประเภท เพราะวินัยจะ เป็นสิ่งที่คอยกำหนดให้ผู้ประกอบการปฏิบัติงานตามแผนงานที่ได้วางไว้ ถ้าผู้ประกอบการขาดวินัย ธุรกิจย่อมจะต้องประสบกับการขาดทุน และล้มเหลวไปในที่สุด

6. มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพ ไม่ว่าจะงานนั้นจะเป็นงานที่มีเกียรติหรือไม่ ผู้ประกอบ อาชีพอิสระจะต้องรักในงานที่ทำ และให้เกียรติกับงานนั้นๆ เสมอ

7. มีความรอบรู้ การประกอบอาชีพอิสระจะต้องรับรู้ข่าวสารอยู่เสมอ เพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก ประโยชน์ของการรับรู้ข่าวสารจะทำให้สามารถปรับปรุงธุรกิจของตนเองให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ผลที่ได้ก็คือกำไร

8. มีมนุษยสัมพันธ์ การประกอบอาชีพอิสระ จะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดี เพื่อผลประโยชน์ในธุรกิจของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า บุคคลรอบข้าง หรือคู่แข่งก็ตาม เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์อันดี จะทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานเป็นอย่างดี

9. มีความซื่อสัตย์ ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้องมีความซื่อสัตย์และจริงจังต่อลูกค้า การบริการลูกค้าให้เกิดความประทับใจในการขายสินค้าหรือบริการและกลับมาใช้บริการอีกเป็นหัวใจสูงสุด เพื่อผลประโยชน์ต่อธุรกิจและต่อตัวเองในที่สุด

10. มีความรู้พื้นฐานในการเริ่มทำธุรกิจ การที่จะทำอะไรสักอย่างหนึ่งเราควรได้รู้จักสิ่งที่จะทำอย่างน้อยให้รู้ว่าทำจากอะไร ชื่อวัตถุดิบจากไหนตลาดอยู่แหล่งใด และหากต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมจะหาได้จากที่ไหน

11. มีการพัฒนาตนเอง ให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ เมื่อมีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพแล้ว ก็ควรได้มีการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนารูปแบบของสินค้าหรือบริการ อีกทั้งยังต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพนั้นๆ เช่น หากเป็นช่างเสริมสวยก็ต้องพัฒนาตนเองให้ดูสวยงาม เมื่อลูกค้าเห็นได้ดูน่าเชื่อถือหรือหากเลือกที่จะขายอาหาร ผู้ขายก็ควรแต่งตัวให้ดูสะอาด ไม่สูบบุหรี่ขณะทำอาหาร เป็นต้น

ฮาร์ริส (Harris, 1968: 331-355) ได้ศึกษาคุณลักษณะทางด้านสังคมและด้านจิตใจของผู้ประกอบการชายไนจีเรีย และพบว่า ผู้ประกอบการจะต้องมีประสบการณ์ทางอาชีพ มีความสามารถด้านผู้นำ ความสามารถในการรับรู้โอกาสทางธุรกิจ ความสามารถในการจัดการแรงจูงใจด้านกำไร และเฉพาะกรณีของไนจีเรียนั้น คนส่วนใหญ่ยังขาดแคลนทักษะทางธุรกิจอยู่มาก ดังนั้น จะเห็นได้ว่าความสามารถในการรับรู้โอกาสทางธุรกิจ ความมีเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์และด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จึงเป็นคุณลักษณะที่ผู้ประกอบการควรจะมีเป็นอย่างยิ่ง

บอร์แลนด์ (Borland, 1975: 771-A) ได้ทำการตรวจสอบคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีความต้องการเป็นผู้ประกอบการในอนาคต พบว่า นักศึกษาที่มีความต้องการที่จะก่อตั้งบริษัทของตนเองจะมีคุณลักษณะสองประการคือ มีแรงจูงใจสูงและมีความเชื่อในการควบคุมภายในมากกว่าการถูกควบคุมโดยอิทธิพลอื่นๆ

ชุมปีเตอร์ (Schumpeter, 1975: 47) นักเศรษฐศาสตร์มีชื่อเสียงเชื้อชาติออสเตรีย ผู้มีผลงานมากมายที่แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศก็คือ ตัวผู้ประกอบการนั่นเอง ท่านผู้นี้ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับ “ผู้ประกอบการ” ไว้ว่า

เป็นบุคคลที่ทำการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ โดยมีสาระสำคัญห้าประการ กล่าวคือ ประการแรก ได้แก่ การเสนอสินค้าชนิดใหม่ๆ หรือสินค้าที่มีคุณภาพแตกต่างออกไป ยังไม่มีในท้องตลาด ขณะนั้น ประการที่สอง ได้แก่ การนำเอากรรมวิธีการผลิตใหม่ๆ ที่ยังมีได้มีการใช้ในการผลิตสินค้า ณ ที่ใดๆ มาก่อน มาใช้ดำเนินการผลิตสินค้าของตน ประการที่สาม ได้แก่ การเปิดตลาดแห่งใหม่เพื่อการขายสินค้าหรือบริการ ประการที่สี่ ได้แก่ การค้นพบวัตถุดิบใหม่ๆ และนำมาใช้ในการผลิตสินค้า ประการสุดท้าย ได้แก่ การดำเนินการจัดตั้งองค์การอุตสาหกรรมขึ้นใหม่ อันเป็นกิจการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาในระบบเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้นลักษณะของผู้ประกอบการอีกประการหนึ่งคือ ด้านการคิดค้นประดิษฐ์ จึงสามารถแข่งกับคู่แข่งชั้นรายอื่นๆ ได้

เมลลอน (Mellon, 1976: 5446-A) ได้ศึกษาผู้ที่เป็นเจ้าของกิจการวิทยาลัยธุรกิจในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับการประกอบการ ได้แก่ ความกล้าเสี่ยงอย่างสมเหตุสมผล การชอบคิดค้นสิ่งแปลกๆ ใหม่ การตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นผู้ที่สามารถผสมผสานปัจจัยการผลิต คือ ทุนที่ดินและแรงงานได้อย่างดี ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่จะทำธุรกิจก้าวหน้าได้คือ ความกล้าเสี่ยงอย่างสมเหตุสมผล และด้านการคิดค้นประดิษฐ์

ฮอร์นาดส์ และออบาด์ (Honads and Aboud, 1979: 12) ได้ทำการวิจัยผู้ประกอบการอาชีพอิสระเป็นชาย 60 คน พบคุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบการอาชีพอิสระ 5 ประการ ได้แก่

1. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
2. ชอบอิสระรักงานเสรี
3. ชอบเป็นผู้นำ
4. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
5. ไม่สนใจเสียงวิพากษ์วิจารณ์ หรือไม่เห็นด้วยกับความคิดของผู้อื่น

เคลก และแบโรว์ (Clegg and Barrow, 1984: 2) ได้ระบุคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพอิสระไว้ 12 ประการ ดังนี้

1. มีแรงจูงใจ
2. มีความคิดริเริ่ม
3. รู้จักถอยเพื่อจะสู้ต่อ
4. มีความสามารถที่จะทำอะไรได้ดี
5. มีความอดทน
6. มีความเชื่อมั่นในตนเอง

7. มีความมั่นคงทางอารมณ์
8. มีความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น
9. มีความไวในความเข้าใจและวินิจฉัยสิ่งต่างๆ
10. มีความละเอียด
11. มีความสามารถในการเขียนและพูด
12. มีร่างกายและแรงใจ

ซึ่งเคลก และแบโรว์ ได้สรุปโดยภาพรวมจากข้างต้นไว้เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลไว้ดังนี้ คือ

1. มีความมั่นใจในตนเองและรอบรู้
2. รู้จักถอยเพื่อที่จะก้าวไปข้างหน้า
3. ริเริ่มสร้างสรรค์
4. ตั้งเป้าหมายและพยายามไปให้ถึง และเมื่อสำเร็จก็ตั้งเป้าหมายใหม่
5. เป็นนักเสี่ยงมืออาชีพ
6. อุทิศตนให้กับอาชีพ

แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1986: 44-45) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้ประกอบการ พบว่า ลักษณะที่น่าสนใจของผู้ประกอบการมีดังนี้

1. ต้องการความสำเร็จ
2. ประารถนาความรับผิดชอบ
3. เสี่ยง (พอประมาณ)
4. การรับรู้ถึงความเป็นไปได้ของความสำเร็จ
5. ถูกกระตุ้นจากผลงาน
6. มีไฟตลอดเวลา
7. มองไกล
8. มีทักษะในการจัดการ
9. ทักษะเกี่ยวกับเงิน

มิล (Mill, 1986: 44) ได้กล่าวถึง “ความกล้าเสี่ยง” ว่าเป็นคุณสมบัติอันสำคัญของผู้ประกอบการ

เซฟเพอโร (Shapiro, 1986: 45) ได้รายงานผลการศึกษาว่า คนจำนวนมากที่เริ่มธุรกิจใหม่นั้นส่วนใหญ่เป็นเพราะแรงปรารถนาที่ต้องการจะประสบความสำเร็จในอาชีพด้วยลำแข้งของตัวเอง หรือเป็นเพราะแรงของความขมขื่นที่พบมาในชีวิตจึงทำให้บุคคลเหล่านี้

เสียงตั้งธุรกิจของตัวเอง แสดงว่าลักษณะของผู้ประกอบการที่สำคัญประการหนึ่งคือ ความต้องการความสำเร็จหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั่นเอง

วิบเบน (Wibben. 1988) กล่าวว่า ความสามารถในการประกอบการซึ่งจัดลำดับความสำคัญ โดยผู้ประกอบการสตรี 151 คน ใน Southeastern Oklahoma ได้แก่

1. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจ
2. ความรู้เกี่ยวกับความต้องการของลูกค้า
3. ความเข้าใจขั้นตอนพื้นฐานในการเริ่มทำธุรกิจ
4. ความเข้าใจความสำคัญของการจัดการด้านเวลา และความจำเป็นด้านงาน
5. ความสามารถในการประเมินทักษะ ความรู้ และความสามารถส่วนตัว
6. ความสามารถในการใช้ทักษะสื่อสารโดยการเขียนและการพูด
7. ความเข้าใจเกี่ยวกับกำไรสุทธิและกำไรที่ยังไม่ได้คำนวณรายได้ รายจ่ายที่

แท้จริง

8. ความตระหนักถึงปัจจัยด้านมนุษยสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับรายรับ รายจ่าย
9. ความสามารถในการตีความรายงานด้านการเงิน

กล่าวโดยสรุป คุณลักษณะหรือคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ กล้าเสี่ยง มั่นใจและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง มีความเป็นผู้นำ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่หาความรู้ใหม่ ขยันอดทน รับผิดชอบ มีความกระตือรือร้น ซื่อสัตย์ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร มีความพยายาม มีความไวในการเข้าใจและปรับตัวได้เหมาะสมกับสภาพสังคม

2.4 ปัญหาการประกอบอาชีพอิสระ

การศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ประกอบอาชีพอิสระมีหลายแนวคิด ดังนี้

ศรีสง่า วรรณสุด และสาโรช บัวศรี (2521: 103) ให้ข้อคิดว่าสาเหตุที่ทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาไม่นิยมประกอบอาชีพอิสระ เพราะค่านิยมของสังคมไทยโดยทั่วไปนิยมยกย่องข้าราชการและปลูกฝังค่านิยมในการรับราชการให้แก่เด็กว่า การประกอบอาชีพอิสระจะมีการเสี่ยงต่อการขาดทุนต่อความล้มเหลวมากกว่าเป็นลูกจ้างการจัดการศึกษาไม่เน้นการประกอบอาชีพอิสระขาดประสบการณ์ในการประกอบการค้าเพราะอาชีพทั้งหลายจะเกี่ยวพันกับธุรกิจทั้งสิ้น ถ้าหากพื้นเพของนักเรียนไม่ได้อยู่ในอาชีพนั้นก็ขาดความรู้ไม่มีประสบการณ์จะทำให้ลำบากใจในการประกอบอาชีพอิสระการทำงานเป็นลูกจ้างจึงง่ายกว่า

การมีเจตคติที่ไม่ถูกต้องต่องานอาชีพบางประการของคนไทยนั้น พิจารณาได้จากความคิดเห็นของ ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2528: 131-133) ที่ได้แสดงความคิดเห็นต่อนิสัยในการเลือกอาชีพของคนไทยว่า คนไทยไม่นิยมชวนขายต่อสู่ทำงานหนักเพื่อความสำเร็จในชีวิต คนไทยชอบทำงานเบาๆ ไม่ต้องดิ้นรนรับผิชอบ ชอบมีฐานะที่ขึ้นอยู่กับผู้อื่น มีเงินเดือน ไม่นิยมการเป็นพ่อค้า ถ้าจะดำเนินธุรกิจคนไทยจะยึดความโก้เก๋ในการดำเนินงานมากกว่าเนื้อหาของงาน

ปัญหาการประกอบอาชีพอิสระในประเทศไทย เป็นปัญหาเรื้อรังมานานถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งมาจากเหตุผลหลายประการแต่ที่ชัดเจนคือ เจตคติ หรือเจตคติในการประกอบอาชีพนั่นเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจพัฒนาเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนจะได้มีความคิด ความรู้สึกที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระ เพื่อจะได้ประกอบอาชีพอิสระในอนาคต ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาการว่างงานได้โดยตรง หรือประกอบอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว

อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 38) กล่าวว่า ปัญหาที่ทำให้เด็กและเยาวชนไม่ประกอบอาชีพอิสระ เพราะค่านิยมของสังคมไทยโดยทั่วไปนิยมยกย่องข้าราชการและปลูกฝังค่านิยมในการรับราชการให้แก่เด็ก คนไทยไม่นิยมชวนขายต่อสู่ทำงานหนัก เพื่อความสำเร็จ ปัญหาที่เด่นชัดที่สุดคือ มีเจตคติที่ไม่ดีในการประกอบอาชีพอิสระ

กล่าวโดยสรุป ปัญหาการประกอบอาชีพอิสระ คือ บุคคลขาดเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ รู้สึกต่ำต้อยในการประกอบอาชีพอิสระ ขาดความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพอิสระ ดังนั้นสถานศึกษาหรือหน่วยที่เกี่ยวข้องควรจะเห็นความสำคัญของอาชีพอิสระและให้ข้อมูลข่าวสารแก่เยาวชน เพื่อสร้างเสริมให้เยาวชนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระและสามารถมีแนวทางในการประกอบอาชีพได้หลากหลายในอนาคต

2.5 ปัจจัยสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

2.5.1 ปัจจัยหลักในการประกอบอาชีพอิสระ

จากการศึกษาค้นคว้าเว็บไซต์ เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2555 ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระดังนี้ (http://www.ejobonline.com article/import_freelance.php)

ปัจจัยแรก = คือทุน ทุนคือสิ่งที่จะเป็นปัจจัยพื้นฐานของการประกอบอาชีพ โดยจะต้องวางแผนแนวทางการดำเนินธุรกิจไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ทราบว่าต้องใช้เงินทุนประมาณเท่าไร แล้วพิจารณาว่า มีเงินทุนเพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่พอจะหาแหล่งเงินทุนจากที่ใด อาจได้จากการรวมหุ้นลงทุนกันในหมู่ญาติพี่น้อง และเพื่อนฝูง หรือการกู้ยืมจากหน่วยราชการ หรือสถาบัน

การเงินต่าง ๆ อย่างไรก็ตามในระยะแรกไม่ควรลงทุนมากเกินไปเนื่องจาก ยังไม่ทราบความต้องการของตลาดที่แท้จริง

ปัจจัยที่สอง = คือความรู้หมายถึง ความรู้ในงานอาชีพที่จะมาประกอบอาชีพ หากไม่ต้อง ศึกษาและฝึกฝนจนเชี่ยวชาญความรู้ โดยการเรียนจากสถาบัน ที่ให้ความรู้ด้านอาชีพ ซึ่งมีทั้งของรัฐบาล และเอกชน หรือสมัคร เรียนกับชมรมต่าง ๆ หรือทำงานเป็นลูกจ้างคนอื่น หรือทดลอง ปฏิบัติด้วย ตนเอง เพื่อให้มีความรู้ เกิดทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั้น ๆ

ปัจจัยที่สาม = คือการจัดการ เป็นความสามารถในการบริหารงานของแต่ละบุคคลในการ จัดการเกี่ยวกับอาชีพของตนเอง เป็นสถานที่เกี่ยวข้องกับ การวางแผน การทำงานในเรื่องคน เงิน เครื่องมือ เครื่องใช้ และ กระบวนการทำงานต่าง ๆ

ปัจจัยที่สี่ = คือการตลาด ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งเพราะหากสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นไม่เป็นที่ดีดหู ดิดตาของผู้บริโภค ก็ถือว่ากระบวนการทั้งระบบไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากไม่สามารถแปรสินค้าและบริการเหล่านั้นให้เป็นตัวเงินได้ ดังนั้นการวางแผนตลาด ซึ่งในปัจจุบันมีการแข่งขันสูง จึงควรได้รับการสนใจในการพัฒนาเทคนิคด้านต่าง ๆ ให้ทันสมัย เพื่อให้เป็นที่สนใจของกลุ่มเป้าหมาย

2.5.2 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2534: 3-5) กล่าวว่า ในการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จนั้น มีปัจจัยสำคัญหลายประการดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของผู้ประกอบการ ได้แก่
 - 1.1 มีค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
 - 1.2 มีใจรักงานด้านธุรกิจ
 - 1.3 มีความคิดริเริ่มด้วยตนเองและกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่างๆ
 - 1.4 กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล
 - 1.5 มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 1.6 มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาโอกาสทางธุรกิจการงาน
 - 1.7 มีความอดุสาหะในการทำงาน
 - 1.8 มีความสามารถในการแก้ปัญหา
 - 1.9 มีความยึดมั่นในสัญญาการทำงาน
 - 1.10 การคำนึงถึงคุณภาพ

- 1.11 รู้จักใช้ทรัพยากรที่จำกัด รวมทั้งใช้เวลาว่างอย่างเป็นประโยชน์
- 1.12 มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
- 1.13 มีมนุษยสัมพันธ์ดี
2. สมรรถภาพที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งมีหลายด้าน ได้แก่
 - 2.1 ด้านการผลิต ต้องมีความชำนาญในกระบวนการผลิตสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ ความรู้ความสามารถในด้านนี้ อาจได้รับการศึกษาในสถาบันการศึกษาจากประสบการณ์ในการทำงานของกิจการในครอบครัว หรือจากการฝึกงานกับภาคเอกชน
 - 2.2 ด้านการตลาด ต้องมีความรู้ความชำนาญในกระบวนการจำหน่ายผลผลิตหรือการบริการอย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.3 ด้านการจัดการ ต้องมีความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดระบบงานการวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน การควบคุมและการประเมินผล เพื่อให้กิจการบรรลุเป้าหมายทั้งในด้านผลกำไรที่ดี ด้านชื่อเสียง และความไว้วางใจจากลูกค้า
 - 2.4 ความรู้ด้านอื่นๆ ที่ผู้ประกอบการอิสระต้องทราบ ได้แก่ การโฆษณา การบัญชี กฎหมาย ภาษีอากร และการวิเคราะห์สถานะเศรษฐกิจ เป็นต้น
3. เงินทุน เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งของการประกอบอาชีพอิสระ ผู้ประกอบการจะต้องมีเงินทุนเพื่อเริ่มต้นกิจการ และเงินทุนหมุนเวียนในการดำเนินการ เงินทุนที่ต้องใช้นี้มีจำนวนแตกต่างกันไปตามลักษณะและขนาดของอาชีพอิสระ ซึ่งแหล่งทุนนั้นสามารถหารายได้หลายแหล่งด้วยกัน เช่น จากครอบครัวของผู้ประกอบการ ญาติ ร่วมลงทุนกับเพื่อน และจากสถาบันการเงิน เป็นต้น
4. สถานที่ดำเนินธุรกิจ การพิจารณาสถานที่เพื่อดำเนินธุรกิจนั้นมีความสำคัญมากเช่นเดียวกับปัจจัยอื่นๆ ที่กล่าวมาแล้ว ความสำเร็จและความล้มเหลวของธุรกิจขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านสถานที่ด้วย ขนาดและสถานที่ตั้งของสถานที่ดำเนินธุรกิจมีความแตกต่างกันไปตามประเภทของอาชีพอิสระ เช่น อาชีพอิสระเกี่ยวกับการทำฟาร์มต้องใช้สถานที่มาก แต่ถ้าเป็นธุรกิจเกี่ยวกับการขายสินค้าและบริการก็ต้องเป็นสถานที่แหล่งชุมชน หรือในเมืองที่ทำเลดี เป็นต้น

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ ได้แก่ ความรู้ ทุน การจัดการ การตลาด สถานที่ประกอบการ และยังมีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระคือลักษณะของผู้ประกอบการต้องมีสมรรถภาพด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการจัดการ และต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความขยัน ความอดทน และมีมนุษยสัมพันธ์

2.6 แนวทางการประกอบอาชีพอิสระ

กรมอาชีวศึกษา (2531: 3-10) ได้เสนอแนวทางการประกอบอาชีพส่วนตัวหรือการประกอบอาชีพอิสระไว้ 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ คือ 1. ขั้นเตรียมการ 2. ขั้นปฏิบัติการ 3. ขั้นประเมินผล

1. ขั้นเตรียมการ ก่อนที่จะเริ่มประกอบอาชีพส่วนตัวควรพิจารณาในเรื่องเหล่านี้เป็นพื้นฐานข้างต้น

1.1 การสำรวจตัวเอง

ไม่มีใครที่ใครจะรู้จักเรามากที่สุดเท่ากับตัวเราเอง ดังนั้น ก่อนอื่นที่จะลงมือประกอบอาชีพส่วนตัวจะต้องพิจารณาตัวเองว่ามีความสามารถมากน้อยแค่ไหน พิจารณาด้วยความจริงและเที่ยงตรง ค้นหาความถนัดและจุดบกพร่องของตนเอง ไม่ตัดสินใจตามเพื่อนหรือบุคคลอื่นๆ บุคลิกและความสามารถของแต่ละคนมีไม่เท่ากันบางคนทำสิ่งหนึ่งได้ดีมากแต่ถ้าให้ทำสิ่งอื่นๆ อาจจะทำไม่ได้เลย ดังนั้น ควรพิจารณาตนเองด้วยความรอบคอบและถี่ถ้วน

ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างคุณสมบัติของบุคคลที่ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพส่วนตัว ที่ควรยึดถือปฏิบัติ

1.1.1 ความมีวินัยในตนเอง เช่น ตื่นนอนเช้า เร่งรีบทำงานในสิ่งที่ต้องทำอย่างเป็นระเบียบและสม่ำเสมอ ไม่ใช่ขี้ขลาดขี้ขลาดเงินมาก่อนหนึ่งก็หยุดพักผ่อนไปหลายวันถ้าหากทำเช่นนี้อาจจะไม่ประสบความสำเร็จเลยก็ได้

1.1.2 มีการเอาใจจริงเอาใจ อุดหนุน และหนักแน่น เช่น การดำเนินธุรกิจส่วนตัวในขั้นต้นอาจจะต้องมีล้มลุกคลุกคลานบ้าง มีอุปสรรคปัญหาต่างๆ มากมาย ดังนั้น ต้องมีความอดทน หนักแน่น พร้อมทั้งจะต่อสู้ปัญหาอุปสรรคเหล่านั้น เพื่อที่จะก้าวไปสู่จุดหมายที่ตั้งไว้

1.1.3 มีความมานะพยายาม เช่น ทำแล้วขาดทุนแต่เราต้องไม่ท้อถอยหรือยอมแพ้ต่ออุปสรรคนั้น จิตใจจะต้องเข้มแข็งคิดต่อสู้ถือว่าอุปสรรคที่ผ่านมาเป็นบทเรียนที่มีคุณค่าซึ่งเราจะต้องแก้ไขปรับปรุงต่อสู้ต่อไปอันจะทำให้เรากล้าแข็งและประสบความสำเร็จในที่สุด

1.1.4 มีความรักชอบงานที่ทำขยันขันแข็งและเอาใจใส่งานหากมีการเริ่มต้นด้วยความรักความชอบก็จะทำให้งานนั้นได้รับการเอาใจใส่เป็นพิเศษด้วยใจ ทำให้ผู้ประกอบการเกิดความตั้งใจทำงานทุ่มเทและเสียสละซึ่งจะเป็นผลดีต่อกิจการ

1.1.5 มีความรอบรู้และรู้รอบ ความรอบรู้ หมายถึง มีความรู้ในกิจการที่ตนจะทำเป็นอย่างดี ได้แก่ ความรู้ทางการศึกษาที่ร่ำเรียนมาหรือได้ศึกษาจากผู้อื่น ซึ่งจะต้องนำ

ความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ในกิจการของตน ความรู้รอบ หมายถึง ความใฝ่รู้ที่อยากจะชวนขวยหา
ความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาเพื่อจะได้ปรับตัวให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย

1.1.6 มีความสำนึกในเชิงธุรกิจ คือ การดำเนินทุกขั้นตอนจะอยู่ในความ
รับผิดชอบผู้ประกอบการต้องรับผิดชอบต่อผู้ในแต่ละขั้นตอนของธุรกิจจะต้องทำอะไรบ้าง
มีส่วนประกอบอะไรจะต้องมีปัจจัยอื่นช่วยไหม จะต้องรู้จักใช้ความคิดเชิงธุรกิจในการแก้ปัญหา
อุปสรรคต่างๆ

1.1.7 การมีจิตใจอยากเป็นผู้ชนะ กล่าวคือ สภาพการประกอบธุรกิจ
ส่วนตัวนั้นจะมีการแข่งขันกันมากมายซึ่งการจะดำเนินกิจการให้ได้ดีเราจะต้องมีจิตใจอยากเป็นผู้
ชนะ ซึ่งจะก่อให้เกิดพัฒนา กล่าวคือเมื่อรู้ว่าฝ่ายตรงข้ามมีอะไรดีเราก็นำมาพัฒนาให้ดีกว่าเขาเพื่อ
เป็นการดึงดูดลูกค้า

1.1.8 มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำอาชีพที่สุจริต ไม่คดโกงใครและมีความ
จริงใจต่อลูกค้า

1.1.9 มีมนุษยสัมพันธ์อันดี หมายถึง กับบุคคลโดยรอบ คือ ลูกค้า ผู้ขาย
สินค้า และลูกจ้าง

1.2 มีความใฝ่ฝันและคิดจะทำอะไร

ในขณะที่ยังไม่รู้ว่าจะเริ่มอะไร การจินตนาการก็อาจจะเป็นสิ่งจำเป็นหรือ
อาจจะเป็นประโยชน์บ้างก็ได้การใฝ่ฝันคิดจะทำสิ่งนั้นกระทำสิ่งนี้ก็สิ่งสำคัญต่องานอาชีพ
ส่วนตัวเพราะการจะประกอบกิจการงานใดก็ตามจะต้องเกิดความตั้งใจก่อนแล้วจึงแปรรูปไปเป็น
ความมานะพยายามการกระทำให้เป็นรูปร่างขึ้นมา ความคิดสร้างสรรค์ ความตั้งใจจริง ความ
ทะเยอทะยานเป็นสิ่งสำคัญต่องานอาชีพส่วนตัว

1.3 มีการทำงานเป็นขั้นตอนหรือมีแบบแผน

การทำกิจการงานทุกอย่างถ้ากระทำโดยมีแบบแผน โครงการและขั้นตอน
แล้วจะได้เปรียบกว่ากิจการที่กระทำไปโดยยถากรรมที่ไม่มีขั้นตอน

การกระทำที่มีการวางแผนจะมีประโยชน์ ดังนี้

1.3.1 ทำให้งานสำเร็จลุล่วงด้วยดี

1.3.2 ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าถึงวิธีการที่จะต้องใช้ในการ

ดำเนินงาน

1.3.3 ทำให้ทราบแน่นอนว่าเวลาใดจะต้องทำอะไร ที่ไหน ใครทำ จะใช้

อุปกรณ์วัสดุอย่างไร

1.3.4 ทำให้ทราบแน่นอนว่าจะต้องเตรียมอะไรล่วงหน้า

1.3.5 ทำให้ทราบล่วงหน้าว่าจะมีปัญหอะไรเกิดขึ้นบ้างในระหว่างทำงาน และเตรียมการแก้ไขได้ถูกต้อง

1.3.6 ทำให้งานดำเนินไปอย่างมีระเบียบแบบแผน

วิธีการและขั้นตอนในการวางแผนการทำงานอันจะเป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพ

1) ขึ้นตั้งจุดมุ่งหมาย เช่น จะผลิตสินค้าหรือบริการด้านไหน
2) ขึ้นวางโครงการ เช่น โครงการขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป โครงการเลี้ยงไก่เนื้อ เป็นต้น

3) ขึ้นกำหนดลำดับงานอะไรจะต้องทำก่อน ทำหลัง
4) ขึ้นจัดระบบงานเป็นการจัดแบ่งงานออกเป็นหมวดหมู่
5) การประเมินผลงานหรือโครงการดูว่ากิจกรรมที่ทำนั้นได้ผลหรือไม่

1.4 เรียนรู้ขั้นตอนทั้งหมดจากผู้หรือผู้เคยทำมาก่อน

ความรู้ที่จะนำไปประกอบอาชีพส่วนตัวนั้น ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

1.4.1 ความรู้ความสามารถเดิมที่มีอยู่ซึ่งได้รับจากการศึกษาเล่าเรียนจากสถานศึกษาซึ่งเป็นความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ความรู้เหล่านี้เปรียบเสมือนอาวุธที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานต่อไป

1.4.2 ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้จากผู้ประกอบอาชีพส่วนตัวอยู่แล้ว หรือผู้ที่เคยทำมาก่อนอาจปฏิบัติได้ดังนี้

1) สมัครขอเป็นลูกมือหรือผู้ช่วยเป็นการเรียนรู้ทางตรง
2) ถ้าสมัครเป็นลูกมือหรือผู้ช่วยไม่ได้ก็ใช้วิธีสังเกตเฝ้ามองและสอบถามกระบวนการทั้งหมดตั้งแต่ต้นจนจบศึกษาถึงกระบวนการดำเนินงาน การผลิต การจำหน่าย ปัญหาอุปสรรค การขาดทุน และอื่นๆ ที่เป็นองค์ประกอบทั้งหมด

2. ขั้นปฏิบัติการ

2.1 จะทำในสิ่งที่คิดว่าตนถนัดเมื่อได้ตัดสินใจเลือกอาชีพใดแล้ว ให้เลือกอาชีพที่มีความถนัดเพราะถนัดสิ่งใดแสดงว่ามีความสามารถในสิ่งนั้นมากเป็นพิเศษ ผลดีของการทำงานในสิ่งที่ตนถนัดก็คือ

2.1.1 ทำด้วยความสนุกเพลิดเพลิน

2.1.2 ทำด้วยความรัก

2.1.3 ไม่ย่อท้อและละทิ้งอย่างง่ายๆ

2.1.4 งานจะมีความต่อเนื่อง

2.1.5 ผลผลิตจะออกมาเรียบร้อย ประณีตและคุณภาพดี

2.2 ผลิตสินค้าหรือบริการในสิ่งที่เป็นความต้องการของตลาด

2.3 เงินทุนการกู้เงิน

แหล่งเงินทุนในการทำอาชีพส่วนตัวนั้นมาจากที่ใดได้บ้าง จะยกตัวอย่าง แหล่งเงินทุนดังนี้

2.3.1 ระยะเริ่มแรกไม่ควรใช้เงินลงทุนมากอาจจะรวบรวมเงินเก็บที่มีอยู่

2.3.2 ขอบจากบิดา มารดา ผู้ปกครอง อาจจะได้มาเลยโดยไม่ต้องคืน หรือจะคืนก็แล้วแต่จะตกลงกัน

2.3.3 จากสถาบันการเงินต่างๆ ได้แก่ ธนาคาร บริษัทเงินทุน บริษัท ประกันภัย ฯลฯ แหล่งเงินทุนประเภทนี้จะต้องทำสัญญากู้เงินเป็นทางการ จะต้องเขียนโครงการ เขียนแผนดำเนินงาน ตลอดจนจะต้องมีการค้ำประกันเงินกู้ การกู้เงินประเภทนี้นับว่ามีความยุ่งยาก การได้เงินขึ้นอยู่กับโครงการและความสามารถในการชำระหนี้คืน ดังนั้น ผู้ประกอบอาชีพส่วนตัว จะต้องพิจารณาว่าควรจะหาแหล่งเงินทุนจากที่ใด

2.4 การดำเนินงาน

การดำเนินงานควรจะต้องมีขั้นตอนหรือแผนงาน และจะต้องปฏิบัติไปตามขั้นตอนที่วางไว้ ควบคุมดูแลให้งานดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นก็แก้ไขให้ถูกต้อง นอกจากนี้สินค้าหรือบริการที่ผลิตออกมาควรเน้นคุณภาพเหนือกว่าราคา ราคาขายควรให้ต่ำไว้แต่คุณภาพต้องดี

การสร้างความประทับใจให้กับลูกค้าก็ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ โดยคำนึงถึง สิ่งต่อไปนี้

2.4.1 ราคาถูก

2.4.2 คุณภาพดี

2.4.3 บริการรวดเร็ว

2.4.4 พุดจาไพเราะ อ่อนหวาน

2.5 ทำเลที่ตั้ง

ทำเลที่ตั้งมีความสำคัญต่อธุรกิจเป็นอย่างมาก เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้ธุรกิจดำเนินต่อไปได้ยาวนาน หรือจะต้องล้มเลิกกิจการไป ทำเลที่ตั้งที่ดีควรจะประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้

2.5.1 อยู่ใกล้ทางเดินถนน

2.5.2 อยู่ห่างคู่แข่งในกิจการประเภทเดียวกัน

2.5.3 อยู่ในย่านผู้คนจำนวนมาก

2.5.4 มีประชาชนเดินผ่านไปมาก

2.5.5 ไม่สร้างความรำคาญให้แก่คนอื่นหรือกีดขวางทางจราจร

2.5.6 เห็นง่ายและติดต่อสะดวก

2.5.7 มีสถานที่จอดรถได้

2.6 การตลาด การขาย และการโฆษณา

การตลาด การขาย การโฆษณา เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลกำไรมากขึ้น

ดังนั้นในบางครั้งจำเป็นต้องอาศัยการโฆษณาบ้าง การโฆษณาอาจจะกระทำทางตรงหรือทางอ้อม โดยให้ลูกค้าช่วยพูดต่อๆ กันไป สิ่งสำคัญก็คือ ถ้าสินค้านั้นเด่นสะดุดตา คุณภาพดี ราคาถูก จะเป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ได้ดีอีกวิธีหนึ่ง

3. ขึ้นประเมินผล

3.1 ภาวะการณ์เสี่ยง

พิจารณาว่าอาชีพส่วนตัวที่ดำเนินการอยู่นั้นมีภาวะเสี่ยงมากน้อยอย่างไร ภาวะการณ์เสี่ยงเกิดขึ้นได้จากหลายกรณี

3.1.1 เงินลงทุนมากเกินไป

3.1.2 ผลิตสินค้าหรือบริหารได้ไม่ตรงตามเป้าหมาย

กล่าวโดยสรุป แนวทางในการประกอบอาชีพอิสระนั้น ผู้ประกอบการควรมีวิธีการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน ควรประกอบด้วย 1. ขั้นเตรียมการ คือ ผู้ประกอบการต้องเข้าใจความต้องการและความคิดของตน มีการวางแผนการดำเนินงานพร้อมทั้งหาความรู้เพิ่มเติมจากผู้มีประสบการณ์เพื่อใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินงานต่อไป 2. ขั้นปฏิบัติการ คือ การทำสิ่งที่ตนถนัดตามแผนการดำเนินงานโดยผลิตสินค้าหรือให้บริการในสิ่งที่ตลาดต้องการ หาทำเลที่ตั้งและเงินทุนสนับสนุนอย่างเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการให้เป็นที่รู้จัก ร่วมกับการดำเนินงานด้วยความสุจริต 3. ขึ้นประเมินผล คือ ประเมินผลการประกอบการ ลดภาวะเสี่ยงต่างๆ หากแนวทางการป้องกันข้อผิดพลาดในการดำเนินงานในอดีต

2.7 การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระ

การเตรียมตัวนักเรียนเข้าสู่อาชีพอิสระ ของ สมพงษ์ พูลสวัสดิ์ (2532: 4) กล่าวว่าเพื่อให้นักเรียนสามารถเลือกอาชีพอิสระ ได้ถูกต้องตามความเหมาะสม ควรเตรียมนักเรียนดังนี้

1. ให้ครูแนะแนวดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

- 1.1 ให้นักเรียนรู้จักตนเองด้านอาชีพ โดยใช้แบบสอบถามให้นักเรียนรู้จักความสนใจ ความถนัด ความสามารถของตนเอง
 - 1.2 ให้นักเรียนรู้จักโลกกว้างทางอาชีพ บริการข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ
 - 1.3 ให้นักเรียนรู้จักกระบวนการตัดสินใจ และใช้บริการให้คำปรึกษา ช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจ และใช้บริการให้คำปรึกษา ช่วยให้นักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกกลุ่มอาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
 - 1.4 ให้นักเรียนสัมผัสอาชีพจริงๆ ด้วยการประสานงานกับกลุ่มอาชีพอิสระที่จัดในคาบเรียนกิจกรรม หรืออาชีพที่อยู่นอกโรงเรียน
 - 1.5 ติดตาม ประเมินผล ให้นักเรียนทราบและปรับปรุงต่อไป
2. ให้ครูทุกคนที่สอนการจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการอบรมช่วยเหลือปลูกฝังคุณสมบัติพื้นฐานที่จะทำให้การประกอบอาชีพอิสระประสบผลสำเร็จ คุณสมบัติพื้นฐานที่ต้องการ ได้แก่ ความขยัน ความอดทน ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ กิริยามารยาทที่ดีงาม เป็นต้น
- กล่าวโดยสรุป การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมในการลดปัญหาการว่างงานควรตระหนักและเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชน ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเข้าใจตนเอง สร้างให้มีคุณสมบัติพื้นฐาน ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความขยัน อดทน ความซื่อสัตย์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้เด็กและเยาวชนเหล่านั้นประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพในอนาคต

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ

สมบุญ อินทขันธ์ (2543: 55) ได้ศึกษาผลของการฝึกอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสุเหร่าลำชะล่า ตำบลคอนนิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 63 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า นักเรียนที่เข้ารับการฝึกอาชีพอิสระสามารถพัฒนาความรู้และทักษะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นวรรตน์ ปลื้มสติ (2544: 57-60) ได้ศึกษาผลของการแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 24 คน ปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการแนะแนวอาชีพมีเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงขึ้นกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนออาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ละอองดาว นำเจริญ (2546) ได้ศึกษาผลของโครงการฝึกอบรมอาชีพอิสระแก่ผู้ต้องขังหญิงทัณฑสถานธนบุรี จำนวน 63 คน ผลการศึกษาปรากฏว่า ผู้ต้องขังหญิงทัณฑสถาน

หญิงธนบุรี ที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมอาชีพอิสระ มีความรู้ในการประกอบอาชีพอิสระ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศุภัญญา วงศ์วิมลกุล (2546) ได้ศึกษาโครงการฝึกอบรมอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี 3 ฉะเชิงเทรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 67 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมอาชีพอิสระมีความคิดเห็นต่อการประกอบอาชีพอิสระดีขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมอาชีพอิสระอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กานติมา ศรีทิพย์ (2546: 52 - 53) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระในท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกรับใหญ่ วอังกุศลกิจพิทยาคม จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ มีความสนใจอาชีพอิสระในท้องถิ่นสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546: 106) ศึกษาผลของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพนักเรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติและมีความรู้ในการประกอบอาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพ

ได้มีผู้อธิบายความหมายของทฤษฎีการพัฒนาการทางอาชีพและทฤษฎีการเลือกอาชีพที่ผู้วิจัยจะนำมากล่าวโดยสรุป ดังนี้

3.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์

ซูเปอร์ (Super, 1975; อ้างถึงใน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2531: 104-105) ได้กล่าวถึงขั้นพัฒนาการทางอาชีพโดยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเจริญเติบโตอยู่ในช่วงตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 14 ปี เป็นขั้นตอนของการพัฒนาความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตนเองหรืออัตมโนทัศน์ โดยเริ่มจากการถือตนเองตามแบบบุคคลสำคัญในครอบครัวหรือในโรงเรียน ในช่วงแรกของขั้นการเจริญเติบโตนี้เด็กจะมีส่วนร่วมในสังคมเพิ่มขึ้นและได้มีโอกาสทดสอบในสภาพความจริงมากขึ้น สำหรับขั้นเจริญเติบโตนี้จำแนกเป็นระยะย่อยๆ 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะที่เด็กยังไม่สนใจเรื่องอาชีพ ระยะนี้เด็กจะมีอายุอยู่ในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต

ระยะที่ 2 ระยะเพื่อฝัน เป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 4-10 ปี ระยะนี้เด็กจะคิดถึงเรื่องอาชีพในลักษณะเพื่อฝัน และอาจจะมีการเล่นหรือการแสดงบทบาทตามความเพื่อฝัน

ระยะที่ 3 ระยะความสนใจเป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 11-12 ปี ระยะนี้เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง โดยใช้ความชอบและความสนใจเป็นหลักในการตัดสินใจเลือกอาชีพและกิจกรรมต่างๆ

ระยะที่ 4 ระยะความสามารถเป็นระยะที่เด็กมีอายุระหว่าง 13-14 ปี ระยะนี้จะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง พร้อมทั้งคำนึงถึงคุณสมบัติอื่นๆ ของตน มีความต้องการอยากจะทำ หรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นการสำรวจ ขั้นนี้บุคคลมีอายุ 15-24 ปี เป็นขั้นของการสำรวจตนเอง สำรวจอาชีพ ขณะอยู่ในโรงเรียนโดยการสำรวจการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ หรืองานอดิเรกหรือจากการทำงานพิเศษ และทดลองสวมบทบาทงานหรืออาชีพนั้นๆ ในขั้นนี้เด็กจะเริ่มแสวงหาประสบการณ์จากการทำงานและจากการทำกิจกรรมต่างๆ สำหรับขั้นการสำรวจนี้แบ่งออกเป็นระยะย่อยๆ 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะเริ่มพิจารณาและทดลองอาชีพ แต่ยังไม่ตัดสินใจแน่นอน อยู่ในช่วงอายุ 15-17 ปี โดยบุคคลจะพิจารณาตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ค่านิยม เจตคติ และโอกาสในการได้งานทำ สำหรับระยะนี้นั้นจะมีการเลือกปฏิบัติ อกิปรายการทำงานเกี่ยวกับอาชีพต่างๆ และประสบการณ์อื่นๆ

ระยะที่ 2 ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการพัฒนาการด้านอาชีพหรือระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพอยู่ในช่วงอายุ 18-21 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยพิจารณาลักษณะของตนเอง ลักษณะของงานอาชีพ และโอกาสที่จะได้งานทำนอกจากนี้ยังเป็นระยะที่บุคคลเตรียมตัวเข้าสู่โลกของงาน โดยพยายามหาประสบการณ์ จากการฝึกงานหรือพยายามศึกษาวิชาพื้นฐานในการประกอบอาชีพนั้นๆ เพื่อเตรียมตัวให้พร้อมในการทำงาน

ระยะที่ 3 ระยะทดลองปฏิบัติงานอยู่ในช่วง 22-24 ปี เป็นระยะที่บุคคลได้ตัดสินใจเลือกอาชีพแล้วและเริ่มทดลองปฏิบัติงานหรือทำงานตามที่เลือกในอาชีพนั้นๆ

ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างหลักฐาน เป็นขั้นที่บุคคลเริ่มประกอบอาชีพที่ถาวร อยู่ในช่วงอายุ 24-44 ปี เป็นขั้นที่บุคคลได้พบงานที่เหมาะสมมีความตั้งใจและความพยายามในการทำงาน

เพื่อจะยึดถือเป็นอาชีพที่ถาวร แต่ในระยะต้นๆ ของขั้นการสร้างหลักฐานอาจมีการทดลองงาน และเปลี่ยนงานอยู่บ้าง แต่บางคนก็ไม่มีทดลองงานหรือเปลี่ยนงาน สำหรับขั้นสร้างหลักฐาน แบ่งเป็นระยะย่อยๆ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะทดลองปฏิบัติงานอยู่ช่วงอายุ 25-30 ปี ระยะนี้เป็นระยะที่บุคคลประกอบอาชีพที่เลือกสรรแล้ว แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงงานอีกครั้งหนึ่ง หรือสองครั้งจึงจะพบงานที่ยึดเป็นอาชีพถาวร แต่สำหรับบางคนจะไม่มีระยะนี้คือ เขาจะประกอบอาชีพที่ถาวรเลย ไม่มีการเปลี่ยนงาน

ระยะที่ 2 ระยะสร้างความมั่นคงในอาชีพอยู่ในช่วงอายุ 31-44 ปี ระยะนี้บุคคลจะเริ่มทำงานตามแบบแผนงานอาชีพที่กระจำจัด เพื่อสร้างงานให้มั่นคงและพัฒนางานให้ก้าวหน้า

ขั้นที่ 4 ขั้นคงไว้ซึ่งความมั่นคงในอาชีพ หรือขั้นของงานอาชีพที่มั่นคงอยู่ในช่วงอายุ 54-64 ปี เป็นขั้นที่บุคคลมีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ โดยจะดำเนินการประกอบอาชีพที่เลือกแล้วสร้างความก้าวหน้าและความมั่นคงในการประกอบอาชีพนั้น

ขั้นที่ 5 ขั้นเสื่อมถอยเป็นขั้นที่บุคคลมีอายุ 65 ปีขึ้นไป ในขั้นนี้บุคคลจะเริ่มลดประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพ เริ่มมีความเสื่อมถอยทั้งพลังปัญญาและพลังกาย การเปลี่ยนแปลงกิจกรรมของงานและหยุดงานนั้น ไปในที่สุดหรืออาจมีกิจกรรมอื่นหรืองานครั้งเวลาหรืองานอดิเรกทดแทนงานอาชีพเดิม สำหรับขั้นความเสื่อมถอยนี้ จำแนกเป็นระยะย่อยๆ 2 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 ระยะลดการทำงานอยู่ในช่วง 65-70 ปี เป็นช่วงที่บุคคลเริ่มลดประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพของตน การทำงานของบุคคลในช่วงนี้จะช้าลง บางคนมีการเปลี่ยนหน้าที่การงานลักษณะของงานหรืออาจทำงานเป็นบางเวลา

ระยะที่ 2 ระยะเลิกประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง คือตั้งแต่อายุ 71 ปีเป็นต้นไปเป็นช่วงของการพักผ่อน หยุดประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิง บางคนอาจจะหยุดทำงานอย่างมีความสุขแต่บางคนอาจจะพบแต่ความไม่สมหวังหรืออาจจะทำงานไปเรื่อยๆจนสิ้นอายุขัย

จากทฤษฎีพัฒนาการของซูเปอร์ จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งมีอายุระหว่าง 14-18 ปี จะเป็นช่วงวัยตามขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลคาบเกี่ยวระหว่างขั้นที่ 1 ระยะที่ 4 คือระยะของความสามารถ เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตน มีความต้องการอยากจะทำหรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆและขั้นที่ 2 ระยะที่ 1 คือเริ่มพิจารณาและสำรวจ และระยะที่ 2 คือหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ

ตารางที่ 2.1 แสดงพัฒนาการทางอาชีพตามแนวคิดของซูเปอร์(อ้างถึงใน อุษณีย์ วิสิทธิ์ 2546: 47)

ระดับ	วัย	ลักษณะทางอาชีพ
ขั้นที่ 1 ขั้นเจริญเติบโต ระยะเวลาที่ 1 ระยะเวลาที่ 2 ระยะเวลาที่ 3 ระยะเวลาที่ 4	แรกเกิด-14 ปี 3 ปีแรก 4-10 ปี 11-12 ปี 13-14 ปี	ยังไม่สนใจเรื่องอาชีพ ระยะเวลาเพื่อฝัน พิจารณาอาชีพตามความสนใจ พิจารณาอาชีพตามความสามารถของตนเอง มีความต้องการอยากจะทำอะไร
ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจ ระยะเวลาที่ 1 ระยะเวลาที่ 2 ระยะเวลาที่ 3	15-24 ปี 15-17 ปี 18-21 ปี 22-24 ปี	พิจารณาอาชีพตามความสามารถ ความสนใจ และโอกาส ได้งาน แต่ยังไม่ได้ตัดสินใจ พิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริง เป็นระยะที่บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพ
ขั้นที่ 3 ขั้นสร้างหลักฐาน ระยะเวลาที่ 1 ระยะเวลาที่ 2	25-44 ปี 25-30 ปี 31-44 ปี	ประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างความมั่นคง
ขั้นที่ 4 ขั้นคงไว้ซึ่งความ มั่นคงในอาชีพ	45-64 ปี	มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
ขั้นที่ 5 ขั้นเสื่อมถอย ระยะเวลาที่ 1 ระยะเวลาที่ 2	65 ปีขึ้นไป 65-70 ปี 71 ปีเป็นต้นไป	ระยะเวลาลดการทำงาน ระยะเวลาเลิกประกอบอาชีพ เป็นช่วงการพักผ่อน

3.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของกินซ์เบิร์ก

กินซ์เบิร์ก (Osipow, 1973: 84-88; citing Ginzberg, 1972) ได้แบ่งพัฒนาการทางอาชีพของบุคคล เป็น 3 ระยะดังนี้

1. ระยะความคิดฝัน (Fantasy Period) อยู่ในช่วงอายุก่อน 11 ปี การเลือกอาชีพในระยะนี้เป็นการเลือกตามที่ตนเองต้องการเพียงด้านเดียวเด็กจะคิดเกี่ยวกับอาชีพในรูปของความ ต้องการที่จะเป็นเมื่อตนเองเป็นผู้ใหญ่ ในระยะนี้เด็กยังไม่มีความสามารถในการประเมินขีดความสามารถของตนเอง ยังไม่ได้คำนึงถึงโอกาสที่เป็นไปได้ และขอบเขตของความเป็นจริงและข้อจำกัดต่างๆ แต่เป็นการเลือกที่ได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม นับเป็นเวลาที่เด็กเริ่มพัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับงาน

2. ระยะที่ไม่ตกลงใจเลือกอาชีพแน่นอน (Tentative Period) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11-17 ปี เป็นระยะที่เด็กเริ่มเรียนรู้กว้างไกลมากขึ้น เด็กจะเริ่มรู้สึกและยอมรับว่าเขาชอบที่จะทำกิจกรรมบางประเภทได้ดี เป็นการเริ่มตระหนักถึงความต้องการในการตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคต การพิจารณาเลือกอาชีพในระยะนี้ ยังเป็นการเลือกที่พิจารณาองค์ประกอบเกี่ยวกับตนเองในด้านความสนใจ ความสามารถและค่านิยมของตน โดยมักจะเป็นในลักษณะตอบสนองความพึงพอใจในอนาคตมากกว่าปัจจุบันและมีได้คำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ ที่จำเป็นและข้อจำกัดในอาชีพนั้นๆ ในระยะนี้สามารถแบ่งเป็นขั้นย่อยๆ ได้ 4 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงความสนใจ (Interest Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 11-12 ปี เด็กจะพิจารณาวางแผนโครงการเลือกอาชีพจากความสนใจของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความสามารถของตนเองและส่วนมากจะสัมพันธ์กับความต้องการหรือจินตนาการในความคิดฝัน (Fantasy Period)

ขั้นที่ 2 การเลือกอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง (Capacity Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 13-14 ปี เด็กจะเริ่มประเมินความสามารถของตนเองและพิจารณาเลือกอาชีพโดยใช้ความสนใจและความสามารถของตนเองเป็นหลักในการพิจารณา

ขั้นที่ 3 การเลือกอาชีพโดยพิจารณาค่านิยม (Value Stage) อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 15-16 ปี การเลือกอาชีพในระยะนี้จะเป็นการพิจารณาจากค่านิยมของเด็กโดยที่เด็กจะเริ่มสังเกตว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่ตนเองต้องการในชีวิต

ขั้นที่ 4 ระยะของการเปลี่ยนแปลง (Transition Stage) เป็นช่วงสุดท้ายของระยะนี้ โดยทั่วไปเด็กจะเริ่มสุขุมขึ้นและพิจารณาสิ่งต่างๆ จากข้อเท็จจริงและตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคม ความสนใจ และสามารถและค่านิยมของตนเอง

เขาตระหนักได้ว่าการตัดสินใจของเขาจะเป็นผลต่อเนื่องไปในอนาคตของเขาด้วย ซึ่งในที่สุดเขาจะเริ่มจัดระบบความคิดเกี่ยวกับเรื่องอาชีพ ความสามารถทางอาชีพและคุณค่าทางอาชีพให้มีความเหมาะสมกับตนเองและบทบาทเพศของตนเองได้

3. ระยะของความเป็นจริง (Realistic Period) อยู่ในช่วงอายุ 17 ปี จนถึงวัยผู้ใหญ่ ในระยะนี้บุคคลจะพิจารณาเลือกอาชีพโดยพิจารณาตนเองและพิจารณาอาชีพประกอบกันตามสภาพความเป็นจริง

ตามแนวคิดของกินซ์เบิร์ก จะเห็นได้ว่า วัยรุ่นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งมีอายุระหว่าง 14-18 ปี จะอยู่ในช่วงขั้นที่ 2-3 คือ เป็นระยะที่ไม่ตกลงใจเลือกอาชีพที่แน่นอนและจะเริ่มเรียนรู้กว้างไกลมากขึ้น และเริ่มประเมินความสามารถของตน รวมทั้งจะพิจารณาเลือกอาชีพ โดยใช้ความสนใจและความสามารถของตนเองเป็นหลักในการพิจารณาและจะเริ่มพิจารณาเลือกอาชีพจากค่านิยมและเจตคติของตน

3.3 ทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮอปพอก

ฮอปพอก (Hoppock, n.d.; อ้างถึงใน คมเพชร ฉัตรศุภกุล 2521: 53-58) ได้เน้นถึงความต้องการของบุคคลและความสำคัญของข้อสนเทศเกี่ยวกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการเลือกอาชีพและพัฒนาอาชีพ เขาได้อธิบายทฤษฎีการเลือกอาชีพของเขาโดยหลัก 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. บุคคลเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง
2. เมื่อบุคคลเลือกอาชีพใดก็ตามย่อมมีความเชื่อว่า อาชีพนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด
3. บุคคลจะรับรู้เรื่องราวความต้องการของตนทางด้านสติปัญญาหรือบางครั้งทางด้านความรู้สึกที่ไม่ชัดเจนนัก การรับรู้ดังกล่าวเกิดแรงจูงใจทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปในทิศทางอย่างใดอย่างหนึ่งและมีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพของบุคคลด้วย
4. การเลือกอาชีพของบุคคลเริ่มต้นเมื่อเกิดความรู้สึกครั้งแรกว่า การประกอบอาชีพจะช่วยสนองความต้องการบางประการของบุคคลได้
5. การเลือกอาชีพของบุคคลจะดีขึ้น ก็ต่อเมื่อมีความสามารถที่จะมองเห็นเหตุการณ์ข้างหน้าว่าอาชีพอะไรที่ตอบสนองความต้องการของเขาได้ในอนาคต สมรรถวิสัยของบุคคลที่จะมองเห็นเหตุการณ์ในอนาคต ย่อมขึ้นอยู่กับความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพและความสามารถที่จะคิดอย่างแจ่มแจ้งในสิ่งต่างๆ

6. ข้อสนเทศของบุคคลมีผลต่อการเลือกอาชีพ เพราะมีส่วนช่วยให้บุคคลได้ตระหนักถึงความต้องการ และการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าเขาจะประสบความสำเร็จหรือไม่ในการรวบรวมสิ่งต่างๆ ที่อาชีพจะเสนอให้กับเขา
7. ข้อสนเทศด้านอาชีพมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้บุคคลได้ค้นพบอาชีพที่สนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด และสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าจะได้รับความพึงพอใจในอาชีพที่ตนเองเลือกมาน้อยเพียงใด ถ้าเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นๆ
8. ความพึงพอใจในด้านอาชีพขึ้นอยู่กับการที่บุคคลได้รับการตอบสนอง ด้านความต้องการจากอาชีพ ตามความรู้สึกที่เขาคิดว่าเขาควรจะได้รับอย่างไร ระดับของความพึงพอใจนั้นจะถูกกำหนดโดยอัตราส่วนระหว่างสิ่งที่ได้รับและความต้องการที่จะได้รับ
9. ความพึงพอใจในการทำงานมีผลมาจาก การตอบสนองความต้องการของบุคคลในปัจจุบันหรือในอนาคต
10. การเลือกอาชีพของบุคคลอาจจะเปลี่ยนแปลงได้ ถ้าเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนั้นจะช่วยให้เขาได้รับการตอบสนองความต้องการได้ดีขึ้น

จากทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า บุคคลจะได้รับประสบการณ์ต่างๆ และมีความคิดเกี่ยวกับอาชีพมาตั้งแต่แรกเกิด ประสบการณ์ต่างๆ ก็จะมีการพัฒนาเรื่อยๆ ในการเลือกอาชีพของบุคคลจะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ในช่วงชีวิต ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีความเข้าใจตนเองว่ามีความสามารถ ค่านิยม เจตคติ และความสนใจในอาชีพใด สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาในวัยรุ่นซึ่งมีอายุระหว่าง 14-18 ปี ซึ่งทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ระบุว่าจะเป็นช่วงวัยตามขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลคาบเกี่ยวระหว่างขั้นที่ 4 ระยะเวลาที่ 4 คือระยะของความสามารถ เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตน มีความต้องการอยากจะทำหรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆ และขั้นที่ 2 ระยะเวลาที่ 1 คือเริ่มพิจารณาและสำรวจตามความสามารถ ความสนใจ ค่านิยม เจตคติและโอกาสในการได้งานทำ และระยะเวลาที่ 2 คือหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพพิจารณาเลือกอาชีพจากสภาพความเป็นจริงที่มีความถนัด ความชอบในการจะประกอบอาชีพได้ ผู้วิจัยจึงยึดแนวคิดในทฤษฎีของซูเปอร์ในขั้นดังกล่าวเป็นหลักสำคัญ เพื่อพัฒนาเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของวัยรุ่น

4. เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนว

4.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

ได้มีผู้ให้ความหมายของกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2544 : 136) กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนว (Guidance Activity) ว่าเป็นการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ให้แก่ผู้รับบริการด้วยการใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมกับวัย และหลักสูตรแนะแนวที่วางไว้สำหรับแต่ละวัย

คอร์ทแมน, อาชบายและเดอกราฟฟ์ (Kpittman, Ashby&De Graaf, 2001: 3; อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 11) ให้ความหมายกิจกรรมแนะแนวว่า คือ มวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดให้หรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาสร้างเสริม ป้องกันปัญหา และแก้ปัญหาทางการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2545: 81) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้แก่ผู้รับบริการในเวลาเรียนหรือนอกเวลาเรียน โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานบริการแนะแนวด้านต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กวัยรุ่น หรือผู้ใหญ่รู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ได้เรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การปรับตัวทั้งด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม ตลอดทั้งการวางแผนอนาคตด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่ผู้ให้บริการแนะแนวจัดให้ผู้รับบริการโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับงานแนะแนวนั้นการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาของบุคคลครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวสังคม อาจให้บริการเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มสำหรับบุคคล 3 วัย คือ วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้บุคคลเหล่านั้นเข้าใจตนเอง รู้จักความสามารถและความถนัดที่แท้จริงของตนเอง สามารถพัฒนาตนเองป้องกันและแก้ไขปัญหาของตนได้อย่างเหมาะสมทั้งในภาวะปัจจุบันและในอนาคต

4.2 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

การกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการจัดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งปัจจุบันมักเรียกวัดดูประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ “ผลลัพธ์การเรียนรู้” (Learning outcomes) อันเป็นการระบุพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้รับบริการภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

คอร์แมน, อาชบายและเดอกราฟฟ์ (Kpman, Ashby&De Graaf, 2001: 3; อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 45) ได้รวบรวมผลการศึกษากี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวว่าควรอยู่ในขอบข่ายข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมสร้างความรู้สึที่ดีของผู้รับบริการต่อการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้รับบริการค้นหาความหมายให้ชีวิตด้านการเรียนรู้ มีชีวิตแห่งการเรียนรู้ในทุกย่างก้าวของประสบการณ์
3. เพื่อส่งเสริมสร้างพัฒนาให้ผู้รับบริการมองเห็นตนเองในแง่บวก
4. เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับบริการศรัทธา มองเห็นคุณค่าในตนเอง
5. เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการตระหนักรู้ของผู้รับบริการและให้ตระหนักในความสามารถที่จะแสดงตนในสังคมได้อย่างเหมาะสม
6. เพื่อให้ผู้รับบริการสำรวจและเข้าใจค่านิยมของตน รวมทั้งคุณลักษณะอื่นๆ
7. เพื่อเสริมสร้างให้ผู้รับบริการรู้จักยอมรับผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง มองโลกในแง่ดี
8. เพื่อให้ผู้รับบริการมีทักษะด้านการเรียนรู้ในสิ่งพื้นฐานที่คนธรรมดาสามัญทั่วไปพึงเรียนรู้ได้
9. เพื่อพัฒนาเสริมสร้างทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของผู้รับบริการ
10. เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม โดยให้ประพฤติปฏิบัติเยี่ยงคนที่มีความรับผิดชอบทั่วไปได้
11. เพื่อเสริมสร้างเจตคติเชิงบวกต่อการมีวิถีชีวิตที่เหมาะสม ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

กล่าวโดยสรุป วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว คือ มุ่งเน้นในการส่งเสริมพัฒนาผู้รับบริการให้เข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น มีเจตคติทางบวกต่อการมีวิถีชีวิตที่เหมาะสม สามารถปรับตัว ป้องกันแก้ไขปัญหาของตนได้ สามารถรับผิดชอบตนเอง ประพฤติปฏิบัติตนได้เหมาะสมอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข

4.3 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนวมีชื่อเรียกต่างๆ กัน เช่น ชุดการสอน ชุดการเรียนสำเร็จรูป ชุดการสอนรายบุคคล ชุดการเรียนด้วยตนเอง ชุดกิจกรรมซึ่งเป็นชุดของสื่อประสมที่จัดทำขึ้นสำหรับหน่วยการเรียนรู้ สำหรับคำกล่าวเรียกชื่อต่างๆ ในที่นี้จะหมายถึง ชุดกิจกรรมได้มีผู้ให้ความหมายของชุดกิจกรรมไว้แตกต่างกันดังนี้

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529 : 80) ได้กล่าวถึงชุดการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยสรุปว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม เช่น รูปภาพ วิดีทัศน์ แถบบันทึกเสียง เอกสารที่บันทึกรายละเอียดของกิจกรรมต่างๆ ในลักษณะของเกม บทบาทสมมติ แบบฝึกหัดก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดไว้เป็นชุด หรือกล่อง หรือซอง และภายในกล่องหรือซองจะบรรจุคู่มือครู คู่มือนักเรียน และสื่อประกอบการจัดกิจกรรมแต่ละเรื่อง

อำนาจ เจริญสิน (2522 : 44) ได้กล่าวถึงชุดกิจกรรมไว้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเบ็ดเสร็จในตัวเอง สามารถนำไปใช้เสริมสร้างความรู้ ทักษะและเจตคติในวิชานั้น

ทองอินทร์ วงศ์โสธร และคณะ (2532 : 44) ได้กล่าวถึงชุดกิจกรรมไว้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องที่เรียนไปแล้ว

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 2) ได้อธิบายชุดกิจกรรมไว้สรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมเป็นสื่อประสมรูปแบบหนึ่งที่ใช้ฝึกให้นักเรียนเกิดทักษะด้านต่างๆ เช่น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการแก้ปัญหาและทักษะการทำงานกลุ่ม

บุญชม ศรีสะอาด (2541 : 95 - 96) กล่าวว่า ชุดการสอนหรือชุดกิจกรรม (Instructional Package) คือ สื่อการเรียนหลายอย่างประกอบกันจัดเข้าไว้เป็นชุด (Package) เรียกว่า สื่อประสม (Multi - Media) เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพมีชื่อเรียกหลายอย่าง เช่น Learning Package, Instructional Package หรือ Instructional Kits นอกจากจะใช้สำหรับผู้เรียนเป็นรายบุคคลแล้วยังใช้ประกอบการสอนแบบอื่น เช่น ประกอบการบรรยาย การเรียนเป็นกลุ่มย่อย

ภพ เลหาไพบูลย์ (2542 : 42) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมเป็นสื่อประสมรูปแบบหนึ่งที่ใช้ในการฝึกเพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะต่างๆ เช่น ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานกลุ่ม

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2545 : 91) ได้กล่าวถึงชุดกิจกรรมสรุปได้ว่า เป็นชุดการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพโดยจะจัดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ต้องการสร้างเสริมหรือพัฒนาโดยจะประกอบไปด้วย หน่วยการเรียนรู้โดยจัดเป็นชุดๆ แล้วแต่ผู้สร้างจะทำขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยังช่วยให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจพร้อมที่จะสอนอีกด้วย

คณาจารย์และนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แขนงวิชาการแนะแนว ปีการศึกษา 2545 ได้กำหนดให้ชุดกิจกรรมแนะแนว มีความหมายว่า เป็นเครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย

1. คู่มือผู้ให้บริการ ซึ่งมีคำชี้แจงการเตรียมการของผู้ให้บริการแผนการจัดกิจกรรม

2. คู่มือผู้รับบริการ ซึ่งมีใบงาน ใบความรู้ และแบบทดสอบก่อนและหลัง

3. สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม

ยุพิน พุ่มหิรัญ (2550 : 34) ได้กล่าวถึงชุดกิจกรรมไว้ว่า คือ ประสพการณ์ที่จัดให้ผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือได้มีส่วนร่วมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่จะพัฒนาหรือเสริมสร้างตนเองตลอดจนป้องกันหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

บุศรา จิตวรรณ (2552 : 103) ได้กล่าวถึงชุดกิจกรรมไว้ว่า คือ สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยจัดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ต้องการสร้างเสริมหรือพัฒนาเป็นชุดๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

กล่าวโดยสรุป ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวสร้างขึ้นโดยใช้สื่อประสม ประกอบด้วย รูปภาพ วิดีทัศน์ เกม บทบาทสมมติ ผู้สร้างดำเนินการสร้างตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยจัดเนื้อหาและประสบการณ์ที่ต้องการสร้างเสริมพัฒนา ผู้รับบริการเป็นชุดๆ รวมเข้าด้วยกันหลายๆ กิจกรรม ชุดกิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 1) คู่มือผู้ให้บริการ ประกอบด้วย คำชี้แจง การเตรียมของผู้ให้บริการแผนการจัดกิจกรรม 2) คู่มือผู้รับบริการประกอบด้วย ใบความรู้และแบบทดสอบก่อนและหลัง 3) สื่อหรืออุปกรณ์การจัดกิจกรรม ซึ่งจากองค์ประกอบของชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวข้างต้นจะส่งผลให้ผู้รับบริการได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยังช่วยให้ผู้ให้บริการเกิดความมั่นใจในการจัดกิจกรรม

4.4 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพอิสระ

อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546 : 59) ได้กล่าวถึงชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพอิสระว่าเป็นเครื่องมือทางการแนะแนวอาชีพที่ประกอบด้วยกิจกรรมเกี่ยวกับอาชีพอิสระหลายๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายเกี่ยวกับอาชีพอิสระที่จัดให้ผู้รับบริการ (วัยรุ่น) แต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการ (วัยรุ่น) สามารถสำรวจตนเองในเรื่องความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และบุคลิกลักษณะ ให้เหมาะสมกับอาชีพอิสระเพื่อความสำเร็จ และเจริญก้าวหน้าในอาชีพอย่างเหมาะสม

กานติมา ศรีทิพย์ (2546 : 34) ได้กล่าวถึงชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพอิสระว่าเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพหลายๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนวอาชีพ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาด้านการเรียนรู้ การเข้าไปเกี่ยวข้อง และ

การเห็นคุณค่าของอาชีพอิสระ แต่ละแผนกิจกรรมประกอบด้วยแนวคิดจุดมุ่งหมาย สื่อประกอบ กิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล

กล่าวโดยสรุปชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพอิสระหมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวอาชีพที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนวอาชีพประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนวอาชีพอิสระหลายๆ กิจกรรม ที่นำมารวมกันอย่างมีระบบ มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับความหมายและประเภทของอาชีพอิสระ คุณสมบัติและบุคลิกลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระรวมถึงประโยชน์ของอาชีพอิสระ แต่ละแผนกิจกรรมประกอบด้วยแนวคิด จุดมุ่งหมาย สื่อประกอบกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล โดยขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรมเน้นให้ผู้รับบริการแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติและมีส่วนร่วมในกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมอภิปราย และร่วมกันสรุปให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้นๆ เพื่อให้ผู้รับบริการสามารถสำรวจตนเอง รู้จักตนเองในเรื่องความถนัด ความสามารถ และบุคลิกลักษณะ สามารถตัดสินใจเลือกอาชีพได้เหมาะสม มีการวางแผนและมีการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่อาชีพ รวมทั้งสามารถพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จ มีความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพอย่างเหมาะสมต่อไปในอนาคต

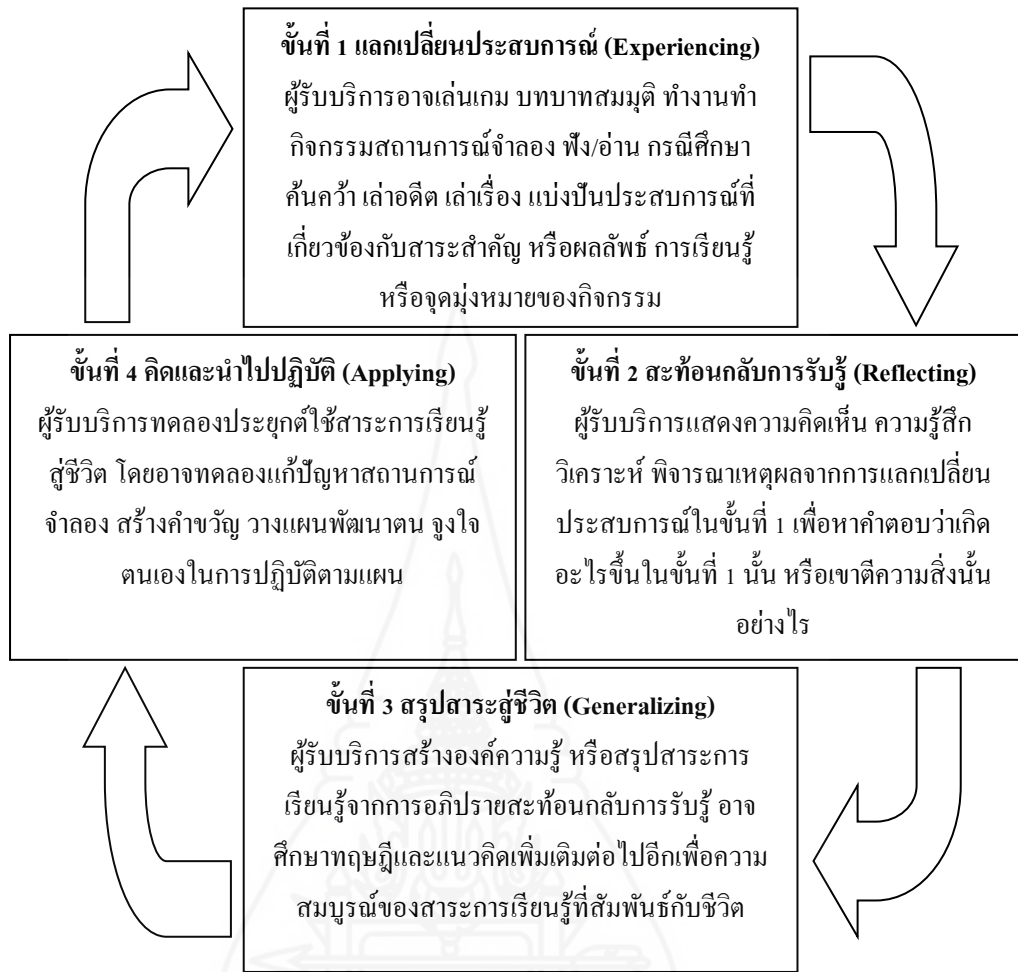
4.5 กระบวนการของกิจกรรมแนะแนว

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2541: 69-72) ได้เสนอรูปแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนที่สอดคล้องกันกับทั้งกระบวนการของกิจกรรมแนะแนว สรุปได้ดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์นักเรียน เพื่อให้รู้จักนักเรียน เข้าใจธรรมชาติ รู้เกี่ยวกับความรู้เดิมของนักเรียน
2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมาย เพื่อกำหนดว่าต้องการให้เกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง
3. ขั้นวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อให้รู้ว่าจะต้องรู้อะไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้
4. ขั้นกำหนดเทคนิควิธีการ เพื่อให้รู้วิธีการจัดที่เหมาะสมกับเนื้อหา
5. ขั้นวางแผน เป็นการจัดทำรายละเอียดทั้งหมด
6. ขั้นเตรียมการ เป็นการจัดเตรียมจากแผนที่กำหนดไว้
7. ขั้นจัดกิจกรรมแนะแนว เป็นการดำเนินการตามที่ได้เตรียมการไว้ โดยแบ่งเป็นกิจกรรมอุ่นเครื่อง กิจกรรมนำ กิจกรรมหลัก กิจกรรมสรุป
8. ขั้นประเมินผล ทำทั้งขณะดำเนินการและหลังเสร็จสิ้นกิจกรรม เพื่อดูว่าบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้หรือไม่
9. ขั้นป้อนข้อมูลย้อนกลับ เป็นการนำผลจากการประเมินมาแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ในการกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมในรูปแบบใด สิ่งที่ต้องเน้นให้ความสำคัญเป็นพิเศษและขาดไม่ได้ คือ การจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ ซึ่งในปัจจุบันเน้นกิจกรรมโดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม (Group Process Learning) ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัติ (อุษา พึ่งธรรม และคณะ 2544: 13; อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต 2545: 49) ดังแสดงในภาพที่ 2.2





ภาพที่ 2.2 แสดงขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์

ที่มา : สมร ทองดี และปราณี รามสุด “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน่วยที่ 9 หน้า 50 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช , 2545

4.6 งานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพอิสระ

4.6.1 งานวิจัยในประเทศ

สุรรัตน์ วิไลรัตน์ (2537: 63) ได้ทดลองการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม จำนวน 28 คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวมีการรับรู้ด้านอาชีพสูงขึ้นกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สุรจิต วรรณรักษ์ (2540: 77) ได้ทดลองใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนวัดพุทธบูชา จำนวน 30 คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวมีกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพได้ดีกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ศิริลักษณ์ วัฒนศิริ (2545 : 42 - 45) ศึกษาการสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนปัญญาารคุณ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 เข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพ นักเรียนมีความก้าวหน้าเกี่ยวกับอาชีพเพิ่มขึ้นอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กานติมา ศรีทิพย์ (2546: 53) ได้ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุศลกิจพิทยาคม จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวมีความสนใจอาชีพอิสระในท้องถิ่นสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

หนึ่งฤทัย กุระเสถียร (2548 : 94 - 97) ศึกษาการสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาและอาชีพของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 90 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 ที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษาและอาชีพมีความก้าวหน้าเกี่ยวกับการศึกษาและอาชีพเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.6.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

กีธ (Keith, 1971) อ้างถึงใน นวรัตน์ ปลื้มสติ (2544: 44) ได้ทำการศึกษาเรื่องเหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพอิสระของคนสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า 1 ใน 20 ของแรงงานทั้งหมดประกอบอาชีพอิสระและบุคคลที่เข้ามาประกอบอาชีพอิสระจะมีเหตุผลต่างกัน เช่น บางคนมุ่งที่รายได้ บางคนเบื่องานรับจ้าง บางคนเลือกเพราะอาชีพอิสระอย่างจริงจัง ซึ่งพอสรุปได้ 2 ประการ คือ ความปรารถนาส่วนตัวกับวิธีการเริ่มอาชีพนั้นๆ เป็นปัจจัยผลักดันให้ประกอบอาชีพอิสระ

เดอกิน (Durgin, 1974 : 2674 – 2675) อ้างถึงใน วรพงศ์ศิริ สุทรมงคล (2537: 14) สำรวจการจัดตั้งโครงการแนะแนวอาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในมลรัฐโอไฮโอกับครูแนะแนวจำนวน 884 คน พบว่า ตามความเห็นของครูแนะแนวเกี่ยวกับบริการแนะแนวอาชีพว่าเป็นบริการที่มีความสำคัญมากที่สุดในการช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการเลือกอาชีพได้อย่างถูกต้อง

ฮอร์นาคส์ และ อเบาต์ (Hornads and About. 1975 : 12) ได้ทำการศึกษาเรื่องคุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบอาชีพอิสระ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นชายที่ประกอบอาชีพอิสระจำนวน 60 คน ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะเด่นของผู้ประกอบอาชีพอิสระมี 5 ประการ คือ

1. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง
2. ชอบอิสระรักงานเสรี
3. ชอบเป็นผู้นำ
4. มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
5. และไม่สนใจต่อเสียงวิพากษ์วิจารณ์หรือไม่เห็นด้วยของผู้อื่น

เพอร์ซิง และดีเมโทร โพลัส (Pershings and Demetropouls. 1981 : 455 - 458) พบว่าครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาในมลรัฐอินเดียนามีความเห็นสอดคล้องกันว่า การแนะแนวอาชีพเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากองค์ประกอบหนึ่งในโรงเรียน แต่ในการปฏิบัติจริงด้านการแนะแนวอาชีพในโรงเรียนนั้นอยู่ในระดับที่ไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียน

ดิกเคนส์ (Dickens. 1985 : 2502) อ้างถึงใน ศิริลักษณ์ วัฒนศิริ (2545 : 28) ศึกษาผลของการสอนโดยการใช้โปรแกรมการศึกษาด้านอาชีพที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพ และอ้อมโนมติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ของโรงเรียนประถมศึกษากรมรัฐนิวเจอร์ซีย์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้โปรแกรมการศึกษาด้านอาชีพ มีการรับรู้ในด้านอาชีพ และอ้อมโนมติสูงขึ้นหลังได้รับการสอนแต่ไม่พบความแตกต่างของการรับรู้ด้านอาชีพและอ้อมโนมติระหว่างนักเรียนชายและนักเรียนหญิง

สรุปจากงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพและอาชีพอิสระ ปรากฏผลชัดเจนว่า ชุดกิจกรรมดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่ใช้ในการพัฒนาการรับรู้ด้านอาชีพและความเข้าใจตนเองด้านอาชีพ ซึ่งสามารถพัฒนาเจตคติต่ออาชีพอิสระ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับนำไปประกอบการตัดสินใจเลือกอาชีพสำหรับตนเองได้อย่างเหมาะสมในอนาคต

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของเด็กวัยรุ่น สถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานครมีวิธีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีรวบรวมข้อมูล วิธีวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 120 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปร ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

2.2 ตัวแปรตาม เจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความคิด ด้านความรู้สึกละและด้านแนวโน้มพฤติกรรม

3. นิยามเชิงปฏิบัติการ

3.1 เจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

เจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมเชิงบวกเกี่ยวกับอาชีพอิสระ ดังนี้

ด้านความคิด หมายถึง ความคิดของบุคคลที่มีต่ออาชีพอิสระในแง่บวก

ด้านความรู้สึก หมายถึง ความชอบ ความพอใจ ของบุคคลที่มีต่ออาชีพอิสระ

ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความโน้มเอียง หรือแนวโน้มที่จะทำยอมรับที่จะประกอบอาชีพอิสระต่อไป

แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ หมายถึง แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วยสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านความคิดต่ออาชีพอิสระ ด้านความรู้สึกต่ออาชีพอิสระ และด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่ออาชีพอิสระ เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับวัดความคิดเห็น ท้าที่ความรู้สึก และแนวโน้มพฤติกรรมของวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่างที่มีต่ออาชีพอิสระ แบบวัดมีจำนวน 60 ข้อ จำแนกเป็น ด้านความคิดต่ออาชีพอิสระ 20 ข้อ ด้านความรู้สึกต่ออาชีพอิสระ 20 ข้อ ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่ออาชีพอิสระ 20 ข้อ

3.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเข้าอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ผู้วิจัยพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวขึ้นเพื่อสร้างเสริมความรู้ เจตคติ และส่งเสริมแนวโน้มพฤติกรรมของวัยรุ่นต่ออาชีพอิสระ โดยบูรณาการผสมผสานแนวคิดทางการแนะแนว ใช้หลักสูตรการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) ที่ประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว โครงสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรม และเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรม จำนวน 12 ชุดกิจกรรม และคู่มือการใช้เครื่องมือเพื่อทดสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม แบบสอบถามความรู้สึกในการประกอบอาชีพอิสระ

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ในแผนการจัดกิจกรรม หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมโดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งมี 4 ขั้นตอน (ERGA) ดังนี้

- 1) **ขั้นที่ 1** ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) เป็นขั้นที่ผู้ให้บริการให้ผู้รับบริการเล่นเกม แสดงบทบาทสมมติ ทำงาน ทำกิจกรรมในสถานการณ์จำลอง ฟัง อ่าน กรณีศึกษา คั่นคว้า เล่าอดีต เล่าเรื่องหรือแบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญหรือผลลัพธ์การเรียนรู้หรือจุดหมายของกิจกรรม
- 2) **ขั้นที่ 2** (Reflecting) สะท้อนการรับรู้ เป็นขั้นที่ผู้ให้บริการให้ผู้รับบริการ แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก วิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ขั้นที่ 1
- 3) **ขั้นที่ 3** สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) เป็นขั้นที่ผู้ให้บริการให้ผู้รับบริการ สร้างองค์ความรู้หรือสรุปสาระการเรียนรู้จากการอภิปรายสะท้อนกลับการรับรู้ซึ่งอาจศึกษาทฤษฎี และแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต
- 4) **ขั้นที่ 4** ทดลองและนำไปปฏิบัติ (Applying) เป็นขั้นที่ผู้ให้บริการให้ผู้รับบริการ ทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิต ไปสู่การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน โดยอาจให้ทดลอง แก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง ให้อ้างแผนพัฒนาตน และสร้างแรงจูงใจตนเองในการปฏิบัติตามแผน

4. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 4.1.1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ
- 4.1.2 แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ
- 4.1.3 แบบสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสำหรับกลุ่มทดลอง

4.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

4.2.1 ชุดกิจกรรมแนะแนว

ขั้นตอนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

ชุดกิจกรรมแนะแนวใช้กับกลุ่มทดลองสร้างตามขั้นตอนดังนี้

- 1) **ขั้นที่ 1** กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ
- 2) **ขั้นที่ 2** ศึกษา ทบทวนทฤษฎี เอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระ

- 3) **ขั้นที่ 3** กำหนดนิยามปฏิบัติการชุดกิจกรรมแนะแนว กำหนดกิจกรรม โดยมุ่งเน้นเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ
- 4) **ขั้นที่ 4** สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยดำเนินกิจกรรม 4 ขั้นตอน (ERGA) คือ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ขั้นสะท้อนกลับ การรับรู้ (Reflecting) ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ (Applying)
- 5) **ขั้นที่ 5** นำชุดกิจกรรมแนะแนวที่สร้างขึ้นไปหาความตรงเชิง โครงสร้าง (Construct Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจสอบ ความสอดคล้องระหว่างนิยามปฏิบัติการ จุดประสงค์ เนื้อหา และขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม 4 ขั้นตอน (ERGA)
- 6) **ขั้นที่ 6** ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่อ อาชีพอิสระ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
- 7) **ขั้นที่ 7** นำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ ที่ ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนรัตนโกสินทร์ สมโภชบางขุนเทียน จังหวัดกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหา ข้อบกพร่องในความชัดเจนของกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม อุปกรณ์ และเวลาที่ใช้ แล้วนำมา ปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มทดลองต่อไป
- 8) **ขั้นที่ 8** นำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่ ได้การปรับปรุงแล้ว ไปทำการทดลองกับกลุ่มทดลอง 6 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์

4.2.2 แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ

ขั้นตอนการสร้างแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ

- 1) ศึกษา โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติของนักเรียน ต่ออาชีพอิสระ
- 2) ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามเป็นข้อความที่เกี่ยวข้องกับ ความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมต่ออาชีพอิสระ ประกอบไปด้วย ข้อความคำถามที่มีลักษณะเป็น เจตคติทางลบ และ ทางบวกรวมกันทั้งหมด จำนวน 60 ข้อ ครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่
 - ด้านความคิดต่ออาชีพอิสระ 20 ข้อ
 - ด้านความรู้สึกต่ออาชีพอิสระ 20 ข้อ
 - ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรม 20 ข้อ

3) หาค่าความตรง (Validity) ของแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม (Index Of Concordance : IOC) โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 4 คน (ภาคผนวก ก) พิจารณาข้อความในแบบวัดเจตคติที่สร้างขึ้น

4) ทดลองใช้ (Try out) ผู้วิจัยได้ทดลองใช้เครื่องมือ(Try out) ที่ผ่านการพิจารณาความตรงด้านเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม ขั้นตอนและวิธีการไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง จำนวน 60 ราย เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบวัดเจตคติ และค่าความเที่ยง การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพอิสระเป็นรายข้อ ได้จากการทดสอบความต่างของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ซึ่งกำหนดให้เป็นกลุ่มสูง 25% และกลุ่มต่ำ 25% ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยสถิติค่าที (t-test) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 1.77 – 6.73 (ภาคผนวก ค) การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพอิสระใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (∞ -Coefficient) ซึ่งพัฒนาโดยครอนบัค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.91

ลักษณะของแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ

แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระมีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) แบบลิเคอร์ท (Likert type) 5 ระดับ ซึ่งในการตอบแบบวัดจะให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยมากน้อยเพียงใดกับข้อความแต่ละข้อ ประกอบด้วยข้อความจำนวน 60 ข้อซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบเจตคติต่ออาชีพอิสระ ได้แก่ ความคิดในการประกอบอาชีพอิสระ ความรู้สึกต่อการประกอบอาชีพอิสระ และแนวโน้มพฤติกรรมในการประกอบอาชีพอิสระ

เกณฑ์การให้คะแนน

เจตคติต่ออาชีพอิสระด้านความคิด

		ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	ให้	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้	1 คะแนน	5 คะแนน

เจตคติต่ออาชีพอิสระด้านความรู้สึกรู้สึก

		ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
จริงมากที่สุด	ให้	5 คะแนน	1 คะแนน
จริง	ให้	4 คะแนน	2 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน	3 คะแนน
จริงน้อย	ให้	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่จริง	ให้	1 คะแนน	5 คะแนน

เจตคติต่ออาชีพอิสระด้านแนวโน้มพฤติกรรม

		ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
เป็นประจำ	ให้	5 คะแนน	1 คะแนน
บ่อยครั้ง	ให้	4 คะแนน	2 คะแนน
บางครั้ง	ให้	3 คะแนน	3 คะแนน
นานๆครั้ง	ให้	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เคยเลย	ให้	1 คะแนน	5 คะแนน

ตารางที่ 3.1 แสดงตัวอย่าง แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1.	ด้านความคิด การประกอบอาชีพอิสระสามารถแก้ปัญหา การว่างงานในปัจจุบันได้					
..	..					
20.	การประกอบอาชีพอิสระนั้นสามารถ ดำเนินการได้โดยไม่ต้องวางแผนล่วงหน้า					
ข้อที่	ข้อความ	จริงมาก ที่สุด	จริง	ปาน กลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
21.	ด้านความรู้สึก ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มั่นใจต่อการประกอบอาชีพ อิสระ					
..	..					
40.	ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าอาชีพอิสระเป็นโอกาสที่ดี ในการสร้างอาชีพและรายได้ในสังคม ปัจจุบันให้แก่ผู้ประสบปัญหาว่างงาน					
ข้อที่	ข้อความ	เป็น ประจำ	บ่อย ครั้ง	บาง ครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
41	ด้านแนวโน้มพฤติกรรม ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ฝึกประกอบอาชีพอิสระ					
..	..					
60.	ข้าพเจ้ามักคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถใน การประกอบอาชีพอิสระ					

จากแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระจำนวน 60 ข้อ ที่ผู้ตอบเลือกตอบผู้วิจัย ได้ใช้เกณฑ์แบบลิเคอร์ต (Likert type) 5 ระดับ โดยแปลข้อความที่ตอบเป็นคะแนนแล้วนำผลลัพธ์ของคะแนนแต่ละข้อมารวมกันซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของคะแนนเพื่อใช้พิจารณาความแตกต่างของคะแนนดังนี้

241-300	หมายถึง	มีเจตคติที่ดีมากที่สุดต่ออาชีพอิสระ
181-240	หมายถึง	มีเจตคติที่ดีมากต่ออาชีพอิสระ
121-180	หมายถึง	มีเจตคติที่ดีปานกลางต่ออาชีพอิสระ
61-120	หมายถึง	มีเจตคติที่ดีเล็กน้อยต่ออาชีพอิสระ
0-60	หมายถึง	มีเจตคติที่ไม่ดีต่ออาชีพอิสระ

4.2.3 แบบสำรวจความคิดเห็น

ขั้นตอนการสร้างแบบสำรวจความคิดเห็น

- 1) ศึกษาการสร้างแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวโดยการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) เขียนข้อความคำถามแบบสำรวจให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด
- 3) กำหนดรูปแบบโครงสร้างของคำถาม (Rating Scale) กำหนดคะแนนของแบบสอบถามตามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือเห็นด้วยมากที่สุด = 5 เห็นด้วยมาก = 4 เห็นด้วยปานกลาง = 3 เห็นด้วยน้อย = 2 ไม่เห็นด้วย = 1
- 4) นำแบบสำรวจความคิดเห็นที่สร้างเสร็จเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม
- 5) นำแบบสำรวจมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิจนได้แบบสำรวจที่สมบูรณ์
- 6) นำแบบสำรวจไปใช้จริงกับกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 3.2 แสดงตัวอย่าง แบบสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระ

ข้อที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	การจัดกิจกรรมมีวัตถุประสงค์เป็นไปตามที่นักเรียนต้องการ					
2	เนื้อหาใบความรู้เหมาะสมช่วยให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม					
10	นักเรียนมีความประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมอีกหากจัดในครั้งต่อไป					

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายคะแนน

เมื่อตรวจให้คะแนนแบบสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระแล้วผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้มาแปลความหมายตามเกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายซึ่งมี 5 ระดับ ดังนี้

1.00 – 1.49	ไม่เห็นด้วย
1.50 – 2.49	เห็นด้วยน้อย
2.50 – 3.49	เห็นด้วยปานกลาง
3.50 – 4.49	เห็นด้วยมาก
4.50 – 5.00	เห็นด้วยมากที่สุด

5. เก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 รูปแบบการวิจัย

5.1.1 **รูปแบบการวิจัย** เป็นการศึกษาวิจัยกึ่งทดลอง(Quasi Experimental Research) โดยใช้การทดลองแบบ (One Group Pretest-Posttest Design)

5.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.2.1 **ทดสอบก่อนและหลัง** ให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

5.2.2 **สำรวจความคิดเห็น** ให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองทำแบบสำรวจความคิดเห็นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

ขั้นก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร และเข้าพบเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ตลอดจนรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูผู้ปกครองที่รับผิดชอบดูแลเด็กในบ้านราชวิถีในการร่วมกันจัดกิจกรรม
3. จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลองให้ครบถ้วนตามรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมทั้งของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. จัดเตรียมสถานที่
5. กำหนดกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ
6. จัดปฐมนิเทศกลุ่มทดลองเพื่ออธิบายรายละเอียดในการทำกิจกรรม
7. ให้นักเรียนในกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2556

ขั้นดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยจัดกิจกรรมแนะแนวให้กลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยมีตารางวันเวลาแสดงการจัดกิจกรรมดังนี้



ตารางที่ 3.3 การจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถาน
สงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

วันที่	เวลา	ชื่อกิจกรรม
11 เมษายน 2556	13:00 -16:00 น.	ปฐมนิเทศ (60 นาที) ไขปริศนา (60 นาที)
18 เมษายน 2556	13:00 -16:00 น.	ศึกษาคุณสมบัติ (60 นาที) ค้นหาบุคลิกลักษณะ (60 นาที)
25 เมษายน 2556	13:00 -16:00 น.	พิจารณาประโยชน์ (60 นาที) ลองรู้จักปัจจัยหลัก (60 นาที)
2 พฤษภาคม 2556	13:00 -16:00 น.	นานอาชีพสร้างดินสู่ดาว (60 นาที) คิดต่างสร้างงาน (60 นาที)
9 พฤษภาคม 2556	13:00 -16:00 น.	ประสบการณ์ผ่านจอ (60 นาที) ไม่สิ้นแสงตะวัน (60 นาที)
16 พฤษภาคม 2556	13:00 -16:00 น.	สานฝันสู่ออนาคต (60 นาที) ปัจฉิมนิเทศ (60 นาที)

ขั้นหลังการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test) เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2556 โดยแบบวัดเจตคติเป็นชุดเดียวกับที่ให้ก่อนการทดลอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ส่วนที่เป็นโครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนว และแผนกิจกรรม จำนวน 12 กิจกรรม เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าว

6.2 เปรียบเทียบเจตคติต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าทีแบบไม่อิสระต่อกัน (t-test Dependent)

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

7.1 สถิติพื้นฐาน

7.1.1 ค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตรดังนี้ (เชาว์ อินโน. 2543: 144)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบวัด

7.1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยใช้สูตรดังนี้ (เชาว์ อินโน. 2543: 144)

$$S.D = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละข้อยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มทดลอง
	\sum	แทน	ผลรวม

7.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

7.2.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบวัด
เจตคติ (Index of concordance : IOC) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญ โยธอนันตพงษ์.545:131)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน ดัชนีความสอดคล้องของระหว่างแบบทดสอบกับวัตถุประสงค์
	R	แทน ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบวัดวัตถุประสงค์ ให้ค่า +1 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัดวัตถุประสงค์ ให้ค่า 0 ถ้าแน่ใจว่าข้อสอบไม่วัดวัตถุประสงค์ ให้ค่า -1
	Σx	แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด
	N	แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ
	ค่า IOC	ที่มีค่า 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าแบบทดสอบ เป็นตัวแทนวัตถุประสงค์ของแบบทดสอบนั้น

7.2.2 หาค่าความเที่ยงชอบแบบวัดเจตคติ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบแอลฟา (∞ -Coefficient) ของครอนบัก โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2545:131)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_x^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ
	K	แทน จำนวนข้อทดสอบของแบบทดสอบ
	s_i^2	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	s_x^2	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับของแบบทดสอบ

7.2.3 หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดเจตคติด้วยเทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำโดยการทดสอบค่าที (t-test) โดยใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2528:187)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{n_H} + \frac{S_L^2}{n_L}}}$$

เมื่อ	t	แทน ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามรายชื่อ
	\bar{X}_H	แทน คะแนนเฉลี่ยกลุ่มสูง
	\bar{X}_L	แทน คะแนนเฉลี่ยกลุ่มต่ำ
	S_H^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มสูง
	S_L^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนนของกลุ่มต่ำ
	n_H	แทน จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูง
	n_L	แทน จำนวนคนของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มต่ำ

7.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบ สมมติฐาน

7.3.1 สถิติที่ แบบไม่อิสระ (t-test dependent) ใช้เปรียบเทียบเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของวัยรุ่นกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สูตรดังนี้ (ล้วน สายยศ.2544:272)

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

เมื่อ	$df = n-1$	
โดยที่	t	แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนก่อนและหลังการทดลอง
	$\sum D$	แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนแต่ละคน
	$\sum D^2$	แทน ผลรวมของความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคนยกกำลังสอง
	$(\sum D)^2$	แทน ผลรวมของความแตกต่างคะแนนในแต่ละคนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน จำนวนคนในกลุ่มทดลอง

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยตั้งวัตถุประสงค์การวิจัยไว้คือ

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ขึ้นใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

N	แทน	จำนวนวัยรุ่นกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบค่าที่

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

เปรียบเทียบเจตคติต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเจตคติต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้รับการแนะแนวพัฒนาเจตคติต่ออาชีพอิสระโดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติ t -test แบบ Dependent (ล้วน สายยศ. 2544 : 272)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพอิสระก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยใช้การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มมาวิเคราะห์เพื่อทดสอบความแตกต่างของคะแนนเจตคติ

3.1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นกลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ แสดงผลตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าที ของคะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่น
กลุ่มทดลองระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดี
ต่ออาชีพอิสระ

กลุ่มทดลอง	N	\bar{x}	S.D.	t
ด้านความคิด				
ก่อนการทดลอง	20	59.75	6.30	22.05**
หลังการทดลอง	20	88.05	4.42	
ด้านความรู้สึกรู้สึก				
ก่อนการทดลอง	20	57.55	7.89	19.16**
หลังการทดลอง	20	89.55	5.42	
ด้านแนวโน้มพฤติกรรม				
ก่อนการทดลอง	20	52.65	10.49	12.24**
หลังการทดลอง	20	81.65	7.99	
ภาพรวม				
ก่อนการทดลอง	20	169.95	16.95	21.83**
หลังการทดลอง	20	259.25	14.97	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระโดยภาพรวมของวัยรุ่นกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองและค่าเฉลี่ยของคะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความคิด ด้านความรู้สึกรู้สึก และด้านแนวโน้มพฤติกรรมของวัยรุ่นกลุ่มทดลองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า เจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของวัยรุ่นกลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงกว่าก่อนการทดลองซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่องผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมต่อเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นนสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

1.2 สมมติฐานการวิจัย

ภายหลังการทดลองวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ขอบเขตการวิจัย

1.3.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 120 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นนสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ

1.3.3 เครื่องมือในการวิจัย

- 1) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ
- 2) แบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระ
- 3) แบบสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสำหรับกลุ่มทดลอง

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ทดสอบก่อนและหลัง ให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

2) ดำรงความคิดเห็น ให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองทำแบบสำรวจความคิดเห็นหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

ขั้นก่อนการทดลอง

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานสงเคราะห์บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร และเข้าพบเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัยตลอดจนรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากครูผู้ปกครองที่รับผิดชอบดูแลเด็กในบ้านราชวิถีในการร่วมกันจัดกิจกรรม
3. จัดเตรียมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลองให้ครบถ้วนตามรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมทั้งของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
4. จัดเตรียมสถานที่
5. กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุระหว่าง 14-18 ปี ประจำปี 2556 จำนวน 20 คน ที่ได้มาโดยความสมัครใจ
6. จัดปฐมนิเทศกลุ่มทดลองเพื่ออธิบายรายละเอียดในการทำกิจกรรม
7. ให้นักเรียนในกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test) เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2556

ขั้นดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยจัดกิจกรรมแนะแนวให้กลุ่มทดลองโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยมีตารางวันเวลาแสดงการจัดกิจกรรม ดังตารางที่ 3.2

ขั้นหลังการทดลอง

ผู้วิจัยให้นักเรียนในกลุ่มทดลองทำแบบวัดเจตคติต่ออาชีพอิสระเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Post-test) เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2556 โดยแบบวัดเจตคติเป็นชุดเดียวกับที่ให้ก่อนการทดลอง

1.3.5 วิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่

1.4 ผลการวิจัย

วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลตามประเด็นสำคัญที่ได้พบ ดังนี้

2.1 ผลจากการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ภายหลังการร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระโดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่าเป็นผลมาจากปัจจัย 2 ประการ คือ ประการที่ 1 จากชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่พัฒนาขึ้น ประการที่ 2 จากกระบวนการในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ ดังนี้

ประการที่ 1 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่พัฒนาขึ้น

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมจากชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองและมีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระในระดับมาก เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวที่นำมาใช้พัฒนาเจตคติของวัยรุ่น เป็นกระบวนการช่วยเหลือให้วัยรุ่นได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระที่หลากหลาย มีโครงสร้างที่มุ่งพัฒนาเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระครอบคลุมองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มพฤติกรรม ในการจัดกิจกรรมใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ได้แก่ การเล่นเกม การอภิปรายกรณีศึกษา ใบสาระความรู้ร่วมกับสรุปใบงาน และสื่อการสอนต่างๆ เช่น วิดีทัศน์ วิดีโอภาพ แผ่นพับและรูปภาพ นอกจากนี้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบการหาประสิทธิภาพ โดยนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน ทำการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา และความตรงเชิงโครงสร้างทั้งยังผ่านการทดลองโดยใช้วัยรุ่นที่มีลักษณะ

ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงให้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีความสอดคล้อง ทั้งด้านเนื้อหา เวลา ตลอดจนกระบวนการดำเนินกิจกรรมและภาษาที่ใช้ ซึ่งเมื่อได้กิจกรรมครบทั้ง 12 กิจกรรม จะช่วยพัฒนาเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระให้เพิ่มขึ้นได้ เพราะเจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้ 1) เมื่อได้รับการสนใจใหม่ 2) เมื่อเกิดการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์ตรง 3) เมื่อบุคคลได้รับความรู้ใหม่เพิ่มเติมขึ้นและยอมรับในคุณสมบัติ หรือสถานการณ์ของสิ่งนั้น และ 4) เมื่อมีการกระทำและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง (Edwards, 1957 : 200 - 202) และยังสอดคล้องกับทฤษฎีการเสริมแรงของ ฮอฟแลนด์ เจนนิส และเคลลี (1967 : 199 - 203) ที่กล่าวว่าเจตคติจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคลเปลี่ยนความคิดเห็น อันเนื่องมาจากได้รับประสบการณ์ ถ้าบุคคลมีประสบการณ์ที่ดีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เนื่องจากได้รับการเสริมแรงบวก บุคคลจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นการเรียนรู้จะเกิดได้มากน้อยเพียงใดต้องอาศัยการเสริมแรง การใช้การให้เหตุผลหรือการสื่อสารชักจูง และสอดคล้องกับทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ ไทรแอนดิส (1971 : 89) เจตคติหรือพฤติกรรมจะเปลี่ยนได้ถ้ามีส่วนร่วมในสถานการณ์นั้นๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นวรัตน์ ปลื้มสติ (2544 : 55) ที่ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติต่ออาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหุบป่าเฟื่อง กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีการพัฒนาเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงกว่านักเรียนที่ได้รับข้อเสนออาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546 : 106) ที่ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเคหะท่าทราย สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีเจตคติและมีความรู้ในการประกอบอาชีพอิสระสูงกว่านักเรียนที่ใช้โปรแกรมข้อเสนออาชีพอิสระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพน บุตรปาน (2551 : 101 - 102) ที่ทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพโดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะอาชีพ ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขางานเชื่อมโลหะวิทยาลัยเทคนิคเลย จังหวัดเลย พบว่า นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพมีความรู้ มีเจตคติ และมีการพัฒนาทักษะอาชีพช่างเชื่อมโลหะสูงขึ้นกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ประการที่ 2 กระบวนการในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

กิจกรรมต่างๆ ในชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ เน้นให้วัยรุ่นเกิดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ อาศัยหลักการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางรูปแบบของกิจกรรมจึงเป็นการให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิมและเรียนรู้จากการ

ปฏิบัติโดยร่วมกันคิดอภิปราย เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่เป็นรูปธรรม และสาระการเรียนรู้ที่เป็นนามธรรมจนกระทั่งสามารถสรุปสาระสู่การนำไปใช้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมจะเน้นให้นักเรียนร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมเป็นกลุ่มๆ ละ 5-6 คน จากนั้นแต่ละกลุ่มจึงร่วมกันอภิปรายและสรุปสาระเพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนได้มีส่วนร่วมสูงสุด นอกจากนั้นแล้วการออกแบบกิจกรรมได้แนวคิดมาจากหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มที่มีขั้นตอนตามรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ของสมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545 : 50) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) ชั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ 3) ชั้นสรุปสาระสู่ชีวิต 4) ชั้นคิดและนำไปปฏิบัติ ซึ่งการจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่นักการศึกษาให้การยอมรับว่าจะสามารถเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัติ (อุษา พิงกรรม และคณะ 2544 : 13) อีกทั้งยังพบว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวในรูปแบบต่างๆ โดยใช้หลักของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ให้ผู้รับบริการค้นพบและเกิดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มจะช่วยให้ผู้รับบริการเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ได้

ผลการศึกษาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม ทำให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมหลังการทดลองมีความรู้ความเข้าใจและมีเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองที่เห็นความแตกต่างชัดเจน แสดงว่าการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวทำให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติดีขึ้นต่อการประกอบอาชีพอิสระมากขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

นอกจากนี้ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยสังเกต พบว่า จากการให้วัยรุ่นกลุ่มทดลองร่วมอภิปรายโดยกระบวนการกลุ่ม และแสดงความคิดเห็น หรือตอบคำถามและแสดงความคิดเห็นลงในใบงานที่กำหนดให้ในแต่ละครั้งของแต่ละกิจกรรม พบว่า วัยรุ่นทุกคนเข้าใจให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีสามารถตอบคำถามแสดงความคิดเห็นต่อกลุ่ม รวมถึงแสดงความคิดเห็นลงในใบงานได้อย่างถูกต้องครบถ้วน และเมื่อสิ้นสุดการทดลอง พบว่า ผลการตรวจวัดเจตคติที่มีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่นกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลง มีเจตคติต่ออาชีพอิสระสูงขึ้น

2.2 ความคิดเห็นของวัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

ภายหลังจากร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม

เพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระวัยรุ่นกลุ่มทดลองแสดงความคิดเห็นที่มีต่อการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติต่ออาชีพอิสระในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 คือ สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการประกอบกิจกรรมเหมาะสมในการจัดกิจกรรม ส่วนในประเด็นอื่นๆ วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีความเห็นในระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.00 – 4.45 และมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกิจกรรมแนะแนวในภาพรวม คือ 4.24 แปรผลได้ในระดับมาก อธิบายได้ว่า วัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งตรงกับความต้องการของวัยรุ่นทั้งในด้านความเหมาะสมของรูปแบบ จำนวนครั้งของกิจกรรมที่ใช้ดำเนินการ ขั้นตอนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ทั้ง 4 ขั้นตอน ที่ทำให้สามารถเข้าใจได้ง่าย ได้รับโอกาสในการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีความชัดเจนในการอธิบายให้ความรู้ของวิทยากรผู้ดำเนินกิจกรรม การใช้สื่ออุปกรณ์ประกอบกิจกรรมได้เหมาะสม รวมทั้งได้รับประสบการณ์ความรู้ และวัยรุ่นที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดมีความต้องการร่วมกิจกรรมในลักษณะเช่นนี้อีกหากมีการจัดขึ้นในครั้งต่อไป

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า วัยรุ่นกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระมีคะแนนความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระในระดับมาก เพราะชุดกิจกรรมแนะแนวที่นำมาใช้พัฒนาเจตคติของวัยรุ่นผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการสำรวจ ประเด็นปัญหาจากวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมาย นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และดำเนินการพัฒนาตามขั้นตอนและกระบวนการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว มีเนื้อหาตรงกับความต้องการของวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมาย ครอบคลุมองค์ประกอบเพื่อพัฒนาเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระครบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านความคิด ด้านความรู้สึก และด้านแนวโน้มพฤติกรรม สอดคล้องกับองค์ประกอบเจตคติของไทรแอนดิส (1971 : 3) ประกอบกับช่วงวัยของวัยรุ่นกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 14 – 18 ปี ตามทฤษฎีพัฒนาการทางอาชีพของซูเปอร์ (Super, 1975 ; อ้างถึงใน ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ 2531 : 104 - 105) จะเป็นช่วงวัยตามขั้นพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลคาบเกี่ยวระหว่าง ขั้นที่ 1 ระยะที่ 4 คือระยะของความสามารถ เด็กจะพิจารณาอาชีพโดยคำนึงถึงความสามารถของตน มีความต้องการอยากจะลองหรือต้องการฝึกงานเกี่ยวกับอาชีพนั้นๆและขั้นที่ 2 ระยะที่ 1 คือเริ่มพิจารณาและสำรวจ และระยะที่ 2 คือหัวเลี้ยวหัวต่อของการเลือกอาชีพ จึงทำให้ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นนั้น เป็นที่น่าสนใจสำหรับวัยรุ่นกลุ่มทดลอง ภายหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวครบทั้ง 12 กิจกรรม วัยรุ่นกลุ่มทดลองมีความพึงพอใจอย่างมากต่อกิจกรรมดังกล่าว ทำให้คะแนนความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ในระหว่างการทดลองผู้วิจัยสังเกตพบว่า วิทยุร่นกลุ่มทดลองให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง เช่น ช่วยจัดสถานที่ให้เหมาะสม ช่วยเตรียมสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน มาเข้าร่วมกิจกรรมตรงเวลา ร่วมแสดงความคิดเห็น เช่น ตอบคำถาม อภิปรายกรณีศึกษา ร่วมกระบวนการกลุ่มด้วยความกระตือรือร้น ให้ความสนใจในเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมบันทึกใบงานได้ถูกต้องครบถ้วนทุกคนทุกครั้ง และต้องการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป หากมีโอกาส ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นเนื้อหา วิธีการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมกับช่วงวัยของวิทยุร่นกลุ่มทดลอง ตอบสนองตรงตามประเด็นปัญหาของวิทยุร่น ทำให้วิทยุร่นกลุ่มทดลองนั้นมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองเป็นทางเลือกในการประกอบอาชีพต่อไปในอนาคตได้ ดังนั้นวิทยุร่นกลุ่มทดลองจึงมีคะแนนความคิดเห็นต่อกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติต่ออาชีพอิสระอยู่ในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครู อาจารย์ และนักแนะแนวสามารถนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนวอาชีพเพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติที่ดี และทักษะในการประกอบอาชีพอิสระและอาชีพสาขาอื่น ได้อย่างต่อเนื่อง

3.1.2 ผู้ที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ไปใช้ควรศึกษาคู่มือโดยละเอียด และอาจปรับปรุงให้เหมาะสมกับสาขาอาชีพอื่นๆ ปรับปรุงให้เหมาะสมกับช่วงวัย ความสนใจของนักเรียนและสภาพแวดล้อมของนักเรียน กับกลุ่มเป้าหมายก่อนนำไปใช้

3.1.3 การกำหนดเวลาของแต่ละกิจกรรมควรกำหนดให้เหมาะสมกับวิธีการและเนื้อหาสาระของแต่ละกิจกรรม การใช้เวลาควรพิจารณาให้เหมาะสม และสามารถยืดหยุ่นเวลาได้

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระของนักเรียนในระดับอื่นๆ เช่น นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือนักเรียนระดับอุดมศึกษา

3.2.2 ควรศึกษาตัวแปรที่มีผลต่อการเลือกประกอบอาชีพอิสระของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ครอบครัว บุคลิกภาพ และสภาพแวดล้อมในชุมชน เป็นต้น

3.2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับผลของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ โดยการจัดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ในระดับชั้นและช่วงวัยอื่นๆ ต่อไป





บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กัณหาวัลย์ ภูวพันธ์ (2543) “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวในการพัฒนาเจตคติต่อการคุกคามทางเพศและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 โรงเรียนชัยมาศศึกษา กรุงเทพมหานคร” ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
- กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2528) จิตวิทยาศึกษา กรุงเทพมหานคร ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- กานติมา ศรีทิพย์ (2545) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพ ที่มีต่อความสนใจอาชีพอิสระในท้องถิ่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุศลพิทยาคม จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2544) แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่8 พ.ศ.2540 - 2544 กรุงเทพมหานคร สำนักนายกรัฐมนตรี
- เจียรนัย ทรงชัยกุล (2533) “ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชีพอิสระ” ใน เอกสารประกอบการสอน ชุดวิชาการแนะแนวในระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8 หน้า 415 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เจลิยว สุวรรณกิติ (2530) เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องกลวิธีการแนะแนวทางการ (ประกอบอาชีพอิสระ) กรุงเทพมหานคร กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย
- ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2541) การแนะแนวในชั้นเรียน กรุงเทพมหานคร พิมพ์ดีด
- เชาว์ อินโน (2543) ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษา สถาบันราชภัฏเลย
- ดวงแข จงเจริญ (2540) “การศึกษาทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย” วิจัยเรียนทางไกลที่มีต่อโรคเอดส์ในจังหวัดกาญจนบุรี, กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ทิพวัน ถ้อยคำ (2533) “บทบาทของครูแนะแนวต่อการสร้างเจตคติ” ใน การประกอบอาชีพอิสระแนะแนว หน้า 43 - 44 (ธันวาคม - มกราคม)

- ธีระพร อูวรรณโณ (2533) “เจตคติ” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคมวิทยาพื้นฐาน*
เพื่อการแนะแนว หน่วยที่ 8 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นวรรตน์ ปลื้มสติ (2544) “ผลของการแนะแนวอาชีพที่มีต่ออาชีพอิสระของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนจันทร์หุ่นบำเพ็ญ กรุงเทพมหานคร” ปรินิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528) *พัฒนาการทางอาชีพ* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาจิตวิทยา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์ (2545) “แบบสังเกต” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือ*
สำหรับการประเมินการศึกษา หน่วยที่ 9 หน้า 72 - 73 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- บุศรา จินตวรรณ (2552) “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนช่วงชั้น
ปีที่4 ที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์ โดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์
สร้างสรรค์” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ศึกษา
- ปกรณ วังศ์สวัสดิ์ (2533) “ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อความสนใจในอาชีพอิสระ
ในท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่2 โรงเรียนประจำวิทยาลัย จังหวัด
ประจวบคีรีขันธ์” ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา
- ประดิพันธ์ อูปรมัย (2544) “หลักและแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาเพื่อการแนะแนว” ใน *เอกสารการ
สอนวิชาหลักการและแนวคิดทางการแนะแนว* หน่วยที่ 3 หน้า 114 - 115,149
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2531) “การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา1 กรุงเทพมหานคร”
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- (2531) *เอกสารประกอบการแนะแนว 515 ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพ*.
กรุงเทพมหานคร ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ไพฑูรย์ เครือแก้ว (2528) *ลักษณะสังคมไทย* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์พิช
มลิวรรณ นิรมลพิศาล (2539) “ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อทัศนคติต่อการเรียนของ
นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสีกัน (วัฒนอุปถัมภ์)” ปรินุญานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการให้คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- มหาวิทยาลัย, ทบวง (2526) “แนวโน้มการทำงานของเยาวชนไทยสรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจทั่ว
ประเทศปี พ.ศ.2526 โครงการพัฒนาการศึกษาอาเซียนทบวงมหาวิทยาลัย”
กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ยุพิน พุ่มหิรัญ (2550) “ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวต่อการควบคุมตนเองในพฤติกรรมติดเกม
คอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุน
เทียน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ยุพิน องคานนท์ (2533) “ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่มี
ต่อการประกอบอาชีพอิสระ” ปรินุญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กรุงเทพมหานคร
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ละอองดาว นำเจริญ (2546) “โครงการฝึกอบรมอาชีพอิสระแก่ผู้ต้องขังหญิงทัณฑสถานหญิง
ธนบุรี” สารนิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2544) “หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัว
และสังคม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการแนะแนว*
หน้า 136 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ล้วน สายยศ (2544) “ระเบียบวิธีทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการ
วิจัยทางการแนะแนว* หน้า 272 - 283 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2528) *หลักการวิจัยทางการศึกษา* กรุงเทพมหานคร ศึกษาพร
วรรงค์ สุทธิมงคล (2537) “ผลของการใช้ชุดการแนะแนวอาชีพที่มีต่อทัศนคติในการประกอบ
อาชีพอิสระของนักเรียนอาชีวศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2
วิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงราย จังหวัดเชียงราย” ปรินุญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว

- วัชรีย์ ทรัพย์มี (2531) *การแนะแนวอาชีพ* หน้า 64 กรุงเทพมหานคร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วินัย ณรงค์ฤทธิ (2530) “เหตุผลเชิงจริยธรรมและทัศนคติของนักเรียนต่ออาชีพต่างๆ”
 ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการให้
 คำปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วิภารัตน์ พูลสวัสดิ์ (2549) “การสร้างแบบวัดลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นผู้ประกอบอาชีพ
 อิสระ” สารนิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
- ศิริลักษณ์ วัฒนศิริ (2545) “การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพสำหรับนักเรียน
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 โรงเรียนปัญญาวรคุณ กรุงเทพมหานคร” ปรินญาณิพนธ์
 การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สาขาวิชา
 จิตวิทยาแนะแนว
- ศรีสง่า วรรณสุด และสาโรช บัวศรี (2521) *การศึกษาเพื่อการทำงานและอาชีพ* กรุงเทพมหานคร
 ไทยวัฒนาพานิช
- สงวนพงษ์ ชวนชม (2529) *บัณฑิตตกงานแล้วไปไหน* วารสารอุดมศึกษาเอกชน ม.ป.ท.
- สมบูรณ์ ชิตพงษ์ (2525) *การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ* กรุงเทพมหานคร สำนักทดสอบ
 การศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- สมร ทองดี (2534) “การแนะแนวกับการวางแผนเข้าสู่อาชีพ” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการ
 แนะนำกับคุณภาพชีวิต* หน่วยที่ 9 - 15 นนทบุรี โรงพิมพ์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สมร ทองดี และปราณี रामสุด (2545) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน้า 20 - 91
 หน่วยที่9 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สมร รื่นกมล (2534) “ผลของกิจกรรมแนะแนวกลุ่มที่มีต่อการเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ
 และการมีรายได้ระหว่างเรียนของนักเรียน ทัศนศึกษาที่โรงเรียนมัธยมฐานบิน
 กำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สวัสดิ์ สุวรรณอักษร (2532) *ปริศนาอาชีพ* กรุงเทพมหานคร โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์

- สัณญา จัดตานนท์ (2541) *การศึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพอิสระ ปรินูญานิพนธ์*
 กรุงเทพมหานคร บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
 _____ (2527) *แนวโน้มของการประกอบอาชีพอิสระในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร*
 สังคมศาสตร์
- สามัญศึกษา กรม หน่วยศึกษานิเทศก์ (2533) *คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียน กรุงเทพมหานคร*
 โรงพิมพ์อักษรสุวรรณ
 _____ (2533) *คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนตัวอย่างการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอาชีพ*
 กรุงเทพมหานคร กองพัสดุและอุปกรณ์การศึกษา กรมสามัญศึกษา
 _____ (2535) *คู่มือผู้บริหารการประกอบอาชีพอิสระเพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียนของ*
นักเรียนสุพรรณบุรี โรงพิมพ์เซ็นทรัลมีเดีย กรุงเทพมหานคร กองพัสดุและอุปกรณ์
การศึกษา กรมสามัญศึกษา
- สุกัญญา วงศ์ถวิลกุล (2546) “โครงการฝึกอบรมอาชีพอิสระของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 โรงเรียนมัธยมสิริวัณวรี๓ ฉะเชิงเทรา อำเภอท่าตะเกียบ จังหวัดฉะเชิงเทรา”
 สารนิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตรภาควิชา
 การแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
- สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม (2518) *หลักการศึกษาดิจิตวิทยาหลักการสอน*
 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แพรวพิทยา
- สุพล บุตรปาน (2551) “การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพโดยการจัดการเรียนรู้เชิง
 ประสบการณ์เพื่อพัฒนาความรู้ เจตคติและทักษะอาชีพช่างเชื่อม โลหะของนักเรียน
 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขางานเชื่อมโลหะ วิทยาลัยเทคนิคเลย
 จังหวัดเลย” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สุรจิต วรรณารักษ์ (2540) “ผลการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจ
 เลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนวัดพุทธบูชาเขตราชบุรีบูรณะ
 กรุงเทพมหานคร” ปรินูญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
 การศึกษา
- สุรเดช วิเศษสุรการ (2530) *ข้อคิดในการทำงานเพื่อมุ่งจุดเน้น 7 ประการของกรมอาชีวศึกษา*
 กรุงเทพมหานคร สำนักงานโครงการพัฒนาคุณภาพอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา

- สุริรัตน์ วิไลรัตน์ (2540) “ผลของการใช้ชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการรับรู้ด้านอาชีพ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 โรงเรียนเทศบาลวัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง
จังหวัดสมุทรปราการ” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยา
การศึกษา
- สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2555) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11*
(2555 - 2559) สำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร
- สำเนา ขจรศิลป์ (2534) แนวทางการหนดกลไกของสถาบันอุดมศึกษาในการส่งเสริมการ
ประกอบอาชีพอิสระ ณ โรงแรมสยามเบย์ชอร์รีสอร์ท เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (ม.ป.ท.) *มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้
และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2547*
- สำนักทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539) *คู่มือการสร้างเครื่องมือวัด
ภาคปฏิบัติ* โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
- อาชีพศึกษา, กรม (2531) *แนวทางสู่อาชีพส่วนตัว* กรุงเทพมหานคร ม.ป.ท.
- อารีรัตน์ วัฒนศิลป์ (2532) “การพัฒนาอาชีพอิสระในโรงเรียน” *วารสารแนะแนว* 22
(สิงหาคม - กันยายน) หน้า 3
- อุษณีย์ วิสิทธิ์ (2546) “ผลของชุดกิจกรรมแนะแนวอาชีพที่มีต่อเจตคติในการประกอบอาชีพอิสระ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 โรงเรียนการเคหะท่าทราย กรุงเทพมหานคร”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- อรอนงค์ ธัญญะวัน (2539) *การแนะแนวอาชีพ*. กรุงเทพมหานคร ภาควิชาจิตวิทยาและแนะแนว
สถาบันราชภัฏกำแพงเพชร สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- Allport, Gordon W. (1935). “Attitude” *A Handbook of Social Psychology*. Worcester,
Massachusetts: Ckerk University Press.
- Anastasi, A. (1976). *Psychological Testing*. 2^ded. New York: Mcmillan.
- Calvert, H. (1983). *The Law and Principle of Cooperative*. Calcutta: T. Jacker, Soring
& Co.
- Edwards, Allen Louis. (1957). *Techniques of Attitude Scale construction*. New York Appleton
- Centure - Crogis.

- Edwards, Edger O. (1974). *Employment in Developing Nations*. New York: Columbia University Press.
- Foster. (1952). *Psychology for Life adjustment*. Chicago: American Technical Society.
- Good, C.V. (1959). *Dictionary of Education*. New York: McGraw Hill Book.
- Hornads and Aboud. (1975). "Characteristic of Successful Entrepreneurship," *C.N. Baumback and I.R. Manours ed. Entrepreneurship and Venture Management*. p.12 Englewood Cliffs N.J.: Prentice- Hall.
- Jolly, R. (1973) *Third World Employment* English: Penguin Education,
- Kender, H.J. (1974). *Basic Psychology*. Berkley: W.A. Berkley : W.A. Benjamin.
- Kottman, Terry, Ashby, Jeffrey S & Degraff, Donald. (2001). *Adventures in Guidance How to Integrate Fun into Your Guidance Program*. Alexandria: Library of Congress Cataloging Publication อ้างถึงในสมร ทองดี และปราณี รามสูต หน่วยที่ 9 หลักการและแนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว* หน้า 1 - 66 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช 2545 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- Kretch, Dand Cruthfield. R.S. (1948). *Theory and Problem in Socia Psychology*. p.152 New York: McGraw - Hill.
- Likert, Renie. (1970). *A Technique for the Measurement of Attitude*. Chicago. RandMcNally.
- Mcquire, Q.J. (1969). "The Nature of Attitudes and Attitude Change." P. 136 -314. In G. Osgood, Charles E., Suci, and George I Tannenbaum, Percy H. (1957). *The Measurement of Meaning*. Urbana: University of Press.
- Osgood, Samuel H. (1973) *Theories of Career Development*. New York: Meredith Corporayion.
- Pershings, James A. and Demetropoulus, Efstathios G. (1961). "Guidance and Guidance System in Secondary Schools: The Teacher's Views," in *The Personneland GuidanceJournal*. 7: 455 - 458.
- Shaver, Kelly G. (1977). *Principles of Social Psychology*. Camvridger: Winthrop Publishers.
- Sherif, Caraly W. and Muzafer Sherif. (1969). *Attitude; Ego Involvement and Change*. New York: John Willy and Sons.

Thurstone, L.L. (1967). *Attitude Theory and Measurement*. New York: John Willy and Sons.

_____. (1970). *Attitude Measurement*. Chicago: Rand Mc Nally.

Triandis, Harry G. (1971). *Attitude and Attitude Chicago*. New York: John Willy and Sons.





ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย



รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ อาจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
สถานที่ทำงาน แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
2. ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พันตำรวจโทหญิงดร. สุขอรุณ วงษ์ทิม
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
สถานที่ทำงาน แขนงวิชาการแนะแนว สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
3. ชื่อ อาจารย์ อรนุช กันลสิทธิ์
ตำแหน่ง นักแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ชำนาญการพิเศษ
สถานที่ทำงาน ฝ่ายแนะแนวการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
4. ชื่อ อาจารย์ ตามพงษ์ วงษ์จันทร์
ตำแหน่ง นักแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
สถานที่ทำงาน ฝ่ายแนะแนวการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช



ภาคผนวก ข

ผลการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความสอดคล้อง

ตารางที่ ข.1 ผลการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อ
คำถามกับวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามความรู้สึกในการประกอบอาชีพอิสระ

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ				$\sum R$	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4		
ด้านความคิด							
1.	การประกอบอาชีพอิสระสามารถแก้ปัญหา การว่างงานในปัจจุบันได้	+1	+1	+1	+1	4	1
2.	อาชีพอิสระสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง ให้แก่ผู้ประกอบการได้	+1	+1	+1	+1	4	1
3.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทำให้ประสบ ผลสำเร็จได้ยากเพราะปัจจุบันมีคนทำมาก	+1	+1	+1	+1	4	1
4.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่มีนายจ้าง ผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	4	1
5.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ต้องใช้เงินทุนมาก จึงมีความเสี่ยงสูง	+1	+1	+1	+1	4	1
6.	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระต้องมีคุณสมบัติ อดทน ซื่อสัตย์ และมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	+1	+1	+1	+1	4	1
7.	ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ การส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบ อาชีพอิสระมากขึ้น	+1	+1	+1	+1	4	1
8.	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระสามารถพัฒนา กิจการจากธุรกิจขนาดเล็กเป็นธุรกิจขนาด ใหญ่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของตนเอง	+1	+1	+1	+1	4	1
9.	อาชีพอิสระต้องใช้เวลาในการทำงานมาก จึงต้องหาโอกาสที่เหมาะสม	+1	+1	+1	+1	4	1
10.	รายได้และความก้าวหน้าของอาชีพอิสระ ขึ้นอยู่กับความสามารถของตนเอง	+1	+1	+1	+1	4	1

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	$\sum R$	
11.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ยากลำบาก แต่ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้สูง	+1	+1	+1	+1	4	1
12.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สามารถทำประโยชน์ให้กับตนเอง สังคม และประเทศชาติ	+1	+1	+1	+1	4	1
13.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่หาแหล่งสนับสนุนยาก	+1	+1	+1	0	3	0.75
14.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	4	1
15.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีโอกาสประสบความสำเร็จยากมีรายได้น้อยผู้ประกอบการไม่สามารถพึ่งตนเองได้	+1	+1	+1	+1	4	1
16.	การประกอบอาชีพอิสระเป็นได้ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม	+1	+1	+1	+1	4	1
17.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่เหน็ดเหนื่อยและมีอุปสรรคมากกว่าการรับราชการหรือเป็นพนักงานบริษัท	+1	+1	+1	+1	4	1
18.	อาชีพอิสระช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสในการศึกษาสามารถเป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเองและสร้างฐานะได้	+1	+1	+1	+1	4	1
19.	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระต้องมีการศึกษาสูงจึงจะประสบความสำเร็จ	+1	+1	+1	+1	4	1
20.	การประกอบอาชีพอิสระนั้นสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องวางแผนล่วงหน้า	+1	+1	+1	+1	4	1

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ				$\sum R$	IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4		
ด้านความรู้สึก							
21.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มั่นใจต่อการประกอบอาชีพ อิสระ	+1	+1	+1	+1	4	1
22.	ข้าพเจ้าสบายใจที่ได้ทำงาน โดยไม่ต้องอยู่ ใต้งบับบัญชาของใคร	+1	+1	+1	+1	4	1
23.	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้หากต้องประกอบอาชีพ อิสระเพราะมีโอกาสประสบความสำเร็จ ยาก	+1	+1	+1	+1	4	1
24.	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพ อิสระ	+1	+1	+1	+1	4	1
25.	ข้าพเจ้ามีความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการ ฝึกอบรมอาชีพอิสระเนื่องจากเป็นกิจกรรม ที่น่าสนใจ	+1	+1	+1	+1	4	1
26.	ข้าพเจ้าขาดความมั่นใจในการคิดริเริ่มการ ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยตนเอง	+1	+1	+1	+1	4	1
27.	ข้าพเจ้าสนใจและอยากทดลองประกอบ อาชีพอิสระ	+1	+1	+1	+1	4	1
28.	ข้าพเจ้าภูมิใจในอาชีพอิสระเพราะได้เป็น เจ้าของกิจการด้วยตนเองไม่ต้องเป็นลูกจ้าง ของผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	4	1
29.	ข้าพเจ้าลำบากใจหากต้องประกอบอาชีพ อิสระเพราะเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติ	+1	+1	+1	+1	4	1
30.	ข้าพเจ้าพึงพอใจที่ได้ทำงานอยู่กับนายจ้าง ของข้าพเจ้า	+1	+1	+1	+1	4	1

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					
		คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	$\sum R$	IOC
		1	2	3	4		
31.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่มั่นคงและเสี่ยงต่อการขาดทุนสูง	+1	+1	+1	+1	4	1
32.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ชอบอาชีพอิสระเพราะเป็นอาชีพที่ยากลำบาก	+1	+1	+1	+1	4	1
33.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นสิ่งที่น่าตื่นเต้นและท้าทายความสามารถ	+1	+1	+1	+1	4	1
34.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการทำงานตามคำสั่งผู้อื่นสบายกว่าการใช้ความคิดของตนเอง	+1	+1	+1	+1	4	1
35.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจเนื่องจากผู้ประกอบการได้ใช้ความถนัดและความสามารถของตนเองอย่างแท้จริง	+1	+1	+1	+1	4	1
36.	ข้าพเจ้ารู้สึกอยากหากต้องประกอบอาชีพค้าขายหรือให้บริการผู้อื่น	+1	+1	0	+1	3	0.75
37.	ข้าพเจ้ารู้สึกชื่นชอบอาชีพอิสระเพราะเป็นอาชีพที่ใช้จ่ายเงินลงทุนน้อยและมีโอกาสขยายกิจการได้ตลอดเวลา	+1	+1	+1	+1	4	1
38.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติ	+1	+1	+1	+1	4	1
39.	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าอาชีพอิสระทำให้ผู้ประกอบการมีโอกาสทางสังคมเพิ่มขึ้น และสามารถพึ่งตนเองได้	+1	+1	+1	+1	4	1
40.	ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าอาชีพอิสระเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างอาชีพและรายได้ในสังคมปัจจุบันให้แก่ผู้ประสบปัญหาว่างงาน	+1	+1	+1	0	3	0.75

ตารางที่ ข.1(ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	$\sum R$	
ด้านแนวโน้มพฤติกรรม							
41.	ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ฝึกประกอบอาชีพอิสระ	+1	+1	+1	0	3	0.75
42.	ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระจากสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	4	1
43.	ข้าพเจ้าวางแผนจะทำธุรกิจขายตรงในอนาคต	+1	+1	+1	+1	4	1
44.	ข้าพเจ้าวางแผนที่จะทำงานรับราชการในอนาคตเพราะเป็นอาชีพที่มีเกียรติ	+1	+1	+1	+1	4	1
45.	ข้าพเจ้าวางแผนการประกอบอาชีพอิสระเมื่อมีเวลาว่าง	+1	+1	+1	+1	4	1
46.	ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นที่จะรับฟังการบรรยายจากผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ	+1	+1	+1	+1	4	1
47.	ข้าพเจ้าหาโอกาสไปศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระเมื่อมีเวลาว่าง	+1	+1	+1	+1	4	1
48.	ข้าพเจ้าหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งสนับสนุนการประกอบอาชีพอิสระ	+1	+1	+1	+1	4	1
49.	ข้าพเจ้ามักคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่เมื่อมีเวลาว่าง	+1	+1	+1	+1	4	1
50.	ข้าพเจ้าติดตามชมรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพอิสระ	+1	+1	+1	+1	4	1
51.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมอาชีพอิสระเมื่อมีเวลาว่างเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สนใจ	+1	+1	+1	+1	4	1

ตารางที่ ข.1 (ต่อ)

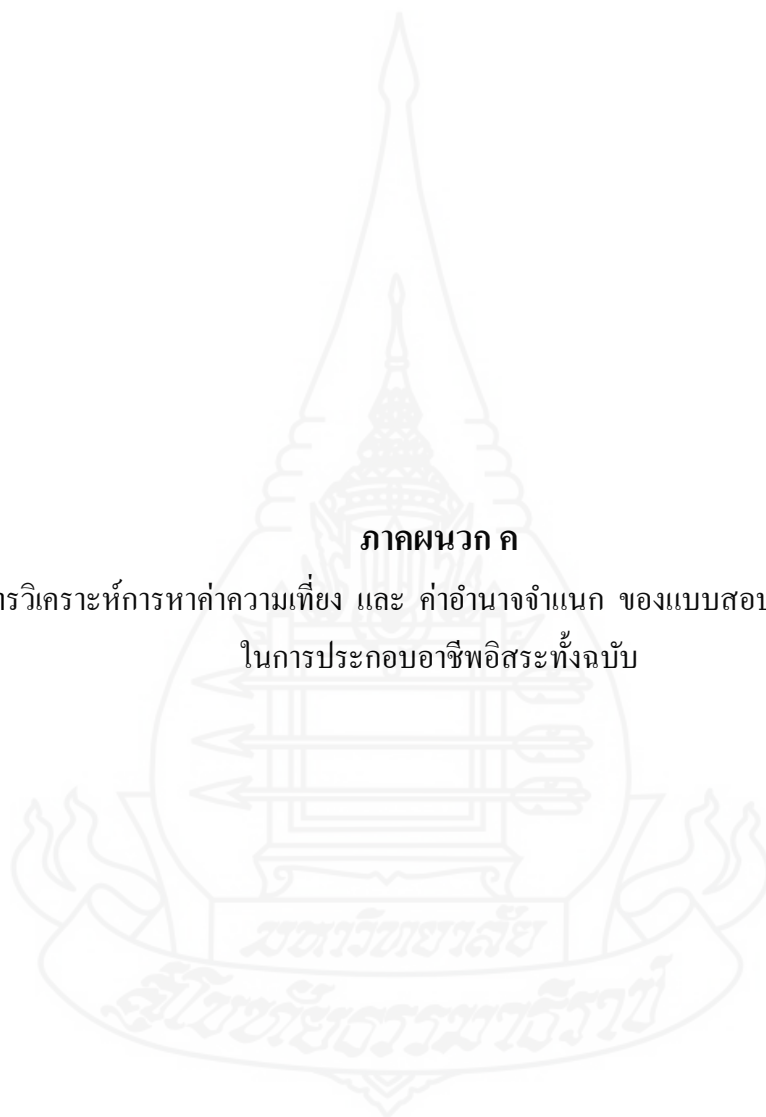
ข้อที่	ข้อความ	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					
		คนที่	คนที่	คนที่	คนที่	$\sum R$	IOC
		1	2	3	4		
52.	ข้าพเจ้าคิดวางแผนที่จะทำงานในบริษัทเอกชนเนื่องจากไม่ถนัดในการสร้างสรรค์งานด้วยตนเอง	+1	+1	0	+1	3	0.75
53.	ข้าพเจ้าวางแผนจะประกอบอาชีพอิสระในอนาคต	+1	+1	+1	+1	4	1
54.	ข้าพเจ้ามักคิดวางแผนทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยตนเองเพื่อเป็นเจ้าของกิจการในอนาคต	+1	+1	+1	+1	4	1
55.	ข้าพเจ้ามักหาโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อจะเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเองในอนาคต	+1	+1	+1	+1	4	1
56.	ข้าพเจ้าใฝ่ฝันจะประกอบอาชีพอิสระเป็นอาชีพเสริมในอนาคต	+1	+1	0	+1	3	0.75
57.	ข้าพเจ้าจะหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระเมื่อมีเวลาว่าง	+1	+1	+1	+1	4	1
58.	ข้าพเจ้าเคยคิดว่าจะประกอบอาชีพอิสระเป็นทางเลือกสุดท้าย	+1	+1	+1	+1	4	1
59.	ข้าพเจ้าเคยทำงานงานพิเศษเพื่อหารายได้ยามว่าง	+1	+1	0	+1	3	0.75
60.	ข้าพเจ้ามักคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ	+1	+1	+1	+1	4	1
IOC รวม							0.97

ตารางที่ ข.2 ผลการลงความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อ
คำถามวัตถุประสงค์ขั้นต้นการดำเนินกิจกรรมของชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจต
คติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

กิจกรรมที่	ชื่อกิจกรรม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	$\sum R$	IOC
1.	ปฐมนิเทศ	+1	+1	+1	+1	4	1
2.	ใบปริศนา	+1	+1	+1	+1	4	1
3.	ศึกษาคุณสมบัติ	+1	+1	+1	+1	4	1
4.	ค้นหาคุณลักษณะ	+1	+1	+1	+1	4	1
5.	พิจารณาประโยชน์	+1	+1	+1	+1	4	1
6.	ลองรู้จักปัจจัยหลัก	+1	+1	+1	+1	4	1
7.	นานอาชีพสร้างคืนสู่ดาว	+1	+1	+1	+1	4	1
8.	คิดต่างสร้างงาน	+1	+1	+1	+1	4	1
9.	ประสบการณ์ผ่านจอ	+1	+1	+1	+1	4	1
10.	ไม่สิ้นแสงตะวัน	+1	+1	+1	+1	4	1
11.	กิจกรรมสานฝันสู่นาคต	+1	+1	+1	+1	4	1
12.	ปัจฉิมนิเทศ	+1	+1	+1	+1	4	1
IOC รวม							1

ภาคผนวก ค

ผลการวิเคราะห์การหาค่าความเที่ยง และ ค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถามความรู้สึกร
ในการประกอบอาชีพอิสระทั้งฉบับ



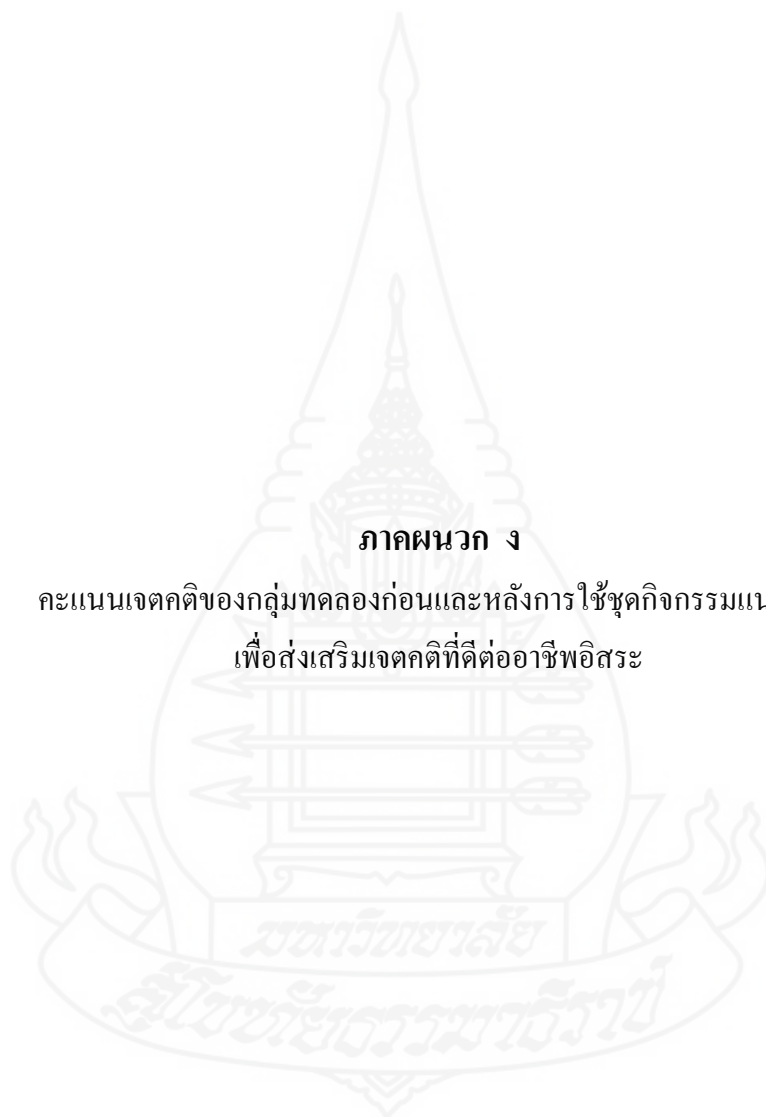
ตารางที่ ค.1 ผลการวิเคราะห์การหาค่าความเที่ยง และ ค่าอำนาจจำแนก ของแบบสอบถาม
ความรู้สึกลงในการประกอบอาชีพอิสระทั้งฉบับ

ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t	ข้อที่	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD			\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	
1	4.47	0.640	4.07	0.594	1.77	31	3.93	0.799	2.27	0.961	5.16
2	3.73	0.799	3.13	0.640	2.27	32	4.60	0.632	3.27	0.799	5.07
3	3.13	0.834	2.00	0.655	4.14	33	4.60	0.632	3.47	0.915	3.94
4	4.67	0.617	4.20	0.676	1.97	34	4.47	0.743	2.93	0.799	5.44
5	3.00	1.038	1.71	0.726	3.93	35	4.80	0.414	3.73	1.223	3.20
6	4.47	0.640	3.87	0.516	2.83	36	4.67	0.724	3.87	0.915	2.65
7	3.87	0.834	3.27	0.594	2.27	37	4.07	0.961	2.73	1.033	3.66
8	4.60	0.507	4.20	0.676	1.83	38	4.47	0.640	3.33	0.976	3.76
9	2.60	0.828	1.80	0.775	2.73	39	4.73	0.594	3.73	1.100	3.10
10	4.67	0.617	4.13	0.640	2.32	40	4.80	0.414	3.53	1.060	4.31
14	3.93	0.799	3.00	0.655	3.50	41	3.33	0.900	2.53	1.356	1.90
11	3.13	0.640	2.27	0.884	3.08	42	3.40	0.632	2.67	0.976	2.44
12	4.07	0.799	3.60	0.507	1.91	43	3.27	1.438	2.00	1.069	2.74
13	3.40	0.632	1.93	0.704	6.00	44	3.40	0.986	2.60	0.828	2.41
15	3.53	0.834	2.73	1.100	2.24	45	3.60	1.298	2.53	1.356	2.20
16	4.67	0.488	4.00	0.845	2.65	46	4.20	0.775	2.93	0.961	3.97
17	3.07	0.961	1.60	0.737	4.69	47	2.93	0.961	2.07	0.884	2.57
18	4.60	0.507	3.87	0.990	2.55	48	3.00	1.254	2.27	0.799	1.91
19	3.67	0.617	3.13	0.834	1.99	49	3.47	1.125	2.20	0.775	3.59
20	4.20	0.775	3.47	0.990	2.26	50	3.93	1.100	2.36	0.745	4.60
21	3.60	0.910	2.67	0.488	3.50	51	2.47	1.187	1.73	1.033	1.80
22	4.33	0.816	3.53	0.640	2.99	52	4.00	0.845	3.00	1.195	2.65
23	3.40	1.121	2.47	0.990	2.42	53	4.20	1.146	2.40	1.121	4.35
24	4.53	0.743	2.60	0.828	6.73	54	4.27	1.100	2.67	0.900	4.36
25	4.33	0.816	2.67	1.047	4.86	55	3.80	1.146	2.29	0.914	4.00
26	3.43	0.756	2.80	0.862	2.12	56	4.13	0.990	2.60	0.986	4.25
27	4.27	1.100	2.80	0.941	3.92	57	3.73	1.033	2.07	0.799	4.94
28	4.93	0.258	3.47	1.125	4.92	58	4.13	1.125	3.00	1.069	2.83
29	4.93	0.258	3.87	0.915	4.34	59	3.33	1.496	2.33	1.397	1.89
30	4.07	0.884	2.80	0.561	4.69	60	4.13	0.990	3.33	1.291	1.90

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.915

ภาคผนวก ง

คะแนนเจตคติของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ



ตารางที่ ง.1 คะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระ ค่าความแตกต่างของคะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของวัยรุ่นกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ โดยภาพรวม

ผลการสอบวัด		ความต่าง (D)	กำลังสองของความต่าง (D ²)
ก่อนการฝึก	หลังการฝึก		
182	251	69	4761
155	284	129	16641
184	264	80	6400
168	265	97	9409
201	263	62	3844
155	257	102	10404
182	256	74	5476
173	248	75	5625
182	255	73	5329
210	277	67	4489
175	261	86	7396
154	242	88	7744
172	262	90	8100
160	271	111	12321
155	274	119	14161
155	239	84	7056
157	265	108	11664
166	264	98	9604
171	270	99	9801
142	217	75	5625
		$\Sigma D=1786$	$\Sigma D^2=165850$
$\bar{X} =169.95$	$\bar{X} =259.25$	$\bar{D} =89.3$	
SD= 16.95	SD= 14.97		
$t_{0.05,19}=1.73$	$t_{0.01,19}=2.54$	t=21.83	

ตารางที่ ง.2 คะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระ ค่าความแตกต่างของคะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของวัยรุ่นกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระด้านความคิด

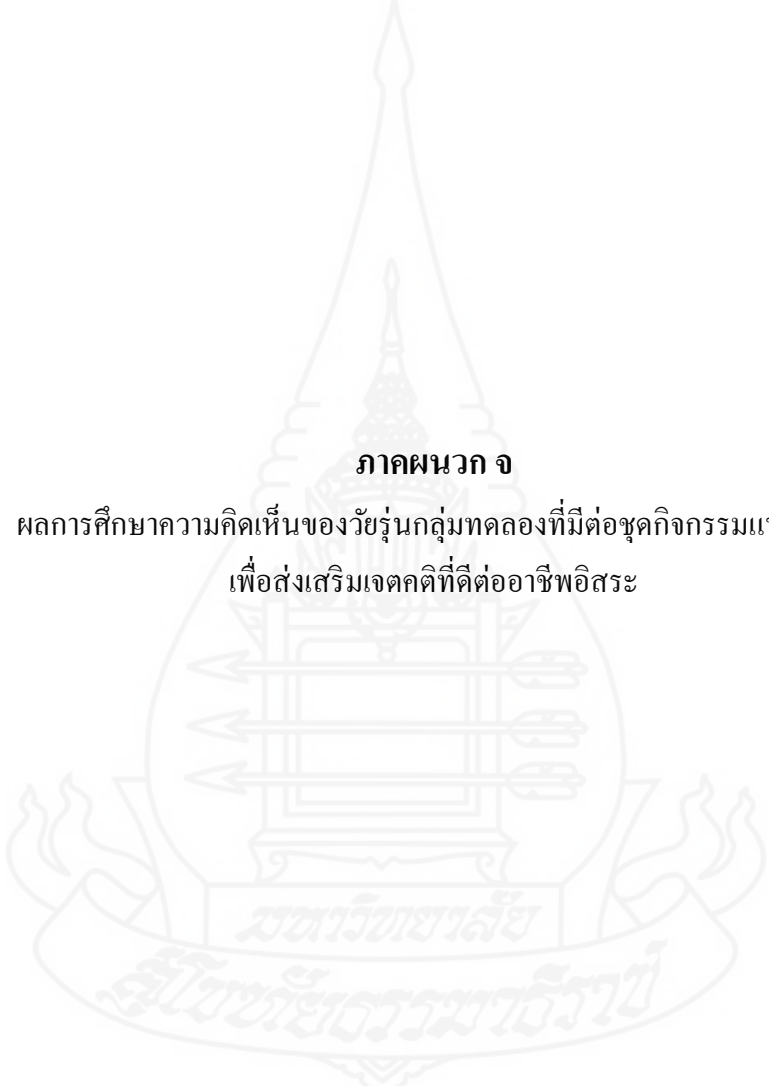
ผลการสอบวัด		ความต่าง (D)	กำลังสองของความต่าง (D ²)
ก่อนการฝึก	หลังการฝึก		
61	85	24	576
64	89	25	625
61	89	28	784
65	95	30	900
69	90	21	441
62	89	27	729
66	88	22	484
55	85	30	900
56	84	28	784
72	94	22	484
62	91	29	841
57	82	25	625
59	90	31	961
58	93	35	1225
46	89	43	1849
62	85	23	529
51	86	35	1225
53	90	37	1369
63	91	28	784
53	76	23	529
		$\Sigma D=566$	$\Sigma D^2=16644$
$\bar{X} =59.75$	$\bar{X} =88.05$	$\bar{D} =28.3$	
SD= 6.30	SD= 4.42		
$t_{0.05,19}=1.73$	$t_{0.01,19}=2.54$	t=22.05	

ตารางที่ ๓.3 คะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระ ค่าความแตกต่างของคะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของวัยรุ่นกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระด้านความรู้สึกรัก

ผลการสอบวัด		ความต่าง (D)	กำลังสองของความต่าง (D ²)
ก่อนการฝึก	หลังการฝึก		
61	83	22	484
52	99	47	2209
64	91	27	729
55	93	38	1444
63	91	28	784
55	86	31	961
69	94	25	625
67	87	20	400
57	86	29	841
70	92	22	484
67	96	29	841
57	86	29	841
46	85	39	1521
63	94	31	961
52	93	41	1681
42	84	42	1764
52	91	39	1521
59	95	36	1296
52	89	37	1369
48	76	28	784
		$\Sigma D=640$	$\Sigma D^2=21540$
$\bar{X} =57.55$	$\bar{X} =89.55$	$\bar{D} =32.00$	
SD= 7.89	SD= 5.42		
$t_{0.05,19}=1.73$	$t_{0.01,19}=2.54$	t=19.16	

ตารางที่ ง.4 คะแนนเจตคติต่ออาชีพอิสระ ค่าความแตกต่างของคะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทีของวัยรุ่นกลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระด้านแนวโน้มพฤติกรรม

ผลการสอบวัด		ความต่าง (D)	กำลังสองของความต่าง (D ²)
ก่อนการฝึก	หลังการฝึก		
60	83	23	529
39	96	57	3249
59	84	25	625
48	77	29	841
69	82	13	169
38	82	44	1936
47	74	27	729
51	76	25	625
69	85	16	256
68	91	23	529
46	74	28	784
40	74	34	1156
67	87	20	400
39	84	45	2025
57	92	35	1225
51	70	19	361
54	88	34	1156
54	79	25	625
56	90	34	1156
41	65	24	576
		$\Sigma D=580$	$\Sigma D^2=18952$
$\bar{X} =52.65$	$\bar{X} =81.65$	$\bar{D} =29.0$	
SD= 10.49	SD= 7.99		
$t_{0.05,19}=1.73$	$t_{0.01,19}=2.54$	t=12.24	



ภาคผนวก จ

ผลการศึกษาคิดเห็นของวัยรุ่นกลุ่มทดลองที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

ตารางที่ จ.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความคิดเห็นของวัยรุ่นกลุ่มทดลอง
ที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

รายการ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1 การจัดกิจกรรมมีวัตถุประสงค์เป็นไปตามที่วัยรุ่นต้องการ	4.00	0.32	มาก
2 เนื้อหาใบความรู้เหมาะสมช่วยให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม	4.10	0.31	มาก
3 สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรมเหมาะสมในการจัดกิจกรรม	4.55	0.51	มากที่สุด
4 การจัดสถานที่ ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมเหมาะสม	4.00	0.32	มาก
5 จำนวนสมาชิกในการร่วมกิจกรรมเหมาะสม	4.45	0.51	มาก
6 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอนทำให้เข้าใจง่าย	4.35	0.49	มาก
7 การอธิบายให้ความรู้ของวิทยากร และ ผู้ดำเนินกิจกรรมมีความชัดเจนเหมาะสม	4.50	0.51	มาก
8 หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้วทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	4.05	0.22	มาก
9 ความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.05	0.22	มาก
10 วัยรุ่นมีความประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมอีกหากจัดในครั้งต่อไป	4.30	0.47	มาก
รวม	4.24	0.45	มาก



ภาคผนวก ฉ

แบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกในการประกอบอาชีพอิสระ
แบบสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระ

ชื่อ.....นามสกุล.....

แบบสอบถามความรู้สึกในการประกอบอาชีพอิสระ

คำชี้แจง

1.แบบสอบถามความรู้สึกในการประกอบอาชีพอิสระฉบับนี้มีจำนวน 1 ชุด รวม 60 ข้อครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

- 1.1 ด้านความคิดต่ออาชีพอิสระมี 20 ข้อ
- 1.2 ด้านความรู้สึกต่ออาชีพอิสระมี 20 ข้อ
- 1.3 ด้านแนวโน้มพฤติกรรมต่ออาชีพอิสระมี 20 ข้อ

2. ให้วัยรุ่นทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงของวัยรุ่นมากที่สุด

2.1 ด้านความคิดต่ออาชีพอิสระ

คำแนะนำ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ตรงกับความคิดของวัยรุ่นมากที่สุด
เห็นด้วย	หมายถึง	ตรงกับความคิดของวัยรุ่นมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ค่อนข้างจะตรงกับความคิดของวัยรุ่นบ้าง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ไม่ตรงกับความคิดของวัยรุ่นมาก
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ไม่ตรงกับความคิดของวัยรุ่นมากที่สุด

ตัวอย่าง(ด้านความคิด)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง
0.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ต้องพึ่งตนเอง	✓				

2.2 ด้านความรู้สึกรู้สึกต่ออาชีพอิสระ

คำแนะนำ

จริงมากที่สุด	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของวัยรุ่นมากที่สุด
จริง	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของวัยรุ่นมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของวัยรุ่นบ้างพอสมควร
จริงน้อย	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของวัยรุ่นน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ตรงกับความรู้สึกที่เป็นจริงของวัยรุ่นน้อยที่สุด

ตัวอย่าง (ด้านความรู้สึกรู้สึก)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริงมากที่สุด	จริง	ปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
0.	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพอิสระ	✓				

2.3 ด้านแนวโน้มพฤติกรรมต่ออาชีพอิสระ

คำแนะนำ

เป็นประจำ	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ทำอยู่เป็นประจำทุกครั้ง
บ่อยครั้ง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ทำบ่อยเกือบทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ทำอยู่เป็นบางครั้ง
นานๆ ครั้ง	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ทำนานๆ ครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ตรงกับพฤติกรรมของวัยรุ่นที่ทำน้อยครั้งที่สุด

ตัวอย่าง (ด้านแนวโน้มพฤติกรรม)

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
0.	ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ฝึกประกอบอาชีพอิสระ	✓				

ขอขอบคุณในความร่วมมือ

กุลวดี โสธรจิตต์

นิสิตปริญญาโทสาขาศึกษาศาสตร์ แขนงวิชาการแนะแนว

แบบสอบถามความรู้สึกรู้สึกในการประกอบอาชีพอิสระ

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
1.	ด้านความคิด การประกอบอาชีพอิสระสามารถ แก้ปัญหาการว่างงานในปัจจุบันได้					
2.	อาชีพอิสระสามารถสร้างรายได้ที่มั่นคง ให้แก่ผู้ประกอบการได้					
3.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ทำให้ประสบ ผลสำเร็จได้ยากเพราะปัจจุบันมีคนทำมาก					
4.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่มีนายจ้าง ผู้ประกอบการเป็นเจ้าของกิจการ ด้วยตนเอง					
5.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ต้องใช้เงินทุนมาก จึงมีความเสี่ยงสูง					
6.	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระต้องมีคุณสมบัติ อดทน ซื่อสัตย์ และมีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์					
7.	ปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ การส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบ อาชีพอิสระมากขึ้น					
8.	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระสามารถพัฒนา กิจการจากธุรกิจขนาดเล็กเป็นธุรกิจขนาด ใหญ่ได้ขึ้นอยู่กับความสามารถของตนเอง					
9.	อาชีพอิสระต้องใช้เวลาในการทำงานมาก จึงต้องหาโอกาสที่เหมาะสม					
10.	รายได้และความก้าวหน้าของอาชีพอิสระ ขึ้นอยู่กับความสามารถของตนเอง					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วย อย่างยิ่ง
11.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ยากลำบาก แต่ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ความรู้สูง					
12.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่สามารถทำประโยชน์ให้กับตนเอง สังคม และประเทศชาติ					
13.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่หาแหล่งสนับสนุนยาก					
14.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน					
15.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีโอกาสประสบความสำเร็จยากมีรายได้น้อย ผู้ประกอบการไม่สามารถพึ่งตนเองได้					
16.	การประกอบอาชีพอิสระเป็นได้ทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม					
17.	อาชีพอิสระเป็นอาชีพที่เหน็ดเหนื่อยและมีอุปสรรคมากกว่าการรับราชการหรือเป็นพนักงานบริษัท					
18.	อาชีพอิสระช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสในการศึกษาสามารถเป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเองและสร้างฐานะได้					
19.	ผู้ประกอบการอาชีพอิสระต้องมีการศึกษาสูง จึงจะประสบความสำเร็จ.					
20.	การประกอบอาชีพอิสระนั้นสามารถดำเนินการได้โดยไม่ต้องวางแผนล่วงหน้า					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริงมากที่สุด	จริง	ปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
21.	ด้านความรู้สึก ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มั่นใจต่อการประกอบ อาชีพอิสระ					
22.	ข้าพเจ้าสบายใจที่ได้ทำงานโดยไม่ต้องอยู่ ใต้บังคับบัญชาของใคร					
23.	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้หากต้องประกอบอาชีพ อิสระเพราะมีโอกาสประสบความสำเร็จ ยาก					
24.	ข้าพเจ้ามีความมุ่งมั่นที่จะประกอบอาชีพ อิสระ					
25.	ข้าพเจ้ามีความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการ ฝึกอบรมอาชีพอิสระเนื่องจากเป็น กิจกรรมที่น่าสนใจ					
26.	ข้าพเจ้าขาดความมั่นใจในการคิดริเริ่มการ ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยตนเอง					
27.	ข้าพเจ้าสนใจและอยากทดลองประกอบ อาชีพอิสระ					
28.	ข้าพเจ้าภูมิใจในอาชีพอิสระเพราะได้เป็น เจ้าของกิจการด้วยตนเองไม่ต้องเป็น ลูกจ้างของผู้อื่น					
29.	ข้าพเจ้าลำบากใจหากต้องประกอบอาชีพ อิสระเพราะเป็นอาชีพที่ไม่มีเกียรติ					
30.	ข้าพเจ้าพึงพอใจที่ได้ทำงานอยู่กับนายจ้าง ของข้าพเจ้า					
31.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่ไม่ มั่นคงและเสี่ยงต่อการขาดทุนสูง					
32.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่ชอบอาชีพอิสระเพราะเป็น อาชีพที่ยากลำบาก					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		จริงมากที่สุด	จริง	ปานกลาง	จริงน้อย	ไม่จริง
33.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นสิ่งที่น่าตื่นเต้นและท้าทายความสามารถ					
34.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการทำงานตามคำสั่งผู้อื่นสบายกว่าการใช้ความคิดของตนเอง					
35.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการประกอบอาชีพอิสระเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจเนื่องจากผู้ประกอบการได้ใช้ความถนัดและความสามารถของตนเองอย่างแท้จริง					
36.	ข้าพเจ้ารู้สึกอายหากต้องประกอบอาชีพค้าขายหรือให้บริการผู้อื่น					
37.	ข้าพเจ้ารู้สึกชื่นชอบอาชีพอิสระเพราะเป็นอาชีพที่ใช้จ่ายเงินลงทุนน้อยและมีโอกาสขยายกิจการได้ตลอดเวลา					
38.	ข้าพเจ้ารู้สึกว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติ					
39.	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าอาชีพอิสระทำให้ผู้ประกอบการมีโอกาสทางสังคมเพิ่มขึ้นและสามารถพึ่งตนเองได้					
40.	ข้าพเจ้าเชื่อมั่นว่าอาชีพอิสระเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างอาชีพและรายได้ในสังคมปัจจุบันให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย					
41.	ด้านแนวโน้มพฤติกรรม ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ฝึกประกอบอาชีพอิสระ					
42.	ข้าพเจ้าได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระจากสถานศึกษา					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
43.	ข้าพเจ้าวางแผนจะทำธุรกิจการขายตรงในอนาคต					
44.	ข้าพเจ้าวางแผนที่จะทำงานรับราชการในอนาคตเพราะเป็นอาชีพที่มีเกียรติ					
45.	ข้าพเจ้าวางแผนการประกอบอาชีพอิสระเมื่อมีเวลาว่าง					
46.	ข้าพเจ้ามีความกระตือรือร้นที่จะรับฟังการบรรยายจากผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ					
47.	ข้าพเจ้าหาโอกาสไปศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพอิสระเมื่อมีเวลาว่าง					
48.	ข้าพเจ้าหาข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งสนับสนุนการประกอบอาชีพอิสระ					
49.	ข้าพเจ้ามักคิดประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่เมื่อมีเวลาว่าง					
50.	ข้าพเจ้าติดตามชมรายการโทรทัศน์ที่เกี่ยวกับอาชีพอิสระ					
51.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมโครงการฝึกอบรมอาชีพอิสระเมื่อมีเวลาว่างเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่สนใจ					
52.	ข้าพเจ้าคิดวางแผนที่จะทำงานในบริษัทเอกชนเนื่องจากไม่ถนัดในการสร้างสรรค์งานด้วยตนเอง					
53.	ข้าพเจ้าวางแผนจะประกอบอาชีพอิสระในอนาคต					
54.	ข้าพเจ้ามักคิดวางแผนทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยตนเองเพื่อเป็นเจ้าของกิจการในอนาคต					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		เป็นประจำ	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคยเลย
55.	ข้าพเจ้ามักหาโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อจะเป็นผู้ประกอบการด้วยตนเองในอนาคต					
56.	ข้าพเจ้าใฝ่ฝันจะประกอบอาชีพอิสระเป็นอาชีพเสริมในอนาคต					
57.	ข้าพเจ้าจะหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระเมื่อมีเวลาว่าง					
58.	ข้าพเจ้าเคยคิดว่าจะประกอบอาชีพอิสระเป็นทางเลือกสุดท้าย					
59.	ข้าพเจ้าเคยทำงานพิเศษเพื่อหารายได้ยามว่าง					
60.	ข้าพเจ้ามักคิดว่าตนเองไม่มีความสามารถในการประกอบอาชีพอิสระ					

**แบบสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระ**

คำชี้แจง แบบสำรวจความคิดเห็นฉบับนี้ เป็นแบบสำรวจความคิดเห็นของวัยรุ่นที่มีต่อชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพอิสระของวัยรุ่นสถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร เมื่อวัยรุ่นได้เข้าร่วมกิจกรรมครบ 12 กิจกรรมแล้ว ขอให้วัยรุ่นแสดงความคิดเห็นโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเพื่อนำไปปรับปรุงกิจกรรมให้ดียิ่งขึ้น

คำแนะนำการตอบแบบสำรวจ

เห็นด้วยมากที่สุด	ใส่ช่องเลข	5
เห็นด้วยมาก	ใส่ช่องเลข	4
เห็นด้วยปานกลาง	ใส่ช่องเลข	3
เห็นด้วยน้อย	ใส่ช่องเลข	2
ไม่เห็นด้วย	ใส่ช่องเลข	1

ข้อ ที่	รายการ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
1	การจัดกิจกรรมมีวัตถุประสงค์เป็นไปตามที่วัยรุ่นต้องการ					
2	เนื้อหาใบความรู้เหมาะสมช่วยให้ได้รับความรู้เพิ่มเติม					
3	สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบกิจกรรมเหมาะสมในการจัดกิจกรรม					
4	การจัดสถานที่ ระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมเหมาะสม					
5	จำนวนสมาชิกในการร่วมกิจกรรมเหมาะสม					
6	ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอนทำให้เข้าใจง่าย					
7	การอธิบายให้ความรู้ของวิทยากร และ ผู้ดำเนินกิจกรรมมีความชัดเจนเหมาะสม					
8	หลังจากเข้าร่วมกิจกรรมแล้วทำให้ได้รับความรู้เพิ่มขึ้น					
9	ความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
10	วัยรุ่นมีความประสงค์จะเข้าร่วมกิจกรรมอีกหากจัดในครั้งต่อไป					

ขอบคุณในความร่วมมือ

กุลวดี โสธรจิตต์



ภาคผนวก ข

โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่น สถาน
สงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

โครงสร้างแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระของวัยรุ่น

สถานสงเคราะห์เด็กหญิง บ้านราชวิถี กรุงเทพมหานคร

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/ แนวคิด	สื่อ/ อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ (60 นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่นทราบ จุดประสงค์ ระเบียบ วิธีการ ระยะเวลาของ การเข้าร่วมกิจกรรม แนะแนวอาชีพอิสระ 2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ และสร้างบรรยากาศที่ดี ระหว่างผู้วิจัยและ ผู้บริการ ใต้คุ่นเคยและ สนิทสนมกันและกัน	-บรรยาย -เล่นเกมส์ -บันทึก ใบงาน	การปฐมนิเทศเป็น หัวใจของการจัดกิจกรรม เพราะจะทำให้วัยรุ่น รู้สึกอบอุ่น มีความเป็นกันเอง ระหว่างผู้วิจัยกับวัยรุ่น และวัยรุ่นกับวัยรุ่น ในกลุ่ม ตลอดจนช่วยให้ ทราบวัตถุประสงค์ จนวิธีการของ การเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ที่ต้องการ นอกจากนี้ การทำกิจกรรมร่วมกัน ยังทำให้เกิด ความสนุกสนาน และก่อให้เกิดเจตคติที่ดี ต่อกัน	1. ตารางเวลาใน การเข้าร่วม กิจกรรม 2. เทปเพลง 3. เครื่องเล่นเทป 4. ใบงาน
2	ใจปริศนา (60 นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถ อธิบายความหมายของ อาชีพอิสระได้ 2. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถ จำแนกประเภทของ อาชีพอิสระได้	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -ศึกษา ใบความรู้ -บันทึก ใบงาน	การที่วัยรุ่นได้รับรู้ ความหมายและรู้จัก ประเภทของอาชีพอิสระ จะทำให้วัยรุ่น มีความสนใจในอาชีพ อิสระเพิ่มขึ้น	1. เอกสารใบ ความรู้ 2. ใบงาน 3. บัตรอาชีพ 4. เทปเพลงและ เครื่องเล่นเทป

ครั้งที่ ที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/ แนวคิด	สื่อ/ อุปกรณ์
3	ศึกษา คุณสมบัติ (60 นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถ อธิบายคุณสมบัติของ ผู้ประกอบการอาชีพอิสระได้	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -ศึกษา ใบความรู้ -บันทึก ใบงาน	บุคคลที่จะประสบ ความสำเร็จในการ ประกอบอาชีพอิสระนั้น ต้องมีคุณสมบัติที่ เหมาะสมกับงานของตน การที่วัยรุ่นได้เรียนรู้ เกี่ยวกับคุณสมบัติของ ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ จะส่งผลให้วัยรุ่น ได้มีโอกาสที่จะพัฒนา ตนเองให้มีคุณสมบัติ ที่เหมาะสมในการ ประกอบอาชีพอิสระ ในอนาคตได้เหมาะสม	1. เอกสาร ใบความรู้ 2. ใบงาน 3. ลูกบอลและ เทปเพลง 4. กระดาษ แข็งสีขาว ปากกาเมจิก เทปกาว
4	ค้นหาบุคลิก ลักษณะ (60 นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถ อธิบายบุคลิกภาพของ ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ด้านการผลิต ด้านการขายและ ด้านการบริการได้ 2. เพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจ ว่าตนเองมีบุคลิกภาพ อย่างไร และมีความ สัมพันธ์กับการนำไป ประกอบอาชีพอิสระ ด้านใด	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -ศึกษา กรณีศึกษา -ศึกษา ใบความรู้ -บันทึก ใบงาน	อาชีพอิสระแบ่งเป็น ด้านต่างๆคือด้าน การผลิตการขายและ การบริการบุคคลที่จะ ประกอบอาชีพอิสระ นั้นควรที่จะเข้าใจตนเอง ว่ามีบุคลิกภาพและ ลักษณะเฉพาะตน อย่างไรเช่นความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์มีมนุษย สัมพันธ์ที่ดีมีความ ประณีต แล้วพิจารณา เลือกอาชีพอิสระที่ตน ถนัดและเหมาะสมกับ บุคลิกภาพของตนจะช่วย ให้บุคคลมีแนวโน้มจะ ประสบความสำเร็จใน การประกอบอาชีพนั้น	1. เอกสาร กรณีศึกษา 3 กรณี คือ -นางสมใจ -นายแสนดี -นางสาว สายป่าน 2. เอกสาร ใบความรู้ 3. ใบงาน

ครั้งที่ ที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/ แนวคิด	สื่อ/ อุปกรณ์
5	พิจารณา ประโยชน์ (60นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่น สามารถอธิบาย ประโยชน์ของการ ประกอบอาชีพอิสระได้ 2. เพื่อให้วัยรุ่นมีเจตคติ ด้านความคิดและ ด้านความรู้สึก ที่ดีต่ออาชีพอิสระ	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -ศึกษา กรณีศึกษา -ศึกษา ใบความรู้ -บันทึก ใบงาน	ในปัจจุบันการประกอบ อาชีพอิสระมีความสำคัญ ในการดำรงชีวิตเพื่อ หารายได้มาเลี้ยงตนเอง และครอบครัว การที่วัยรุ่นได้รับรู้ ประโยชน์ของการ ประกอบอาชีพอิสระ จะทำให้วัยรุ่นมีความ สนใจอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น	1.เอกสาร กรณีศึกษา เรื่องหมู่บ้านฟ้า ใหม่ 2.เอกสาร ใบความรู้ 3. ใบงาน
6	ลองรู้จัก ปัจจัยหลัก (60นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถ อธิบายปัจจัยหลักที่ช่วย ให้ประสบความสำเร็จ ในการประกอบ อาชีพอิสระได้ 2. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถ บอกวิธีการเตรียมตัว ในการประกอบอาชีพ อิสระได้	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -ศึกษา ใบความรู้ -บันทึก ใบงาน	บุคคลที่ประกอบอาชีพ อิสระที่จะประสบ ความสำเร็จนั้น ไม่ใช่เรื่องง่ายและ ไม่ใช่เรื่องที่ไม่ได้ ถ้าหากบุคคลได้ รับรู้ถึงวิธีการเตรียมตัว รับรู้ถึงปัจจัยหลัก สู่ความสำเร็จจะทำให้ บุคคลนั้นมีแนวทางและ สามารถนำความรู้ที่ได้ ไปประกอบอาชีพอิสระ ได้ถูกต้องและมั่นคง	1. บัตรคำ ปัจจัย4 ใบ คือ - ทุน -ความรู้ -การจัดการ -การตลาด 2.เอกสารใบ ความรู้ 3. ใบงาน

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/ แนวคิด	สื่อ/ อุปกรณ์
7	น่านาอาชีพ สร้างดินคู่ ดาว (60 นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่นรับรู้ แนวทางในการประกอบ อาชีพอิสระในปัจจุบัน 2. เพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่น เห็นช่องทางในการ ประกอบอาชีพอิสระใน อนาคต	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -คู slide -ศึกษา กรณีศึกษา -ศึกษา ใบความรู้ -บันทึก ใบงาน	การได้รับรู้เกี่ยวกับ อาชีพอิสระซึ่งประกอบ ด้วยด้านการขายการผลิต และการบริการที่มี ความหลากหลายและ สามารถสร้างงาน สร้างรายได้ให้ ผู้ประกอบการจำนวน มากในปัจจุบัน จะทำให้วัยรุ่นมีความ สนใจอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น และสามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางในการ ประกอบอาชีพอิสระ ในอนาคต	1. คอมพิวเตอร์ 2. . slide presentation ภาพอาชีพอิสระ ประกอบเพลง 3.เอกสาร กรณีศึกษา 4.เอกสารใบ ความรู้ 5. ใบงาน
8	คิดต่าง สร้างงาน (60 นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่น ถึงแนวทางในการสร้าง จุดสนใจ 2. เพื่อให้วัยรุ่นพัฒนา ทักษะด้านความคิด สร้างสรรค์ และนำไปใช้ ในการประกอบอาชีพ อิสระได้เหมาะสม	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -ศึกษา กรณีศึกษา -ศึกษา ใบความรู้ -บันทึก ใบงาน	ในปัจจุบันมีผู้สนใจ ประกอบอาชีพอิสระเป็น จำนวนมากทำให้เกิด การแข่งขันในการผลิต การขายและ การให้บริการเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้ประกอบการอาชีพ อิสระจึงจำเป็นต้อง สร้างสรรค์และพัฒนาสิ่ง ที่ตนเองทำให้น่าสนใจ เพิ่มคุณค่าของสินค้า ให้เป็นที่ยอมรับตามกระแส ความต้องการของตลาด และผู้บริโภค	1. คอมพิวเตอร์ 2.เอกสาร กรณีศึกษา 3.เอกสารใบ ความรู้ 4. ใบงาน

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/ แนวคิด	สื่อ/ อุปกรณ์
9	ประสบ- การณ์ ผ่านจอ (60นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่นตระหนัก และเห็นคุณค่าของการ ประกอบอาชีพอิสระ ในปัจจุบัน 2. เพื่อสร้างความสนใจ ในการประกอบอาชีพ อิสระ ให้แก่วัยรุ่น	-ดู VCD กรณีศึกษา -กิจกรรม แบบกลุ่ม -บันทึก ใบงาน	การได้รับรู้เกี่ยวกับ ความสำคัญและคุณค่า ของอาชีพอิสระใน สังคมปัจจุบัน เห็น ตัวอย่างของ ผู้ประกอบการ ซึ่งประสบความสำเร็จ ในการประกอบอาชีพ อิสระ ก่อให้เกิด ประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และ สังคมประเทศชาติแล้ว นั้นจะทำให้วัยรุ่นมีความ สนใจอาชีพอิสระใน สังคมปัจจุบันเพิ่มขึ้น	1. คอมพิวเตอร์ 2.แผ่นVCD กรณีศึกษา 3.เอกสารใบ ความรู้ 4. ใบงาน
10	ไม่สิ้น แสงตะวัน (60นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจ แนวทางในการประกอบ อาชีพอิสระ และรู้แนว ทางการแก้ปัญหา 2. เพื่อให้วัยรุ่นรับรู้ถึง แนวทางการขยายกิจการ ของตนในอนาคต	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -ศึกษา กรณีศึกษา -ศึกษาใบ ความรู้ -บันทึกใบ งาน	การได้รับรู้แนวทางการ ประกอบอาชีพอิสระ แนวทางการแก้ปัญหา และวิสัยขยายกิจการของ ผู้ประกอบการซึ่งประสบ ความสำเร็จในปัจจุบัน จะทำให้วัยรุ่นมีความ เข้าใจและสนใจในการ ประกอบอาชีพอิสระ เพิ่มขึ้น	1. คอมพิวเตอร์ 2.เอกสาร กรณีศึกษา 3.เอกสารใบ ความรู้ 4. ใบงาน

ครั้งที่ ที่	ชื่อกิจกรรม/ เวลา	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ	หลักการ/ แนวคิด	สื่อ/ อุปกรณ์
11	สานฝัน คู่อนาคต (60 นาที)	1. เพื่อให้วัยรุ่นได้ กำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับ ตนเองในการประกอบ อาชีพในอนาคต 2. เพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจ ตนเองและได้กำหนด แนวทางในการพัฒนา ตนเอง	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -ศึกษาใบ ความรู้ -บันทึกใบ งาน	การที่วัยรุ่นกำหนด เป้าหมายในการดำเนิน ชีวิตในอนาคตไว้ ล่วงหน้าจะช่วยให้มี ทิศทางในการดำเนินชีวิต และสามารถหาแนวทาง ในการพัฒนาตนเองไปสู่ เป้าหมายในอนาคตได้ ทำให้มีโอกาสประสบ ความสำเร็จสูงมากกว่า ผู้ที่ไม่มีการวางแผนสู่ อนาคต	1. ตารางกำหนด เป้าหมายสู่ อนาคต 2. เอกสารใบ ความรู้ 3. ใบงาน
12	ปัจฉิมนิเทศ (60 นาที)	1. เพื่อประเมินการจัด กิจกรรม 2. เพื่อประเมินเจตคติ ของวัยรุ่นเกี่ยวกับอาชีพ อิสระ	-กิจกรรม แบบกลุ่ม -บันทึก ใบงาน -ทำแบบ สอบถาม	การจัดกิจกรรมต่างๆ เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม ควรมีการสรุปและ ประเมินผลการจัด กิจกรรมเพื่อให้ทราบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมี ความรู้ความเข้าใจมาก น้อยเพียงใดและผู้ร่วม กิจกรรมจะสามารถนำ ความรู้ที่ได้รับมาใช้ ประโยชน์ได้หรือไม่ อีก ทั้งผู้จัดกิจกรรมจะได้ พัฒนากิจกรรมให้มี ความเหมาะสมยิ่งขึ้น	1. แบบสอบถาม เจตคติต่ออาชีพ อิสระ 2. แบบประเมิน กิจกรรมแนะ แนวส่งเสริมเจต คติต่ออาชีพ อิสระ 3. ซีดีเพลง



ภาคผนวก ข

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมเจตคติที่ดีต่ออาชีพอิสระ

ครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม	ปฐมนิเทศ
ประเภทกิจกรรม	ปรับและละลายพฤติกรรม
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้วัยรุ่นทราบจุดประสงค์ ระเบียบวิธีการ วันเวลาของการเข้าร่วมกิจกรรมและแนวอาชีพอิสระ 2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและสร้างบรรยากาศที่ดี ระหว่างผู้วิจัยและวัยรุ่น ได้คุ้นเคยและสนิทสนมกันและ กัน
แนวคิด	การปฐมนิเทศเป็นหัวใจของการจัดกิจกรรม เพราะจะทำให้วัยรุ่นรู้สึกอบอุ่นมีความเป็นกันเองระหว่างผู้วิจัยกับ วัยรุ่น และวัยรุ่นกับวัยรุ่นในกลุ่ม ตลอดจนช่วยให้ทราบ วัตถุประสงค์จนวิธีการของการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ บรรลุ เป้าหมายที่ต้องการ นอกจากนี้ การทำกิจกรรม ร่วมกัน ยังทำให้เกิดความสนุกสนาน และก่อให้เกิด เจตคติที่ดีต่อกัน
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	1. ตารางเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรม 2. ซีดีเพลง 3. เครื่องเล่นซีดี 4. ใบงาน
ขั้นนำ	1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้าหากัน ผู้วิจัยแนะนำตนเอง ให้วัยรุ่นรู้จัก แจ่ม วัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรม 2. ผู้วิจัยแจกใบงานสำหรับกิจกรรม ปฐมนิเทศให้แก่วัยรุ่นคนละหนึ่งชุด 3. ผู้วิจัยอธิบายและนำวัยรุ่นเข้าสู่การทำกิจกรรม “ข้ามแม่น้ำมหาสนุก”

ขั้นกิจกรรม

1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1. ให้อัยรุ่นทั้งหมดไปอยู่ฝั่งเดียวกันของห้องและสมมุติให้มีแม่น้ำขวางอยู่ ทุกคนต้องข้ามไปอีกฝั่งของแม่น้ำด้วยวิธีที่แตกต่างกัน (ท่าทาง) ห้ามซ้ำกัน โดยข้ามทีละคน เมื่อให้สัญญาณทำกิจกรรม(เปิดเพลงจังหวะเร้าใจสนุกสนาน) ให้อัยรุ่นที่พร้อมจะข้ามยกมือก่อนเพื่อไม่ให้ซ้ำซ้อนและทำท่าทางที่ตนคิดเดินข้ามไปยังอีกฝั่งหนึ่งของห้อง

1.2. เมื่ออัยรุ่นทุกคนข้ามไปถึงยังอีกฝั่งของห้องได้ครบแล้ว ให้อัยรุ่นเขียนรายละเอียดของตนเองในหัวข้อต่อไปนี้

- ชื่อ-นามสกุล
- ชื่อเล่น, ลักษณะเด่น
- อาชีพในฝัน

1.3. ให้อัยรุ่นนั่งเป็นวงกลมและยื่นขึ้นแนะนำตนเองตามหัวข้อในใบงานทีละคนให้ทุกคนในกลุ่มทราบ จนครบทุกคนในกลุ่ม

2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1. ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นของอัยรุ่นต่อตารางการทำกิจกรรม

2.2. ผู้วิจัยสอบถามความคิดเห็นของอัยรุ่นว่ามีหลักคิดอะไรในการทำกิจกรรม “ข้ามแม่น้ำมหาสนุก”

2.3. ผู้วิจัยสอบถามอัยรุ่นว่าอาชีพในฝันแต่ละอาชีพมีความสำคัญต่อตนเองหรือไม่อย่างไร

3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

3.1. แบ่งกลุ่มอัยรุ่นเป็น 3 กลุ่ม ให้อัยรุ่นช่วยกันคิดว่าได้ประโยชน์อะไรจากกิจกรรมในวันนี้ และคิดว่าผู้ที่สามารถประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพต้องมีการเตรียมตัวหรือไม่อย่างไร

4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

4.1. ให้อัยรุ่นแต่ละกลุ่มสรุปประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม และสรุปแนวทางการเตรียมตัวต่อการประกอบอาชีพว่าต้องเตรียมตัวด้านใดบ้าง

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปประโยชน์ในภาพรวมของกิจกรรม สรุปแนวคิดที่ได้จากอัยรุ่นแต่ละกลุ่มให้ชัดเจนและให้อัยรุ่นทุกคนบรรลุตามวัตถุประสงค์ จากนั้นนัดหมายการทำกิจกรรมครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สัมผัสจากความร่วมมือ ความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมของวัยรุ่น
2. สัมผัสจากการแสดงความคิดเห็นของวัยรุ่น



ใบงาน
กิจกรรมที่ 1 ปฐมนิเทศ

ตอนที่ 1

ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อ (ค.ญ., น.ส) _____ นามสกุล _____

ชื่อเล่น _____ อายุ _____ ปี ลักษณะเด่น _____

สถานศึกษา _____ ระดับการศึกษา _____

ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ

ให้วัยรุ่นเขียนอาชีพในฝันที่รู้สึกว่าคุณชอบมากที่สุดและมีแนวโน้ม
อาชีพนั้นในอนาคตตามลำดับ

1. อาชีพ _____

เพราะเหตุใด _____

2. อาชีพ _____

เพราะเหตุใด _____

ตอนที่ 2

ให้วัยรุ่นแสดงความคิดเห็น และบันทึกในคำถามดังต่อไปนี้
วัยรุ่นคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อพัฒนาความสนใจอาชีพอิสระ
เป็นประโยชน์ต่อวัยรุ่นหรือไม่
เพราะเหตุใด

ครั้งที่ 2

ชื่อกิจกรรม	ใบปริศนา
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถอธิบายความหมายของอาชีพอิสระได้ 2. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถจำแนกประเภทของอาชีพอิสระได้
แนวคิด	การที่วัยรุ่นได้รับรู้ความหมาย และรู้จักประเภทของอาชีพอิสระจะทำให้วัยรุ่นมีความสนใจในอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	1. เอกสารใบความรู้ 2. ใบงาน 3. บัตรอาชีพ 4. เทปเพลง และเครื่องเล่นเทป
ขั้นนำ	1. พุจฉยสอบถามเกี่ยวกับอาชีพที่วัยรุ่นอยากทำให้อ่านาคต ให้วัยรุ่นออกมาเขียนชื่อตนเองและชื่อตนเองและชื่ออาชีพที่อยากทำบนกระดาน 2. แบ่งกลุ่มวัยรุ่นออกเป็น 3 กลุ่มๆละ 10 คน โดยไครนับ 1 อยู่กลุ่ม 1 ไครนับ 2 อยู่กลุ่ม 2 และไครนับ 3 อยู่กลุ่ม 3 3. แจกบัตรอาชีพกลุ่มละ 1 ชุด

ชั้นกิจกรรม

1. ชั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1. ให้นักเรียนช่วยกันพิจารณาชุดบัตรอาชีพ และอภิปรายร่วมกันว่าอาชีพใดเป็นอาชีพอิสระบ้าง
- 1.2. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานให้เพื่อนในกลุ่มอื่นๆ ฟัง

2. ชั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

- 2.1. ให้นักเรียนอภิปรายถึงความหมายและความแตกต่างระหว่างอาชีพกับอาชีพอิสระ
- 2.2. ให้นักเรียนช่วยกันแบ่งกลุ่มอาชีพอิสระว่า แบ่งได้กี่ประเภท และแต่ละกลุ่มมีอาชีพอะไรบ้าง
- 2.3. ให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมารายงานให้เพื่อนในกลุ่มอื่นๆ ฟัง

3. ชั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

- 3.1. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายในประเด็นที่สำคัญ เช่น ความหมายของอาชีพ, ความหมายของอาชีพอิสระประเภทอาชีพอิสระ
- 3.2. ผู้วิจัยแจกใบความรู้เรื่อง “ความหมายและประเภทของอาชีพอิสระ” ให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง

4. ชั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

- 4.1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันแยกบัตรอาชีพที่แจกให้ตามประเภทของอาชีพอิสระ
- 4.2. ให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามในใบงานให้สมบูรณ์

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปพร้อมกับนักเรียนในประเด็นสำคัญ ความหมายและประเภทของอาชีพอิสระ

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากใบงาน

บัตรอาชีพ

ขายข้าวแกง	ช่างตัดเสื้อ
ช่างเสริมสวย	ช่างตัดผม
ครู	แพทย์
พยาบาล	ตำรวจ
ทำงานโรงงาน	ทหาร
ขายส้มตำ	ขายปลาสดงาม
ขายตรง	ทำสวน
เลี้ยงสัตว์	ขายต้นไม้
ทำไร่	ทำนา

เจ้าของโรงงาน	ถ่ายรูป
เจ้าของร้านถ่ายเอกสาร	มอเตอร์ไซด์รับจ้าง
ทำงานบริษัท	ปลูกพืชไร่ดิน
ทำเบญจรงค์	ขับแท็กซี่
พนักงานขาย	ทำเบเกอรี่
ทอผ้าขาย	ทำตุ๊กตา
ทำขนมขาย	นักเขียน
นักแสดง	นักร้อง
ดีเจ	นักข่าว

ใบความรู้

เรื่อง “ความหมายและประเภทของอาชีพอิสระ”

อาชีพหมายถึง ชนิดของงานที่บุคคลกระทำเพื่อหารายได้มาสะสมไว้หรือใช้จ่ายในการดำรงชีวิตทั้งต่อตนเองและผู้ที่เราต้องรับผิดชอบ อาชีพสามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. อาชีพอิสระหมายถึง อาชีพส่วนตัวที่สุจริต มีความเป็นอิสระในการจัดการบริหารงาน แรงงานและทุน โดยใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่เป็นพื้นฐานสามารถสร้างงานและรายได้ด้วยตนเองไม่มีนายจ้างและไม่อยู่ในฐานะลูกจ้าง เป็นอาชีพที่ช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและการว่างงาน โดยแบ่งเป็น

1.1. อาชีพอิสระด้านการผลิต เช่นการเกษตร ผลิตสินค้าจากการเกษตร เช่น การปลูกพืช การเพาะถั่วงอก เลี้ยงสัตว์ ทำการประมง เป็นต้น ทำอาหาร ทำกรอบรูป ตัดเย็บเสื้อผ้า ทำแชมพู สิ่งประดิษฐ์ ร้านเบเกอรี่ การทำเครื่องประดับจากหิน

1.2. อาชีพอิสระด้านการขาย เป็นการซื้อสินค้าจากผู้ผลิตหรือผู้ขายส่ง แล้วขายให้ลูกค้า เช่น ร้านขายของชำ ร้านขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป ร้านขายเฟอร์นิเจอร์ ขายอาหารขายไก่ย่าง ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป และขายเครื่องสำอาง

1.3. อาชีพอิสระด้านบริการ เป็นการขายแรงงาน หรือมีความรู้ ความชำนาญ เช่น ร้านซ่อมมอเตอร์ไซด์ ร้านซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า รับจ้างล้างรถ ร้านเสริมสวย ร้านตัดผมชาย รับแปลเอกสาร บริการซักรีด ตัดเย็บเสื้อผ้า

2. อาชีพรับจ้าง หมายถึง อาชีพใดก็ตามที่ผู้ประกอบอาชีพไม่ได้เป็นเจ้าของ กิจการเอง แต่ทำงานภายใต้ระบบหรือข้อกำหนดของหน่วยงาน หรือนายจ้างที่ตนสังกัดอยู่เช่น ข้าราชการ ลูกจ้างรัฐวิสาหกิจ พนักงานห้างร้าน บริษัท

ครั้งที่ 3.

ชื่อกิจกรรม	ศึกษาคุณสมบัติ
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถอธิบายคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระได้
แนวคิด	บุคคลที่จะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระนั้น ต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับงานของตนการที่วัยรุ่นได้เรียนรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ จะส่งผลให้วัยรุ่นได้มีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพอิสระในอนาคตได้เหมาะสม
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	1. เอกสารใบความรู้ 2. ใบงาน 3. ลูกบอล และ ซิดีเพลง 4. กระดาษแข็งสีขาว ปากกาเมจิก เทปขาว
ขั้นนำ	1. ให้วัยรุ่นนั่งเป็นวงกลม 2. ผู้วิจัยชี้แจงให้วัยรุ่นทราบว่ากิจกรรมในครั้งนี้เราจะมาเรียนรู้ถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบอาชีพอิสระ 3. ผู้วิจัยชี้แจงให้วัยรุ่นทราบวิธีการเล่นเกมกิจกรรม “ลูกบอลนี้มีคำตอบ”

ขั้นกิจกรรม

1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1 ผู้วิจัยชักชวนวัยรุ่นพูดคุยถึงการขายเครื่องดื่มและขนมปังชนิดต่างๆซึ่งเป็นอาชีพอิสระอาชีพหนึ่ง

1.2 ผู้วิจัยเล่าเรื่องความสำเร็จของคุณมนต์ (เจ้าของร้านมนต์นมสด)

1.3 ผู้วิจัยเริ่มกิจกรรม “ลูกบอลนี้มีคำตอบ”

1.3.1. ผู้วิจัยเปิดเพลงให้วัยรุ่นส่งลูกบอลเวียนไปทางซ้ายมือเรื่อยๆ เมื่อเสียงเพลงหยุดให้หยุดส่งลูกบอล

1.3.2 เมื่อบอลอยู่ที่ใคร ให้คนนั้นลุกขึ้นและตอบว่าจากเรื่องที่ฟังนั้นคุณมนต์ มีคุณสมบัติอะไร 1 คุณสมบัติ (ดำเนินกิจกรรมไปเรื่อยๆ ใช้เวลาประมาณ 10 นาที)

1.3.3. นำคำตอบที่ได้เขียนไว้ในกระดาน (หรือในกระดาษแข็งสีขาว)

1.2. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นอภิปรายร่วมกันว่า คุณสมบัตินั้นคุณมนต์จากเรื่องเล่านั้นครบถ้วนหรือยัง และมีคุณสมบัติใดเพิ่มเติมอีกบ้าง

1.3. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นจัดกลุ่มย่อยแบ่งเป็น 3 กลุ่มให้ร่วมกันทำกิจกรรมดังนี้

2.1.1. ให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายคุณสมบัตินี้ดังกล่าว(ตามที่เขียนบนกระดาน) นั้นมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพอิสระอย่างไร

2.1.2. ให้วัยรุ่นส่งตัวแทนนำเสนอความคิดของกลุ่มให้เพื่อนๆกลุ่มอื่นๆฟัง

3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

3.1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นร่วมกันอภิปรายประเด็นสำคัญ เช่น ผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระนั้นควรมีคุณสมบัติอย่างไร

3.2. ผู้วิจัยช่วยเพิ่มคุณสมบัติที่วัยรุ่นยังบอกไม่ครบ และให้วัยรุ่นอภิปรายร่วมกันในการเรียงลำดับความสำคัญของคุณสมบัติแต่ละข้อ

3.3. ผู้วิจัยแจกใบความรู้เรื่อง “คุณสมบัติของการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ”

4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

4.1. ให้วัยรุ่นสำรวจตนเองว่ามีคุณสมบัติอะไรบ้างที่เหมาะสมในการใช้ประกอบอาชีพอิสระเพราะเหตุใด (บันทึกในใบงาน)

4.2. ให้วัยรุ่นสรุปความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมลงในใบงานให้ครบตามหัวข้อที่กำหนด

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปรวมอภิปรายกับวัยรุ่นในประเด็นสำคัญ คุณสมบัตินี้สำคัญของผู้ประกอบอาชีพอิสระมีอะไรบ้างเพราะเหตุใด

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากใบงาน



ใบความรู้

เรื่อง “คุณสมบัติของการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ”

การเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ จำเป็นจะต้องมีคุณสมบัติต่างๆเพื่อประกอบการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระอย่างมีคุณภาพได้แก่

- 1.กล้าเสี่ยงอาชีพอิสระเป็นการประกอบธุรกิจส่วนตัวจึงต้องมีการลงทุนในขณะที่ถ้าเป็นลูกจ้างไม่ต้องลงทุนอะไรซึ่งการลงทุนย่อมมีความเสี่ยง เพราะไม่รู้ว่าผลลัพธ์จะออกมาอย่างไร ดังนั้นก่อนที่จะตกลงใจประกอบอาชีพใด จึงต้องพิจารณา วิเคราะห์และไตร่ตรองให้ดีเสียก่อน
- 2.มีความคิดสร้างสรรค์การประกอบอาชีพอิสระมิได้ยึดติดกับรูปแบบใดๆเนื่องจากผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องเป็นนายของตนเอง ดังนั้นในการปรับปรุงสินค้าหรือบริการสามารถทำได้อย่างมีอิสระเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรในการดำเนินธุรกิจ
- 3.มีความเชื่อมั่นในตนเองธุรกิจแต่ละประเภทต้องการการตัดสินใจที่แตกต่างกันผู้ประกอบอาชีพอิสระจึงต้องเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองในสถานการณ์ที่ตลาดมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ธุรกิจบางประเภทสามารถสวนกระแสเศรษฐกิจโดยรวมได้ ดังนั้นผู้ประกอบอาชีพอิสระจึงต้องมีความมั่นใจเพื่อจะได้พาธุรกิจของตนให้ผ่านพ้นอุปสรรคต่างๆ ได้ ดังนั้นถ้าไตร่ตรองดีแล้วว่าจะทำอะไร เมื่อไร เวลาใดจงทำทันที
- 4.อดทนไม่ท้อถอยการประกอบอาชีพทุกอย่างย่อมมีทั้งกำไรและขาดทุน โดยเฉพาะเมื่อเริ่มประกอบการใหม่ๆจะต้องประสบปัญหาและอุปสรรคบ้างซึ่งถือว่าเป็นเรื่องธรรมดาผู้ประกอบอาชีพจึงต้องพร้อมที่จะรับข้อผิดพลาดและนำมาแก้ไขด้วยความอดทน ไม่ท้อแท้ที่ถอย
- 5.มีวินัยในตนเองการประสบความสำเร็จในอาชีพซึ่งเราเป็นเจ้าของกิจการเอง จำเป็นจะต้องมีวินัยมีกฎระเบียบการทำงานต้องสม่ำเสมอถ้าขาดวินัยการประกอบอาชีพก็อาจไม่ประสบผลสำเร็จการเป็นผู้มีวินัยนับเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ประกอบอาชีพทุกประเภทเพราะวินัยจะเป็นสิ่งที่คอยกำหนดให้ผู้ประกอบการปฏิบัติงานตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้ถ้าผู้ประกอบการขาดวินัย ธุรกิจย่อมจะต้องประสบกับการขาดทุนและล้มเหลวไปในที่สุด

6. มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพไม่ว่างานนั้นจะเป็นงานที่มีเกียรติหรือไม่ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้องรักในงานที่ทำ และให้เกียรติกับงานนั้นๆ เสมอ

7. มีความรอบรู้การประกอบอาชีพอิสระจะต้องรับรู้ข่าวสารอยู่เสมอเพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปเร็วมากประโยชน์ของการรับรู้ข่าวสารจะทำให้สามารถปรับปรุงธุรกิจของตนเองให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาผลที่ได้ก็คือกำไร

8. มีมนุษยสัมพันธ์การประกอบอาชีพอิสระ จะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดีเพื่อผลประโยชน์ในธุรกิจของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นลูกค้า บุคคลรอบข้างหรือคู่แข่งขั้นก็ตาม เพราะการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีจะทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานเป็นอย่างยิ่ง

9. มีความซื่อสัตย์ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้องมีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อลูกค้าการบริการลูกค้าให้เกิดความประทับใจในการขายสินค้าหรือบริการและกลับมาใช้บริการอีกเป็นหัวใจสูงสุดเพื่อผลประโยชน์ต่อธุรกิจและต่อตัวเองในที่สุด

10. มีความรู้พื้นฐานในการเริ่มทำธุรกิจการที่จะทำอะไรสักอย่างหนึ่งเราควรได้รู้จักสิ่งที่จะทำอย่างน้อยให้รู้ว่าทำจากอะไรซึ่งวัตถุดิบจากไหนตลาดอยู่แหล่งใดและหากต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมจะหาได้จากที่ไหน

11. มีการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระเมื่อมีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพแล้วก็ควรได้มีการศึกษาอบรมเพื่อพัฒนารูปแบบของสินค้าหรือบริการอีกทั้งยังต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพนั้นๆ เช่นหากเป็นช่างเสริมสวยก็ต้องพัฒนาตนเองให้ดูสวยงามเมื่อลูกค้าเห็นได้ดูน่าเชื่อถือหรือหากเลือกที่จะขายอาหารผู้ขายก็ควรแต่งตัวให้ดูสะอาด ไม่สูบบุหรี่ขณะทำอาหาร เป็นต้น

ประวัติ ร้านมนต์นมสด

คุณมนต์ วณิชกรกุล เริ่มต้นจากการเป็นลูกจ้างชงกาแฟในร้านขายกาแฟที่อยู่ตรงหัวมุมศาลาว่าการกรุงเทพมหานครตั้งแต่ปี 2507 และทำงานอยู่ที่นั่นเป็นเวลาถึง 15 ปี จนกระทั่งเมื่อเจ้าของตึกแถวขอพื้นที่ค้าขายคืนจากเจ้าของร้าน คุณพ่อของคุณมนต์จึงตัดสินใจเปิดร้านขายกาแฟเป็นแบบรถกระบะในบริเวณเดิม แต่ก็เจอกับปัญหาเทคนิคที่อยู่ที่อยู่หลายครั้งจึงมีความคิดว่าควรจะหาทำเลใหม่แทน

ต่อมาในปี 2527 คุณมนต์จึงเปิดแผงขายกาแฟแถวริมคลองวัดราชนัคดาและปรับปรุงร้านเป็นแบบ Self-service ในปี 2535 เพราะเห็นตัวอย่างจากประเทศออสเตรเลีย จึงทำให้ร้านของคุณมนต์เติบโตอย่างรวดเร็วในระยะเวลา 7 ปี จากการบอกเล่าปากต่อปากในกลุ่มลูกค้าที่เป็นพนักงานทั่วไป นักเรียน นักศึกษา

ในเวลาต่อมาหลังจากที่กิจการเริ่มเจริญรุ่งเรือง ทางร้านก็ถูกเจ้าของห้องเช่าขอที่คืนคุณมนต์จึงตัดสินใจกู้เงินจากธนาคารจำนวน 7 ล้านบาท เพื่อเช่าตึกแถว 2 คูหา ในปี 2537 ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับบริเวณเดิม แล้วทำการปรับปรุงตกแต่งร้านให้ทันสมัย รวมถึงรสชาติของเมนูต่างๆ ของร้าน ซึ่งก็ทำให้ได้รับผลตอบรับที่ดีจากลูกค้ามากขึ้นกว่าเดิม

ปัจจุบันร้านมนต์นมสดมีอยู่ด้วยกัน 3 สาขา คือ สาขาหน้าศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร สาขาเชียงใหม่ ตั้งอยู่ตรงถนนนิมมานเหมินท์ ต.สุเทพ อ.เมืองเชียงใหม่ จ.เชียงใหม่ และสาขามานูญครอง ชั้น 2 นอกจากนี้ยังได้เพิ่มรายการอาหารประเภทเบเกอรี่และเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของนมเพิ่มเข้ามาเพื่อเป็นการพัฒนาสินค้าใหม่ โดยใช้วิธีไปทดลองชิมจากร้านอื่นๆ ที่มีชื่อเสียง แล้วนำมาปรับปรุงรสชาติและราคาให้เหมาะสมกับร้าน เพื่อให้สามารถรองรับต่อความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น โดยจะคัดสรรแต่วัตถุดิบที่ดีมีคุณภาพสดใหม่ และไม่มีสารกันบูดผลิตกันวันต่อวัน

ที่มา : www.mont-nomsod.com.





ครั้งที่ 4

ชื่อกิจกรรม	ค้นหาบุคลิกลักษณะ
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถอธิบายบุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ด้านการผลิตด้านการขายและด้านการบริการได้ 2. เพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจว่าตนเองมีบุคลิกภาพอย่างไร และมีความสัมพันธ์กับการนำไปประกอบอาชีพอิสระด้านใด
แนวคิด	<p>อาชีพอิสระแบ่งเป็นด้านต่างๆคือ ด้านการผลิต ด้านการขาย และด้านการบริการบุคคลที่จะประกอบอาชีพอิสระนั้น ควรที่จะเข้าใจตนเองว่ามีบุคลิกภาพ และลักษณะเฉพาะตนอย่างไร เช่น ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์, มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความปรารถนา แล้วพิจารณาเลือกอาชีพอิสระที่ตนถนัดและเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน จะช่วยให้บุคคลมีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น</p>
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. กรณีศึกษา 3 กรณี คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. นางสมใจ 2. นายแสนดี 3. นางสาวสายป่าน 2. ใบความรู้ 3. ใบงาน
ขั้นนำ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นแบ่งกลุ่มย่อยเป็น 3 กลุ่ม 2. ให้วัยรุ่นส่งตัวแทนออกมาเลือกกรณีตัวอย่าง

ขั้นกิจกรรม

1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

- 1.1. ผู้วิจัยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มศึกษา
- 1.2. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มอภิปรายกรณีศึกษาที่ได้รับร่วมกันในประเด็นสำคัญเช่น บุคคลในกรณีตัวอย่าง ประกอบอาชีพอิสระด้านอะไร และบุคคลนั้นๆมีบุคลิกภาพอย่างไร
- 1.3. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนนำเสนอความคิด และสรุปสิ่งที่ได้จากกรณีศึกษาของกลุ่มตนให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆฟัง

2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

- 2.1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นจัดกลุ่มย่อยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามเดิมให้ร่วมกันทำกิจกรรมดังนี้
 - 2.1.1. ให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นสำคัญเช่น วัยรุ่นอ่านกรณีตัวอย่างแล้วให้ข้อคิดอะไรบ้าง
 - 2.1.2. ให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายว่าผู้ประกอบการอิสระด้านการผลิต ด้านการขายและด้านการบริการนั้นควรมีบุคลิกภาพและลักษณะเด่นอย่างไรบ้าง
 - 2.1.3. ให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนสรุปสิ่งที่ได้ให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆฟัง

3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

- 3.1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นร่วมกันอภิปรายในประเด็นสำคัญ เช่น ผู้ที่จะประกอบอาชีพอิสระควรคำนึงถึงบุคลิกภาพของตนอย่างไร
- 3.2. ผู้วิจัยช่วยเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญ เช่น การเลือกอาชีพอิสระที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพมีผลดีอย่างไร
- 3.3. ผู้วิจัยแจกใบความรู้เรื่อง “บุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพอิสระ”

4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

- 4.1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นเขียนบุคลิกลักษณะเด่นของตนเองพร้อมทั้งพิจารณาว่าตนเองควรประกอบอาชีพอิสระใดและอาชีพอิสระนั้นเป็นอาชีพอิสระด้านใด บันทึกให้ครบถ้วนในใบงานที่ 1
- 4.2. ให้วัยรุ่นสรุปความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรมลงในใบงานที่ 2

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปร่วมกับวัยรุ่นในประเด็นสำคัญ ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมในวันนี้ และสรุปบุคลิกลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระด้านต่างๆคือ ด้านการผลิต ด้านการขาย และด้านการบริการ

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากใบงาน



ใบความรู้

เรื่อง “บุคลิกลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ”

บุคลิกลักษณะหมายถึง ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งแสดงออกถึงทางความรู้สึกนึกคิด ความเฉลียวฉลาด ตลอดจนกิจกรรมารยาท ลักษณะนิสัยและอุปนิสัย

ความสำคัญของบุคลิกลักษณะจะเป็นผลที่ทำให้บุคคลนั้นมีลักษณะสำคัญที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตในแง่มุมต่างๆ ดังนี้

1. มีความสามารถในการรับรู้และเข้าใจในสภาพความเป็นจริงได้อย่างถูกต้อง
2. การแสดงอารมณ์ให้อยู่ในลักษณะที่เหมาะสม
3. มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคมได้ดี
4. มีความรักและความผูกพันต่อผู้อื่น
5. มีความสามารถในการพัฒนาทางการแสดงออกของตนต่อผู้อื่นได้

ผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี จึงเป็นผู้ที่มีภาวะทางจิตที่มั่นคงสามารถควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกทั้งคำพูดอาภักดิ์กิริยา ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางสรีระได้ดี

บุคลิกลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ ที่ควรมีได้แก่ความขยัน ความรับผิดชอบ ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความริเริ่ม ความคิดสร้างสรรค์ ความกระตือรือร้น ความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเสี่ยง รับผิดชอบ ความคิดเห็นของผู้อื่น และมีมนุษยสัมพันธ์

อาชีพอิสระด้านการผลิต ได้แก่ ร้านเบเกอรี่ การทำเครื่องประดับ การเพาะ ถั่วงอก และผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป ควรมีบุคลิกลักษณะดังนี้

1. ต้องมีความรู้ ความชำนาญ รู้จักประดิษฐ์ คิดค้น ของแปลกๆ ใหม่ และมีคุณภาพ
2. ต้องรู้เรื่องการตลาด รู้เรื่องการลงทุน
3. มีความซื่อสัตย์มีความรับผิดชอบ ละเอียดรอบคอบ
4. ถ้าเป็นเรื่องการผลิตเพื่อการบริโภค ต้องสะอาด ถูกหลักโภชนาการ
5. ถ้าเป็นเครื่องอุปโภค ต้องมีคุณภาพ ทนทาน แข็งแรง ดีได้มาตรฐาน

อาชีพอิสระด้านการขายได้แก่ ขายอาหาร ขายก๋วยเตี๋ยว ขายไก่ย่าง ขายปลา ขายเทพเพลง ขายเสื้อผ้าสำเร็จรูป ขายอาหารตามสั่ง และขายเครื่องสำอาง ควรมีบุคลิกภาพ ดังนี้

1. ต้องรู้เรื่องการตลาด
2. พุดจาไพเราะ สุภาพเรียบร้อย
3. น่าเชื่อถือ ยิ้มแย้มแจ่มใส
4. ต้องมีความอดทน ซื่อสัตย์ ยุติธรรม
5. ต้องมีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา
6. ไม่เอาเปรียบผู้บริโภค หรือผู้มารับบริการ
7. แต่งกายสะอาดเรียบร้อย

อาชีพอิสระด้านการบริการได้แก่ เสริมสวย ร้านตัดผมชาย ร้านซ่อมอุปกรณ์ไฟฟ้า ร้านซ่อมวิทยุ โทรทัศน์ ตัดเย็บเสื้อผ้า ซ่อมแซมเสื้อผ้า ควรมีบุคลิกภาพ ดังนี้

1. ประณีตละเอียดรอบครอบ
2. รูปร่างหน้าตา
3. การแต่งกายสะอาดเรียบร้อย
4. ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับวัยรุ่น
5. กริยาท่าทาง การใช้น้ำเสียง พุดจาให้ชัดเจน ไพเราะ และเรียบร้อย
6. ยิ้มแย้มแจ่มใส
7. เป็นคนดี น่ารัก สุภาพ และบุคลิกสง่าผ่าเผย
8. บริการให้ดีที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้
9. สื่อสารได้รวดเร็วถูกต้องมีความรอบรู้

ใบงานที่ 1

กิจกรรมที่ 4 บุคลิกลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

1. บุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องมีลักษณะอย่างไร

1.1 ด้านการขาย _____

1.2 ด้านการบริการ _____

1.3 ด้านการผลิต _____

2. บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์กับการประกอบอาชีพอิสระหรือไม่ อย่างไร

ใบงานที่ 2

กิจกรรมที่ 4 บุคลิกลักษณะของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

1. วิจัยว่าคุณคิดว่าตนเองมีบุคลิกภาพใดบ้างที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพอิสระ

2. อาชีพอิสระที่เหมาะสมกับคุณ คือ

เป็นอาชีพอิสระด้านใด

3. บุคลิกภาพของผู้ประกอบอาชีพอิสระดังกล่าวในข้อ 2 ควรมีลักษณะอย่างไรบ้าง

กรณีศึกษา

กรณีที่ 1

นางสมใจเป็นคนที่มีความชอบในงานศิลปะตั้งแต่วัยเด็ก มีความคิดสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์สิ่งของสนใจศึกษาเรียนรู้ในสิ่งที่ตนชอบอย่างต่อเนื่อง เธอมักประดิษฐ์สิ่งของให้คนใกล้ชิดเป็นของขวัญในเทศกาลต่างๆ โดยสมใจจะเลือกประดิษฐ์สิ่งของให้เหมาะสมกับผู้รับ ปัจจุบันนางสมใจ จบการศึกษาระดับปวส สมรสแล้ว ทำงานเป็นพนักงานในบริษัทแห่งหนึ่ง เวลาว่างสมใจมักชอบนำสิ่งของเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นของสิ่งใหม่ๆที่สามารถนำมาใช้งานได้ เช่น นำเศษไม้มาประดิษฐ์เป็นกรอบรูปนำกล่องกระดาษมาห่อด้วยกระดาษสีให้สวยงามที่เป็นที่ใส่หนังสือ , นำเศษผ้าที่มีลวดลายมาเย็บต่อกัน ทำเป็นกระเป๋าและนำเศษผ้าที่เหลือชุดเหลือใช้มาประดิษฐ์เป็นเสื้อผ้าแต่งตัวตุ๊กตาให้ลูกๆเล่น เสมอ จนวันหนึ่งขณะสมใจเดินซื้อของในตลาดนัดสมใจมองเห็นร้านงานแฮนด์เมท จึงเกิดความคิดที่จะนำความสามารถที่มีอยู่มาสร้างให้เกิดรายได้เสริมให้แก่ครอบครัว จึงเริ่มหาตลาดที่เหมาะสมในการขาย และเริ่มลงทุนจากเงินเพียงเล็กน้อย และมองคลู่ทางว่าคุ้มค่าในการลงทุนหรือไม่ และค่อยๆขยายธุรกิจให้เจริญเติบโตขึ้น ปัจจุบันสมใจมีร้านเป็นของตนเองมีงานขายหน้าร้าน ส่งห้างสรรพสินค้า และร้านต่างๆที่สนใจ รวมถึงการขายทาง Internet

กรณีที่ 2

นายแสนดีเป็นคนสุภาพเรียนร้อยมีมนุษยสัมพันธ์ดี แสนดีเป็นที่รักของทุกคน เขามีความใฝ่ฝันจะทำงานรับราชการและเมื่อเรียนจบไปสอบเพื่อเข้ารับราชการ แต่พบความผิดหวังเนื่องจากปัจจุบันสถานที่ราชการรับผู้ปฏิบัติงานจำนวนน้อยระหว่างรอการสอบครั้งต่อไป แสนดีได้ข้อมูลและคำแนะนำของเพื่อนให้รู้จักกับธุรกิจขายตรง แสนดีจึงเริ่มทำธุรกิจขายตรงเพื่อหนีปัญหาการตกงาน แสนดีเริ่มจากการศึกษากลุ่มผู้ซื้อถึงความต้องการ และนำเสนอสินค้าให้เหมาะสมกับลูกค้าด้วยความซื่อตรง นำสินค้าส่งถึงมือลูกค้าตรงตามเวลาไม่ขายราคาสูงเกินความจำเป็น มีการคืนกำไรด้วยของสมนาคุณให้ลูกค้าเป็นการตอบแทน ทำให้แสนดีประสบความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบธุรกิจขายตรง

กรณีที่ 3

นางสาวสายป่านเป็นคนที่รักสวยรักงามตั้งแต่วัยเด็ก ช่างคิดช่างจินตนาการชอบติดตามอ่านหนังสือแฟชั่นต่างๆมีมนุษยสัมพันธ์ดี ชอบช่วยเหลือดูแลผู้อื่น สายป่านเรียนหนังสือไม่เก่ง แต่มีความสนใจที่จะศึกษาด้านอาชีพเมื่อจบชั้นม.3 เธอจึงเลือกเรียนต่อสายอาชีพทำให้เธอมีโอกาสได้เรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านอาชีพตามความถนัดเมื่อเรียนจบเธอเลือกที่จะประกอบอาชีพช่างทำผม เริ่มจากการเป็นลูกจ้างในร้านตัดผมย่านสยามสแควร์ สายป่านทำงานด้วยความตั้งใจ เอาใจใส่ลูกค้าตัดผมอย่างประณีตและเลือกทรงผมที่เหมาะสมกับลูกค้า ลูกค้าที่มาใช้บริการในร้านล้วนพอใจในกริยามารยาท และการทำงานของสายป่าน จึงทำให้เธอเป็นที่รู้จักของลูกค้าคนอื่นๆเพิ่มขึ้น สายป่านทำงานเป็นลูกจ้างเพื่อเก็บเกี่ยวประสบการณ์ และเก็บออมเงินที่ร้านทำผมแห่งนี้อยู่พักใหญ่จากนั้นพอเริ่มมีเงินออมมากพอจึงเริ่มมองหาทำเลที่จะเริ่มกิจการเป็นของตนเอง เธอเริ่มจากร้านเล็กๆและค่อยๆขยายร้านตามกำลังที่สามารถทำได้ สายป่านรักษาคุณภาพของงานบริการภายในร้านอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีลูกค้ามาใช้บริการไม่ขาดสาย ส่งผลให้กิจการของสายป่านดำเนินไปให้ด้วยดี

ครั้งที่ 5

ชื่อกิจกรรม	พิจารณาประโยชน์
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถอธิบายประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระได้ 2. เพื่อให้วัยรุ่นมีเจตคติด้านความคิดและด้านความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพอิสระ
แนวคิด	ในปัจจุบันการประกอบอาชีพอิสระมีความสำคัญในการดำรงชีวิต เพื่อให้หารายได้มาเลี้ยงตนเองและครอบครัว การที่วัยรุ่นได้รับรู้ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระจะทำให้วัยรุ่นมีความสนใจอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	1. กรณีศึกษา เรื่องหมู่บ้านฟ้าใหม่ 2. ใบความรู้ 3. ใบงาน
ขั้นนำ	1. ให้วัยรุ่นนั่งเป็นวงกลม 2. ผู้วิจัยชี้แจงให้วัยรุ่นทราบว่ากิจกรรมในครั้งนี้เราจะมาเรียนรู้ถึงประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ 3. ผู้วิจัยชักชวนวัยรุ่นพูดคุยถึงปัญหาการว่างงานในปัจจุบันให้เวลาประมาณ 5 นาที 4. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นจัดกลุ่มย่อยเป็น 3 กลุ่ม
ขั้นกิจกรรม	1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ <ol style="list-style-type: none"> 1.1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มพูดคุยกันในประเด็นสำคัญ คือหากไม่มีอาชีพ ก่อให้เกิดปัญหาต่อตนเองและสังคมอย่างไรบ้าง และให้ส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ ฟัง (ใช้เวลาประมาณ 10 นาที)

- 1.2. ผู้วิจัยแจกกรณีศึกษา เรื่องหมู่บ้านฟ้าใหม่ ให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่ม ร่วมกันพิจารณาและช่วยกันรวบรวมประโยชน์จากการประกอบอาชีพอิสระจากกรณีตัวอย่าง เขียนไว้ในกระดาษ และนำออกมานำเสนอให้กลุ่มอื่นๆ ฟัง
2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้
 - 2.1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นสำคัญ ว่าการประกอบอาชีพอิสระนั้นก่อให้เกิดประโยชน์กับใครบ้างอย่างไร
 - 2.2. ผู้วิจัยให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอสิ่งที่กลุ่มร่วมกันอภิปรายให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ ฟัง
3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต
 - 3.1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นร่วมกันอภิปรายในประเด็นสำคัญเช่น ผลดีของการประกอบอาชีพอิสระ, ประโยชน์ต่างๆ ที่ได้รับจากการประกอบอาชีพอิสระ โดยสุ่มให้วัยรุ่นตอบประมาณ 5-6 คน
 - 3.2. ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญในข้อ 3.1 ให้ครบถ้วน
 - 3.3. ผู้วิจัยแจกใบความรู้เรื่อง “ประโยชน์ของอาชีพอิสระ”
4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ
 - 4.1. ให้วัยรุ่นแต่ละคนทบทวนในประเด็นสำคัญ เช่น การประกอบอาชีพอิสระนั้นมีผลดีอะไรบ้าง และเกิดประโยชน์อย่างไร ต่อตนเอง ครอบครัว และต่อชุมชน ประเทศชาติ โดยบันทึกลงในใบงานให้ครบถ้วน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปร่วมกับวัยรุ่นในประเด็นสำคัญ ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมในวันนี้ และสรุปประโยชน์ของอาชีพอิสระร่วมกันอีกครั้ง

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากใบงาน

ใบความรู้

เรื่อง “ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ”

การประกอบอาชีพอิสระคืออะไร

ปัจจุบัน แม้ว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศจะเพิ่มสูงขึ้น โครงการต่างๆ เกิดขึ้นหลายโครงการ ทำให้มีตำแหน่งงานว่างเป็นจำนวนมาก แต่ก็ยังไม่สามารถรองรับกำลังแรงงาน ซึ่งเพิ่มขึ้นในแต่ละปีได้ อีกทั้งการเป็นลูกจ้าง ข้าราชการและพนักงานในหน่วยงานทั้งในภาครัฐและเอกชน ส่วนใหญ่ต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่หน่วยงานนั้นๆ ต้องการ เช่น คุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์หรือเป็นแรงงานที่มีทักษะ เป็นต้น คุณสมบัติเหล่านี้ได้กลายมาเป็นข้อจำกัดที่ปิดกั้นโอกาสของคนอีกหลายกลุ่มไม่ทำให้สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้

ดังนั้น การประกอบอาชีพอิสระจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง สำหรับ ผู้ว่างงานแรงงานที่กลับจากการทำงานต่างประเทศ เยาวชนที่เข้าสู่ตลาดแรงงานใหม่ กลุ่มคนด้อยโอกาสต่างๆ ควรจะหันมาสนใจการประกอบอาชีพอิสระ ซึ่งเป็นการประกอบอาชีพส่วนตัว บริหารด้วยตนเอง เป็นทั้งเจ้านายและลูกน้องในขณะเดียวกัน และการมีกำไรหรือขาดทุนขึ้นอยู่กับการบริหารของตนเอง นอกจากนี้การประกอบอาชีพอิสระยังไม่มีข้อจำกัดในด้านคุณวุฒิการศึกษา หากแต่เป็นการเปิดโอกาสให้กับทุกคนสามารถประกอบอาชีพได้ตามความสามารถและความสนใจของตนเอง

ผลดีของการเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระคือ

1. เป็นเจ้านายตนเอง สามารถใช้ความรู้ ความสามารถที่ตนเองถนัดได้อย่างเต็มที่
2. กำหนดการทำงานเอง สามารถกำหนดรูปแบบและวิธีการดำเนินการของตนเองได้ตามความเหมาะสมของธุรกิจ
3. รับผิดชอบกิจการเองทั้งหมด
4. ตัดสินใจเองมีอิสระในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆอย่างเต็มที่เพราะเป็นเจ้าของเงินทุน
5. เป็นอิสระ ไม่ต้องเป็นลูกจ้างใคร ไม่ต้องรับคำสั่งจากใคร จะทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร เวลาใดสามารถกำหนดเองได้ทั้งสิ้น รวมทั้งมีความเป็นอิสระด้านความคิดสร้างสรรค์ได้อีกด้วย
6. รายได้ไม่จำกัด ผลตอบแทนจากการดำเนินกิจการคือ เงินกำไร ซึ่งหากกิจการประสบผลสำเร็จกำไรย่อมมากตามไปด้วยและถ้าธุรกิจนั้นมีเจ้าของเพียงคนเดียว กำไรก็ไม่ต้องแบ่งกับใคร

ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ

1. ประโยชน์ต่อตนเอง

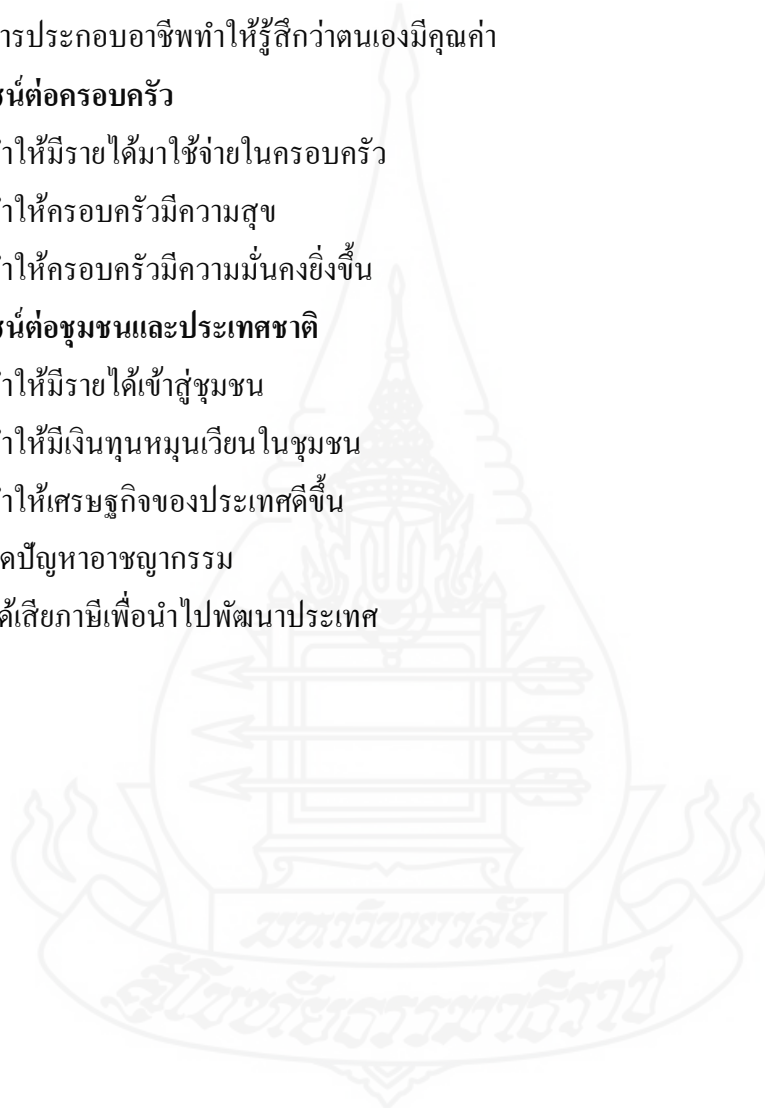
- 1.1. ทำให้มีรายได้อื่นมาใช้จ่ายในการดำรงชีวิต
- 1.2. ทำให้ได้ค้นพบและพัฒนาความสามารถของตนเอง
- 1.3. การที่ได้ประกอบอาชีพที่ตนพึงพอใจทำให้มีความสุขในการทำงาน
- 1.4. การประกอบอาชีพทำให้รู้สึกว่าคุณค่า

2. ประโยชน์ต่อครอบครัว

- 2.1. ทำให้มีรายได้อื่นมาใช้จ่ายในครอบครัว
- 2.2. ทำให้ครอบครัวมีความสุข
- 2.3. ทำให้ครอบครัวมีความมั่นคงยิ่งขึ้น

3. ประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ

- 3.1. ทำให้มีรายได้อื่นเข้าสู่ชุมชน
- 3.2. ทำให้มีเงินทุนหมุนเวียนในชุมชน
- 3.3. ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น
- 3.4. ลดปัญหาอาชญากรรม
- 3.5. ได้เสียภาษีเพื่อนำไปพัฒนาประเทศ



ใบงาน

กิจกรรมที่ 5 ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ

ให้วัยรุ่นสรุปผลดี และประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระที่มีต่อตนเอง ต่อครอบครัว และต่อชุมชน ประเทศชาติ ลงในใบงาน
ผลดีของการประกอบอาชีพอิสระ

ประโยชน์ของการประกอบอาชีพอิสระ
ต่อตนเอง

ต่อครอบครัว

ต่อชุมชน และประเทศชาติ

กรณีศึกษา เรื่องหมู่บ้านฟ้าใหม่

ครอบครัวของลูกหิน มีสมาชิกในครอบครัวรวม 4 คน ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และลูกแก้วน้องสาว พ่อของลูกหินประกอบอาชีพรับราชการครู และแม่พนักงานโรงงานแห่งหนึ่ง ครอบครัวของลูกหินเป็นครอบครัวที่มีความสุข ถึงจะไม่ใช่ครอบครัวที่ร่ำรวยแต่ก็ไม่เคยขัดสนด้วยพ่อและแม่ของลูกหินเป็นคนประหยัดและรู้คุณค่าของเงิน จนกระทั่งวันหนึ่งโรงงานที่แม่ของลูกหินทำงานอยู่นั้นประสบปัญหาการขาดทุนทางการค้าจำเป็นต้องปิดกิจการ แม่ของลูกหินจึงประสบปัญหาว่างงาน เงินภายในบ้านที่ไม่เคยขาดมือเริ่มอยู่ในภาวะวิกฤต ถึงแม้จะพยายามอดออมอย่างไรก็ไม่พอใช้จ่าย พ่อและแม่ของลูกหินจึงคิดหาทางออกร่วมกันในการหารายได้เพิ่มขึ้นให้ครอบครัว วันหนึ่งจะไปส่งลูกหินและลูกแก้วที่โรงเรียน แม่เห็นประกาศการอบรมอาชีพอิสระฟรีแม่จึงเข้าร่วมการอบรม ขณะเข้าอบรมนั้นเธอก็ได้รู้ว่าเธอชอบที่จะทำขนม ค้นพบความสามารถของตนเอง และนำความรู้ที่ได้จากการอบรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสร้างรายได้ให้ตนเอง และครอบครัวด้วยการทำขนมขาย โดยเธอเลือกใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายในชุมชน เช่น พักทอง แครอท มะพร้าว เป็นต้น ช่วงแรกแม่ของลูกหินขายขนมอบในหมู่บ้านของตน และขายหน้าโรงเรียนเทศบาลแห่งหนึ่ง ทำให้ครอบครัวของเธอเริ่มมีรายได้เพิ่มขึ้น ความเป็นอยู่ของทุกคนในครอบครัวดีขึ้น เมื่อเก็บสะสมเงินได้จำนวนหนึ่ง เธอก็ขยายกิจการจากเคยผลิตขนมที่บ้านก็เปิดเป็นร้านขายขนมขึ้น ขนมของเธอนับวันยิ่งเป็นที่รู้จักแพร่หลายเพิ่มขึ้น ทำให้เธอภาคภูมิใจในตนเอง และมีความสุขในการทำงาน ต่อมาหมู่บ้านของเธอได้รับทราบข้อมูลจากทางภาครัฐในการทำสินค้า OTOP เธอให้ความร่วมมือกับหมู่บ้านจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านขนมอบขึ้น ใช้ความรู้ความสามารถที่ตนมีคิดค้นร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม นำเอาวัตถุดิบที่มีมากในชุมชนมาทำเป็นขนมอบขาย และสินค้าที่ได้รับความนิยมมาก คือ ข้าวแต่นสมุนไพรและขนมอบต่างๆ ต่อมาเธอและกลุ่มส่งสินค้าเข้าประกวดในระดับจังหวัดและได้รับรางวัล ทำให้ขนมของเธอเป็นที่รู้จักเพิ่มขึ้น คนในจังหวัดข้างเคียงและนักท่องเที่ยวนิยมซื้อเป็นของฝากกันอย่างแพร่หลาย ทำให้หมู่บ้านของเธอเป็นที่รู้จัก และคนในหมู่บ้านมีรายได้เสริมเพิ่มมากขึ้น แต่ละครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สมาชิกในครอบครัวไม่ต้องทิ้งภูมิลำเนาเพื่อไปทำงานในเมืองหลวง สามารถส่งลูกเรียนหนังสือให้ต่อเนื่องในระดับสูง ทำให้สมาชิกในแต่ละครอบครัวมีความสุขเพิ่มขึ้น ลดปัญหาหนี้สิน ลดปัญหาว่างงานของคนในหมู่บ้าน การลี้ภัยจากความยากไร้ลดลง มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น ทุกคนในหมู่บ้านภูมิใจในความสำเร็จ และมีความใฝ่ฝันที่จะคิดค้น

และผลิตสินค้าของหมู่บ้านให้เป็นสินค้าส่งออกไปขายยังต่างประเทศเพื่อสร้างความมั่นคง และทำให้ประเทศมีชื่อเสียงต่อไปในอนาคต

จากหมู่บ้านที่เคยยากจน แต่ละครอบครัวมีสมาชิกประสบปัญหาว่างงาน มีภาระหนี้สิน แต่ด้วยการพัฒนาอาชีพอิสระขึ้นในหมู่บ้านทำให้แต่ละครอบครัวสามารถมีช่องทางสร้างรายได้เพิ่มขึ้น พึ่งตนเองได้ สังคมภายในหมู่บ้านสงบสุข ไม่มีการลักขโมย เนื่องจากทุกคนในหมู่บ้านหลุดพ้นจากความขัดสน ชาวบ้านจึงช่วยกันตั้งชื่อหมู่บ้านแห่งนี้ว่า “หมู่บ้านฟ้าใหม่”



ครั้งที่ 6

ชื่อกิจกรรม	ลองรู้จักปัจจัยหลัก
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการรับรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถอธิบายปัจจัยหลักที่ช่วยให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระได้ 2. เพื่อให้วัยรุ่นสามารถบอกวิธีการเตรียมตัวในการประกอบอาชีพอิสระได้
แนวคิด	<p>บุคคลที่ประกอบอาชีพอิสระที่จะประสบความสำเร็จนั้นไม่ใช่เรื่องง่าย และไม่ใช่เรื่องที่ทำไม่ได้ถ้าหากบุคคลได้รับรู้ถึงวิธีการเตรียมตัวรับรู้ถึงปัจจัยหลักสู่ความสำเร็จ จะทำให้บุคคลนั้นมีแนวทาง และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพอิสระได้ถูกต้องและมั่นคง</p>
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. บัตรคำปัจจัย 4 ใบ คือ ทุน ความรู้ การจัดการ การตลาด 2. ใบความรู้ 3. ใบงาน
ขั้นนำ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้วัยรุ่นนั่งเป็นวงกลม 2. ผู้วิจัยชี้แจงให้วัยรุ่นทราบว่ากิจกรรมในครั้งนี้เราจะมาเรียนรู้ถึงปัจจัยหลักของการประกอบอาชีพอิสระ 3. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นจัดกลุ่มย่อยออกเป็น 4 กลุ่ม และส่งตัวแทนออกมาจับฉลากบัตรปัจจัยกลุ่มละ 1 ใบ

ขั้นกิจกรรม

1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์

1.1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันในประเด็นสำคัญ คือ ผลกระทบที่กลุ่มคนได้รับมีความสำคัญอย่างไร ในการประกอบอาชีพอิสระ

1.2. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอความคิดเห็นให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ ฟัง

2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มสรุปว่าปัจจัยที่สำคัญในการประกอบอาชีพอิสระนั้นประกอบด้วยอะไรบ้างเพราะเหตุใด

2.2. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมาเสนอความคิดเห็นให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ ฟัง

3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

3.1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นร่วมกันอภิปรายในประเด็นสำคัญ เช่น ปัจจัยทั้ง 4 ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระได้อย่างไร

3.2. ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

3.3. ผู้วิจัยแจกใบความรู้ เรื่อง “ปัจจัยของการประกอบอาชีพอิสระ”

4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

4.1. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็น 2 กลุ่ม

4.2. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นกลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นสำคัญว่า หากประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง

4.3. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปและบันทึกในใบงานให้ครบถ้วน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาแนะนำ และสรุปภาพรวมร่วมกัน ปัจจัยหลักให้การประกอบอาชีพอิสระและวิธีเตรียมตัวในการประกอบอาชีพอิสระที่เหมาะสมให้ชัดเจน ครบถ้วน เปิดโอกาสให้วัยรุ่นซักถาม

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม

2. ประเมินจากใบงาน

ใบความรู้

เรื่อง “ปัจจัยของการประกอบอาชีพอิสระ”

ปัจจัยสำคัญของการประกอบอาชีพอิสระ

ปัจจัยของการเริ่มต้นประกอบอาชีพอิสระ คือจะทำอาชีพอะไร ต้องรู้อะไร ต้องเตรียมตัวอย่างไรจึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ ดังนั้น ควรคำนึงถึงปัจจัยหลักที่สำคัญก่อนเริ่มการประกอบอาชีพอิสระ

ปัจจัยแรก คือทุน ทุนคือสิ่งที่จะเป็นปัจจัยพื้นฐานของการประกอบอาชีพ โดยจะต้องวางแผนแนวทางการดำเนินธุรกิจไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ทราบว่าต้องใช้เงินทุนประมาณเท่าไร แล้วพิจารณาว่ามีเงินทุนเพียงพอหรือไม่ถ้าไม่พอจะหาแหล่งเงินทุนจากที่ใด อาจได้จากการรวมหุ้นลงทุนกันในหมู่ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง หรือการกู้ยืมจากหน่วยราชการ หรือสถาบัน การเงินต่าง ๆ อย่างไรก็ตามในระยะแรกไม่ควรลงทุนมากเกินไปเนื่องจากยังไม่ทราบความต้องการของตลาดที่แท้จริง

ปัจจัยที่สอง คือความรู้ หมายถึง ความรู้ในงานอาชีพที่จะมาประกอบอาชีพหากไม่ต้องศึกษาและฝึกฝนจนเชี่ยวชาญความรู้ โดยการเรียนจากสถาบัน ที่ให้ความรู้ด้านอาชีพซึ่งมีทั้งของรัฐบาล และเอกชน หรือสมัคร เรียนกับชมรมต่าง ๆ หรือทำงานเป็นลูกจ้างคนอื่น หรือทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้มีความรู้เกิดทักษะ ความชำนาญ และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนั่น ๆ

ปัจจัยที่สามคือการจัดการ เป็นความสามารถในการบริหารงานของแต่ละบุคคลในการจัดการเกี่ยวกับอาชีพของตนเอง เป็นสถานที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการทำงานในเรื่องคน เงิน เครื่องมือ เครื่องใช้ และ กระบวนการทำงานต่าง ๆ

ปัจจัยที่สี่ คือการตลาด

ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งเพราะหากสินค้าและบริการที่ผลิตขึ้นไม่เป็นที่คิดหุ คิดตาของผู้บริโภค ก็ถือว่ากระบวนการทั้งระบบไม่ประสบผลสำเร็จ เนื่องจากไม่สามารถแปรสินค้าและบริการเหล่านั้นให้เป็นตัวเงินได้ ดังนั้นการวางแผนตลาด ซึ่งในปัจจุบันมีการแข่งขันสูง จึงควรได้รับการสนใจในการพัฒนาเทคนิคด้านต่างๆ ให้ทันสมัย เพื่อให้เป็นที่สนใจของกลุ่มเป้าหมาย

ปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ

1. คุณลักษณะที่เอื้อต่อการประกอบอาชีพอิสระของผู้ประกอบการ

- มีค่านิยมและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระ
- มีใจรักงานด้านธุรกิจ
- มีความคิดริเริ่มด้วยตนเองและกล้ารับผิดชอบต่อการริเริ่มต่างๆ
- กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผล
- มีความเชื่อมั่นในตนเอง
- มีความอดสาหะในการทำงาน

2. สมรรถภาพที่จำเป็นในการประกอบอาชีพอิสระ

- ด้านการผลิต ต้องมีความชำนาญในกระบวนการผลิตสินค้า
- ด้านการตลาด ต้องมีความรู้ความชำนาญในกระบวนการจำหน่ายผลผลิต
- ด้านการจัดการ มีความรู้และทักษะในการจัดระบบ การดำเนินการการประสานงาน

3. เงินทุน จากครอบครัวของผู้ประกอบการ ญาติ ร่วมลงทุนกับเพื่อน และจากสถาบันการเงิน

4. สถานที่ดำเนินธุรกิจ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ธุรกิจจะประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวก็ขึ้นอยู่กับสถานที่ประกอบการด้วยเช่นกัน เช่นทำฟาร์มต้องใช้สถานที่มาก แต่ธุรกิจเกี่ยวกับการขายสินค้าและบริการจะต้องอยู่แหล่งชุมชน หรือในเมืองที่ทำเลดี

ข้อแนะนำในการเลือกอาชีพ

ก่อนตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพใดๆ ก็ตามควรพิจารณาอย่างรอบคอบซึ่งมีข้อแนะนำดังนี้

ประการแรก ควรเลือกอาชีพที่ชอบหรือคิดว่าถนัด สำนวญตัวเองว่าสนใจอาชีพอะไร ชอบหรือถนัดด้านไหน มีความสามารถอะไรบ้าง ที่สำคัญคือ ต้องการหรืออยากจะทำอาชีพอะไร จึงจะเหมาะสมกับตัวเองและครอบครัว กล่าวคือ พิจารณาลักษณะงานอาชีพ และพิจารณาตัวเองพร้อมทั้งบุคคลในครอบครัวประกอบกันไปด้วย

ประการที่สอง จะต้องพัฒนาความสามารถของตัวเอง คือต้องศึกษารายละเอียดของอาชีพที่จะเลือกไปประกอบ ถ้าความรู้ความเข้าใจยังมีน้อย มีไม่เพียงพอก็ต้องทำการศึกษา ฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติเพิ่มเติมจากบุคคล หรือหน่วยงานต่างๆ ให้มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในการเริ่มประกอบอาชีพที่ถูกต้องเพื่อจะได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงของผู้ประกอบการมาก่อนจะได้เพิ่มโอกาสความสำเร็จสมหวังในการประกอบอาชีพนั้นๆ

ประการที่สาม พิจารณาองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ท่าเลที่ตั้งของอาชีพที่จะทำไม่ว่าจะเป็นการผลิต การจำหน่าย หรือการให้บริการก็ตาม สภาพแวดล้อมผู้ร่วมงานพื้นฐานในการเริ่มทำธุรกิจ เงินทุน โดยเฉพาะเงินทุนต้องพิจารณาว่ามีเพียงพอหรือไม่ถ้าไม่พอจะหาแหล่งเงินทุนจากที่ใด

การดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ

การดำเนินธุรกิจนั้นไม่ใช่เรื่องยาก ทุกคนสามารถเป็นนักพัฒนา หรือนักลงทุนใหม่ทั้งนี้ต้องมีกุญแจสู่ความสำเร็จ หลักสำคัญทุกคนจะต้องพัฒนาตัวเองในด้านความคิด ซึ่งประกอบด้วย

- มีพลังปัญญาความคิด เห็นถึงปัญหาที่แท้จริง รู้ถึงสาเหตุของปัญหา และวิธีแก้ไข
- มีพลังวิริยะความเพียร ในการทำงานให้สำเร็จทั้งการลงทุนการผลิตและการตลาด มีความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง
- มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น คือ การดำเนินธุรกิจต้องสร้างความเชื่อถือศรัทธา ไว้วางใจให้กับตนเอง องค์กร และผลิตภัณฑ์เป็นสำคัญ
- มีพลังแห่งไมตรี เอื้ออาทร ต้องมีหลักการบริการที่ดี สร้างความประทับใจให้เกิดขึ้นและสามารถรักษาลูกค้าเก่า หาลูกค้าใหม่

ครั้งที่ 7

ชื่อกิจกรรม	นานาอาชีพสร้างคืนสู่ดาว
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการเห็นคุณค่าอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้วัยรุ่นรับรู้แนวทางในการประกอบอาชีพอิสระในปัจจุบัน 2. เพื่อส่งเสริมให้วัยรุ่นเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพอิสระในอนาคต
แนวคิด	<p>การได้รับรู้เกี่ยวกับอาชีพอิสระ ซึ่งประกอบด้วยด้านการขาย การผลิต และการบริการที่มีความหลากหลายและสามารถสร้างงานสร้างรายได้ให้ผู้ประกอบการจำนวนมากในปัจจุบัน จะทำให้วัยรุ่นมีความสนใจอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระในอนาคต</p>
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. คอมพิวเตอร์ 2. slide presentation ภาพอาชีพอิสระประกอบเพลง 3. กรณีศึกษา 4. ใบความรู้ 5. ใบงาน
ขั้นนำ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นพูดคุยถึงความหลากหลายของอาชีพอิสระที่สามารถสร้างรายได้ที่มั่นคงให้ผู้ประกอบการจำนวนมากในปัจจุบัน 2. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นชมslide presentation 3. ผู้วิจัยให้วัยรุ่นจัดกลุ่มย่อยออกเป็น 3 กลุ่ม
ขั้นกิจกรรม	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ <ol style="list-style-type: none"> 1.1. ผู้วิจัยพูดคุยกับวัยรุ่นถึงslide presentation ที่ชมไปแล้วในประเด็นต่อไปนี้ <p>ประเด็นที่ 1. วัยรุ่นรู้สึกอย่างไรกับภาพเรื่องราวที่ได้รับชม</p>

ประเด็นที่ 2 จากภาพที่ชมวิทยุรู้คิดว่าผู้ประกอบการต้องมีการเตรียมตัวในการประกอบอาชีพหรือไม่ และต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง

1.2. แจกกรณีศึกษาให้วิทยุรู้กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่ม ให้วิทยุรู้แต่ละกลุ่มช่วยกันพิจารณาว่าผู้ประกอบการในกรณีศึกษาของตานั้นมีการเตรียมตัว หรือทำอย่างไรให้อาชีพของตนประสบความสำเร็จ จากนั้นส่งตัวแทนกลุ่มออกนำเสนอให้เพื่อนๆ กลุ่มอื่นๆ ฟัง

2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1. ผู้วิจัยให้วิทยุรู้แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันถึงแนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง

2.2. ผู้วิจัยให้วิทยุรู้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอความคิดให้เพื่อนกลุ่มอื่นๆ ฟัง

3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยให้วิทยุรู้ช่วยกันนำเสนอแนวคิด แนวทางสู่ความสำเร็จของผู้ประกอบการ

3.2. ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

3.3. ผู้วิจัยแจกใบความรู้

4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

4.1. ให้วิทยุรู้ทำใบงาน วางแผนการประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จ

4.2. ผู้วิจัยให้วิทยุรู้กลุ่มย่อยแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นสำคัญว่า หากประกอบอาชีพอิสระให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องเตรียมตัวอย่างไรบ้าง

4.3. ให้แต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปและบันทึกในใบงานให้ครบถ้วน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้ตัวแทนวิทยุรู้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอ และสรุปภาพร่วมกันถึงแนวทางที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ และสรุปถึงแนวทางการวางแผนในการประกอบอาชีพอิสระในอนาคตร่วมกัน

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม

2. ประเมินจากใบงาน

ใบความรู้

เรื่อง แนวทางสู่การประกอบอาชีพอิสระ

การเตรียมตัวเป็นผู้ประกอบอาชีพอิสระ

การเลือกประกอบอาชีพอิสระผู้สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระควรที่จะเลือกทำอาชีพที่ตนเองมีความรู้ มีความถนัดมากที่สุด ซึ่งการทำอาชีพที่ตนถนัด เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคขึ้นสามารถแก้ปัญหาได้ง่ายกว่าอาชีพที่ตนเองไม่ถนัด ทั้งยังส่งผลให้ประสบความสำเร็จ สิ่งสำคัญคือต้องทำด้วยความสนุกเพลิดเพลิน ด้วยรักและไม่ทอดทิ้ง ผลผลิตหรืองานที่ต้องมีคุณภาพดีและเป็นที่ต้องการของตลาด

หลังจากนั้น ควรจะตั้งเป้าหมายในการทำงาน โดยมีการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพราะการดำเนินงานทำอะไรก็ตาม จำเป็นต้องมีการวางแผน เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่ตั้งเป้าหมายไว้ จึงจะถือได้ว่าประสบความสำเร็จในการทำงาน

ในการประกอบอาชีพอิสระส่วนประกอบสำคัญ ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการหลังจากเลือกอาชีพแล้ว ผู้ประกอบอาชีพอิสระควรที่จะดำเนินการหรือมีความรู้ในเรื่องต่างๆ ได้แก่

- สํารวจตลาด บางครั้งอาชีพที่ตนเองมีความรู้และถนัด อาจจะไม่เป็นที่ต้องการของตลาดในการผลิตสินค้าหรือบริการ เพราะฉะนั้น การผลิตสินค้าหรือบริการโดยไม่ทราบว่ากลุ่มเป้าหมายหรือกลุ่มผู้ซื้อสินค้าหรือบริการอยู่ที่ใดนั้น เป็นความเสี่ยงสูงเกินไป

- มีความรู้ด้านการจัดทำบัญชีอย่างง่าย ความรู้ด้านการจัดทำบัญชีเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ทราบว่า การประกอบอาชีพในระยะเวลาหนึ่ง (อาจเป็นวัน เดือน หรือปี) นั้น มีผลกำไรขาดทุนมากน้อยเท่าไร ซึ่งความรู้ด้านนี้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง หรือจากหน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่ให้การอบรม

- ประเมินผลงานหลังจากได้เริ่มปฏิบัติงานไปในระดับหนึ่งหรือช่วงเวลาที่ควรจะมีการประเมินผลงาน ซึ่งในงานทุกสาขาอาชีพนั้นสามารถประเมินผลงานได้ การประเมินผลงานอาจประเมินเป็นรายวัน สัปดาห์ เดือนหรือปี ขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ประกอบอาชีพอิสระแต่ละกลุ่ม แต่ละคน รวมทั้งความสำคัญในอาชีพแต่ละอาชีพด้วย บางอาชีพอาจจำเป็นต้องประเมินผลงานทุกวัน เช่น การขายอาหาร เป็นต้น แต่บางอาชีพต้องรอเวลาในการขายสินค้าหรือบริการ เช่น การผลิตเครื่องปั้นดินเผา การถนอมอาหาร รับจ้างพิมพ์เอกสาร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การบริการลูกค้าอาจทำให้เกิดความประทับใจในการขายสินค้าหรือบริการ และกลับมาใช้บริการอีก เป็นหัวใจสูงสุดในการประกอบอาชีพอิสระ และเป็นเป้าหมายสูงสุดของการประกอบอาชีพอิสระ คือ กำไรที่ทำให้ธุรกิจสามารถดำรงอยู่ได้

แนวทางการประกอบอาชีพอิสระ

สำรวจตัวเองว่าคุณพร้อมที่จะมีธุรกิจของตนเองแล้วหรือยัง

การประกอบอาชีพอิสระไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ก็ไม่ใช่ยากเกินความพยายาม การประกอบอาชีพอิสระเป็นงานที่ทำทลายความสามารถ ผู้ที่ประกอบอาชีพอิสระจนพบกับความสำเร็จ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ต้องมีความมุ่งมั่น ตั้งใจ เต็มใจที่จะทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจทั้งหมดให้แก่ธุรกิจของท่าน
2. ต้องมีแรงจูงใจ ถ้าเลือกทำธุรกิจเพียงแต่ต้องการหาอะไรทำสักอย่างหนึ่ง โอกาสที่ธุรกิจของท่านจะประสบความสำเร็จจะมีน้อย แต่ถ้าท่านมีความต้องการ มีความมุ่งมั่นอย่างจริงจัง จะเป็นเจ้าของกิจการ โอกาสของท่านก็จะมีมาก
3. ต้องมีสุขภาพดี ไม่เช่นนั้นท่านจะไม่สามารถทุ่มเทให้ธุรกิจได้อย่างเต็มที่และความกังวลเรื่องธุรกิจก็จะทำให้สุขภาพของท่านยิ่งแย่ลงด้วย
4. ต้องมีการตัดสินใจ ท่านต้องกล้าตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มากมายหลายเรื่อง การที่ท่านไม่ตัดสินใจ หรือไม่สามารถตัดสินใจได้ ธุรกิจของท่านก็จะมีปัญหาหรือล้มเหลวได้
5. ต้องกล้าเสี่ยง ไม่มีธุรกิจใดที่ไม่ต้องเสี่ยงท่านต้องกล้าที่จะเสี่ยง และเสี่ยงอย่างฉลาด กล้าตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

การเลือกประกอบอาชีพอิสระตามถึงแวดล้อม

ในชนบท ในสภาพชุมชนประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร ผู้สนใจที่จะประกอบอาชีพอิสระจะต้องมีความตั้งใจและชอบทำทลายพอสมควร มีพื้นฐานด้านการค้าหรืองานอุตสาหกรรม มีนิสัยขยันอดทน มีความคิดที่จะลงทุนในกิจการใหม่ ตัวอย่างอาชีพ เช่น เลี้ยงเป็ดเทศ ขายกาแฟแก้ว (ชง) ร้านตัดผมชาย ร้านรับซ่อมรถจักรยานยนต์ เพาะเห็ดชนิดต่างๆ

ชนเมือง ในย่านนี้มีหน่วยงานและแหล่งการค้ากระจายอยู่ทั่วไป ลักษณะการประกอบอาชีพมีความหลากหลายเป็นอันมาก ผู้ใช้บริการมีมาก มีการแข่งขันระหว่างผู้ประกอบการด้วยกันสูง ผู้สนใจต้องคิดอย่างรอบคอบ มีความรู้ในการจัดการ ตัวอย่างอาชีพ เช่น มอเตอร์ไซด์รับจ้าง ทำน้ำแข็งยูนิตาขาย ร้านซ่อมนาฬิกา ร้านซัก อบ รีด

ในเมือง ในย่านนี้เป็นตลาดระบบสมัยใหม่ มีการแข่งขันกันมากในเรื่องราคา คุณภาพ และบริการ ผู้สนใจต้องมีความรู้ในด้านเทคนิคและการจัดการระดับสูง จะต้องมีแผนงานการลงทุนที่รัดกุม แข่งขันในตลาดได้ ตัวอย่างอาชีพ เช่น ร้านดอกไม้ เปิดบริการโทรศัพท์ บริการซ่อมรถยนต์ บริการถ่ายเอกสาร

ใบงาน

กิจกรรมที่ 7 นานาอาชีพสร้างดินสู่ดาว

ตอนที่ 1 แนวทางที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระประกอบด้วยอะไรบ้าง

ตอนที่ 2 ให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มร่วมกันวางแผนในการประกอบอาชีพอิสระในอนาคตให้ประสบความสำเร็จ

อาชีพ _____ เป็นประเภท _____

แผนการดำเนินงาน

ประวัติ ร้านตุ๋กตาข้าวกล่อง 10 บาท

คุณตุ๋กตา เล่าว่า จุดเริ่มต้นของการขายข้าวกล่อง 10 บาท คือ ตอนเบื่อกับชีวิตการทำงาน เป็นลูกจ้างประจำอยู่ในบริษัทเอกชน จึงตัดสินใจออกมาลองทำข้าวกล่องขายเพราะเห็นว่าแถวบ้าน ยังไม่มีใครทำขาย โดยเริ่มจากการลงทุนเพียง 1,000 – 2,000 บาท และหาซื้อของสดอีก 400 – 500 บาท ต่อ วัน จะมีลูกค้ามากก็เฉพาะตอนช่วง 7-8 โมงเช้า เท่านั้น เพราะลูกค้าต้องรีบไปทำงานไม่มีเวลาทำอาหารให้ลูก- และครอบครัว ก็เลยต้องมาซื้อ

เจ้าของร้านข้าวกล่อง 10 บาท เล่าเพิ่มเติมว่า "การขายข้าวกล่อง 10 บาท" คุณอย่าคิดว่าได้แค่กล่องละ 10 บาทเองนะแต่ให้คุณลองคิดดูว่าถ้าต่อวันคุณขายได้ 100กล่อง ก็ 1,000 บาทเชียวนะ ตอนจะขายอยู่ 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงเช้าตั้งแต่เวลา 6 โมงเช้า ถึง 8 โมงครึ่ง และช่วงเย็นตั้งแต่เวลา 4 โมงเย็น ถึง 1 ทุ่ม ซึ่งถ้าใครสนใจจะทำอาชีพดังกล่าวตนก็ยินดีไม่ได้หวงห้ามแต่อย่างใด มีเคล็ดลับอีกอย่างคือว่าต้องผัดไปขายไปเพราะลูกค้าชอบความสดใหม่และกลิ่นของอาหารยังเรียกลูกค้าได้อีก และยังสามารถเพิ่มความหลากหลายเช่น มีไข่ดาว ไก่ทอด ไข่กรอกทอด เตรียมไว้ หากลูกค้าต้องการ ซึ่งจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นได้อีกทาง



ประวัติ มอเตอร์ไซค์ขายไอศกรีม ของ ทิดโม

ทิดโม เผยว่า เมื่อก่อนตนประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างตามโรงงานต่างๆ แต่ต่อมาได้ไปทำงานเก็บผลไม้ที่ประเทศฟิลิปปินส์สักระยะหนึ่ง เมื่อเดินทางกลับมาเมืองไทยก็คิดว่าควรจะหาอาชีพอะไรทำดีเพื่อเป็นการเลี้ยงตัวเองได้แบบไม่ต้องขัดสนนัก แล้วเป็นโชคดีที่เขาได้มารู้จักกับพ่อค้าไอศกรีมคุยกันและเห็นว่าอาชีพนี้น่าสนใจ ตนจึงได้ขอซื้อสูตรจากเขามาในราคา 5,000 บาท รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องปั่นไอติมอีก 15,000 บาท ก็เริ่มทำอาชีพนี้ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาโดยทำมาถึงปัจจุบันก็ร่วม 4 ปีแล้ว

เจ้าของกิจการมอเตอร์ไซค์ขายไอศกรีม บอกเพิ่มเติมว่า การทำไอศกรีม 1 ถัง ต้องใช้ทุนประมาณ 300 – 400 บาท ถ้าขายหมดก็จะได้กำไรราว 800 – 900 บาท หลังหักจากต้นทุนแล้ว โดยตนจะขายอยู่ตามหมู่บ้าน สถานที่ก่อสร้างและสถานที่อื่นๆ นอกจากนี้เขายังได้ฝากข้อคิดเตือนใจด้วยว่า “คนเราถ้าคิดทำอาชีพสุจริต ก็อย่าได้อายทำกิน.”



ประวัติร้านซักรีด ของ พี่เต้า

พี่เต้า เล่าว่า เธอประกอบอาชีพนี้มาประมาณ 10 ปีแล้ว โดยเธอเห็นคนอื่นเขาทำรายได้ดี ประกอบกับลงทุนไม่มากจึงตัดสินใจเปิดร้านซักรีดมาจนถึงปัจจุบัน

เจ้าของร้านซักรีด ยังเผยอีกว่า การลงทุนทำร้านซักรีดของคนที่ไม่มียะไรมากแค่ซื้อเครื่องซักผ้า น้ำยาซักผ้า น้ำยาปรับผ้านุ่ม ไม้แขวนเสื้อ และที่ตากผ้า โดยตนจะมีเงินทุนหมุนเวียนต่อเดือนประมาณ 3,000 บาท คิดเป็นกำไรต่อเดือนประมาณ 15,000 – 18,000 บาท ซึ่งจำนวนกำไรนี้จะได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับจำนวนลูกค้าและชนิดของเนื้อผ้าที่ซัก เพราะเนื้อผ้าแต่ละชนิดจะมีราคาแตกต่างกัน โดยเธอมีลูกค้าประจำอยู่ 30 คน

นอกจากนี้ เจ้าของร้านซักรีดยังทิ้งท้ายว่า ถ้าใครที่คิดจะประกอบอาชีพนี้จะต้องมีความอดทนมาก ซึ่งถ้าใครที่ทำได้และมีความสนใจจริงก็จะมีรายได้ดีมากเช่นกัน และอีกอย่างที่สำคัญคือความซื่อตรงต่อลูกค้าต้องดูแลเสื้อผ้าของลูกค้าให้สะอาดไม่ชำรุด ส่งงานตรงต่อเวลา ซึ่งจะทำให้ลูกค้าไว้ใจ และแนะนำร้านของเราให้คนอื่น ๆ รู้จัก ทำให้ร้านของเรามีลูกค้าเพิ่มขึ้น



ร้านขายปาต่องโก๋ ของ พี่ตั๋ย

พี่ตั๋ย เล่าว่า เธอเลือกทำอาชีพขายปาต่องโก๋มานานหลายสิบปี โดยเธออาศัยการทำแบบลองผิดลองถูก สอบถามเขาบ้าง อ่านจากหนังสือบ้าง รวมถึงใช้ความพยายามของตนเองเป็นสำคัญ จนสามารถมีเงินหาเลี้ยงครอบครัวได้มาจนถึงทุกวันนี้ ซึ่งในส่วนของกำไรที่ได้จากการขาย เธอบอกว่า มีกำไรเกินครึ่งจากที่ลงทุนไปและเหลือพอที่จะจุนเจือครอบครัวได้

นอกจากนี้ เจ้าของร้านปาต่องโก๋ ยังให้ข้อคิดกับผู้ที่สนใจจะทำอาชีพอิสระว่า ถ้าใครที่คิดจะทำอาชีพอิสระอะไรก็ตาม อย่างมัวแต่คิดให้ลงมือทำเลย ถ้าไม่รู้ก็ต้องทำให้รู้ให้ได้ ต้องมีความพยายามและอดทนกับปัญหาต่างๆ คิดแล้วต้องทำอย่าคิดเฉยๆ แล้วมันจะสำเร็จเอง



ครั้งที่ 8

ชื่อกิจกรรม	คิดต่างสร้างงาน
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการเห็นคุณค่าอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้วัยรุ่นรู้ถึงแนวทางในการสร้างจุดสนใจ 2. เพื่อให้วัยรุ่นพัฒนาทักษะด้านความคิดสร้างสรรค์ และนำไปใช้ในการประกอบอาชีพอิสระได้เหมาะสม
แนวคิด	ในปัจจุบันมีผู้สนใจประกอบอาชีพอิสระเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการแข่งขันในการผลิต การขาย และการให้บริการเพิ่มขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบอาชีพอิสระจึงจำเป็นต้องสร้างสรรค์และพัฒนาสิ่งของตนเองทำให้น่าสนใจ เพิ่มคุณค่าของสินค้าให้เป็นที่นิยมตามกระแสความต้องการของตลาดและผู้บริโภค
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	1. คอมพิวเตอร์ 2. ใบความรู้ 3. ใบงาน
ขั้นนำ	1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นพูดคุยถึงการประกอบอาชีพอิสระในปัจจุบัน ในประเด็นการแข่งขันมีเพิ่มมากขึ้น ผู้ประกอบการจำเป็นต้องสร้างงานของตนให้เป็นที่สนใจ
ขั้นกิจกรรม	1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 1.1. ให้วัยรุ่นชม อ่าน ประวัติความเป็นมาของ “ร้านคิบติ” 2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ 2.1. หลังจากชม อ่าน ประวัติความเป็นมาของ “ร้านคิบติ” แล้วให้วัยรุ่นแบ่งเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันในหัวข้อ แนวคิดที่ได้จากการชม อ่าน ประวัติความเป็นมาของ “ร้านคิบติ”

3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ให้อัยรุ่นแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวคิดที่ได้รับ

3.2. ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

4.1. ให้อัยรุ่นทำใบงานสรุปแนวคิดสู่ความสำเร็จของเจ้าของกิจการ

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและวัยรุ่นช่วยกันสรุปถึงแนวคิดและวิธีการของผู้ประกอบการ “ร้านคิบดี” ซึ่งทำให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระในปัจจุบัน

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากใบงาน



ประวัติร้าน ดิบดี

คุณจิราภรณ์ โศตรมิตร ได้เล่าถึงจุดเริ่มต้นของร้านดิบดีว่า ตนกับเพื่อนเดินทางมาเที่ยว เชียงราย พร้อมกับหาช่องทางในการประกอบอาชีพไปด้วย เมื่อเห็นว่าพอมือช่องทางอยู่บ้างจึงตัดสินใจ ที่จะย้ายจากเชียงใหม่มาอาศัยอยู่ที่เชียงราย โดยตนได้ไปสมัครงานเป็นพนักงานเสิร์ฟในร้านอาหาร ส่วนเพื่อนสมัครเป็นพนักงานขายตัวโดยสาร

หลังจากนั้นเมื่อทำงานเก็บเงินได้จำนวนหนึ่ง คุณจิราภรณ์ก็ตัดสินใจลาออกจากการเพื่อ มาทำสินค้าแฮนด์เมดขาย โดยเริ่มจากการลงทุนเพียง 1,200 บาท เพื่อซื้ออุปกรณ์ในการทำตุ๊กตา ใหม่มพรม กระดุมทำเป็นต่างหู ผ้าสักหลาดนำมาเย็บเป็นตุ๊กตาซึ่งอาศัยครูพักลักจำมาบ้าง ดูจาก หนังสือบ้าง ลองผิดลองถูกไปเรื่อย แล้วจึงนำมาขายที่ตลาดไนท์บาร์ซาร์ในชื่อร้านว่า How do

เจ้าของร้านดิบดี เล่าต่อด้วยว่า สินค้าของตนขายดีเป็นที่สนใจของลูกค้าจึงจำเป็นต้องมี ผู้ช่วยในการทำตุ๊กตาซึ่งก็ได้น้องชายของตนมาช่วยทำ เนื่องจากตอนนั้นเพื่อนของตนยังไม่ได้ ลาออกจากการประจำและสินค้าของตนก็ขายดีขึ้นเรื่อยๆ จนร้านใกล้เคียงแซงว่า “ขายดิบ ขายดี” เมื่อได้ขยับบอยเข้าจึงตัดสินใจเปลี่ยนชื่อร้านเป็น “ร้าน ดิบดี”

หลังจากที่ขายตุ๊กตาผ้าไปได้สักระยะตนเห็นว่าร้านอื่นมีถุงแก้วใส่ร้อยด้วยเชือกกระสอบสี น้ำตาลเอาไว้ใส่สินค้าให้ลูกค้าตนเห็นว่ามันเก๋จึงลองซื้อนำมาประกอบเพื่อเป็นถุงใส่สินค้าของ ร้านบ้าง แต่ด้วยสาเหตุใดไม่ทราบถุงที่ใช้เกิดขาดต่อหน้าลูกค้าจึงทำให้ต้องเลิกใช้ถุงชนิดนั้นทันที แต่ด้วยความเสียดายตนจึงนำเชือกกระสอบนั้นมาลองพันเป็นตุ๊กตาและนำมาวางขาย ปรากฏว่า ขายได้ทำให้มีกำลังใจในการขายและนำมาออกแบบเป็นสินค้าใหม่ให้กับร้านได้อีกทางหนึ่ง

คุณจิราภรณ์ ยังเล่าต่ออีกว่า พอลูกค้าเยอะขึ้นความแปลกก็มาเยือน ลูกค้าที่เห็นตุ๊กตา เกือบทุกคนมักจะถามตรงกันว่า “นี่ตัวอะไร” ตอนแรกตนก็ตอบไปว่า “พวกกุญแจอะ” ลูกค้าก็จะ ทำหน้างงๆ แล้วก็เดินจากไป แต่ด้วยความสนุกปากของเพื่อนตนซึ่งตอนนั้นลาออกจากการประจำ มาช่วยขายเลยตั้งชื่อให้กับตุ๊กตา เช่น ความรักทะเลปูเป้ รักเขาข้างเดียว ฯลฯ ก็เป็นที่ถูกอกถูกใจ ของลูกค้าและทำให้ต้องตั้งชื่อใหม่ๆ ให้กับตุ๊กตาไปเรื่อยๆ โดยชื่อที่ได้ก็จะมาจากการที่เราคิดขึ้น เองบ้าง ลูกค้านั่งให้บ้าง หรืออาจจะหาดูตามทีวี หนังสือ หรือช่วงนั้นมีเพลงไหนที่ฮิตเราก็จะ นำมาตั้งเป็นชื่อให้กับสินค้าของเรา

เจ้าของร้านดิบดี เล่าเพิ่มเติมอีกว่า สินค้าปัจจุบันที่เราทำขายอยู่ตอนนี้ก็มีตุ๊กตาพันเชือก ตุ๊กตาใหม่มพรม ตุ๊กตาผ้าสักหลาด ควายปั้นดินเผา โปสการ์ด และสินค้าอื่นๆ ที่เราได้ทำการคิด พัฒนาต่อยอดไปเรื่อยๆ ส่วนราคาถ้าใครสนใจก็จะเริ่มตั้งแต่ 19 – 500 บาท ซึ่งก่อนจะกำหนด

ราคาสินค้าตนจะวัดจากฝีมือในการทำชิ้นงานของตัวเอง เพื่อนและญาติ ก่อน จึงจะสามารถสรุปเป็นราคาสินค้าได้เพื่อที่ว่า “คนทำไม่เหนื่อย คนซื้อยอมจ่าย”

นอกจากนี้ สินค้าขายขึ้นดินเผายังถูกนำไปพัฒนาเป็นการวาดการ์ตูนในเว็บไซต์ www.i-phan.com. และเรายังรับผลิตชิ้นงานที่เป็นมัดคิมิเคียวอย่าง wallpaper มือถือการ์ตูน เสื้อการ์ตูนอื่นๆ ซึ่งตนมองว่าตลาดในเมืองไทยยังสามารถพัฒนาให้ชิ้นงานเหล่านี้ไปได้อีกไกล และในต่างประเทศเขาก็ชอบงานแฮนด์เมคของบ้านเราเพราะฝีมือดีราคาถูก

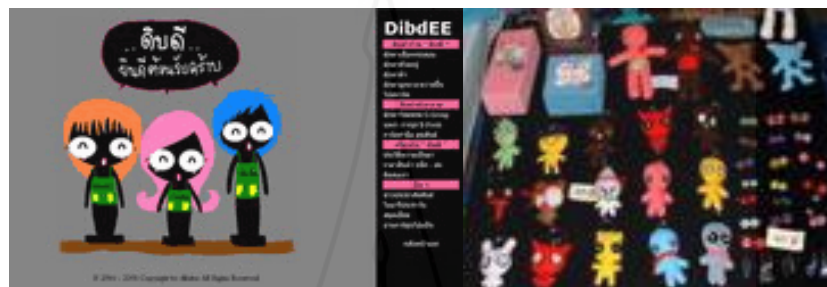
ปัจจุบันสินค้าของเราได้ส่งไปขายภายในประเทศ 4 – 5 จังหวัด จังหวัดละ 1 ร้าน ส่วนการส่งไปขายในต่างประเทศก็มีด้วยกัน 3 – 4 ประเทศ และขายผ่านทางเว็บไซต์ www.dibdee.com. ด้วย

. ที่มา : www.dibdee.com.

www.thanonline.com.



วูดู”ตุ๊กตาไสยศาสตร์



ตุ๊กตาไหมพรมหัวตะปู ตุ๊กตาไหมพรม
" รักกันจนหัวปักหัวป้า " " ของขัง "





ตุ๊กตาผ้า" อยู่ห่าง ๆ อย่าง ห่วง ๆ " ตุ๊กตาผ้ารักสามเส้าของเราสามคน "



ครั้งที่ 9

ชื่อกิจกรรม	ประสบการณ์ผ่านจอ
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการเห็นคุณค่าอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้วัยรุ่นตระหนักและเห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระในปัจจุบัน 2. เพื่อสร้างความสนใจในการประกอบอาชีพอิสระให้แก่วัยรุ่น
แนวคิด	การได้รับรู้เกี่ยวกับความสำคัญและคุณค่าของอาชีพอิสระในสังคมปัจจุบัน เห็นตัวอย่างของผู้ประกอบการซึ่งประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมประเทศชาติแล้วนั้น จะทำให้วัยรุ่นมีความสนใจอาชีพอิสระในสังคมปัจจุบันเพิ่มขึ้น
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	1. คอมพิวเตอร์ 2. VCD 3. ใบงาน
ขั้นนำ	1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นพูดคุยถึงอาชีพที่จะชมจากวีดิทัศน์ ในประเด็นคุณค่าของการประกอบอาชีพอิสระ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว สังคมประเทศชาติ
ขั้นกิจกรรม	1. ขึ้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 1.1. ให้วัยรุ่นชมวีดิทัศน์ 2. ขึ้นสะท้อนกลับการรับรู้ 2.1. หลังจากชมวีดิทัศน์แล้ว ให้วัยรุ่นแบ่งเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มอภิปรายกันในหัวข้อแนวคิดที่ได้จากการชมวีดิทัศน์ 3. ขึ้นสรุปสาระสู่ชีวิต 3.1 ให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวคิดที่ได้รับ

3.2. ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นตอนและนำไปปฏิบัติ

4.1. ให้วัยรุ่นทำใบงานสรุปความสำคัญและคุณค่าของอาชีพอิสระที่ได้ชมจากวีดิทัศน์

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและวัยรุ่นช่วยกันสรุปถึงความสำคัญและคุณค่าของอาชีพอิสระ

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากใบงาน



ใบงาน

กิจกรรมที่ 9 ประสพการณ์ผ่านจอ

คำชี้แจง ให้วัยรุ่นสรุปแนวคิดและความรู้ที่ได้จากการชมวีดิทัศน์จากกิจกรรมประสพการณ์ผ่านจอ
วีดิทัศน์ เรื่อง _____

1. ให้วัยรุ่นบอกความรู้สึกของตนเองหลังจากชมวีดิทัศน์

2. วัยรุ่นได้แนวคิดอะไรบ้าง

3. สิ่งที่วัยรุ่นเรียนรู้จากการชมวีดิทัศน์

ครั้งที่ 10

ชื่อกิจกรรม	ไม่สิ้นแสงตะวัน
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการเห็นคุณค่าอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจแนวทางในการประกอบอาชีพอิสระ และรู้แนวทางการแก้ปัญหา 2. เพื่อให้วัยรุ่นรับรู้ถึงแนวทางการขยายกิจการของตนในอนาคต
แนวคิด	การได้รับรู้แนวทางการประกอบอาชีพอิสระ แนวทางการแก้ปัญหา และวิธีขยายกิจการของผู้ประกอบการซึ่งประสบความสำเร็จในปัจจุบัน จะทำให้วัยรุ่นมีความเข้าใจและสนใจในการประกอบอาชีพอิสระเพิ่มขึ้น
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	1. คอมพิวเตอร์ 2. ใบความรู้ 3. ใบงาน
ขั้นนำ	1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นพูดคุยกันในประเด็นทุกอาชีพต้องเผชิญปัญหา ดังนั้นผู้ประกอบการทุกคนต้องเตรียมพร้อมและหาแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อให้กิจการของตนดำเนินต่อไปได้ 2. ผู้วิจัยแนะนำประวัติโดยย่อถึงวิธีการประกอบอาชีพอิสระ ของ คุณศิริวัฒน์
ขั้นกิจกรรม	1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 1.1. ให้วัยรุ่นชมภาพวิธีการประกอบอาชีพอิสระ ของ คุณ ศิริวัฒน์ 1.2 ให้วัยรุ่นศึกษาประวัติความเป็นมา ของ คุณศิริวัฒน์ จากใบความรู้ ประกอบกับผู้วิจัยเล่าเพิ่มเติมในประเด็นที่วัยรุ่นมีข้อซักถาม 2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ 2.1. หลังจากวัยรุ่นศึกษาประวัติความเป็นมา ของ คุณศิริวัฒน์ แล้ว ให้วัยรุ่นแบ่งเป็น 3 กลุ่ม แต่ละกลุ่มอภิปรายร่วมกันในหัวข้อ แนวคิดที่ได้จากการศึกษาประวัติ คุณศิริวัฒน์

3. ขั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ให้อัยรุ่นแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแนวคิดที่ได้รับ

3.2. ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

4. ขั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

4.1. ให้อัยรุ่นทำใบงานสรุปแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาและวิธีการขยายกิจการ ที่ได้รับจากการศึกษาประวัติคุณ ศิริวัฒน์

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและวัยรุ่นช่วยกันสรุปถึงแนวคิด วิธีการแก้ปัญหา และวิธีการขยายกิจการ ซึ่งทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระในปัจจุบัน

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม
2. ประเมินจากใบงาน



ใบงาน
กิจกรรมที่10 ไม่สิ้นแสงตะวัน

คำชี้แจง ให้วัยรุ่นสรุปแนวคิดและความรู้ที่ได้จากการศึกษาประวัติผู้ประกอบการซึ่งประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระ จากกิจกรรมไม่สิ้นแสงตะวัน

1. ให้วัยรุ่นบอกความรู้สึกของตนเองหลังจากชมศึกษาประวัติผู้ประกอบการ

2. วัยรุ่นได้แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพอิสระอย่างไรบ้าง

3. วัยรุ่นเรียนได้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการขยายกิจการในการประกอบอาชีพอิสระอย่างไรบ้าง

4. สิ่งที่ยุ่รุ่นเรียนได้จากกิจกรรม ไม่สิ้นแสงตะวัน

ประวัติคุณศิริวัฒน์ วรเวทวุฒิคุณ

คุณศิริวัฒน์ และภรรยา (คุณวิไลลักษณ์ วรเวทวุฒิคุณ) ได้เริ่มทำและขายแซนด์วิช 20 ชิ้นแรกในวันที่ 20 เมษายน 2540 โดยใช้เวลาขายทั้งหมด 6 ชั่วโมง ครึ่ง

คุณศิริวัฒน์ วรเวทวุฒิคุณ อายุ 62 ปี เคยเป็นนายหน้าค้าหลักทรัพย์ (กรรมการผู้จัดการบริษัทหลักทรัพย์เอเชีย จำกัด หรือ บริษัทหลักทรัพย์เอเชียพลัส จำกัด (มหาชน) ในปัจจุบัน) และนักลงทุนที่มีชื่อเสียงในตลาดหุ้น เขาเคยทำกำไรจากตลาดหุ้นมากมาย จนกระทั่งตลาดหุ้นตกต่ำลงพร้อมกับโครงการคอนโดมิเนียมหรู ในปี 2540 พนักงานที่เหลืออยู่กับเขา จำนวน 20 คน ได้แจ้งความประสงค์ที่จะทำงานอยู่กับเขา ทั้งๆที่เขาได้สูญเสียเครดิตทางการเงินพร้อมกับความร่ำรวย เขาและภรรยาจึงได้ตัดสินใจที่จะลดค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ยกเว้นเงินเดือนของพนักงาน) เพื่อความอยู่รอด เช่น ได้ขอยกเลิกการเช่าออฟฟิศเดือนละ 100,000 บาทเหลือเพียงแค่เช่าทาวน์เฮาส์ เดือนละ 15,000 บาท ภรรยาของเขาเป็นคนเสนอแนะให้ทำและขายแซนด์วิช

ปัจจุบันคุณศิริวัฒน์ ดำเนินกิจการขายแซนด์วิชภายใต้ชื่อ “ศิริวัฒน์แซนด์วิช” ตั้งแต่เดือนเมษายน 2540 (วิฤทธิเศรษฐกิจไทย) และทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 ได้นำชีวิตการต่อสู้ไปทำเป็นละครเทอดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯเนื่องในวโรกาสพระชนมายุ 72 พรรษา ภายใต้โครงการ “ใต้แสงตะวัน” ในหัวข้อเรื่อง “ดวงประทีป” โดยเน้นพระราชดำรัสเรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” ได้ออกอากาศเมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2542

นอกจากนี้ เรื่องราวของคุณศิริวัฒน์ ได้รับการเลือกให้เป็น 1 ในตัวอย่าง ของ “หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งทางคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้มอบหมายให้ บ.เฮอริควิลิส ครีเอชั่น จ.ก. (บริษัทในเครือ บ. เอ เอส แอล จ.ก.) ผลิตรายการสารคดี แผ่นดินพอเพียง” ออกอากาศ วันที่ 29 มีนาคม 2550 หลังข่าวพระราชสำนัก ทางสถานีโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ช่อง 5, Titv และ UBC 7

ในส่วนของทาง บ. เอเชีย บรอดคาสติ้ง เซอร์วิส (ประเทศไทย) จ.ก. ผู้ผลิตรายการ “พรจากฟ้า” ซึ่งเป็นรายการที่เล่าเรื่องผ่านบุคคลในแวดวงต่างๆ ที่ได้แนะนำพระราชดำรัสของในหลวงมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ก็ได้้นำเรื่องราวของคุณศิริวัฒน์ เป็น 1 ในตัวอย่างของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยออกอากาศเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2550 ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์

ปัจจุบัน ได้มีผลิตภัณฑ์ต่างๆเพิ่มขึ้นคือ ซีซีข้าวกล้องสดดี(ข้าวกล้องห่อสาหร่าย), ปีต้าแซนด์วิช, ข้าวตังอร่อย ข้าวกล้องอินทรีย์อบกรอบ และน้ำ Mao Berry นอกจากนี้ ได้เปิดบริการ

ร้าน *Coffee Corner* โดยศิริวัฒน์แซนด์วิช 2 แห่งคือ โรงพยาบาล BNH, โรงพยาบาลกรุงเทพ และยังมีบริการจัด Coffee Break ภายใต้ชื่อ *Coffee Catering* โดยศิริวัฒน์แซนด์วิช เริ่มต้น ชุดละ 45.- บาท อีกด้วย

เป็นวิทยากรรับเชิญ ในการบรรยาย สภาวะเศรษฐกิจ การเงิน และตลาดหลักทรัพย์ ตลอดจนประสบการณ์ชีวิตภายใต้หัวข้อ “My Story, My Brand – ศิริวัฒน์แซนด์วิช” แก่ สถาบันการศึกษาต่างๆ, บริษัทต่างๆ, หน่วยงานภาครัฐและ เอกชน ตลอดจนสโมสร และสมาคมต่างๆ ทั้งภายในประเทศไทย และ ต่างประเทศ ซึ่งปัจจุบันรวม 187 แห่ง คนฟังรวม ประมาณ 132,000 คน (เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2550 คุณศิริวัฒน์ได้รับเชิญให้ไปพูดในงาน 9th APLIC Conference ที่ Taipei Arena ประเทศไต้หวัน จำนวนคนฟังประมาณ 10,000 คน)

สื่อมวลชนให้ความสนใจทำข่าวเรื่องราวของ “ศิริวัฒน์แซนด์วิช” จนปัจจุบันได้รับการขานนามจากสื่อมวลชนต่างประเทศว่า “Mr.Sandwich of Thailand” และ “Sandwich Man” จนถึงปัจจุบัน รวมจำนวน 383 ครั้ง โดยเป็นสื่อมวลชนในประเทศ จำนวน 272 ครั้ง และสื่อมวลชนต่างประเทศ (เช่น CNN, BBC WORLD, CNBC, NHK, NEW YORK TIMES, AP, LOS ANGELES TIMES) จำนวน 126 ครั้ง

ที่มา : www.sirivatsandwich.com.







ครั้งที่ 11

ชื่อกิจกรรม	สานฝันสู่นาคต
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการเห็นคุณค่าอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อให้วัยรุ่นได้กำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับตนเอง ในการประกอบอาชีพในอนาคต 2. เพื่อให้วัยรุ่นเข้าใจตนเอง และได้กำหนดแนวทางใน การพัฒนาตนเอง
แนวคิด	การที่วัยรุ่นกำหนดเป้าหมายในการดำเนินชีวิต ในอนาคตไว้ล่วงหน้า นั้น จะช่วยให้มีทิศทางในการ ดำเนินชีวิตและสามารถหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง ไปสู่เป้าหมายในอนาคตได้ ทำให้มีโอกาสประสบ
ความ	สำเร็จสูงมากกว่าผู้ที่ไม่มีการวางแผนสู่นาคต
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	1. ตารางกำหนดเป้าหมายสู่นาคต 2. ใบความรู้ 3. ใบงาน
ขั้นนำ	1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นพูดคุยกันในประเด็นทุกคนต้องมีความใฝ่ฝัน และอยากประสบความสำเร็จใน อนาคต ดังนั้นวัยรุ่นควรสำรวจตนเอง และกำหนดเป้าหมายของตนเอง
ขั้นกิจกรรม	1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 1.1. ให้วัยรุ่นแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปถึงประเภทของอาชีพอิสระ บุคลิกลักษณะ คุณสมบัติ ปัจจัยในการประกอบอาชีพ ประโยชน์จากการประกอบอาชีพอิสระ 1.2 ให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นดังนี้ 1.2.1 ในปีการศึกษานี้วัยรุ่นต้องการอะไรมากที่สุด และเมื่อเรียนจบหรือต้องพ้นจากความ ดูแลจากสถานสงเคราะห์แล้ว วัยรุ่นต้องการอะไร

1.2.2 การเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพอิสระต้องทำอะไร และผู้ที่จะประสบความสำเร็จในอนาคตต้องทำอะไรบ้าง

2. ชั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้

2.1. ให้วัยรุ่นแต่ละกลุ่มช่วยกันนำเสนอสิ่งที่ได้จากการอภิปราย

3. ชั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ให้วัยรุ่นช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้จากการนำเสนอของแต่ละกลุ่มโดยภาพรวม

3.2. ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

4. ชั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

4.1. ให้วัยรุ่นทำใบงานสรุปแนวคิดที่ได้รับ และบันทึกตารางชีวิตเพื่อกำหนดเป้าหมาย

ในอนาคต

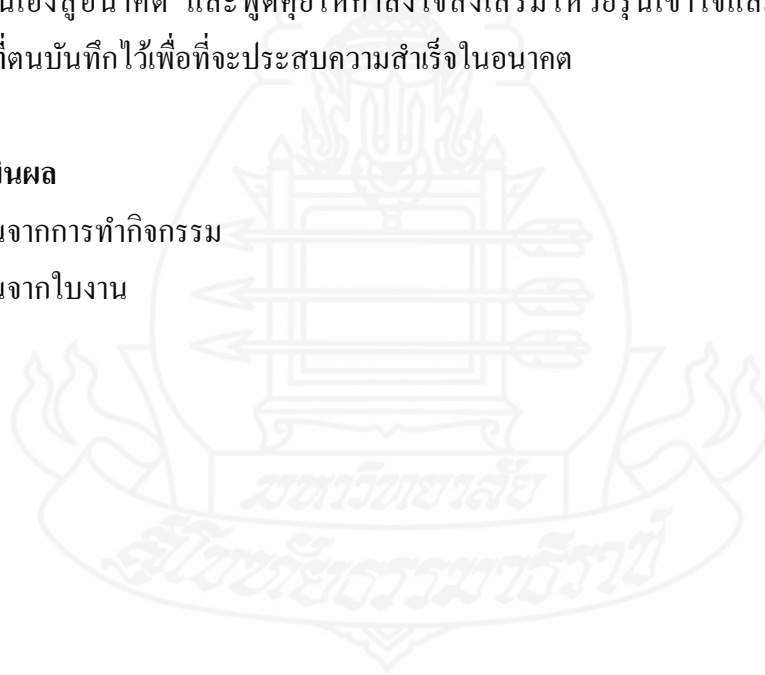
ชั้นสรุป

ผู้วิจัยและวัยรุ่นพูดคุยสรุปในประเด็นความสำคัญและประโยชน์ของการได้วางแผนสำหรับตนเองสู่ออนาคต และพูดคุยให้กำลังใจส่งเสริมให้วัยรุ่นเข้าใจและพัฒนาตนเองตามเป้าหมายที่ตนบันทึกไว้เพื่อที่จะประสบความสำเร็จในอนาคต

การประเมินผล

1. ประเมินจากการทำกิจกรรม

2. ประเมินจากใบงาน



ใบงาน
กิจกรรมที่ 11 สถานพื้นสู่อากาศ
ใบงานที่ 1

คำชี้แจง ให้วัยรุ่นสรุปแนวคิดและความรู้สึกของตนเองในหัวข้อต่อไปนี้

1. ในการประกอบอาชีพอิสระวัยรุ่นต้องมีเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพอิสระหรือไม่
เพราะเหตุใด

2. วัยรุ่นคิดว่าอาชีพอิสระเป็นอาชีพที่มีเกียรติหรือไม่ และมีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมอย่างไรบ้าง

3. วัยรุ่นเรียนมีแนวทางในการฝึกฝนความถนัด และพัฒนาความสามารถของตนเอง เพื่อจะนำไปสู่ความสำเร็จในการประกอบอาชีพอิสระที่ตนเองสนใจอย่างไรบ้าง

ใบงานที่ 2

คำชี้แจง ให้วัยรุ่นกำหนดเป้าหมายชีวิตของตนในพ.ศ.2556-2558 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา
ความสามารถตนเองสู่อาชีพอิสระในอนาคต

เป้าหมายชีวิตของ _____

อาชีพอิสระที่สนใจคือ _____

ตารางกำหนดเป้าหมายชีวิต

เป้าหมายชีวิต	พ.ศ. 2556	พ.ศ. 2557	พ.ศ. 2558
1. ด้านการศึกษา			
แนวทางพัฒนาความถนัดของ ตนเอง			
ด้านเงินทุน			
สถานที่ประกอบการ			
แนวทางการดำเนินการ			
กลุ่มผู้บริโภค			

ครั้งที่ 12

ชื่อกิจกรรม	ปัจฉิมนิเทศ
ประเภทกิจกรรม	พัฒนาการเห็นคุณค่าอาชีพอิสระ
ระดับ/วัยของผู้บริการ	วัยรุ่นอายุ 14-18 ปี
ขนาดของกลุ่ม	30 คน
ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม	60 นาที
วัตถุประสงค์	1. เพื่อประเมินการจัดกิจกรรม 2. เพื่อประเมินเจตคติของวัยรุ่นเกี่ยวกับอาชีพอิสระ
แนวคิด	การจัดกิจกรรมต่างๆ เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมควรมีการสรุปและประเมินผลการจัดกิจกรรม เพื่อให้ทราบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใด และผู้ร่วมกิจกรรมจะสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ อีกทั้งผู้จัดกิจกรรมจะได้พัฒนา กิจกรรมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น
เครื่องมือ/สื่อกิจกรรม	1. แบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพอิสระ 2. แบบประเมินกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมเจตคติต่ออาชีพอิสระ 3. ซีดีเพลง
ขั้นนำ	1. ผู้วิจัยและวัยรุ่นพูดคุยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ผ่านมา วัยรุ่นได้รับความรู้เรื่องอาชีพอิสระเพิ่มขึ้นหรือไม่
ขั้นกิจกรรม	1. ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ <ol style="list-style-type: none"> 1.1. ให้วัยรุ่นแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม ให้แต่ละกลุ่มอภิปรายในประเด็นวัยรุ่นได้รับประโยชน์อะไรบ้างจากการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้
	2. ขั้นสะท้อนกลับการเรียนรู้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1. ให้วัยรุ่นส่งตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอสิ่งที่ได้จากการอภิปราย 2.2. ผู้วิจัยซักถามวัยรุ่นถึงข้อคิดเห็นที่แตกต่างจากที่ตัวแทนกลุ่มนำเสนอ 2.3. ผู้วิจัยตอบข้อซักถามในประเด็นที่วัยรุ่นยังไม่เข้าใจ

3. ชั้นสรุปสาระสู่ชีวิต

3.1 ผู้วิจัยแจกกระดาษใบงาน ให้วัยรุ่นเขียนประเด็นต่อไปนี้

3.1.1 วัยรุ่นประทับใจกิจกรรมใดเป็นพิเศษ เพราะอะไร

3.1.2 วัยรุ่นรู้สึกอย่างไรในการเข้าร่วมกิจกรรม

3.1.3 วัยรุ่นได้รับความรู้อะไรบ้างจากการร่วมกิจกรรม

3.2. ผู้วิจัยช่วยสรุปเพิ่มเติม

4. ชั้นคิดและนำไปปฏิบัติ

4.1. ให้วัยรุ่นทำใบแบบสอบถามเจตคติต่ออาชีพอิสระ

4.2 ให้วัยรุ่นทำแบบประเมินกิจกรรมแนะแนวส่งเสริมเจตคติต่ออาชีพอิสระ

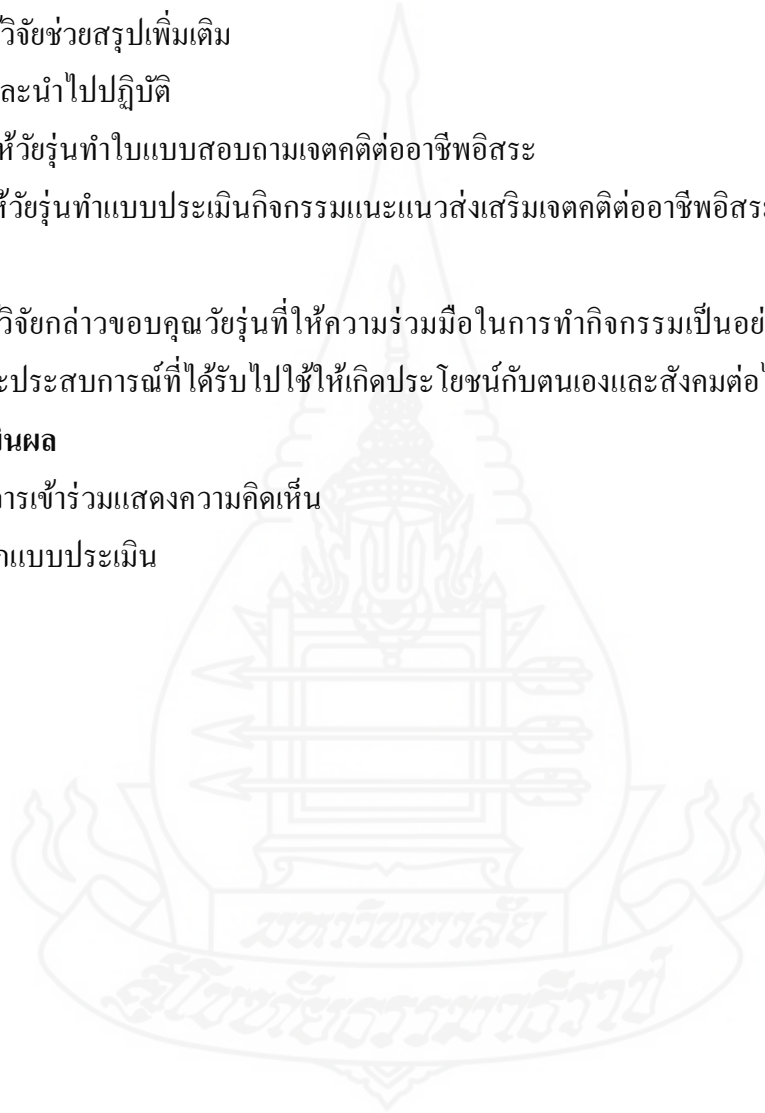
ชั้นสรุป

ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณวัยรุ่นที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี ขอให้วัยรุ่นนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและสังคมต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น

2. สรุปจากแบบประเมิน



ใบงาน
กิจกรรมที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ

1. กิจกรรมที่ประทับใจมากที่สุดเพราะอะไร

2. รู้สึกอย่างไรในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. ได้รับความรู้อะไรบ้างจากการร่วมกิจกรรม

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวกุลวดี โสธรจิตต์
วัน เดือน ปีเกิด	21 เมษายน 2522
สถานที่เกิด	จังหวัด กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	พยาบาลศาสตรบัณฑิต (พย.บ.) มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2544
สถานที่ทำงาน	ภาควิชาเวชศาสตร์ครอบครัว คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
ตำแหน่ง	พยาบาลวิชาชีพ

